Arek Tkacz, Angela Bandis, Anita Lewicka, Richard Cowen, Renata Ranus

BBC

JĘZYK ANGIELSKI

Repetytorium

dla szkoły podstawowej

wydanie jednotomowe



zawiera 14 tematów

A2+/B1

podręcznik wieloletni

Pearson

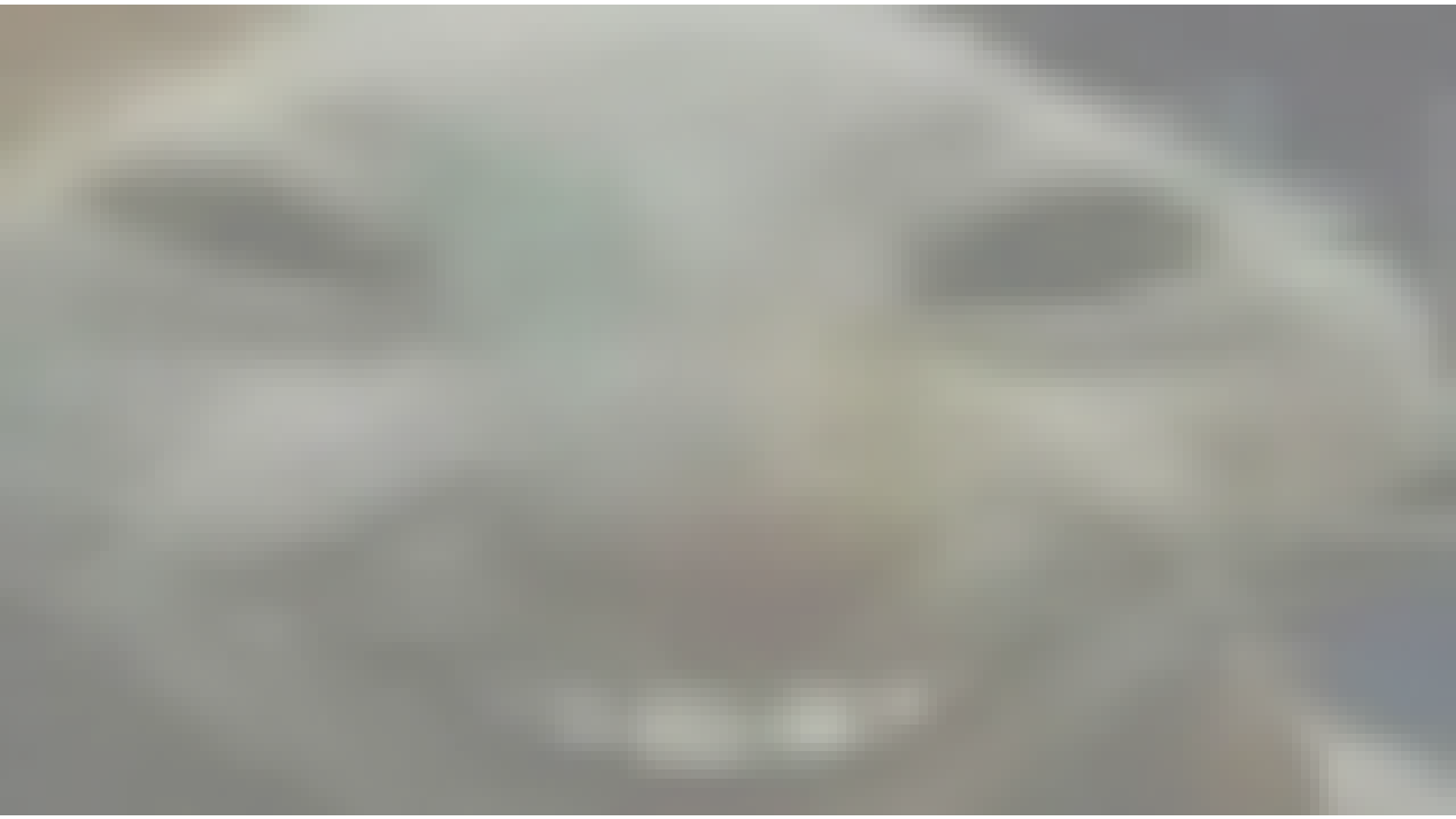
W portalu eDesk znajdziesz następujące materiały:

Audio

Odzwierciedlenie cyfrowe

Aby aktywować dostęp do **nagrań audio**, zarejestruj się lub, jeśli masz już konto, zaloguj się na portalu eDesk.pearson.pl.

Aby aktywować dostęp do **cyfrowego odzwierciedlenia podręcznika**, wpisz znajdujący się poniżej kod dostępu w odpowiednim polu po zalogowaniu na stronie eDesk.pearson.pl.



JĘZYK ANGIELSKI

Repetytorium

dla szkoły podstawowej

wydanie jednotomowe



zawiera 14 tematów

A2+/B1

podręcznik wieloletni

CONTENTS

	VOCABULARY	GRAMMAR	READING
1 CZŁOWIEK 4–11	dane osobowe, wygląd zewnętrzny, ubrania, cechy charakteru, uczucia i emocje	*to be, have got* Present Simple, Present Continuous czasowniki wyrażające czynności i stany konstrukcje z formą gerund i bezokolicznikiem	uzupełnianie luk
2 MIEJSCE ZAMIESZKANIA 12–21	części domu, meble i wyposażenie, przymiotniki, przyimki, rodzaje domów, położenie, życie w mieście i na wsi	*there is / there are* przyimki miejsca liczba mnoga rzeczowników *some* i *any* zaimki wskazujące	dobieranie
3 ŻYCIE PRYWATNE 22–29	rodzina, etapy życia, czynności codzienne, czas wolny, małżeństwo i związki, konflikty i problemy, święta i uroczystości	Past Simple, Present Perfect przyimki czasu	dobieranie
4 EDUKACJA 30–39	przedmioty szkolne, typy szkół, miejsca w szkole, przybory i sprzęty, pracownicy szkoły i uczniowie, oceny i egzaminy, życie szkolne, przymiotniki: uczniowie i nauczyciele	przymiotniki i ich stopniowanie przysłówki przedimki	uzupełnianie luk
5 ŚWIAT PRZYRODY 40–47	krajobraz, kierunki świata, pogoda, zwierzęta, części ciała zwierząt, rośliny, klęski żywiołowe, zagrożenia i ochrona środowiska	*can, must, have to* wyrażanie przyszłości: *going to, will,* Present Continuous	uzupełnianie luk
6 PODRÓŻOWANIE I TURYSTYKA 48–57	transport, podróżowanie, zakwaterowanie, ekwipunek, wakacje, wskazywanie drogi	Past Continuous, Past Simple zaimki osobowe formy dzierżawcze zaimki zwrotne i wzajemne	wybór wielokrotny
7 ŻYWIENIE 58–65	żywność i napoje, ilość i opakowania, przy stole, przymiotniki opisujące żywność, posiłki, przygotowanie potraw, w restauracji	rzeczowniki policzalne i niepoliczalne tryb rozkazujący	uzupełnianie luk
8 ZDROWIE 66–75	kontuzje i problemy zdrowotne, narządy wewnętrzne, służba zdrowia, leczenie, tryb życia	zdania warunkowe *should* propozycje i sugestie	uzupełnianie luk wybór wielokrotny
9 NAUKA I TECHNIKA 76–83	technika, komputery, telefon komórkowy, dziedziny nauki i naukowcy, nauki przyrodnicze i badania przestrzeni kosmicznej, praca naukowa	strona bierna	dobieranie
10 SPORT 84–93	dyscypliny sportowe, sporty ekstremalne, sprzęt sportowy, ludzie w sporcie, miejsca, współzawodnictwo	Past Perfect liczebniki główne i porządkowe	uzupełnianie luk
11 PRACA 94–101	zawody, miejsca pracy, przymiotniki: praca i pracownicy, czasowniki: obowiązki w pracy, wynagrodzenie, ludzie w pracy, poszukiwanie pracy	pytania pośrednie mowa zależna	uzupełnianie luk
12 ZAKUPY I USŁUGI 102–111	rodzaje sklepów, w sklepie, towary, kupowanie ubrań, pieniądze, składanie reklamacji, usługi, reklama	zaimki *one/ones, another, other, the other* zdania z dwoma dopełnieniami zaimki pytające i tworzenie pytań	wybór wielokrotny
13 KULTURA 112–119	pojęcia ogólne, muzyka, literatura, sztuki plastyczne, teatr, film, przymiotniki opisujące dzieła sztuki, środki masowego przekazu	zdania przydawkowe zdania okolicznikowe celu zaimki *some-, any-, no-, every-*	uzupełnianie luk
14 ŻYCIE SPOŁECZNE 120–129	struktura państwa i urzędy, problemy społeczne, wsparcie społeczne, przestępstwa i przestępcy, prawo i ściganie przestępstw	zdania okolicznikowe czasu czasowniki złożone	dobieranie uzupełnianie luk

END-OF-YEAR LESSONS: 130–137

GRAMMAR BANK: 138-159

LISTENING	FUNCTIONS	WRITING	REVISION	BBC CULTURE & SKILLS
uzupełnianie luk	zainteresowania, prowadzenie i podtrzymywanie rozmowy uzupełnianie luk **UoE** układanie fragmentów zdań	e-mail: opis osoby	Grammar, Vocabulary, Functions **UoE** układanie fragmentów zdań	
uzupełnianie luk	pytania o informację, udzielanie informacji uzupełnianie luk **UoE** uzupełnianie luk, dobieranie	e-mail: odpowiedź na ogłoszenie	Grammar, Vocabulary, Functions **UoE** wybór wielokrotny	**Graffiti in Bristol** uzupełnianie luk (czytanie), wybór wielokrotny (słuchanie)
uzupełnianie luk	przeprosiny i reakcja na przeprosiny, życzenia i gratulacje dobieranie uzupełnianie luk	e-mail: zaproszenie	Grammar, Vocabulary, Functions **UoE** tłumaczenie fragmentów zdań	
dobieranie	reakcje emocjonalne, rozmowa telefoniczna wybór wielokrotny **UoE** dobieranie	wpis na forum: opis wydarzenia w szkole	Grammar, Vocabulary, Functions **UoE** układanie fragmentów zdań, parafraza	**Schools in Great Britain** dobieranie, uzupełnianie luk (czytanie), uzupełnianie luk (słuchanie)
dobieranie	pytania o pozwolenie i odpowiedzi na nie, nakazy, zakazy dobieranie **UoE** tłumaczenie fragmentów zdań	wpis na forum: lista zasad	Grammar, Vocabulary, Functions **UoE** parafraza	
wybór wielokrotny	pytania o drogę, wskazówki, podróż pociągiem, podróż samolotem wybór wielokrotny **UoE** dobieranie	pocztówka z wakacji	Grammar, Vocabulary, Functions **UoE** dobieranie	**Voyage to the End of the World** uzupełnianie luk (czytanie), odpowiedzi na pytania (słuchanie)
uzupełnianie luk	w restauracji: kelner, goście, przy stole dobieranie **UoE** dobieranie	wpis na blogu: przepis na potrawę	Grammar, Vocabulary, Functions **UoE** parafraza	
odpowiedzi na pytania	samopoczucie: pytania i odpowiedzi dobieranie **UoE** uzupełnianie luk	e-mail: udzielanie rad	Grammar, Vocabulary, Functions **UoE** parafraza	**An Allergy Epidemic** uzupełnianie luk (czytanie), uzupełnianie luk (słuchanie)
uzupełnianie luk	prośby o przysługę lub pomoc, podziękowania, oferowanie pomocy uzupełnianie luk	wiadomość: prośba o pomoc	Grammar, Vocabulary, Functions **UoE** parafraza, tłumaczenie fragmentów zdań	
wybór wielokrotny	zapraszanie i proponowanie, przyjmowanie i odrzucanie propozycji, odpowiadanie na zaproszenie uzupełnianie luk	e-mail: opis wydarzenia sportowego	Grammar, Vocabulary, Functions **UoE** tłumaczenie fragmentów zdań	**Strange Sports** dobieranie (czytanie), odpowiedzi na pytania (słuchanie)
uzupełnianie luk	pytanie o plany i marzenia, wyrażanie planów i marzeń dobieranie	wpis na blogu: plany związane z pracą	Grammar, Vocabulary, Functions **UoE** tłumaczenie fragmentów zdań	
dobieranie	sprzedawanie, kupowanie wybór wielokrotny	wpis na forum: prośba o opinię	Grammar, Vocabulary, Functions	**Robots at People's Service** uzupełnianie luk (czytanie), uzupełnianie luk (słuchanie)
uzupełnianie luk	pytanie o opinię, wyrażanie opinii, zgadzanie/niezgadzanie się z opinią dobieranie	wpis na blogu: recenzja	Grammar, Vocabulary, Functions **UoE** parafraza	
odpowiedzi na pytania	prośba o radę, udzielanie porad wybór wielokrotny	zaproszenie formalne	Grammar, Vocabulary, Functions **UoE** tłumaczenie fragmentów zdań	**Crime Facts from Around the World** dobieranie (czytanie), odpowiedzi na pytania (słuchanie)

WRITING BANK: 160–166

IRREGULAR VERBS: 167

1 CZŁOWIEK

Słowniczek

DANE OSOBOWE

address /ə'dres/ adres
age /eɪdʒ/ wiek
date/place of birth /ˌdeɪt/ˌpleɪs əv 'bɜːθ/ data/miejsce urodzenia
divorced /dɪ'vɔːst/ rozwiedziony/ rozwiedziona
fill in a form /fɪl ˌɪn ə 'fɔːm/ wypełnić formularz
first name /'fɜːst neɪm/ imię
male/female /meɪl/'fiːmeɪl/ płci męskiej/żeńskiej
marital status /ˌmærətl 'steɪtəs/ stan cywilny
married /'mærɪd/ żonaty/zamężna
middle name /'mɪdəl ˌneɪm/ drugie imię
nationality /ˌnæʃə'næləti/ narodowość
occupation /ˌɒkjə'peɪʃən/ zawód
personal data /ˌpɜːsənəl 'deɪtə/ dane osobowe
single /'sɪŋgəl/ stanu wolnego
surname /'sɜːneɪm/ nazwisko
widow/widower /'wɪdəʊ/'wɪdəʊə/ wdowa/wdowiec

WYGLĄD ZEWNĘTRZNY

OPIS WYGLĄDU

(un)attractive /(ˌʌn)ə'træktɪv/ (nie)atrakcyjny
be similar to /ˌbɪ 'sɪmɪlə tə/ być podobnym do
description /dɪ'skrɪpʃən/ opis
good-looking /ˌgʊd 'lʊkɪŋ/ atrakcyjny
handsome /'hænsəm/ przystojny
look like /lʊk laɪk/ wyglądać jak

WZROST I BUDOWA CIAŁA

be of medium height /bɪ əv ˌmiːdiəm 'haɪt/ być średniego wzrostu
be overweight /bɪ ˌəʊvə'weɪt/ mieć nadwagę
fat /fæt/ gruby
plump /plʌmp/ pulchny
short /ʃɔːt/ niski
slim /slɪm/ szczupły
tall /tɔːl/ wysoki
thin /θɪn/ chudy
well-built /ˌwel'bɪlt/ dobrze zbudowany

WIEK

adult /'ædʌlt/ dorosły, osoba dorosła
elderly /'eldəli/ w podeszłym wieku
in his/her twenties /ɪn hɪz/hə 'twentiz/ po dwudziestce
in his/her teens /ɪn hɪz/hə 'tiːnz/ nastoletni/nastoletnia
middle-aged /ˌmɪdəl 'eɪdʒd/ w średnim wieku
old /əʊld/ stary
young /jʌŋ/ młody

TWARZ

beard /bɪəd/ broda
freckles /'frekəlz/ piegi
full/thin lips /fʊl/θɪn lɪps/ pełne/ wąskie usta
high forehead /haɪ 'fɒrɪd/ wysokie czoło
moustache /mə'stɑːʃ/ wąsy
pale /peɪl/ blady
pimple /'pɪmpəl/ pryszcz
scar /skɑː/ blizna
snub nose /snʌb nəʊz/ zadarty nos
strong chin /strɒŋ tʃɪn/ wydatny podbródek
tiny eyes /'taɪni aɪz/ małe oczy
wrinkles /'rɪŋkəlz/ zmarszczki

WŁOSY

bald /bɔːld/ łysy
blond/fair/dark/red/grey /blɒnd/ feə/dɑːk/red/greɪ/ blond/jasne/ ciemne/rude/siwe
curly /'kɜːli/ kręcone
dyed /daɪd/ farbowane
fringe /frɪndʒ/ grzywka
pony tail /'pəʊni teɪl/ kucyk
spiky /'spaɪki/ sterczące
straight /streɪt/ proste
wavy /'weɪvi/ falujące

STYL

casual /'kæʒuəl/ nieformalny
comfortable /'kʌmftəbəl/ wygodny
elegant/smart /'eləgənt/smɑːt/ elegancki
fashionable /'fæʃənəbəl/ modny
formal /'fɔːməl/ odświętny, oficjalny
loose /luːs/ luźny
scruffy /'skrʌfi/ niechlujny
tight /taɪt/ obcisły

CZĘŚCI GARDEROBY

blouse /blaʊz/ bluzka
boxer shorts /'bɒksə ʃɔːts/ bokserki
coat /kəʊt/ płaszcz
dress /dres/ sukienka
hoody /'hʊdi/ bluza z kapturem
fleece /fliːs/ polar
jacket /'dʒækət/ kurtka
jumper /'dʒʌmpə/ sweter
pair of (jeans) /ˌpeər əv ('dʒiːnz)/ para (dżinsów)
raincoat /'reɪnkəʊt/ płaszcz przeciwdeszczowy
shirt /ʃɜːt/ koszula
shorts /ʃɔːts/ krótkie spodenki
skirt /skɜːt/ spódnica
socks /sɒks/ skarpetki
suit /suːt/ garnitur
sweater /'swetə/ sweter
sweatshirt /'swetʃɜːt/ bluza
tie /taɪ/ krawat
tights /taɪts/ rajstopy
tracksuit /'træksuːt/ dres
trousers /'traʊzəz/ spodnie
underwear /'ʌndəweə/ bielizna

BUTY

boots /buːts/ buty za kostkę, kozaki
high heels /ˌhaɪ 'hiːlz/ buty na wysokim obcasie
shoes /ʃuːz/ buty
slippers /'slɪpəz/ kapcie
trainers /'treɪnəz/ obuwie sportowe
wellingtons /'welɪŋtənz/ kalosze

DODATKI

belt /belt/ pasek
bracelet /'breɪslət/ bransoletka
cap /kæp/ czapka z daszkiem
earrings /'ɪərɪŋz/ kolczyki
gloves /glʌvz/ rękawiczki
hat /hæt/ czapka, kapelusz
jewellery /'dʒuːəlri/ biżuteria
necklace /'neklәs/ naszyjnik
scarf /skɑːf/ szalik
umbrella /ʌm'brelə/ parasolka

CZĘŚCI UBRAŃ

button /'bʌtn/ guzik
pocket /'pɒkət/ kieszeń
sleeve /sliːv/ rękaw
zip /zɪp/ zamek błyskawiczny

MATERIAŁY

cotton /kɒtn/ bawełniany
leather /leðə/ skórzany
plain /pleɪn/ gładki
silk /sɪlk/ jedwabny
woolen /'wʊlən/ wełniany

CZASOWNIKI

dress /dres/ ubierać się, nosić (ubrania)
dress up as sth /ˌdres 'ʌp əz ˌsʌmθɪŋ/ przebrać się za coś
fit /fɪt/ pasować (rozmiarem)
get dressed /ˌget 'drest/ ubrać się
go with sth /'gəʊ wɪð ˌsʌmθɪŋ/ pasować do czegoś
look (good) /ˌlʊk ('gʊd)/ wyglądać (dobrze)
match /mætʃ/ pasować (do czegoś)
put on /ˌpʊt 'ɒn/ założyć
suit /suːt, sjuːt/ pasować (kolorem lub fasonem)
take off /ˌteɪk 'ɒf/ zdjąć
try on /ˌtraɪ 'ɒn/ przymierzyć
wear /weə/ nosić (ubrania)

CECHY CHARAKTERU

ambitious /æm'bɪʃəs/ ambitny
boring /'bɔːrɪŋ/ nudny
brave /breɪv/ odważny
calm /kɑːm/ spokojny
clever /'klevə/ bystry
confident /'kɒnfɪdənt/ pewny siebie
creative /kri'eɪtɪv/ kreatywny
decisive /dɪ'saɪsɪv/ zdecydowany
(un)fair /(ʌn)'feə/ (nie)sprawiedliwy
(un)friendly /(ʌn)'frendli/ (nie)miły
generous /'dʒenərəs/ szczodry
hard-working /ˌhɑːd 'wɜːkɪŋ/ pracowity
(dis)honest /(dɪs)'ɒnɪst/ (nie)uczciwy
inspiring /ɪn'spaɪərɪŋ/ inspirujący
(un)kind /(ʌn)'kaɪnd/ (nie)życzliwy
lazy /'leɪzi/ leniwy
(dis)loyal /(dɪs)'lɔɪəl/ (nie)lojalny
mean /miːn/ złośliwy, skąpy
modest /'mɒdɪst/ skromny
(im)patient /(ɪm)'peɪʃənt/ (nie)cierpliwy
(im)polite /(ˌɪm)pə'laɪt/ (nie)uprzejmy
practical /'præktɪkəl/ praktyczny
quiet /'kwaɪət/ cichy
(ir)responsible /(ˌɪ)rɪ'spɒnsəbəl/ (nie)odpowiedzialny
selfish /'selfɪʃ/ samolubny
sensitive /'sensətɪv/ wrażliwy
sociable /'səʊʃəbəl/ towarzyski
stubborn /'stʌbən/ uparty
talkative /'tɔːkətɪv/ rozmowny
(un)tidy /(ʌn)'taɪdi/ (nie)schludny

SŁOWOTWÓRSTWO

PRZYMIOTNIKI Z KOŃCÓWKAMI *-ING* I *-ED*.

Opisując uczucia i emocje, często używamy przymiotników z końcówką *-ed*, gdy zaś opisujemy cechy osób, wydarzeń lub przedmiotów, stosujemy przymiotniki z końcówką *-ing*, np.

I was bored by the play. Byłem znudzony sztuką.

The play was really boring. Sztuka była naprawdę nudna.

UCZUCIA I EMOCJE

amazed /ə'meɪzd/ zdumiony
amused /ə'mjuːzd/ rozbawiony
angry /'æŋgri/ zły, rozgniewany
annoyed /ə'nɔɪd/ rozdrażniony
bored /'bɔːd/ znudzony
confused /kən'fjuːzd/ zdezorientowany, zagubiony
depressed /dɪ'prest/ przygnębiony
disappointed /ˌdɪsə'pɔɪntəd/ rozczarowany
embarrassed /ɪm'bærəst/ zawstydzony
excited /ɪk'saɪtəd/ podekscytowany
exhausted /ɪg'zɔːstəd/ wyczerpany
frightened /'fraɪtnd/ przestraszony
hopeful /'həʊpfəl/ pełen nadziei, ufny
jealous /'dʒeləs/ zazdrosny
lonely /'ləʊnli/ samotny
pleased /'pliːzd/ zadowolony
proud /praʊd/ dumny
stressed /strest/ zestresowany
surprised /sə'praɪzd/ zdziwiony
tired /taɪəd/ zmęczony

ZWROTY I WYRAŻENIA

be afraid of sth /ˌbi ə'freɪd əv ˌsʌmθɪŋ/ bać się czegoś
be angry with sb /ˌbi 'æŋgri wɪð ˌsʌmbɒdi/ być złym na kogoś
be bored to death /ˌbi 'bɔːd tə ˌdeθ/ śmiertelnie się nudzić
be fond of sth /ˌbi 'fɒnd əv ˌsʌmθɪŋ/ lubić coś
be good/bad at sth /ˌbi 'gʊd/'bæd ət ˌsʌmθɪŋ/ być dobrym/kiepskim w czymś
be keen on sth /ˌbi 'kiːn ɒn ˌsʌmθɪŋ/ interesować się czymś
be useless at sth /ˌbi 'juːsləs ət ˌsʌmθɪŋ/ być beznadziejnym, do niczego w czymś
be worried about sth /ˌbi 'wʌrid ə,baʊt ˌsʌmθɪŋ)/ martwić się czymś
belong to /bɪ'lɒŋ tə/ należeć do
bite (your) nails /ˌbaɪt (jə) 'neɪlz/ obgryzać (sobie) paznokcie
blink (your) eyes /ˌblɪŋk (jə) 'aɪz/ mrugać oczami
change (your) mind /ˌtʃeɪndʒ (jə) 'maɪnd/ zmienić zdanie
cross (your) arms /ˌkrɒs (jə) 'ɑːmz/ skrzyżować ramiona
hide (your) feelings /ˌhaɪd (jə) 'fiːlɪŋz/ ukrywać (swoje) uczucia
keep (your) feelings inside /ˌkiːp (jə) ˌfiːlɪŋz ɪn'saɪd/ nie okazywać uczuć
mental health /'mentl helθ/ zdrowie psychiczne
(it's) a piece of cake /(ɪts) ə 'piːs ə 'keɪk/ (to) bułka z masłem, łatwizna
put sb in a good/bad mood /ˌpʊt ˌsʌmbɒdi ɪn ə ˌgʊd/ˌbæd 'muːd/ wprawiać kogoś w dobry/zły nastrój
sense of humour /ˌsens əv 'hjuːmə/ poczucie humoru
tap (your) fingers /ˌtæp (jə) 'fɪŋgəz/ stukać, pukać placami

1 Znajdź w słowniczku obok:

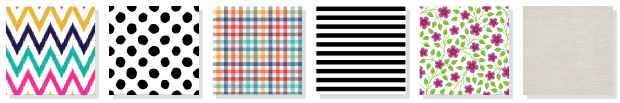
1 cztery informacje, które należą do danych osobowych, np. *address*
2 cztery przymiotniki określające budowę ciała, np. *well-built*
3 siedem przymiotników z końcówką *-ed*, które określają emocje, np. *frightened*
4 trzy przymiotniki złożone (połączone dywizem), np. *middle-aged*
5 pięć pozytywnych cech charakteru, np. *clever*
6 nazwy dziesięciu części garderoby noszonych zarówno przez kobiety, jak i przez mężczyzn, np. *jeans*

2 W parach zadajcie sobie nawzajem pytania i odpowiedzcie na nie.

1 What personal data do you give on social media?
2 What's your best friend like?
3 What does he/she look like?
4 What are you wearing now?
5 What do you usually wear when you go to family meetings?

Polish versus English

Angielskie słowa opisujące wzory na tkaninach są przymiotnikami, więc stawiamy je przed opisywanym rzeczownikiem. Porównaj:
striped socks – skarpety w paski
a spotted dress – sukienka w kropki



patterned spotted checked striped flowery plain

3 Połącz zdania 1–5 ze zdaniami A–E, by utworzyć spójne wypowiedzi. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

1 This sweatshirt doesn't fit.
2 No, I don't want spotted boxer shorts.
3 Do you really want to wear a striped tie with a checked shirt?
4 I like comfortable, loose pyjamas.
5 I'm not sure if it suits me ...

A I only like plain underwear.
B It's too large and the sleeves are too long.
C Well, I think you look really smart.
D They won't match.
E These are too tight.

4 1 2 Posłuchaj rozmowy Jenny z bratem i odpowiedz na pytanie.

▶ What's Jenny going to wear?



5 Wybierz właściwe czasowniki złożone. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

1 Last year I **dressed up / dressed down** as a goblin for the school party.
2 Don't **take away / take off** your coat; it's very cold here.
3 My little brother has learned to **put on / put up** his shoes.
4 I like this dress, but I must **try it out / try it on** before I buy it.
5 This scarf doesn't **go with / go on** your coat. It's the wrong colour.

6 W zeszycie zapisz słowa, które poprawnie uzupełniają pytania. Następnie w parach zadajcie sobie te pytania i odpowiedzcie na nie.

1 What sort of things are you afraid **at / of / on**?
2 What sort of things put you **in / on / to** a bad mood?
3 Are you sometimes angry **on / to / with** your friends? Why?
4 Are you fond **about / of / to** animals? Which ones?
5 Do you think it is important to have a **feeling / sense / sensation** of humour? Why?/Why not?

7 VOX POPS Zadajcie sobie nawzajem pytanie i odpowiedzcie na nie, korzystając ze słowniczka.

What is important or not important about your friends?



SPRAWDŹ SIĘ

TO BE, HAVE GOT

1 **W zeszycie uzupełnij zdania właściwymi formami podanych czasowników.**

1 My cousin Emma (**not be**) ? very tall.
2 (**you / be**) ? angry with me?
3 We (**be**) ? on holiday this week.
4 My mum (**have got**) ? a new haircut.
5 What (**you / have got**) ? for lunch today?
6 Jim (**not have got**) ? a pet.

PRESENT SIMPLE, PRESENT CONTINUOUS

2 **Wskaż formy, które poprawnie uzupełniają podane zdania.**

1 Bob often **goes / is going** to the cinema.
2 I **read / am reading** a great book.
3 The Earth **move / moves** around the Sun.
4 My sister **doesn't like / don't like** swimming.
5 Sorry, I can't talk now. I'**m getting / get** ready to go out.
6 Why **are you wearing / you are wearing** trainers?
7 I can help you now, I **don't do / am not doing** anything special.
8 **Do / Are** they come here often?

GRAMMAR BANK ▸ strona 138

3 **W zeszycie uzupełnij zdania właściwymi formami podanych czasowników.**

1 Mick never (**wear**) ? leather clothes because he (**care**) ? about animals.
2 They (**not talk**) ? at the moment.
3 Why (**you / change**) ? your mind so often?
4 Don't disturb her, please. She (**study**) ? for a test.
5 Which day of the week (**you / be**) ? most tired?
6 What (**he / think**) ? about the film?

4 **W zeszycie przetłumacz na język angielski fragmenty podane w nawiasach tak, aby otrzymać logiczne i poprawne zdania.**

1 Greg always (**nosi modne ubrania**) ?.
2 (**Nie rozumiem**) ? what they are saying.
3 My sister (**ma 18 lat**) ?.
4 There's something on your lips. (**Jesz**) ? something?
5 This checked skirt (**należy do mojej siostry**) ?.
6 Mike (**ma brodę**) ? and a funny moustache.

5 1 3 **W zeszycie uzupełnij tekst właściwymi formami podanych czasowników. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**



Here's The News!

William and Harry [1] (**be**) ? the sons of Charles, Prince of Wales, and Diana, Princess of Wales, and the grandsons of Queen Elizabeth II. They [2] (**not use**) ? their surname, Mountbatten-Windsor, because everybody [3] (**know**) ? who they are.

In 2016 the brothers, together with Kate, William's wife, started a campaign called *Heads Together*, dedicated to mental health. Very often, a person who is going through a difficult time [4] (**not have got**) ? enough strength to ask for help, or simply [5] (**not want**) ? to tell others about their problem. The princes [6] (**hope**) ? to encourage people to talk about their difficult feelings because keeping them inside can make you depressed. Both William and Harry had this problem when they lost their mother in a car accident.

Heads Together's aim is to create programmes for mental health support. At the moment they [7] (**run**) ? several projects, for example *Mentally Healthy Schools*, a website designed to help teachers support their students.

6 **Odpowiedz na pytania na temat tekstu z zadania 5.**

1 Why don't William and Harry usually use their surname?
2 Whose sons are they?
3 What is *Heads Together*?
4 What do you think 'put your heads together' means?

POWTÓRZ TAKŻE

CZASOWNIKI WYRAŻAJĄCE CZYNNOŚCI I STANY; KONSTRUKCJE Z FORMĄ GERUND I BEZOKOLICZNIKIEM

GRAMMAR BANK ▸ strona 140

1 **W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ Which of these things put you in a good mood?

a bike ride | a catchy song | a chat with a friend
a doughnut | a joke | a visit to a café
playing with your pet | sunny weather

2 **Dopasujcie osoby 1–5 do kawiarni A–E. Zastanówcie się, którą kawiarnię najchętniej byście odwiedzili i dlaczego.**

1 I like reading.
2 I'm keen on board games.
3 I'm fond of sport.
4 I love cakes.
5 I enjoy live music.

A
The Sweet Tooth
Treat yourself to our home-made pear pie and banoffee.

B
The Coffee Bookworm
We've got the best coffee and all the latest magazines.

C
The Whistle
Have a drink and watch live football on a huuuuge screen.

D
The Ice Dice
Why not play Scrabble® with friends over a cup of iced tea?

E
The High Note
The Sweet-and-Sour are doing a concert tonight.

3 1 4 **Na stronie internetowej kawiarni *Miau Café* znalazłeś/znalazłaś artykuł o niej oraz zasady zachowania się w tejże kawiarni. Przeczytaj oba teksty i uzupełnij w zeszycie luki w zdaniach.**

1 In *Miau Café* you can have more than just a cup of coffee and some cake – you can also [?].
2 The beginnings were difficult because the owner [?].
3 *Miau Café* is good for people who [?] because stroking a cat helps you to relax.
4 Don't touch cats which [?].
5 If you talk, do it quietly because cats don't [?].

MIAU CAFÉ



Ania Pawlicka is passionate about helping stray cats. She believes all cats should have loving homes. And that's what her *Miau Café* is: a safe and caring home for cats that were stray* before. What's more, it is also a place where people can try delicious cakes and relax playing with Ania's cats. Her passion has become her work – how clever is that?

The start of the café was not a piece of cake because Ania did not have enough money. However, her passion and mission to help stray cats was an inspiration to almost 2,000 people who gave her 68,000 Polish zloty through crowdfunding*. Thanks to their support Ania could renovate the place and get all the equipment needed to run the café: a coffee machine, tables, chairs, cat towers and walkways. As a result, you can now enjoy a cup of coffee and a bunch of happy cats in a warm and cosy atmosphere.

It is great fun to watch the cats and get to know them. Each one is different: some are more plump, some are slim; some are a bit lazy, others are energetic and sociable. Cat lovers believe these animals are the best anti-depressants: stroking a cat makes you forget about your problems.

If you like cats and aromatic coffee, *Miau Café* is the purr-fect place for you!

Open: Tuesday–Sunday 11 a.m.–9 p.m.

* stray – a stray animal, such as a dog or cat, is lost or has no home
* crowdfunding – raising small amounts of money from a large number of people, typically via the Internet, in order to fund your project (often artistic or creative)

Miau Café House Rules



1 Not every cat likes to be stroked so do it only when it comes to you itself.
2 Cats don't enjoy being stroked when they are asleep so don't disturb them.
3 If you fancy taking pictures of the cats, do it, but please don't use flash.
4 Don't speak too loud because cats avoid noise.
5 Don't feed the cats – they have special pet food prepared for them.
6 Be responsible and watch your kids so they don't scare the cats.

4 **W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ Would you like to go to *Miau Café*? Why?/Why not?

1 **Odpowiedz na pytanie.**

▶ Do you agree with the quote? Why?/Why not?

> **"You will never get a second chance to make a first impression."**

2 **Które przymiotniki z ramki opisują charakter, a które emocje? Zastanówcie się, które opisują was. Użyjcie też przymiotników ze słowniczka na stronie 4.**

amused bored clever confident
embarrassed jealous lonely sensitive
sociable stressed stubborn

I'm very sociable so I love being with my friends.

I like spending time with my mates and I get bored easily when I'm alone.

3 15 **Posłuchaj trzech osób mówiących o swoich uczuciach. Dopasuj osobę 1–3 do emocji A–E. Dwie odpowiedzi podano dodatkowo.**

1 Jim **2** Lucy **3** Ben

A bored and lonely
B jealous and embarrassed
C excited and hopeful
D nervous and stressed
E pleased and surprised

4 **Do każdego zdjęcia 1–3 dopasuj właściwe zdanie A–D. Jedno zdanie podano dodatkowo. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

A She is biting her nails.
B She is tapping her fingers.
C She is crossing her arms.
D She is blinking her eyes.

1



2



3



5 16 **Posłuchaj rozmowy dwojga znajomych i wskaż poprawne odpowiedzi.**

1 Yesterday evening Sophie was ?.
A studying
B watching TV
2 The speakers discuss ?.
A a TV programme they enjoy
B actions that show how people feel
3 Body language ? how people feel.
A always shows
B doesn't always show
4 The speakers discuss ? different examples of body language.
A three
B four
5 The speakers' fathers show how they feel in ?.
A the same way
B different ways

6 16 **Posłuchaj rozmowy jeszcze raz. W zeszycie uzupełnij luki w poniższej notatce.**

BODY LANGUAGE

- [1] ? arms in front of your chest makes you look unfriendly.
- Some people [2] ? when they are under stress.
- Someone may not be telling the [3] ? if they blink too much.
- Tapping your fingers can show that you are [4] ?.

7 **W zeszycie przetłumacz na język angielski fragmenty podane w nawiasach tak, aby otrzymać logiczne i poprawne zdania.**

1 If you cross your arms in front of your chest, it means you (**nie jesteś zbyt przyjazny**) ?.
2 Biting your nails means (**że jesteś zestresowany**) ?.
3 If someone (**często mruga oczami**) ?, they could be lying.
4 What does it mean if I (**stukam palcami**) ? like this?

8 **W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ Do you think body language is important? Why?/Why not?

PRZYDATNE ZWROTY

ZAINTERESOWANIA

What do you like doing in your free time? Co lubisz robić w wolnym czasie?
Do you prefer (action films) or (comedies)? Wolisz (filmy akcji) czy (komedie)?
What's your favourite (sport)? Jaki jest twój ulubiony (sport)?
What kind of (computer games) do you like? Jakie (gry komputerowe) lubisz?
I'm interested in / I'm into (film). Interesuję się (filmem).
I like/enjoy/love (bowling). Lubię (grać w kręgle).
I dislike / don't like / hate / can't stand (making my bed). Nie lubię / Nie cierpię (ścielić łóżka).
I prefer (reading books) to (watching films). Wolę (czytać książki) niż (oglądać filmy).

PROWADZENIE I PODTRZYMYWANIE ROZMOWY

Sorry, I didn't understand that. Przepraszam, nie zrozumiałem/zrozumiałam.
How do you say 'polar' in English? Jak się mówi po angielsku „polar"?
What's the Polish for 'mean'? Jak jest po polsku „mean"?
Sorry, I didn't catch (your name). Przepraszam, nie dosłyszałem/dosłyszałam (twojego imienia).
Could you repeat that, please? / Could you say that again? Czy mógłbyś/mogłabyś powtórzyć?
Could you explain that? Czy mógłbyś/mogłabyś to wyjaśnić?
What do you mean? Co masz na myśli? / O co ci chodzi?
Do you mean (Poland)? Czy chodzi ci o (Polskę)?

1 **W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ What are the owners of these things interested in?



2 **W zeszycie uzupełnij tekst, wpisując w każdą lukę jedno słowo z ramki. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo.**

catch	enjoying	grow	looking
matters	mean	prefer	use

Are you [1] ? for a new pastime? If you [2] ? creative hobbies to video games or social networking, why not take up upcycling? But what does upcycling actually [3] ? It can't be cycling uphill because it's not very creative, right? Well, it's all about giving a new life to old things and transforming them into something beautiful and useful. For example, you could turn your dad's old-fashioned tie into your new pencil case, [4] ? plants in old shoes, make a mouse pad from old postcards or a piggy bank from a plastic bottle. The sky is the limit. You just need to [5] ? your imagination.

3 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Is upcycling a good hobby for everyone?
2 Who in your family is really good at upcycling?
3 Do you know anybody with an unusual hobby?

4 **USE OF ENGLISH** **W zeszycie uzupełnij zdania, wykorzystując w odpowiedniej formie wyrazy podane w nawiasach. Nie zmieniaj kolejności wyrazów, jednak – jeśli jest to konieczne – dodaj inne wyrazy.**

A What (**you / like / do**) ? in your free time?
B What kind of music (**you / listen**) ?
C (**you / prefer / play**) ? computer games or reading books?
D What's (**you / favourite / type**) ? TV programme?
E Do you enjoy (**take / picture**) ?
F What kind of sport (**you / dislike**) ?

5 17 **Posłuchaj nagrania i przyporządkuj wypowiedzi 1–6 do pytań A–F z zadania 4. W parach odpowiedzcie na te pytania.**

6 **W zeszycie uzupełnij luki 1–4 tak, aby tekst był spójny i logiczny. Wykorzystaj słowa podane w nawiasach, nie zmieniając ich formy.**

X: Where [1] (**come**) ?
Y: I'm from Canada, from Toronto.
X: And [2] (**do**) ? for a living?
Y: I'm an IT specialist.
X: I see. I guess computers are your passion then. Do you have any other hobbies?
Y: Yes, I'm keen on sport and travelling. But my new hobby is guerilla gardening.
X: Sorry, I didn't catch it. [3] (**say**) ? again?
Y: Guerilla gardening. I'm a guerilla gardener. I plant vegetables in public spaces in my city.
X: [4] (**mean**) ? you grow something on land that is not yours?
Y: That's right. I'm not saying it's a hundred per cent legal, but we only use the land that no one cares about. People like this idea because we grow free vegetables and fruit for everyone.

Wskazówka

Kiedy opisujesz osobę, zazwyczaj ją przedstawiasz (piszesz, jak się nazywa, ile ma lat, czym się zajmuje, gdzie mieszka), opisujesz jej wygląd zewnętrzny (cechy fizyczne, ubiór) i cechy charakteru oraz ewentualnie podajesz własną ocenę tej osoby.

PRZYDATNE ZWROTY

- **He/She looks like …**
- **He/She is like …**
- **He/She is similar to …**
- **He/She is keen on / interested in / into / fond of …**
- **He/She is good/bad at …**
- **He/She likes/enjoys/loves …**
- **He/She doesn't enjoy / hates …**

Zwróć uwagę na różnice w znaczeniu pytań:

- **What does he/she look like?** Jak on/ona wygląda?
- **What is he/she like?** Jaki on / Jaka ona jest?
- **What does he/she like?** Co on/ona lubi?

1 **Poniższy tekst zawiera opis koleżanki zgodnie z trzema punktami zadania:**

- przedstaw osobę,
- opisz jej wygląd,
- napisz, dlaczego się przyjaźnicie.

Przepisz zdania do zeszytu we właściwej kolejności, zgodnej z punktami polecenia. Dla ułatwienia pierwsze i ostatnie zdania zostały podane.

Magda is my neighbour. We are the same age, but we don't go to school together.

1 She wears it in a ponytail or a bun. She usually dresses in colourful clothes.
2 She attends the Primary Ballet School.
3 My neighbour is also my best friend and we like spending time together.
4 She is rather short and very slim. Her eyes are green and her hair is brown.
5 You know it when you see her walk like a ballet dancer.

We share secrets and she has never let me down.

2 **W zeszycie uzupełnij luki w tekście wyrazami z ramki. Następnie odszukaj informacje na temat wieku, wyglądu, charakteru i zainteresowań Karola.**

at casual enjoys handsome helpful
2x like loves nose scars slim

Hi Laura,
Thanks for the email. You're asking if I've got any brothers or sisters. Well, I've got a brother, Karol. We're identical twins, so Karol looks just [1] ? me: he's got blond hair, blue eyes, a snub [2] ? and freckles. He is tall, [3] ? and athletic. He's quite [4] ?, but on his left leg he's got some nasty [5] ? from a bicycle accident. My brother wears [6] ? clothes. People like him because he's nice, [7] ? and hard-working. Karol [8] ? going to football matches and he is good [9] ? PE. He [10] ? reading books too.
I know you've got a sister. What's she [11] ?
Write back to me soon.
Best,
Bartek

3 **W zeszycie uzupełnij luki w e-mailu z opisem siostry właściwymi formami czasowników podanych w nawiasach.**

Hi Bartek,
My sister, Anna, [1] (**be**) ? fifteen. She is very slim and [2] (**have**) ? got wavy brown hair. Her eyes are big and green. Anna [3] (**learn**) ? all her school subjects at home because she cannot walk. She [4] (**be**) ? into Polish and Art, especially drawing, but she [5] (**not be**) ? keen on Science. She [6] (**read**) ? a lot of books and she [7] (**write**) ? her own blog about books and authors. We all enjoy [8] (**read**) ? it. Anna [9] (**want**) ? to work as a costume-maker in the future. She loves [10] (**make**) ? clothes from paper for our school theatre. She [11] (**get**) ? many rewards for her costumes.
Could you write about your best friend now? What is he or she like?
Take care,
Laura

4 **Napisz e-mail do kolegi z zagranicy. Opisz w nim bliską ci osobę, odnosząc się do jej:**

- wyglądu zewnętrznego,
- cech charakteru,
- zainteresowań.

Limit słów: 50–120.

1 **Przeczytaj tekst o popularnym fotoblogu i uzupełnij luki poprawnymi formami czasowników podanych w nawiasach. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**



Brandon Stanton [1](**be**) ? an American street photographer. He [2](**have got**) ? his own photoblog *Humans of New York* that has over 18 million likes on Facebook. It all began in 2010 when Brandon started taking photos of 10,000 New Yorkers to show the city's inhabitants. The project was really successful because Brandon also talked to the people and posted their stories online. He still [3](**continue**) ? his photoblog: he [4](**take**) ? photos and [5](**collect**) ? life stories of ordinary Americans, but not only this. He also [6](**travel**) ? a lot and [7](**interview**) ? people who go through difficult times: those in hospitals, prisons or refugee camps. In this way, the photographer [8](**want**) ? to show how complicated the world around us is. Maybe right now Brandon [9](**talk**) ? to somebody and [10](**write**) ? their story?

2 **Przeczytaj tekst o tygodniu mody i uzupełnij luki przymiotnikami utworzonymi od wyrazów podanych w nawiasach. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**



Do you know what *Fashion Week* is? It's a series of [1](**excite**) ? events which takes place twice a year: in spring and in autumn, in the most [2](**amaze**) ? cities in the world: New York, London, Milan and Paris.

The events in these [3](**popularity**) ? places have a great influence on international fashion trends. Very often [4](**create**) ? stylists become true symbols of these cities. As an example, Paris is home to Chanel and Dior, New York – Calvin Klein and Donna Karan, and Versace and Prada are based in Milan. Fashion followers wait anxiously for the most [5](**fame**) ? designers to present their latest designs. The events attract [6](**elegance**) ? celebrities who admire [7](**art**) ? outfits which, unfortunately, don't suit everyday life. Although definitely [8](**fashion**) ?, such clothes are often very [9](**comfort**) ? to wear daily.

3 **USE OF ENGLISH** **W zeszycie uzupełnij zdania, wykorzystując w odpowiedniej formie wyrazy podane w nawiasach. Nie zmieniaj kolejności wyrazów, jednak – jeśli jest to konieczne – dodaj inne wyrazy tak, aby zdania były logiczne i gramatycznie poprawne. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy.**

1 (**be / you / afraid**) ? the dark?
2 My friend Anna likes science. She (**be / good**) ? Maths and Physics.
3 Mark and Dorothy (**be / always / ready**) ? help stray animals.
4 Why are (**you / look at / I**) ? like that? Is there anything wrong with my hair?
5 Jack (**enjoy / go**) ? the cinema at the weekend.
6 Don't go in there because Moira (**change / she**) ? clothes.

4 **W zeszycie przetłumacz zdanie w każdym z minidialogów. Wykorzystaj podany na końcu zdania wyraz w niezmienionej formie.**

1 **A:** (**Proszę pozwolić, że się przedstawię.**) ?
My name's Fred Cleenton. **INTRODUCE**
B: Pleased to meet you.
2 **A:** (**Baw się dobrze.**) ? **TIME**
B: You too.
3 **A:** (**Czy mógłbyś mówić wolniej?**) ? **COULD**
B: No problem.
4 **A:** (**Skąd pochodzisz?**) ? **COME**
B: From Canada.
5 **A:** (**Możesz mi mówić Radek.**) ? **CALL**
B: I'm Sean.
6 **A:** (**Czy mogę cię o coś zapytać?**) ? **SOMETHING**
B: Go ahead.

5 **Dopasuj sytuacje 1–6 do wypowiedzi A–F. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Who Says What, When and Where?

1 A Polish man wants to marry an English-speaking woman.
2 A babysitter to a six-year-old child.
3 A boy doesn't hear a girl's name.
4 A child likes the story and wants to hear more.
5 Two passengers on a plane talking about work.
6 A man answering a question about his marital status.

A What cartoons do you like watching?
B What do you do for a living?
C I'm a widower.
D Sorry, I didn't catch your name.
E What happens next?
F What's the English word for *pierścionek zaręczynowy*?

2 MIEJSCE ZAMIESZKANIA

S2 Słowniczek

CZĘŚCI DOMU

attic /'ætɪk/ strych, poddasze
basement /'beɪsmənt/ piwnica
bathroom /'bɑːθrʊm/ łazienka
bedroom /'bedrʊm/ sypialnia
ceiling /'siːlɪŋ/ sufit
chimney /'tʃɪmni/ komin
dining room /'daɪnɪŋ ruːm/ jadalnia
downstairs /ˌdaʊn'steəz/ na dole (domu)
drive(way) /'draɪv(weɪ)/ podjazd
fence /fens/ ogrodzenie, płot
floor /flɔː/ podłoga; piętro
garage /'gæraːʒ/ garaż
ground floor /ˌgraʊnd 'flɔː/ parter
hall /hɔːl/ przedpokój
intercom /'ɪntəkɒm/ domofon
kitchen /'kɪtʃən/ kuchnia
lawn /lɔːn/ trawnik
lift /lɪft/ winda
living room /'lɪvɪŋ ruːm/ salon
roof /ruːf/ dach
stairs /steəz/ schody
study /'stʌdi/ gabinet, pokój do pracy
terrace /'terəs/ taras
toilet /'tɔɪlət/ toaleta
upstairs /ˌʌp'steəz/ na górze (domu)
wall /wɔːl/ ściana, mur

MEBLE I WYPOSAŻENIE

air conditioning /'eə kəndɪʃənɪŋ/ klimatyzacja
blinds /blaɪndz/ żaluzje
(book)shelf/(book)shelves /('bʊk)ʃelf/('bʊk)ʃelvz/ półka/półki (na książki)
carpet /'kɑːpət/ dywan
central heating /ˌsentrəl 'hiːtɪŋ/ centralne ogrzewanie
curtains /'kɜːtənz/ zasłony, firanki
drawer /drɔː/ szuflada
fitted carpet /ˌfɪtɪd 'kɑːpət/ wykładzina dywanowa
furniture /'fɜːnɪtʃə/ meble
painting /'peɪntɪŋ/ obraz
poster /'pəʊstə/ plakat
radiator /'reɪdieɪtə/ kaloryfer
wallpaper /'wɔːlˌpeɪpə/ tapeta
windowsill /'wɪndəʊˌsɪl/ parapet

POKÓJ DZIENNY I SYPIALNIA

alarm clock /ə'lɑːm klɒk/ budzik
armchair /'ɑːmtʃeə/ fotel
bedside table /ˌbedsaɪd 'teɪbəl/ stolik nocny
blanket /'blæŋkət/ koc
bookcase /'bʊkkeɪs/ biblioteczka
chest of drawers /ˌtʃest əv 'drɔːz/ komoda
coat hanger /'kəʊt ˌhæŋə/ wieszak
coffee table /'kɒfi ˌteɪbəl/ stolik kawowy
cushion /'kʊʃən/ poduszka (ozdobna)
desk /desk/ biurko
duvet /'duːveɪ/ kołdra
fireplace /'faɪəpleɪs/ kominek
pillow /'pɪləʊ/ poduszka (do spania)
plant /plɑːnt/ roślina
rug /rʌg/ chodnik, dywanik
sofa /'səʊfə/ kanapa
wardrobe /'wɔːdrəʊb/ szafa

KUCHNIA

cooker /'kʊkə/ kuchenka
cupboard /'kʌbəd/ szafka, kredens
dishwasher /'dɪʃˌwɒʃə/ zmywarka
fridge /frɪdʒ/ lodówka
frying pan /'fraɪɪŋ pæn/ patelnia
kettle /'ketəl/ czajnik
mug /mʌg/ kubek
oven /'ʌvən/ piekarnik
pan /pæn/ rondel, patelnia
plate /pleɪt/ talerz
pot /pɒt/ garnek
sink /sɪŋk/ zlew
wastebin / rubbish bin /'weɪstbɪn / 'rʌbɪʃ bɪn/ kosz na śmieci

ŁAZIENKA I TOALETA

bath /bɑːθ/ wanna
hairdryer /'heəˌdraɪə/ suszarka do włosów
mirror /'mɪrə/ lustro
shower /'ʃaʊə/ prysznic
tap /tæp/ kran, kurek
toilet /'tɔɪlət/ sedes
towel /'taʊəl/ ręcznik
washbasin /'wɒʃˌbeɪsən/ umywalka
washing machine /'wɒʃɪŋ məˌʃiːn/ pralka

PRZYMIOTNIKI

BUDYNKI/WNĘTRZA

clean /kliːn/ czysty
comfortable /'kʌmftəbəl/ wygodny
cosy /'kəʊzi/ przytulny
decorated /'dekəreɪtɪd/ pomalowany, ozdobiony
empty /'empti/ pusty
funny-looking /'fʌni ˌlʊkɪŋ/ zabawnie/dziwnie wyglądający
furnished /'fɜːnɪʃt/ umeblowany
huge /hjuːdʒ/ olbrzymi, wielki
light /laɪt/ jasny
luxurious /lʌg'zjʊəriəs/ luksusowy
messy/untidy /'mesi/ʌn'taɪdi/ nieuporządkowany, zabałaganiony
modern /'mɒdn/ nowoczesny
old-fashioned /ˌəʊld 'fæʃənd/ staromodny
pleasant /'plezənt/ przyjemny
scruffy /'skrʌfi/ niechlujny, brudny
smart /smɑːt/ elegancki
spacious /'speɪʃəs/ przestronny
stone /stəʊn/ kamienny
sunny /'sʌni/ słoneczny
tidy /'taɪdi/ schludny, posprzątany
tiny /'taɪni/ maleńki
ugly /'ʌgli/ brzydki
unusual /ʌn'juːʒuəl/ niezwykły
well-equipped /ˌwel ɪ'kwɪpt/ dobrze wyposażony
wooden /'wʊdn/ drewniany

SŁOWOTWÓRSTWO

ZAKOŃCZENIA PRZYMIOTNIKÓW

Przymiotniki, które tworzymy od rzeczowników, często mają następujące zakończenia:

-y (*mess – messy*),
-ous (*luxury – luxurious*),
-able (*fashion – fashionable*),
-ed (*pollute – polluted*).

PRZYMIOTNIKI ZŁOŻONE to wyrażenia składające się albo z dwóch przymiotników (*old-fashioned*), albo z przysłówka i przymiotnika (*well-equipped*).

Zwróć uwagę na pisownię przymiotników złożonych i użycie dywizu (-) w połączeniach.

OKOLICA

convenient /kən'viːniənt/ dogodny, wygodny
crowded /'kraʊdəd/ zatłoczony
dangerous /'deɪndʒərəs/ niebezpieczny
lively /'laɪvli/ tętniący życiem
noisy /'nɔɪzi/ hałaśliwy
peaceful /'piːsfəl/ spokojny
picturesque /ˌpɪktʃə'resk/ malowniczy
polluted /pə'luːtəd/ zanieczyszczony
quiet /'kwaɪət/ cichy
safe /seɪf/ bezpieczny

PRZYIMKI

above/over /ə'bʌv/'əʊvə/ nad
at the back/front /ət ðə 'bæk/ 'frʌnt/ z tyłu / z przodu
behind /bɪ'haɪnd/ za
between /bɪ'twiːn/ pomiędzy
in front of /ɪn 'frʌnt əv/ przed
in the corner /ɪn ðə 'kɔːnə/ w rogu
in the middle /ɪn ðə 'mɪdl/ pośrodku
inside /ɪn'saɪd/ wewnątrz
near /nɪə/ blisko
next to /'nekst tə/ obok, przy
on the right/left /ɒn ðə 'raɪt/'left/ po prawej/lewej stronie
to the right/left of /tə ðə 'raɪt/'left əv/ na prawo/lewo od
opposite /'ɒpəzət/ naprzeciwko
outside /aʊt'saɪd/ na zewnątrz
under /'ʌndə/ pod

RODZAJE DOMÓW

apartment/flat /ə'pɑːtmənt/flæt/ mieszkanie
apartment block / block of flats /ə'pɑːtmənt blɒk / ˌblɒk əv 'flæts/ blok mieszkalny
cottage /'kɒtɪdʒ/ domek na wsi
detached house /dɪˌtætʃt 'haʊs/ dom jednorodzinny
hall of residence /ˌhɔːl əv 'rezɪdəns/ akademik, internat, bursa
holiday home /'hɒlədeɪ ˌhəʊm/ domek letniskowy
stately home /ˌsteɪtli 'həʊm/ zabytkowa rezydencja wiejska, dwór
terraced house /'terəst ˌhaʊs/ dom szeregowy

POŁOŻENIE

area /'eəriə/ teren, okolica
by the lake/river/sea /ˌbaɪ ðə 'leɪk/'rɪvə/'siː/ nad jeziorem/rzeką/morzem
close to (sth) /'kləʊs tə (ˌsʌmθɪŋ)/ blisko (czegoś)
far from (sth) /'fɑː frəm (ˌsʌmθɪŋ)/ daleko od (czegoś)
in a (noisy) district /ɪn ə (ˌnɔɪzi) 'dɪstrɪkt/ w (hałaśliwej) dzielnicy
in a (quiet) neighbourhood /ɪn ə (ˌkwaɪət) 'neɪbəhʊd/ w (cichej) okolicy
in the capital city /ɪn ðə ˌkæpətl 'sɪti/ w stolicy
in the country/countryside /ɪn ðə 'kʌntri/'kʌntrisaɪd/ na wsi
in the heart of /ɪn ðə 'hɑːt əv/ w centrum
in the main street /ɪn ðə 'meɪn ˌstriːt/ na głównej ulicy
in the mountains /ɪn ðə 'maʊntɪnz/ w górach
in the suburbs /ɪn ðə 'sʌbɜːbz/ na przedmieściu
in the town/city centre /ɪn ðə ˌtaʊn/ ˌsɪti 'sentə/ w centrum małego/dużego miasta
located /ləʊ'keɪtɪd/ położony, umieszczony
nearby /ˌnɪə'baɪ/ nieopodal
on the beach /ɒn ðə 'biːtʃ/ na plaży
on the border /ɒn ðə 'bɔːdə/ na granicy
overlooking (the river) /ˌəʊvə'lʊkɪŋ (ðə 'rɪvə)/ z widokiem na (rzekę)
village /'vɪlɪdʒ/ wieś, wioska

ŻYCIE NA WSI I W MIEŚCIE

be close to nature /bi ˌkləʊs tə 'neɪtʃə/ być blisko natury
busy streets /ˌbɪzi 'striːts/ ruchliwe ulice
café /'kæfeɪ/ kawiarnia
car park /'kɑː pɑːk/ parking
church /tʃɜːtʃ/ kościół
clean air /ˌkliːn 'eə/ czyste powietrze
pavement /'peɪvmənt/ chodnik
public transport /ˌpʌblɪk 'trænspɔːt/ komunikacja publiczna
shopping centre /'ʃɒpɪŋ ˌsentə/ centrum handlowe
skyscraper /'skaɪˌskreɪpə/ drapacz chmur
sports centre /'spɔːts ˌsentə/ centrum sportu
traffic jam /'træfɪk dʒæm/ korek uliczny
within commuting distance /wɪðˌɪn kə'mjuːtɪŋ ˌdɪstəns/ w zasięgu dojazdu do pracy

ZWROTY I WYRAŻENIA

apart from /ə'pɑːt frəm/ oprócz
belong to /bɪ'lɒŋ tə/ należeć do
consist of /kən'sɪst əv/ składać się z
decorate (a room) /ˌdekəreɪt (ə 'ruːm)/ urządzić (pokój)
do up / renovate /duː 'ʌp / 'renəveɪt/ odnowić
estate agency /ɪ'steɪt ˌeɪdʒənsi/ agencja nieruchomości
expensive to maintain /ɪkˌspensɪv tə meɪn'teɪn/ drogi w utrzymaniu
live on your own /ˌlɪv ɒn jə 'əʊn/ mieszkać samemu
make some space /ˌmeɪk səm 'speɪs/ zrobić miejsce
make yourself at home /ˌmeɪk jɔːˌself ət 'həʊm/ rozgościć się
move house /ˌmuːv 'haʊs/ przeprowadzić się
pay the rent /ˌpeɪ ðə 'rent/ płacić czynsz
peace and quiet /ˌpiːs ənd 'kwaɪət/ cisza i spokój
rent a flat /ˌrent ə 'flæt/ wynajmować mieszkanie
share a room with sb /ˌʃeər ə 'ruːm wɪð ˌsʌmbɒdi/ dzielić z kimś pokój
take/use the lift /ˌteɪk/ˌjuːz ðə 'lɪft/ korzystać z windy
walk down/up the stairs /wɔːk ˌdaʊn/ˌʌp ðə 'steəz/ schodzić/wchodzić po schodach

CZASOWNIKI ZŁOŻONE

break in/into /ˌbreɪk 'ɪn/'ɪntə/ włamać się do
get away from /ˌget ə'weɪ frəm/ uciec od (czegoś)
give up /ˌgɪv 'ʌp/ zrezygnować, poddać się
move in/out /ˌmuːv 'ɪn/'aʊt/ wprowadzać się/wyprowadzać się
plug in/off /ˌplʌg 'ɪn/'ɒf/ podłączyć do/wyłączyć z prądu
switch on/off /ˌswɪtʃ 'ɒn/'ɒf/ włączyć/wyłączyć
tidy up /ˌtaɪdi 'ʌp/ posprzątać
throw sth away /ˌθrəʊ ˌsʌmθɪŋ ə'weɪ/ wyrzucić coś
turn on/off /ˌtɜːn 'ɒn/'ɒf/ włączyć/wyłączyć
turn down/up /ˌtɜːn 'daʊn/'ʌp/ ściszyć/podgłośnić

1 Znajdź w słowniczku obok:

1 trzy nazwy domów spotykanych w mieście, np. *block of flats*
2 trzy nazwy urządzeń, które można znaleźć w kuchni, np. *cooker*
3 pięć przymiotników o znaczeniu pozytywnym opisujących wnętrza, np. *comfortable*
4 trzy miejsca publiczne w mieście, np. *café*
5 znaczenie poniższych wyrażeń, a następnie ułóż z nimi zdania w zeszycie:
move house, make yourself at home, pay the rent, decorate a room, rent a flat

2 W parach zadajcie sobie nawzajem pytania i odpowiedzcie na nie.

1 Do you live in a house or a flat? Where is it?
2 When did you move into it?
3 Who lives next door to you?
4 How many rooms are there in your house/flat?
5 Which room do you like best?
6 What is the most unusual thing in your room/flat/house?

3 18 Posłuchaj pięciu krótkich rozmów. Dopasuj je do miejsc, w których znajdują się mówiące osoby. Jedno z miejsc zostało podane dodatkowo. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

A In the garage.
B In the attic.
C In a garden.
D On a balcony.
E In a lift.
F In the hall.

4 W zeszycie uzupełnij zdania przymiotnikami z ramki.

cosy crowded lively modern
polluted quiet sunny tidy

1 Our flat is quite ? even though it's close to a busy street.
2 This is a pleasant room; it's so ? with the huge southern windows.
3 My brother's room is always ?. Everything has its correct place. Mine is always messy!
4 They don't like old-fashioned things, so their whole flat is rather ?.
5 The living room is wonderfully ?, with a fireplace, soft curtains and comfortable armchairs.
6 I don't like this area. It's too ?; there are people everywhere.
7 The city is very noisy and the air is ? by heavy traffic.
8 I like the Old Town area because it's so ?; there's always something going on.

5 Spójrz na zdjęcie salonu. Wskaż w zdaniach właściwe odpowiedzi i zapisz je w zeszycie.



1 The living room in the photo is **spacious** / **tiny** and **dark** / **light**.
2 There's a **fitted carpet** / **rug** on the **wooden** / **stone** floor.
3 There are lamps hanging from the **roof** / **ceiling**.
4 There's **a coffee table** / **a plant** on the right.
5 There are **blinds** / **curtains** on the window.
6 There are huge windows **overlooking** / **looking over** a river.
7 On the left, behind the armchairs, you can see **kitchen cupboards** / **a chest of drawers**.

6 VOX POPS Zadajcie sobie nawzajem pytania i odpowiedzcie na nie, korzystając ze słowniczka na stronie 12.

▶ *Where do you keep your:*
• keys • pocket money • school bag • phone?



7 W parach odpowiedzcie na pytania.

1 Are you tidy or messy?
2 What do you do with the things you don't need?
3 How often do you: • vacuum the room • clean the floor • dust the shelves • tidy your things?

SPRAWDŹ SIĘ

THERE IS / THERE ARE

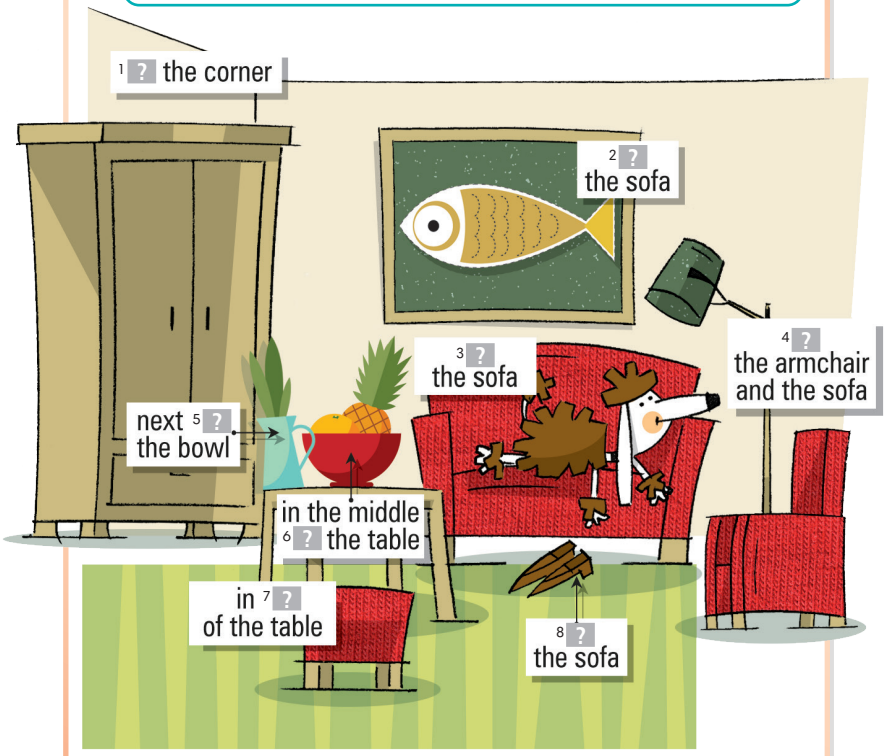
1 **Wskaż opcje, które poprawnie uzupełniają podane zdania.**

1 **It is / There is** a poster on the wall.
2 **Are there / Are they** any plants in your room?
3 There **aren't / isn't** any clean cups.
4 **Was there / There was** a pool at the hotel?
5 There **will be / be** time to have a coffee.

PRZYIMKI MIEJSCA

2 **W zeszycie uzupełnij określenia położenia wyrazami z ramki. Następnie opisz ilustrację.**

in above on between under front to of



In the picture there is a …

GRAMMAR BANK ▸ strona 141

3 **W zeszycie przetłumacz na język angielski fragmenty podane w nawiasach tak, aby otrzymać logiczne i poprawne zdania.**

1 (**Czy jest zmywarka**) ? in the kitchen?
2 (**Nie ma żadnych zdjęć**) ? on the wall.
3 There are some trees (**przed naszym domem**) ?.
4 There is a colourful rug (**na środku pokoju**) ?.
5 (**Były trzy obrazy**) ? in my aunt's living room.

4 19 **Przeczytaj tekst i w zeszycie uzupełnij luki odpowiednimi przyimkami określającymi położenie oraz konstrukcją *there is / there are*. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**



Look at the photo. At first sight, it seems as if it is a flooded area. Maybe [1] ? somebody inside who needs help? Luckily, that is not true. It is Hub Island – the smallest inhabited island in the world. Apart from this tiny piece of land, [2] ? over a thousand islands on the St. Lawrence River, on the border [3] ? the USA and Canada.

Now the land is known as Just Enough Room Island. The family that bought it in 1950 changed its name because the place was so small.

The land is the size of a tennis court and measures just 306 square metres, so [4] ? just enough space for the cottage. [5] ? several rooms inside: three bedrooms, a living room, a bathroom and a big kitchen. [6] ? also a tree outside the house. If you are wondering if it is safe to live [7] ? this house, the answer is: yes, it is; the island is [8] ? the level of the river for the whole year. But mind your step*!

* Walk carefully!

5 **W zeszycie uzupełnij luki w zdanich zgodnie z treścią tekstu z zadania 4.**

1 The St. Lawrence River separates ?.
2 The island is as big as ?.
3 The house consists of ?.

POWTÓRZ TAKŻE

LICZBA MNOGA RZECZOWNIKÓW; *SOME* I *ANY*; ZAIMKI WSKAZUJĄCE

GRAMMAR BANK ▸ strona 141

1 **Zapisz w zeszycie przeciwieństwa wyróżnionych przymiotników. Następnie w parach odpowiedzcie na pytania.**

What's your neighbourhood like?

1 Is it **noisy** or ? ?
2 Is it **smart** or ? ?
3 Is it (very) **tidy** or (very) ? ?
4 Is it **old-fashioned** or ? ?
5 Is it (mostly) **empty** or ? ?
6 Is it **lively** or (terribly) ? ?

2 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

Look at some ideas how to make a neighbourhood a better place for teenagers.

1 Which of them do you like most? Why?
2 What's your favourite hangout in your neighbourhood? Why?



3 1 10 **Przeczytaj szybko trzy oferty wynajmu mieszkania A–C. Następnie odpowiedz na pytanie.**

▶ Would you like to live in any of these places? Why?/Why not?

4 **Ponownie przeczytaj oferty A–C oraz zdania 1–4. Do każdego zdania dopasuj właściwą ofertę. Uwaga: jeden tekst pasuje do dwóch zdań.**

This offer

1 gives important information for people who cook at home.
2 is suitable for someone who doesn't mind living with a roommate.
3 describes a place located out of town.
4 describes a place in a peaceful area in the heart of the city.

5 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Would you like to move out of your neighbourhood? Why?/Why not?
2 What kind of house would you like to live in in the future?

6 **Spośród wyrazów podanych w ramce wybierz te, które poprawnie uzupełniają luki. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki. W parach powiedzcie, które zdania są prawdziwe w waszym przypadku, a które nie i dlaczego.**

cosy	messy	own	peace	rent
space	throw	turn		

1 I don't want to share my room with my sister any more. I want a little ? and quiet!
2 My room is really ? now. I'm going to tidy it up at the weekend.
3 I'd like to ? away half of the furniture in my room and decorate it my way.
4 I have no idea how much ? my parents pay.
5 I don't think I'm too young to start living on my ?.

A

This four-bedroom apartment is near the city centre, in a quiet area between a park and a shopping centre. Its location is very convenient: you can get everywhere on foot. The sunny living room overlooks the river. The bedrooms have fitted carpets and the bathroom has a new shower. There is a car park just behind the building.

B

Come and live in this cosy comfortable hall of residence! Live across the way from the library and next to the dining hall. Share the room with another student and make friends. The rooms come with a bed, a desk and a bookshelf. Hang out with friends, do homework and play chess in a large study room downstairs.

C

This old-fashioned cottage in the countryside is in a picturesque, quiet area near the city. The house has a yard and is furnished. The kitchen is well-equipped, with a modern cooker, a dishwasher, and a large sink. The two bedrooms upstairs have comfortable beds with bedside tables and chests of drawers. Live comfortably close to nature and enjoy clean air!

1 **Odpowiedz na pytania.**

- What does the quote mean? Do you agree with it? Why?/Why not?

> "A house is made of walls and beams, a home is made of love and dreams."

2 **W zeszycie uzupełnij zdania, zastępując wyróżnione wyrazy ich przeciwieństwami z ramki.**

dangerous dirty huge light luxurious scruffy ugly

1 This actor lived in a **poor** cottage when he was a child. But things have changed and now he has got a ? stately home.
2 The balcony is ?. We have to wash it and make it **clean** before Mum and Dad come home!
3 I live in a **safe** neighbourhood, but there are some areas of the city that are very ?.
4 We usually spend our holidays in a **picturesque** village on the seaside. It is so much different from our ? town.
5 London is a ? city with lots of people, but many of them live in **tiny** flats.
6 Wow! Your room is really **nicely decorated!** Last time I visited it was rather ?.
7 The walls are very **dark** and they make the room look small. Let's paint them a ? colour.

3 **W parach opiszcie sobie nawzajem swoje ulubione pomieszczenie w domu. Użyjcie wyrażeń *there is / there are* oraz słowniczka ze strony 12.**

My favourite room is the dining room. There is a table and there are six chairs around it. There are some paintings on the walls too. I like it because it's spacious and …

4 11 **Posłuchaj opisu pokoju. O który pokój chodzi: A, B czy C?**

5 12 **Posłuchaj nagrania i wskaż poprawną odpowiedź: A lub B.**

1 A This is an announcement.
  B This is an advertisement.
2 A There is a special offer on desks.
  B There is a special offer on posters.
3 A You can buy only furniture at the shop.
  B The shop sells different things for the home.
4 A The shop is open all week.
  B The shop is open from Monday to Friday.

6 12 **Posłuchaj nagrania jeszcze raz i uzupełnij w zeszycie luki w poniższej notatce.**

Home SHOP

- **this week offer:** if you buy a desk, you don't pay for a [1] ?
- **bargain:** [2] ? cost only £5
- **address:** Smith Street, [3] ? the car park
- **opening hours:** [4] ?

7 **W zeszycie przetłumacz na język angielski fragmenty podane w nawiasach tak, aby otrzymać logiczne i poprawne zdania.**

1 Is your bedroom (**nudna i staromodna**) ?
2 (**Udekoruj ściany swojego**) ? room with great posters.
3 You can find us (**w centrum handlowym**) ? on Smith Street.
4 There is some awesome (**meble**) ? in this shop.
5 We're sure (**tutaj jest coś**) ? for everybody.

A



B



C



PRZYDATNE ZWROTY

PYTANIA O INFORMACJĘ

Where is the balcony? Gdzie jest balkon?
When / What time can we see the house? Kiedy / O której godzinie możemy zobaczyć dom?
How many rooms are there in the flat? Ile pokoi ma to mieszkanie?
How much is the rent? Ile wynosi czynsz?
How old is this building? Ile lat ma ten budynek?
How long does it take you to walk to school? Ile czasu zajmuje ci dojście do szkoły?
How far is it to the underground station? Jak daleko jest stąd do stacji metra?
Is there a shopping centre nearby/near here? Czy w pobliżu jest jakieś centrum handlowe?

UDZIELANIE INFORMACJI

The balcony is upstairs. Balkon znajduje się na piętrze.
The flat's on the top floor. Mieszkanie jest na ostatnim piętrze.
The exit is next to / opposite the lift. Wyjście jest obok/naprzeciwko windy.
There are three bedrooms in here. Tutaj są trzy sypialnie.
The station is within walking distance of my home. Z mojego domu można dojść na stację na piechotę.
The rent is £250. Czynsz wynosi 250 funtów.
This wardrobe weighs 50 kilograms. Ta szafa waży 50 kg.
It's twenty kilometres from here to London. Stąd do Londynu jest dwadzieścia kilometrów.
You can't miss it. Nie można tego nie zauważyć.

1 USE OF ENGLISH **W zeszycie uzupełnij każdą lukę jednym wyrazem tak, aby powstał spójny i logiczny tekst. Następnie w parach odpowiedzcie na pytanie na końcu tekstu.**



What a room! What a view!

In the picture I can see an unusual kind of bedroom, located somewhere in picturesque high mountains. It has a panoramic view because it hasn't got any walls. Well, you can't even say that you have a [1] ? over your head! On the floor there's a double [2] ? with white pillows and duvets. There are also two bedside tables and two [3] ? so that you can read something when it gets [4] ?. But why read when you can look at the stars? To me, it all looks like some sort of art project or a practical joke. What do you think?

2 USE OF ENGLISH **Przeczytaj artykuł na temat miejsca opisanego w zadaniu 1. i sprawdź swoje przypuszczenia. W zeszycie uzupełnij tekst, wpisując w każdą lukę jedno słowo z ramki. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo.**

above it sleep spend there under

What you can see in the picture is actually a hotel room. It was the idea of two concept artists and a hotelier from Switzerland. The brand is called 'Zero Real Estate' and [1] ? is really popular with tourists who prefer unusual holidays. There's a long waiting list to [2] ? a night in a room without walls and a roof. It costs a lot, but you pay for the unique experience of sleeping in a comfortable bed [3] ? a starry sky.

3 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Would you like to spend a night in this hotel? Why?/Why not?
2 Have you ever stayed in an unusual hotel?

4 **W zeszycie uzupełnij pytania gości hotelowych.**

1 **A:** ? the bathroom?
B: It's in the main building, on the ground floor.

2 **A:** ? you serve breakfast?
B: From 7 till 10.30.

3 **A:** ? to the nearest town?
B: About 2 kilometres.

4 **A:** ? take to get to the train station by taxi?
B: Between thirty and forty minutes. It depends on the traffic, though.

5 **A:** ? cable cars nearby?
B: Yes, there are two but they're both out of service today.

5 **W zeszycie uzupełnij dialogi. Wpisz w każdą lukę brakujący fragment wypowiedzi tak, aby otrzymać spójne i logiczne teksty.**

1 **A:** ??
B: Actually, the grocer's is just round the corner. You can't miss it.

2 **A:** Tom's flat is on the second floor.
B: I'm too tired to walk up the stairs. Let's ?.

3 **A:** ? the house?
B: The owner can show it to you about 8 p.m. Is that OK?
A: That's fine by me.

4 **A:** ??
B: The station is within walking distance of the flat.

Wskazówka

Ponieważ odpowiedź na ogłoszenie jest tekstem formalnym, to wymagane jest stosowanie zwrotów grzecznościowych. Na początku napisz, gdzie znalazłeś ogłoszenie i dodaj, że jesteś nim zainteresowany. Zapytaj o istotne szczegóły, które nie znalazły się w treści ogłoszenia (w przypadku wynajmu mieszkania: koszt, wyposażenie, umeblowanie, odległość od centrum). Na koniec poproś o odpowiedź.

PRZYDATNE ZWROTY

ZWROTY GRZECZNOŚCIOWE

- **Dear Sir/Madam,** Szanowny Panie / Szanowna Pani.
- **Kind regards,** Z pozdrowieniami / Z uszanowaniem.

WSTĘP

- **I am writing to ask about (a flat).** Piszę, aby zapytać o (mieszkanie).
- **I would like to rent the flat which is on offer.** Chciałbym/Chciałabym wynająć mieszkanie, które Pan/Pani oferuje.

PYTANIE O INFORMACJĘ

- **I would like to know what the rent is.** Chciałbym/Chciałabym się dowiedzieć, ile wynosi czynsz.
- **Could you tell me how far the underground station is?** Czy mógłby Pan / mogłaby Pani powiedzieć mi, jak daleko jest stąd do metra?
- **I would like to ask if there are any restaurants in the area.** Chciałbym/Chciałabym się dowiedzieć, czy w pobliżu są jakieś restauracje.

ZAKOŃCZENIE

- **I am waiting for your reply.** Czekam na Pana/Pani odpowiedź.

1 **Przeczytaj odpowiedź na ogłoszenie o wynajmie mieszkania i zastanów się, czy jest ona zgodna z poleceniem poniżej.**

Wybierasz się na letni kurs angielskiego do szkoły językowej w Londynie. W internecie przeczytałeś ogłoszenie o wynajmie mieszkania. Napisz e-mail, w którym:

- zapytasz o szczegóły wyposażenia i cenę,
- określisz, na jak długo chcesz wynająć mieszkanie,
- zapytasz o komunikację miejską w okolicy.

Dear Sir/Madam,
I am interested in renting the flat which is on offer on the Internet.
Is it possible to rent it for one month only, 1–31 August?
I would like to know how much the rent is and if there is Wi-Fi in the flat. Could you also tell me if there is a dishwasher, a washing machine or a vacuum cleaner? I'd like to ask if there is any public transport in the area.
Please reply soon.
Yours faithfully,
Jakub Nowak

2 **Odpowiedz na pytania na temat wiadomości z zadania 1.**

1 For how long does Jakub want to rent the flat?
2 What would he like in the flat?
3 What expressions does he use to ask about the things he is interested in?

3 **W zeszycie uzupełnij luki w odpowiedzi na ogłoszenie o wynajmie pokojów wyrażeniami z ramki.**

Could you tell us How far is it
we are interested
we would like to ask We would also like to

Dear Sir/Madam,
We saw your advertisement on the Internet and [1] ? in renting one of your rooms from 1st September. [2] ? what the rent is? Does it cover everything or are there any extra costs, e.g. electricity or the Internet? [3] ? know what the neighbourhood is like. Are there any shops or parks? [4] ? to the nearest bus station?
Finally, we have got a cat so [5] ? one more important question: do you accept animals?
We are waiting for your reply.
Kind regards,
Mateusz and Maciej Warzywniak

4 **W zeszycie przetłumacz zdania 1–6, przydatne w pisaniu odpowiedzi na ogłoszenie o wynajmie.**

1 Chciałbym wynająć to mieszkanie na trzy tygodnie.
2 Jak daleko jest jakieś centrum handlowe?
3 Poproszę o zdjęcia wyposażenia mieszkania.
4 Czy w pobliżu jest transport publiczny?
5 Jestem uczniem szkoły muzycznej, więc poszukuję mieszkania z pianinem.
6 Jestem zainteresowany wynajmem umeblowanego mieszkania.

5 **Napisz odpowiedź na ogłoszenie o wynajmie mieszkania w Bristolu, zamieszczone w internecie. Czynsz jest niski, bo właściciel potrzebuje opieki nad swoją papugą. W odpowiedzi:**

- napisz, dlaczego ta oferta cię interesuje,
- poinformuj, jak długo chcesz wynajmować mieszkanie,
- zapytaj o wyposażenie mieszkania.

Limit słów: 50–120.

1 **USE OF ENGLISH** **Przeczytaj tekst o domu Anny Frank w Amsterdamie. Wybierz poprawne uzupełnienie luk: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

THE SAFE HOUSE



In central Amsterdam, [1] ? is a famous canal house, located at Prinsengracht Street. [2] ? almost 300 years old. Anne Frank's family used to live there …

It is 1940, the time of the 2nd World War. Anne's father runs his business from here. Soon, [3] ? 6 July 1942, the Franks with their two daughters move to a hidden part of the house [4] ?, as Jews, they have to escape from the Nazis. This safe house, which is just about 50 m², helps them survive for some time. Anne is keen [5] ? writing a diary, where she tells about her dreams, fears and her life during the war. However, one day the Nazis discover their hiding place [6] ? the Franks go to a concentration camp. Anne dies [7] ? March 1945, but her father survives the war. He finds Anne's diary and publishes it. The book becomes an international bestseller. [8] ? the true story of a creative Jewish teenager living in wartime. In 1960, the Anne Frank House becomes a museum visited by [9] ? from all over the world.

1	**A** they	**B** it	**C** there
2	**A** It's	**B** There's	**C** They're
3	**A** in	**B** at	**C** on
4	**A** because	**B** and	**C** but
5	**A** in	**B** on	**C** of
6	**A** but	**B** because	**C** and
7	**A** in	**B** on	**C** at
8	**A** There's	**B** Is	**C** It's
9	**A** people's	**B** person	**C** people

2 **Wybierz poprawne uzupełnienie luk: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 The park is ? walking distance of my house.
A with **B** in **C** within

2 It's just 5 km ? the city centre ? the train station.
A since ... for **B** from ... to **C** from ... until

3 How long ? you to get to your grandparents?
A does it take **B** does it need **C** need

4 How far ? to the nearest bus stop?
A it is **B** is it **C** is there

5 The entrance is on your right, so you ? it.
A can missing **B** must miss **C** can't miss

3 **W zeszycie przetłumacz podane zdania. Dla ułatwienia podano wyrazy, których należy użyć w każdym ze zdań.**

1 W moim mieście nie ma centrum handlowego ani kompleksu sportowego. **OR**
In my town, ? centre.

2 Zlew jest między piekarnikiem a zmywarką do naczyń. **THERE**
? a sink ?.

3 Na wsi jest cisza i spokój, ponieważ nie ma tam wielu samochodów. **AREN'T**
In the countryside, ? there.

4 Greg jest zmęczony sprzątaniem mieszkania w weekendy. **AT**
Greg is tired of ? weekends.

5 Mój dziadek jest zainteresowany kupnem wiejskiego domku. **IN**
My grandpa is ?.

4 **Wybierz w każdym pytaniu właściwy czasownik. Następnie w parach zadajcie sobie te pytania i odpowiedzcie na nie.**

1 When someone says to you, '**Do / Make** yourself at home', what do you do?
2 Who would you most like to **have / share** a room with on a school trip?
3 If you could **decorate / make** your room any way you liked, what would you do?
4 Imagine you could **rent / move** a flat together with a friend. Who would you choose and why?

5 **Dopasuj wypowiedzi A–F do sytuacji 1–6. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Who Says What, When and Where?

1 You're too tired to walk up the stairs.
2 You need to use public transport to get to your friend's place.
3 You like the flat a lot and you are interested in the price now.
4 An estate agent shows a client round a house.
5 Exhausted tourists want to get to the top of Kasprowy.
6 You want to know if you should take a bus to get to the theatre.

A How far is it still to the cable car up there?
B How much is the rent?
C Is there a lift here?
D Would you like to see the top floor now?
E Is it within walking distance?
F Where's the nearest bus stop?

BBC

CULTURE & SKILLS

Graffiti: Street Art or Vandalism?

Bristol: UK capital of street art

If you want to see art, it's normal to go to an art exhibition in a gallery. There you'll find paintings, drawings or photos. But wouldn't it be more fun to see these works in the street? Well, there's a city in the UK whose biggest tourist attraction is street art: Bristol!

There are historical reasons for this fame. The city was badly bombed in World War II. When the war finished, the empty areas required new buildings. Many of them were built in a hurry so the buildings quickly fell into ruin. But their walls were perfect canvases for street art. Today you can find art everywhere – on bridges, in alleys and on the main streets in the city centre. The whole place seems like a giant outdoor gallery!

If you're in Bristol, go on one of the street art walking tours. Experts will tell you about the artists who have decorated the city's streets. The most famous of them is Banksy. He is known all over the world for his murals but nobody knows his real identity. Some people think his art is funny; for others it is controversial. Unfortunately, most of his early work does not exist anymore because the local council removed it.

Of course, some people call Banksy's creations street art and others call it graffiti. What's the difference? Well, the debate is open. Some people say graffiti is political, while street art is creative. But others believe that the only difference is that graffiti includes letters – artists' 'tags' or special signatures. Whatever you think, much of this art is now worth a lot of money. Is that a good thing or are people just paying for acts of vandalism?



GLOSSARY
canvas – płótno
controversial – kontrowersyjny
fame – sława
fall into ruin – popaść w ruinę
mural – malowidło na ścianie
signature – podpis

READING

1 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 What can you see in the photo on page 20? What do you think is the message?
2 Is it graffiti or street art? Why? What do you think is the difference?
3 Do you think street art can be worth money? Why?/Why not?
4 Is there a lot of graffiti/street art where you live? Is it often removed?



2 1 13 **Przeczytaj tekst i wskaż poprawne odpowiedzi.**

1 Nowadays, Bristol is a city famous for **World War II bombings / art in the streets**.
2 Street art became popular in Bristol because there were many **ruined buildings / street artists** there.
3 During the art tours in Bristol, the guides talk about famous **buildings / murals** and their creators.
4 Banksy's art **is / isn't** well-known.
5 There is **not much / a lot** of Banksy's early art on the streets of Bristol today.
6 People can **agree / disagree** about the difference between graffiti and street art.

3 **Przeczytaj ponownie tekst i w zeszycie odpowiedz na pytania zgodnie z jego treścią.**

1 According to the text, what can you do in Bristol?
In Bristol you ?.
2 Why did large areas of Bristol need rebuilding?
Large areas needed rebuilding because ?.
3 What is Banksy famous for?
He is famous ?.
4 What happened to lots of Banksy's work from the past?
The local council decided ?.
5 How much are people ready to pay for Banksy's art now?
They are ready ?.

LISTENING

4 BBC 1 **Posłuchaj fragmentu programu BBC na temat graffiti w angielskim mieście Bristol. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu w zadaniach 1–3 wybierz właściwą spośród odpowiedzi: A, B lub C i zapisz ją w zeszycie.**

1 Graffiti busters may have less work in future because
A Banksy is returning to Bristol.
B everyone is inspired by Banksy.
C the local government think the street art is of value.

2 The woman is
A unsure about the second piece of art.
B going to have the second piece of art in her flat.
C enthusiastic about the second piece of art she is shown.

3 The recording
A presents different opinions on Bristol's street art.
B compares street art with other art forms.
C explains why Bristol needs to keep its street art.

5 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Who do you think should own street art?
2 If you had the money, would you buy this kind of art? Why?/Why not?

PROJECT

6 **W grupach porozmawiajcie na temat graffiti w waszym mieście. W domu przygotujcie się do dyskusji.**

1 Share photographs of graffiti and street art near where you live.
2 Discuss these questions:
- What kind of street art can you find? Where is it?
- Which examples do you consider artistic and which acts of vandalism?
- Which should be removed and which should stay? Why?

3 Do you think any of the pieces could be worth money? Why?/Why not? Do you all agree?

3 ŻYCIE PRYWATNE

Słowniczek

RODZINA

adopted /ə'dɒptəd/ adoptowany
aunt /ɑ:nt/ ciocia
brother-in-law /'brʌðər ɪn ˌlɔ:/ szwagier
cousin /'kʌzən/ kuzyn/kuzynka
father-in-law /'fɑ:ðər ɪn ˌlɔ:/ teść
grandchildren /'græn,tʃɪldrən/ wnuki
granddaughter /'græn,dɔ:tə/ wnuczka
grandfather /'grænd,fɑ:ðə/ dziadek
grandmother /'græn,mʌðə/ babcia
grandparents /'grænd,peərənts/ dziadkowie
grandson /'grænsʌn/ wnuk
great-grandchildren /greɪt'græn,tʃɪldrən/ prawnuki
great-grandparents /greɪt'græn,peərənts/ pradziadkowie
half-brother /,hɑ:f 'brʌðə/ brat przyrodni
half-sister /,hɑ:f 'sɪstə/ siostra przyrodnia
husband /'hʌzbənd/ mąż
mother-in-law /'mʌðər ɪn ˌlɔ:/ teściowa
nephew /'nefju:/ siostrzeniec/ bratanek
niece /ni:s/ siostrzenica/bratanica
only child /ˌəʊnli 'tʃaɪld/ jedynak/ jedynaczka
parents /'peərənts/ rodzice
relative /'relətɪv/ krewny
sibling /'sɪblɪŋ/ rodzeństwo
sister-in-law /'sɪstər ɪn ˌlɔ:/ szwagierka, bratowa
stepfather /'stepfɑ:ðə/ ojczym
stepmother /'stepmʌðə/ macocha
twins /twɪnz/ bliźnięta
uncle /'ʌŋkəl/ wujek
wife /waɪf/ żona

ETAPY ŻYCIA

adult /'ædʌlt/ dorosły
at the age of (14) /ət ðɪ ˌeɪdʒ əv (ˌfɔ:'ti:n)/ w wieku (14 lat)
be born /ˌbi 'bɔ:n/ urodzić się
birth /bɜ:θ/ narodziny
childhood /'tʃaɪldhʊd/ dzieciństwo
death /deθ/ śmierć
die /daɪ/ umrzeć
elderly /'eldəli/ w podeszłym wieku
grow up /ˌgrəʊ 'ʌp/ dorastać
teenager /'ti:neɪdʒə/ nastolatek/ nastolatka

CZYNNOŚCI CODZIENNE

clean/tidy your room /ˌkli:n/ˌtaɪdi jə 'ru:m/ sprzątać pokój
do homework /ˌdu: 'həʊmwɜ:k/ odrabiać lekcje
do the cleaning /ˌdu: ðə 'kli:nɪŋ/ sprzątać
do the cooking /ˌdu: ðə 'kʊkɪŋ/ gotować
do the housework /ˌdu: ðə 'haʊswɜ:k/ wykonywać prace domowe
do the shopping / go shopping /ˌdu: ðə 'ʃɒpɪŋ / ˌgəʊ 'ʃɒpɪŋ/ robić zakupy
do the vacuuming /ˌdu: ðə 'vækjʊəmɪŋ/ odkurzać
do the washing / wash your clothes /ˌdu: ðə 'wɒʃɪŋ / ˌwɒʃ jə 'kləʊðz/ robić pranie
do the washing-up / wash the dishes /ˌdu: ðə ˌwɒʃɪŋ 'ʌp / ˌwɒʃ ðə 'dɪʃɪz/ zmywać naczynia
get dressed /ˌget 'drest/ ubierać się
get ready for school /ˌget ˌredi fə 'sku:l/ szykować się do szkoły
get up /ˌget 'ʌp/ wstawać
go to school by (bus) /ˌgəʊ tə ˌsku:l baɪ ('bʌs)/ jechać do szkoły (autobusem)
have breakfast / a meal /ˌhæv 'brekfəst / ə 'mi:l/ jeść śniadanie/posiłek
have/take a shower/bath /ˌhæv/ˌteɪk ə 'ʃaʊə/'bɑ:θ/ brać prysznic/kąpiel
lay the table /ˌleɪ ðə 'teɪbəl/ nakrywać do stołu
load/empty the dishwasher /ˌləʊd/ˌempti ðə 'dɪʃˌwɒʃə/ ładować/ rozładowywać zmywarkę
look after sb /ˌlʊk 'ɑ:ftə ˌsʌmbɒdi/ opiekować się kimś
make your bed /ˌmeɪk jə 'bed/ ścielić łóżko
take care of pets /ˌteɪk ˌkeə əv 'pets/ opiekować się zwierzętami domowymi
take out the rubbish /ˌteɪk aʊt ðə 'rʌbɪʃ/ wynosić śmieci
tidy the desk /ˌtaɪdi ðə 'desk/ porządkować biurko
wake up /ˌweɪk 'ʌp/ budzić się
walk the dog /ˌwɔ:k ðə 'dɒg/ wyprowadzać psa
wash the car /ˌwɒʃ ðə 'kɑ:/ myć samochód

CZAS WOLNY

arrange social life /ə'reɪndʒ 'səʊʃəl laɪf/ planować/organizować życie towarzyskie
be interested in sth /ˌbi 'ɪntrəstəd ɪn ˌsʌmθɪŋ/ interesować się czymś
be into sth /ˌbi 'ɪntu: ˌsʌmθɪŋ/ interesować się czymś
be keen on sth /ˌbi 'ki:n ɒn ˌsʌmθɪŋ/ lubić coś
be up to sth /ˌbi 'ʌp tə ˌsʌmθɪŋ/ robić/ porabiać coś
chat on Facebook /ˌtʃæt ɒn 'feɪsbʊk/ czatować na Facebooku
do sport /ˌdə 'spɔ:t/ uprawiać sport
do voluntary work /ˌdə 'vɒləntəri wɜ:k/ pracować społecznie jako wolontariusz
enjoy yourself / have a good time / have fun /ɪn'dʒɔɪ jəˌself / ˌhæv ə ˌgʊd 'taɪm / ˌhæv 'fʌn/ dobrze się bawić
entertainment /entə'teɪnmənt/ rozrywka
go for a walk /ˌgəʊ fər ə 'wɔ:k/ iść na spacer
go out /ˌgəʊ 'aʊt/ wychodzić (np. do kina, restauracji)
go dancing/bowling/jogging /ˌgəʊ 'dɑ:nsɪŋ/'bəʊlɪŋ/'dʒɒgɪŋ/ pójść potańczyć / na kręgle / pobiegać
go / spend time online /ˌgəʊ / spend ˌtaɪm ɒn'laɪn/ spędzać czas w internecie
go to the cinema /ˌgəʊ tə ðə 'sɪnəmə/ iść do kina
hang out with sb /ˌhæŋ 'aʊt wɪð ˌsʌmbədi/ spędzać z kimś czas, trzymać się z kimś
keep in touch with sb /ˌki:p ɪn 'tʌtʃ wɪð ˌsʌmbɒdi/ być z kimś w kontakcie
play board games / chess /ˌpleɪ 'bɔ:d geɪmz / 'tʃes/ grać w gry planszowe / szachy
share photos /ʃeə 'fəʊtəʊs/ dzielić się zdjęciami, udostępniać zdjęcia
Skype /skaɪp/ rozmawiać na Skype
social networking site /ˌsəʊʃəl 'netwɜ:kɪŋ saɪt/ serwis społecznościowy
socialise with /'səʊʃəl-aɪz wɪθ/ spotykać się / spędzać czas z
spend time outdoors /spend ˌtaɪm ˌaʊt'dɔ:z/ spędzać czas na powietrzu

MAŁŻEŃSTWO I ZWIĄZKI

ask sb out /ˌɑ:sk ˌsʌmbədi 'aʊt/ zaprosić kogoś na randkę
bring up /ˌbrɪŋ 'ʌp/ wychowywać
bride /braɪd/ panna młoda
cheer sb up /ˌtʃɪə ˌsʌmbɒdi 'ʌp/ pocieszyć kogoś
date /deɪt/ randka
engagement ring /ɪn'geɪdʒmənt rɪŋ/ pierścionek zaręczynowy
fall in love (with sb) /ˌfɔ:l ɪn 'lʌv (wɪð ˌsʌmbɒdi)/ zakochać się (w kimś)
fiancé/fiancée /fi'ɒnseɪ/ narzeczony/narzeczona
generation gap /ˌdʒenə'reɪʃən gæp/ konflikt pokoleń
get engaged /ˌget ɪn'geɪdʒd/ zaręczyć się
get married / marry sb /get 'mærid/ 'mæri ˌsʌmbɒdi/ ożenić się, wyjść za mąż, pobrać się / poślubić kogoś
get on well with sb /ˌget ɒn 'wel wɪð ˌsʌmbɒdi/ być w dobrych relacjach z kimś
get to know sb /ˌget tə 'nəʊ ˌsʌmbɒdi/ poznawać kogoś
go out with sb /ˌgəʊ 'aʊt wɪð ˌsʌmbɒdi/ chodzić z kimś
groom /gru:m/ pan młody
honeymoon /'hʌnimu:n/ miesiąc miodowy
introduce yourself/sb (to sb) /ˌɪntrə'dju:s jɔ:ˌself/ˌsʌmbɒdi (tə ˌsʌmbɒdi)/ przedstawić się/kogoś (komuś)
marriage /'mærɪdʒ/ małżeństwo
married couple /ˌmærid 'kʌpəl/ para małżeńska
meet sb /'mi:t ˌsʌmbɒdi/ poznać kogoś
pregnant /'pregnənt/ w ciąży
propose to sb /prə'pəʊz tə ˌsʌmbɒdi/ oświadczyć się komuś
relationship /rɪ'leɪʃənʃɪp/ związek
single parent /ˌsɪŋgəl 'peərənt/ samotny rodzic
wedding ring /'wedɪŋ rɪŋ/ obrączka

KONFLIKTY I PROBLEMY

agree with /ə'gri: wɪð/ zgadzać się z
apologise to (sb) for (sth) /ə'pɒlədʒaɪz tə (ˌsʌmbɒdi) fə ˌsʌmθɪŋ/ przepraszać (kogoś) za (coś)
argue with /'ɑ:gju: wɪð/ kłócić się z
ask for money /ˌɑ:sk fə 'mʌni/ prosić o pieniądze
borrow from /'bɒrəʊ frəm/ pożyczać od
break up with /ˌbreɪk 'ʌp wɪð/ zerwać z
complain about /kəm'pleɪn ə,baʊt/ skarżyć się na
criticise sb's behaviour /'krɪtɪsaɪz ˌsʌmbɒdiz bɪ'heɪvjə/ krytykować czyjeś zachowanie
fall out with /ˌfɔ:l 'aʊt wɪð/ pokłócić się, poróżnić się z
get depressed /ˌget dɪ'prest/ popaść w przygnębienie, wpaść w depresję
get divorced /ˌget də'vɔ:st/ rozwieść się
get on sb's nerves /ˌget ɒn ˌsʌmbɒdiz 'nɜ:vz/ działać komuś na nerwy
have a fight / an argument with /ˌhæv ə 'faɪt / ən 'ɑ:gjəmənt wɪð/ pokłócić się z
lend money to (sb) /ˌlend 'mʌni tə (ˌsʌmbədi)/ pożyczać (komuś) pieniądze
make up with /ˌmeɪk 'ʌp wɪð/ pogodzić się z
run away /ˌrʌn ə'weɪ/ uciec
separate /'sepəreɪt/ rozstać się
split up with /ˌsplɪt 'ʌp wɪð/ rozstać się z

ŚWIĘTA I UROCZYSTOŚCI

All Saints' Day /ˌɔ:l 'seɪnts deɪ/ Wszystkich Świętych
celebrate /'seləbreɪt/ obchodzić, świętować
celebration /ˌselə'breɪʃən/ uroczystość, obchody, świętowanie
cemetery /'semətri/ cmentarz
Children's Day /'tʃɪldrənz deɪ/ Dzień Dziecka
Christmas /'krɪsməs/ święta Bożego Narodzenia
Christmas/Easter card /'krɪsməs/'i:stə kɑ:d/ kartka bożonarodzeniowa/wielkanocna
Christmas Day /ˌkrɪsməs 'deɪ/ pierwszy dzień świąt Bożego Narodzenia
Christmas Eve /ˌkrɪsməs 'i:v/ Wigilia
decorate the Christmas tree /ˌdekəreɪt ðə 'krɪsməs tri:/ ubierać choinkę
Easter /'i:stə/ Wielkanoc
Easter Bunny /ˌi:stə 'bʌni/ króliczek wielkanocny
exchange wishes /ɪks,tʃeɪndʒ 'wɪʃɪz/ składać sobie życzenia
festival/holiday /'festəvəl/'hɒlədeɪ/ święto
fireworks display /'faɪəwɜ:ks dɪˌspleɪ/ pokaz fajerwerków
funeral /'fju:nərəl/ pogrzeb
guest /gest/ gość
invitation /ˌɪnvə'teɪʃən/ zaproszenie
invite /ɪn'vaɪt/ zaprosić
Mother's/Father's Day /'mʌðəz/ 'fɑ:ðəz deɪ/ Dzień Matki/Ojca
name day /'neɪm deɪ/ imieniny
New Year's Day /ˌnju: ˌjɪəz 'deɪ/ Nowy Rok
New Year's Eve /ˌnju: ˌjɪəz 'i:v/ sylwester
share Christmas wafers /ˌʃeə ˌkrɪsməs 'weɪfəz/ dzielić się opłatkiem
visit graves /ˌvɪzət 'greɪvz/ odwiedzać groby
wedding /'wedɪŋ/ ślub
wedding anniversary /'wedɪŋ ˌænə'vɜ:səri/ rocznica ślubu
wedding reception /'wedɪŋ rɪˌsepʃən/ przyjęcie weselne

INNE

exchange /ɪks'tʃeɪndʒ/ wymieniać
find out /ˌfaɪnd 'aʊt/ dowiedzieć się
follow /'fɒləʊ/ podążać za; śledzić
nutrition /nju:'trɪʃən/ odżywianie, żywienie, dietetyka
suck a thumb /ˌsʌk ə 'θʌm/ ssać kciuk
tuck /tʌk/ wkładać, chować

SŁOWOTWÓRSTWO

RZECZOWNIKI ZŁOŻONE

składają się z dwóch lub większej liczby słów, które w połączeniu nabierają nowego znaczenia, np.

przymiotnik + rzeczownik
- *only child* jedynak/jedynaczka
- *grandparents* dziadkowie

rzeczownik + rzeczownik
- *board game* gra planszowa
- *honeymoon* miesiąc miodowy

rzeczownik odczasownikowy + rzeczownik
- *driving licence* prawo jazdy

rzeczownik + wyrażenie przyimkowe
- *mother-in-law* teściowa

1 Znajdź w słowniczku obok:

1 cztery zwroty związane ze spędzaniem czasu wolnego, np. *go to the cinema*
2 cztery czasowniki złożone (frazowe), np. *look after sb*
3 cztery rzeczowniki złożone składające się z dwóch rzeczowników, np. *fireworks display*
4 trzy wyrazy/zwroty związane z obchodzeniem świąt, np. *celebrate*
5 pięć rzeczowników nieżywotnych, np. *invitation*

2 Odpowiedz na pytania.

1 Which people are usually the same generation as you?
A your grandfather **B** your half-brother
C your aunt **D** your sister-in-law

2 Which person is related to you by blood?
A half-sister **B** stepdad
C adopted sister **D** schoolmate

3 Which phrase can be used about people who feel very good together?
A fall out with **B** get on well with
C have arguments **D** get on sb's nerves

3 W zeszycie opisz swoje relacje z kimś z rodziny. Użyj wyrazów ze słowniczka.

▶ *I get on well with my stepdad, although sometimes we argue about …*

4 Które pary wyrażeń znaczą to samo, a które różnią się znaczeniem? Wyjaśnij, na czym polegają różnice.

1 do the washing – do the washing up
2 wash your clothes – do the washing
3 do the washing up – wash the dishes
4 clean your room – tidy your room
5 do the shopping – go shopping
6 do the housework – do your homework

5 1 14 Usłyszysz rozmowę na temat obowiązków domowych. W zeszycie przyporządkuj każdej osobie 1–4 pracę domową A–E, którą ona wykonuje. Jedna z czynności nie pasuje do żadnej osoby.

People	Housework
1 Cathy	**A** doing the washing up
2 Sam	**B** making dinner
3 Joe	**C** cleaning the bathroom
4 Lucy	**D** nothing
	E doing the vacuuming

6 W zeszycie uzupełnij pytania słowami z ramki. W parach zadajcie sobie te pytania i odpowiedzcie na nie.

boyfriend date going out honeymoon keep in touch

1 What should a good girlfriend or ? be like?
2 When you start ? with someone, do you tell your parents about it?
3 What is a good place for a ? in your town?
4 Where a newly married couple can spend their ?
5 How do you ? with your friends?

7 Dopasuj typowe czynności do uroczystości i świąt. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

The occasion	What do people do?
1 Christmas	**A** put on gold rings
2 New Year's Eve	**B** eat chocolate eggs
3 New Year's Day	**C** put candles on a cake
4 Easter	**D** watch fireworks
5 birthday	**E** go to a cemetery
6 wedding	**F** decorate a tree
7 funeral	**G** sleep all day after a party

8 Wybierz właściwe przyimki. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

1 Hannah looked sad, so I tried to cheer her **on** / **up**.
2 Our dog has run **away** / **over** and we're trying to find it.
3 My mum's parents died when she was a child so her aunt brought her **in** / **up**.
4 Tom gets **on** / **out** well with everyone in his class.
5 Tia is unhappy because she's broken **up** / **off** with her boyfriend.
6 Adam often looks **at** / **after** his younger brother when his parents go out.
7 John and I had an argument yesterday, but we've made **up** / **away** now.



She looked after Peter when he broke his leg last summer.

SPRAWDŹ SIĘ

PAST SIMPLE, PRESENT PERFECT

1 **W zeszycie uzupełnij tabelę odpowiednimi formami czasowników.**

Infinitive	Past Simple	Past Participle
1 ?	was, were	2 ?
3 ?	4 ?	fallen
5 ?	had	6 ?
7 ?	knew	8 ?
9 ?	10 ?	put
stop	11 ?	12 ?

2 **Wskaż opcje, które poprawnie uzupełniają podane zdania.**

1 I ? shopping yesterday.
a went **b** have been **c** gone

2 She didn't ? me at the café.
a see **b** saw **c** seen

3 ? you ever ridden a camel?
a Did **b** Have **c** Are

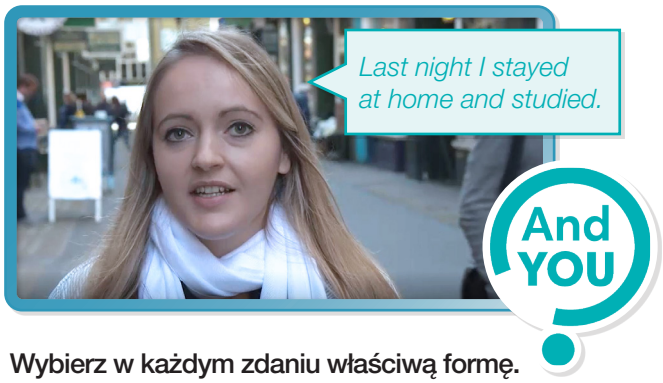
4 We ? here for ten years now.
a live **b** have lived **c** lived

5 Jess can't go skiing. She has just ? her leg.
a broken **b** broke **c** break

GRAMMAR BANK ▸ strona 142

3 VOX POPS **Zadajcie sobie nawzajem pytanie i odpowiedzcie na nie, korzystając ze słowniczka na stronie 22.**

What did or didn't you do last night?



4 **Wybierz w każdym zdaniu właściwą formę. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Lucy **has bought / bought** some new jeans last week.
2 My sister **hasn't cleaned / has cleaned** her room yet.
3 Jackie **has lost / lost** her purse yesterday.
4 Grandad **hasn't watched / didn't watch** the news on TV last night.
5 The cake my brother **has just baked / have just baked** tastes delicious!
6 I **have seen / saw** this film. Let's watch something else.

5 1 15 **Wybierz poprawne uzupełnienie luk: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**

Here's The News!



Bayern Munich striker Robert Lewandowski 1 ? the only goal in a match against Atletico Madrid in December 2016. But it 2 ? not the only reason for his celebration: Robert surprised his fans when he tucked the football under his shirt and started sucking his thumb! He 3 ? it to announce that his wife Anna was pregnant. Their first child, Klara, was born five months later.

Robert and Anna met in the Masurian Lakes in 2007. They 4 ? in love immediately and then got married in 2013. Lewandowski was born into a family where sport connects generations. Both his parents did sport: his dad was a judo champion and a football player. His mum was a professional volleyball player, just like his sister. Robert's wife is a professional karate fighter, but she 5 ? as a specialist in nutrition since 2013. Robert 6 ? a professional football player for several years now. As *the apple doesn't fall far from the tree**, Klara will probably do sport in the future too.

* Children are usually similar to their parents.

1	**A** have scored	**B** has scored	**C** scored
2	**A** has	**B** is	**C** was
3	**A** did	**B** has done	**C** does
4	**A** fell	**B** fall	**C** have fallen
5	**A** works	**B** has worked	**C** worked
6	**A** have been	**B** is	**C** has been

6 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach zgodnie z treścią tekstu z zadania 5.**

1 After the match, Robert informed everybody that he and his wife were going to ?.
2 Klara Lewandowska ? about half a year after this event.
3 Robert and Anna ? years before they got married.

POWTÓRZ TAKŻE
PRZYIMKI CZASU
GRAMMAR BANK ▸ strona 143

1 **Przeczytaj zwroty w ramce i odpowiedz na pytania.**

clothes and accessories electronic devices
small change sports equipment stationery

1 Do you often borrow any of these things?
2 Who did you last borrow them from?
3 Have you given them back yet?
4 Do you mind lending them to others?

2 **W zeszycie uzupełnij zdania odpowiednią formą czasownika *borrow* lub *lend*. Następnie powiedzcie, na ile podane opinie są według was prawdziwe.**

1 My parents sometimes ? my things without permission.
2 Good friends always ? each other notes, books or even their mobiles.
3 Your friends can fall out with you if you don't give back what they have ? to you.
4 I've never ? money from my grandparents. If I need money, I just ask them for it and don't need to give it back.

3 **Przeczytaj szybko tekst i odpowiedz na pytanie.**

▶ Who wants to borrow the money and why?

4 1 16 **Przeczytaj tekst jeszcze raz. Dopasuj zdania A–E do luk 1–4 tak, aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Uwaga: jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej luki. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

A Now we have to get a new one.
B That was her favourite subject.
C Then they decided to lend me the money.
D Mum and Dad hated the band, so I couldn't ask them for money.
E She worked in a shop every Saturday and she saved every penny.

5 **Przeczytaj tekst jeszcze raz. Do każdego pytania dobierz jedną z odpowiedzi: *Katy* (K), *Rachel* (R) lub *Katy and Rachel* (KR). Uzasadnij swój wybór.**

1 Who likes music?
2 Who plays in a band?
3 Who goes to school?
4 Who wants to work in a school?
5 Who works?

6 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Does your family support you in your hobbies and decisions?
2 Do you always take their advice? Why?/Why not?

The New Guitar

I arrived home late last night. Mum and Dad were asleep, but my sister Rachel wasn't in bed yet. I knew what I had to do. I climbed the stairs and knocked on her door.

'Come in,' she said. Rachel was sitting at her desk and studying. Some music was playing softly on her CD player. Mozart? I wasn't sure. There were history books on the desk in front of my sister. [1] ? She wanted to go to university next year to study History as she wanted to become a teacher.

Rachel looked up from her book. 'What do you want, Katy?' she asked. Rachel and I didn't spend much time together. Don't worry – I didn't hate her and she didn't hate me. We were just interested in different things.

'Could you lend me some money?' I asked her. Rachel always had plenty of money. [2] ? My younger sister just looked at me. I waited.

'It's for your pop band, isn't it?' she asked at last.

In Rachel's opinion, it was silly that I played in a band. In fact, all pop music was silly. She agreed with my parents. They wanted me to go back to school and to forget about our band, Steel City, but I didn't want to go to university. They were sad about that. They were even sadder when I got my job at the factory.

'It is for the band,' I explained. 'Tom's guitar is broken. It was an accident, but I broke it. [3] ? We're playing in the Battle of the Bands competition, and we can't have a guitarist without a guitar.'

Rachel didn't seem interested. 'Have you asked Mum and Dad?' she said.

'What do you think?' I answered. It was a silly question and Rachel knew it. [4] ? Rachel thought about this. Then she said, 'How many people in the world want to be pop stars?'

I didn't answer. I didn't have to – Rachel answered for me. 'Thousands of people do,' she said. 'And how many of them become pop stars?' She waited. 'Not very many.'

At last I said, 'This is really important, Rachel.'

Rachel gave me a long, sad look. Then she picked up her bag from the back of the chair. 'OK,' she said. 'How much do you want?'

Adapted from 'Ghost in the Guitar' by Paul Shipton, Pearson English Readers



1 **Odpowiedz na pytania.**

▶ Do you agree with the quote? Why?/Why not?



2 **W zeszycie dopasuj wyróżnione słowa i wyrażenia 1–8 do ich znaczeń A–H.**

1 I'm very **keen on** social networking. I love talking to my friends online.
2 When I'm away on holiday, I use Facebook to **keep in touch** with my friends.
3 My cousins live in Australia, so we often **chat** on Skype.
4 Social networking sites are a great way to **arrange your social life** with your friends.
5 In their free time, teenagers love to **socialise** with their friends.
6 My friends and I usually **meet** at a nice café in our town.
7 When I have interesting photos, I **share** them with my friends on Instagram.
8 Email is a great way to **exchange news** with friends and family.

A make plans to meet friends
B let someone see something online
C stay in contact
D spend time with
E interested in
F give and receive
G come together
H have a conversation

3 **Odpowiedzcie na pytania, używając podanych w ramce wyrażeń.**

find out what your favourite celebrities are doing
follow somebody get news
know what your friends are up to learn a lot
make you laugh share and discover new interests

1 Which social networking sites are the most popular with teenagers in Poland? Why?
2 What is your favourite social network and why?

Why do you think Facebook is popular?

It's probably because you can be in touch with your friends anytime you want.

4 1 17 **Posłuchaj trojga nastolatków. O którym serwisie społecznościowym mówi każde z nich?**

Facebook Instagram Twitter
Snapchat YouTube

1 Beth **2** Adam **3** Maya

5 1 18 **Usłyszysz fragment audycji radiowej na temat serwisów społecznościowych. Która z opinii należy do Teda (T), a która do Emmy (E)? Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Social networking sites can be useful when you're doing homework.
2 I can keep in touch with my friends who are far away.
3 Social networking sites can make people feel sad about their lives.
4 Social networking sites stop people from going out with friends.



6 1 18 **Posłuchaj nagrania jeszcze raz. Na podstawie informacji w nim zawartych uzupełnij w zeszycie luki w zdaniach 1–5. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie trzy wyrazy.**

1 Emma Jenkins is the ? *The Lonely Surfer.*
2 Ted uses social networking sites to stay in touch with friends from ?.
3 Emma says a lot of young people feel unhappy when they read about the ? of other people.
4 Ted says he and his friends ? to arrange their social lives.

7 **W zeszycie przetłumacz na język angielski podane fragmenty tak, aby otrzymać logiczne i poprawne gramatycznie zdania.**

1 Some experts say that these sites cause all kinds of (**problemy zdrowotne**) ?.
2 I can still chat to my old school friends and (**wymieniać się wiadomościami**) ? with them.
3 Social networks are mainly a fantastic way to (**być w kontakcie z**) ? friends.
4 Lots of young people look at other people's happy photos and (**popadają w przygnębienie**) ?.

PRZYDATNE ZWROTY

PRZEPROSINY I REAKCJA NA PRZEPROSINY

I'm sorry (I didn't call you). Przepraszam, (że nie zadzwoniłem/zadzwoniłam).
I'm so sorry about (the keys). Jest mi bardzo przykro z powodu (kluczy).
I'm sorry for (the mess). Przepraszam za (bałagan).
I apologise (for shouting at you). Przepraszam, (że na ciebie krzyczałem/krzyczałam).
Excuse me. Przepraszam. [kiedy chcemy rozpocząć rozmowę, poprosić o zrobienie nam przejścia lub przeprosić np. za ziewnięcie]
Pardon? / Sorry? Proszę? [kiedy nie dosłyszeliśmy albo nie zrozumieliśmy, co powiedział rozmówca]
Sorry, I didn't catch your name. Przepraszam, nie usłyszałem/usłyszałam, jak masz na imię.
No problem. / That's all right. / It's OK. Nie ma za co. [kiedy odpowiadamy na czyjeś przeprosiny]

ŻYCZENIA I GRATULACJE

Congratulations. (Moje) gratulacje.
Well done! Brawo!
Happy birthday! Wszystkiego najlepszego z okazji urodzin!
Merry/Happy Christmas! Wesołych Świąt (Bożego Narodzenia)!
Happy Easter! Wesołych Świąt (Wielkiej Nocy)!
Happy New Year! Szczęśliwego Nowego Roku!
All the best (to you and your family). Wszystkiego najlepszego (dla ciebie i twojej rodziny).
I wish you luck! Życzę szczęścia!
Good luck (with the exam). Powodzenia (na egzaminie).
May all your dreams come true. Spełnienia marzeń.
The same to you. Wzajemnie./Nawzajem.

1 **Korzystając z banku zwrotów powyżej, wybierz właściwą odpowiedź. Następnie dopasuj zdania do osób. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Mrs Unpunctual
2 Mr Forgetful
3 Mrs Clumsy
4 Mr Rude

A I'm **really / rather** sorry I didn't remember your birthday.
B I apologise **for / about** my behaviour.
C I'm sorry for **being** / **be** late.
D I'm so sorry **about / for** your tablet. I didn't mean to break it.

2 **W zeszycie uzupełnij luki w pytaniach wyrazami z ramki. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki. W parach odpowiedzcie na pytania.**

about speak to using when who

1 ? did you last apologise to? What did you apologise for?
2 Do you think adults find it hard to apologise ? teenagers?
3 Should we say sorry for ? bad language?

3 1 19 **Wysłuchaj wywiadu i odpowiedz na pytania.**

What do you say when …

1 you step on someone's foot?
2 you sneeze?
3 you want someone to repeat something they said?
4 you want to interrupt someone to ask the way?
5 you want to walk past someone?
6 someone apologises to you?

4 1 20 **W parach zaproponujcie odpowiedź na pytanie. Posłuchajcie nagrania, aby sprawdzić odpowiedź.**

▶ When do you say *Excuse my French*?

5 **Wyobraź sobie, że otrzymujesz poniższe życzenia w ciągu trwającego obecnie roku szkolnego. Ułóż je w porządku chronologicznym.**

1 May this Christmas bring you joy and happiness!
2 Happy birthday to you!
3 All the best for your new school year.
4 We wish you a happy New Year.
5 Happy Easter to you and your family.

6 1 21 **Usłyszysz cztery wypowiedzi (1–4). Do każdej z nich dobierz właściwą reakcję A–E. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jedna reakcja została podana dodatkowo.**

A I will. Good luck with it!
B I'm sorry. I don't know.
C The same to you.
D Well done!
E That's all right.

7 **W zeszycie uzupełnij dialogi brakującymi fragmentami wypowiedzi tak, aby otrzymać spójne i logiczne teksty.**

1 **X:** We've just moved into a new house.
Y: I ? best in your new home then.
2 **X:** I'm ?. I missed my bus.
Y: It's OK but you must get here on time tomorrow.
3 **X:** Have a nice weekend!
Y: ? to you.

Wskazówka

Zaproszenie to krótka, uprzejma prośba, we własnym lub cudzym imieniu, o wzięcie udziału w imprezie okolicznościowej lub innym ważnym wydarzeniu. Często zawiera prośbę o potwierdzenie przybycia. Zaproszenie może mieć charakter prywatny lub oficjalny. W zależności od rodzaju wydarzenia i relacji pomiędzy piszącym a adresatem do napisania zaproszenia używa się języka nieformalnego lub formalnego.

PRZYDATNE ZWROTY

- **I'm writing to invite you to …** Piszę, aby zaprosić cię na…
- **I would like / want to invite you to (my party).** Chciałbym/Chciałabym/Chcę zaprosić cię na (moją imprezę).
- **Would/Could you come to (the concert)?** Czy przyszedłbyś/przyszłabyś / Czy mógłbyś/mogłabyś przyjść na (ten koncert)?
- **How about (a movie tomorrow)?** Co powiesz na (kino jutro)?
- **How about going (to the cinema)?** Może poszlibyśmy (do kina)?
- **Let me know if you can be there.** Daj znać, czy będziesz mógł/mogła tam być.
- **What do you think about it? Please write back.** Co o tym myślisz? Odpisz.

1 **Przeczytaj polecenie poniżej i przeanalizuj tekst zaproszenia. Czy przykład zawiera wszystkie wymagane elementy? Wskaż je w treści.**

Napisz zaproszenie do kuzyna z Anglii, z którym nie widzieliście się od dwóch lat. W e-mailu:

- zaproś kuzyna na wakacje do Polski w lipcu,
- zaproponuj miejsce, w którym spędzicie wakacje,
- poproś go o odpowiedź na twoją propozycję.

Limit słów: 50–120.

Hi Greg,
I can't believe we haven't seen each other for two years now! It's time to meet up in Poland. How about coming here for your holidays in July? We could spend some time in Gdańsk, an amazing city at the seaside, and then visit Warsaw. There are many historical places and interactive museums there for history fans like us. By the way, I've got many friends in Warsaw who can show us around the city. What do you think about it? Please write back.
Take care,
Janek

2 **W parach przeczytajcie tekst zaproszenia i przeanalizujcie go pod względem zgodności z poleceniem i stylu. Przepiszcie poprawiony tekst do zeszytów.**

Rodzice planują ogromną uroczystość na twoje 15 urodziny. Z tej okazji piszesz zaproszenie do anglojęzycznego kolegi. W tekście:

- zaproś kolegę na imprezę, wyjaśniając, z jakiej okazji się ona odbywa,
- poinformuj o miejscu i terminie wydarzenia,
- zasugeruj koledze elegancki strój.



Dear Colin,
I want to invite you to my party. It will take place in a big club called *The Blue Baloon*, which is located in the city centre. The party starts at 5 p.m. and finishes at 10 p.m. Don't come in this ugly red sweater that you are wearing all the time. Please reply.
Bartek

3 **Przeczytaj zaproszenie i wybierz poprawne uzupełnienie luk: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jak może brzmieć polecenie do napisania tego zaproszenia?**

Dear Sarah,
I am writing [1] ? you to the party of my sister Nicole on 1 June at her place. You know she has always liked singing. She [2] ? won a song competition so she wants to celebrate it. [3] ? her on MTV yesterday? I'm sure all of us are going to [4] ? ourselves at the party. Please let me know [5] ? can be there.

1	**A** invite	**B** to invite	**C** am inviting
2	**A** has just	**B** have just	**C** just has
3	**A** Did you saw	**B** Did you see	**C** Have you seen
4	**A** enjoy	**B** fun	**C** celebrate
5	**A** you will	**B** if you	**C** you think

4 **Właśnie wygrałeś/wygrałaś szkolny konkurs tańca. Z tej okazji odbędzie się pokaz, na którym wystąpisz. Napisz zaproszenie do znajomego z Walii. W e-mailu:**

- wyrazisz radość z wygranej w konkursie,
- zaprosisz znajomego na swój występ,
- poinformujesz, kiedy i gdzie odbędzie się to wydarzenie.

Limit słów: 50–120.

1 **Wybierz słowa, które poprawnie uzupełniają zdania. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Molly got **in / to** know her best friend when she was in primary school.
2 They have kept **on / in** touch with each other since kindergarten.
3 We have always got **away / on** well with each other.
4 Mark, get ready **for / to** school, please.
5 I went **for / to** a short run and then felt much better.
6 He's **on / into** computer games, but he's also interested **in / on** biology.
7 I've looked **in / after** my brother since his birth.

2 **W zeszycie uzupełnij luki w tekście czasownikami z ramki we właściwej formie. Trzy czasowniki zostały podane dodatkowo.**

become come decide escape
give up hear learn teach



Have you [1] ? of 'Girls Scouts of Troop 6,000'? It is not a regular troop. This one consists of the girls from a homeless shelter in New York City. The founder of the troop, Giselle Burgess, [2] ? to start 'Girls Scouts 6,000' in February 2017 when she and her daughters [3] ? homeless one day and ended up in the shelter. She wanted such girls to spend time caring, respecting and helping others. So far, the girls have [4] ? first aid and scouting history. Giselle has never [5] ? because she knows that being homeless is just a temporary situation.

3 **W zeszycie ułóż pytania z rozsypanych wyrazów. Odpowiedzcie na nie w parach.**

1 usually / you / hang out with / do / Who / ?
2 done / you / any voluntary work / ever / Have / ?
3 argue with / did / last week / you / Who / ?

4 **USE OF ENGLISH** **W zeszycie przetłumacz na język angielski fragmenty podane w nawiasach tak, aby otrzymać logiczne i poprawne zdania. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy.**

1 Who (**rozmawiałeś na Skypie**) ? with last night?
2 (**Czy przedstawiłaś**) ? your friend to your parents yet?
3 How do you usually (**świętujesz swoje urodziny**) ??
4 My dad (**właśnie umył**) ? the car and we're ready to go.
5 (**Czy kiedykolwiek zrobiłeś**) ? breakfast for your parents?
6 My cousin learnt to swim (**w wieku**) ? ten.

5 **W zeszycie uzupełnij luki w dialogu tak, aby powstał spójny i logiczny tekst. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie trzy wyrazy.**

Ben: So, [1] ? did you take this photo?
Tami: At my dad's 45th birthday party last Saturday.
Ben: I've already [2] ? your family several times, but I don't think I know everybody sitting at this long table. [3] ? they?
Tami: Our family and friends. We invited a bunch of people to [4] ? the day with us.
Ben: Is that your brother? I haven't [5] ? ages!
Tami: Yes, that's him. Aren't we similar? But it is my father who is the family expert in making faces.
Ben: The apple doesn't fall far from the tree, I guess … That's why you [6] ? so well with your family!

6 **Dopasuj wypowiedzi A–F do sytuacji 1–6. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Who Says What, When and Where?

1 Franek turns fourteen and he sees a big banner his friends have prepared for him.
2 Jim wants to see his uncle at the end of his school year.
3 You feel like going out with a friend tonight.
4 John has a Maths exam today and his mum hopes he'll pass it.
5 You are sorry for ruining your friend's outfit.
6 Your friend wants to know if you can be at his place at the precise time.

A I'd like to invite you to my graduation.
B Let me know if you can make it for 5 on the dot.
C I'm keeping my fingers crossed!
D Wow! Thank you, guys!
E I apologise for spilling the juice all over your blouse.
F How about bowling?

4 EDUKACJA

Słowniczek S4

PRZEDMIOTY SZKOLNE

Art /ɑːt/ plastyka
foreign languages /ˌfɒrən ˈlæŋgwɪdʒɪz/ języki obce
Geography /dʒiˈɒgrəfi/ geografia
History /ˈhɪstəri/ historia
IT / Information Technology /ˌaɪ ˈtiː / ˌɪnfəˌmeɪʃən tekˈnɒlədʒi/ informatyka
Literature /ˈlɪtərətʃə/ literatura
Mathematics/Maths /ˌmæθəˈmætɪks/mæθs/ matematyka
Music /ˈmjuːzɪk/ muzyka
PE / Physical Education /ˌpiː ˈiː / ˌfɪzɪkəl ˌedjʊˈkeɪʃən/ wychowanie fizyczne
RE / Religious Education /ˌɑːr ˈiː / rɪˌlɪdʒəs ˌedjʊˈkeɪʃən/ religia
Science (Biology/Chemistry/ Physics) /ˈsaɪəns (baɪˈɒlədʒi/ ˈkeməstri/ˈfɪzɪks)/ nauki ścisłe (biologia, chemia, fizyka)
subject /ˈsʌbdʒɪkt/ przedmiot szkolny

TYPY SZKÓŁ

nursery school / kindergarten / pre-school /ˈnɜːsəri skuːl / ˈkɪndəgɑːtn / ˈpriːskuːl/ przedszkole
primary school /ˈpraɪməri skuːl/ szkoła podstawowa
private school /ˈpraɪvət skuːl/ szkoła prywatna
public school /ˈpʌblɪk skuːl/ szkoła prywatna (BrE)
secondary school /ˈsekəndəri skuːl/ szkoła średnia
state school /ˈsteɪt skuːl/ szkoła państwowa
university /ˌjuːnəˈvɜːsəti/ uniwersytet

MIEJSCA W SZKOLE

canteen /kænˈtiːn/ stołówka
classroom /ˈklɑːsrʊm/ klasa
cloakroom /ˈkləʊkrʊm/ szatnia
common room /ˈkɒmən ruːm/ świetlica
computer room /kəmˈpjuːtə ruːm/ pracownia komputerowa
corridor /ˈkɒrɪdɔː/ korytarz
gym/gymnasium /dʒɪm/ dʒɪmˈneɪziəm/ sala gimnastyczna
hall /hɔːl/ aula
library /ˈlaɪbrəri/ biblioteka
locker /ˈlɒkə/ szafka
office /ˈɒfɪs/ sekretariat
playground /ˈpleɪgraʊnd/ boisko do zabawy
science lab /ˈsaɪəns læb/ sala do nauki biologii, chemii, fizyki
sports field /ˈspɔːts fiːld/ boisko sportowe
staff room /ˈstɑːf ruːm/ pokój nauczycielski

PRZYBORY I SPRZĘTY

blackboard/board /ˈblækbɔːd/ bɔːd/ tablica
class register /ˌklɑːs ˈredʒɪstə/ dziennik lekcyjny
coloured pencils /ˌkʌləd ˈpensəlz/ kredki
desk /desk/ ławka (szkolna); biurko
dictionary /ˈdɪkʃənəri/ słownik
glue /gluː/ klej
notebook / exercise book /ˈnəʊtbʊk / ˈeksəsaɪz bʊk/ zeszyt
PE kit /ˌpiːˈiː kɪt/ strój gimnastyczny
pencil case /ˈpensəl keɪs/ piórnik
rubber /ˈrʌbə/ gumka
ruler /ˈruːlə/ linijka
scissors /ˈsɪzəz/ nożyczki
school bag /ˈskuːl bæg/ torba szkolna, tornister
sports equipment /ˈspɔːts ɪˌkwɪpmənt/ sprzęt sportowy
textbook/coursebook /ˈtekstbʊk/ ˈkɔːsbʊk/ podręcznik
whiteboard /ˈwaɪtbɔːd/ tablica (biała)

PRACOWNICY SZKOŁY I UCZNIOWIE

caretaker /ˈkeəˌteɪkə/ woźny/woźna
classmate/schoolmate /ˈklɑːsmeɪt/ ˈskuːlmeɪt/ kolega/koleżanka z klasy / ze szkoły
form teacher/tutor /ˈfɔːm ˌtiːtʃə/ ˌtjuːtə/ wychowawca/wychowawczyni
head teacher / headmaster / headmistress /ˌhed ˈtiːtʃə / ˌhedˈmɑːstə / ˌhedˈmɪstrəs/ dyrektor/ dyrektorka
librarian /laɪˈbreəriən/ bibliotekarz/ bibliotekarka
professor /prəˈfesə/ profesor, wykładowca akademicki
schoolboy/schoolgirl/student/ pupil /ˈskuːlbɔɪ/ˈskuːlgɜːl/ˈstjuːdənt/ ˈpjuːpəl/ uczeń/uczennica
(teaching) staff /(ˈtiːtʃɪŋ) stɑːf/ grono pedagogiczne

OCENY I EGZAMINY

average /ˈævərɪdʒ/ przeciętny, średni
cheat in an exam /ˌtʃiːt ɪn ən ɪgˈzæm/ ściągać na egzaminie
class test /ˈklɑːs test/ klasówka, sprawdzian
fail an exam /ˌfeɪl ən ɪgˈzæm/ nie zdać egzaminu
final exam/examination /ˌfaɪnəl ɪgˈzæm/ɪgˌzæməˈneɪʃən/ egzamin końcowy
get an A / a B / an F /ˌget ən ˈeɪ / ə ˈbiː / ən ˈef/ dostać szóstkę/piątkę/ jedynkę
get the results of (sth) /ˌget ðə rɪˈzʌlts əv (ˌsʌmθɪŋ)/ dostać wyniki (czegoś)
mark/grade /mɑːk/greɪd/ stopień, ocena szkolna
oral exam /ˈɔːrəl ɪgˌzæm/ egzamin ustny
pass an exam /ˌpɑːs ən ɪgˈzæm/ zdać egzamin
prepare for exams /prɪˌpeə fər ɪgˈzæmz/ przygotowywać się do egzaminów
retake an exam /riːˌteɪk ən ɪgˈzæm/ ponownie przystępować do egzaminu
revise for (exams) /rɪˌvaɪz fər (ɪgˈzæmz)/ powtarzać / uczyć się do (egzaminów)
school-leaving exam /ˈskuːl ˌliːvɪŋ ɪgˌzæm/ egzamin na koniec nauki w szkole
school report /ˌskuːl rɪˈpɔːt/ świadectwo szkolne
short test /ˌʃɔːt ˈtest/ kartkówka
study/prepare for /ˈstʌdi/prɪˈpeə fə/ uczyć się / przygotowywać się do
swot /swɒt/ wkuwać (do testu)
take an exam /ˌteɪk ən ɪgˈzæm/ przystępować do egzaminu
written exam /ˈrɪtn ɪgˌzæm/ egzamin pisemny

ŻYCIE SZKOLNE

after-school activities/club /ˌɑːftə ˌskuːl ækˈtɪvətiz/ˈklʌb/ zajęcia pozalekcyjne / kółko zainteresowań
attend /əˈtend/ uczęszczać
begin school /bɪˈgɪn ˌskuːl/ rozpoczynać szkołę
(lunch) break /(ˈlʌntʃ) breɪk/ przerwa (na lunch)
competition /ˌkɒmpəˌtɪʃən/ konkurs, olimpiada
compulsory /kəmˈpʌlsəri/ obowiązkowy
concentrate /ˈkɒnsəntreɪt/ skupić się
disturb /dɪˈstɜːb/ przeszkadzać
extra activities /ˌekstrə ækˈtɪvətiz/ zajęcia dodatkowe
graduation ceremony /ˌgrædʒuˈeɪʃən ˌserəməni/ uroczystość rozdania świadectw
optional /ˈɒpʃənəl/ nieobowiązkowy, dobrowolny
parent-teacher meeting /ˌpeərənt ˈtiːtʃə ˌmiːtɪŋ/ wywiadówka
school trip /ˌskuːl ˈtrɪp/ wycieczka szkolna
school uniform /ˌskuːl ˈjuːnəfɔːm/ mundurek szkolny
summer/winter holiday /ˌsʌmə/ ˌwɪntə ˈhɒlədeɪ/ wakacje/ferie
timetable /ˈtaɪmˌteɪbəl/ plan lekcji
set books /ˌset ˈbʊks/ lektury szkolne
term /tɜːm/ semestr

PRZYMIOTNIKI – UCZNIOWIE I NAUCZYCIELE

(un)ambitious /(ʌn)æmˈbɪʃəs/ (mało) ambitny
average /ˈævərɪdʒ/ przeciętny
creative /kriˈeɪtɪv/ kreatywny
demanding /dɪˈmɑːndɪŋ/ wymagający
easy-going /ˌiːzi ˈgəʊɪŋ/ spokojny, wyluzowany
excellent /ˈeksələnt/ doskonały, znakomity
(un)fair /(ʌn)ˈfeə/ (nie)sprawiedliwy
gifted /ˈgɪftəd/ uzdolniony
hard-working /ˌhɑːd ˈwɜːkɪŋ/ pracowity
(un)helpful /(ʌn)helpfəl/ (nie)pomocny
(dis)honest /(dɪs)ˈɒnɪst/ (nie)uczciwy
lazy /ˈleɪzi/ leniwy
(im)patient /(ɪm)ˈpeɪʃənt/ (nie)cierpliwy
(un)punctual /(ʌn)ˈpʌŋktʃuəl/ (nie)punktualny
respected /rɪˈspektɪd/ szanowany
(dis)respectful /(dɪs)rɪˈspektfəl/ pełen szacunku / (lekceważący)
strict /strɪkt/ surowy
talented /ˈtæləntəd/ utalentowany
(in)tolerant /(ɪn)ˈtɒlərənt/ (nie)tolerancyjny
understanding /ˌʌndəˈstændɪŋ/ wyrozumiały
weird /wɪəd/ dziwny, dziwaczny

SŁOWOTWÓRSTWO

TWORZENIE PRZYMIOTNIKÓW O NEGATYWNYM ZNACZENIU

W języku polskim używamy przedrostka *nie-*, aby utworzyć przymiotnik o przeciwnym, negatywnym znaczeniu, np. *wygodny – niewygodny*.
W języku angielskim takie przymiotniki tworzymy, używając przedrostków: *dis-, il-, im-, in-, ir-, un-*, np. ***dis**honest, **il**legal, **im**polite, **in**tolerant, **ir**regular, **un**attractive*

ZWROTY

be absent from school /ˌbi ˌæbsənt frəm ˈskuːl/ być nieobecnym w szkole
be good/bad at sth /ˌbi ˈgʊd/ˈbæd ət ˌsʌmθɪŋ/ być dobrym/kiepskim z czegoś
be in (real) trouble /ˌbi ɪn (ˌrɪəl) ˈtrʌbəl/ mieć (prawdziwe) kłopoty, być w tarapatach
be late for school /ˌbi ˌleɪt fə ˈskuːl/ spóźnić się do szkoły
be well prepared /ˌbi wel prɪˈpeəd/ być dobrze przygotowanym
copy homework /ˌkɒpi ˈhəʊmwɜːk/ odpisać pracę domową
do an exercise / a task /ˌduː ən ˈeksəsaɪz / ə ˈtɑːsk/ robić ćwiczenie/ zadanie
do well/badly in a test /duː ˌwel/ ˌbædli ɪn ə ˈtest/ dobrze/źle poradzić sobie na teście
do your best /ˌduː jə ˈbest/ starać się, dać z siebie wszystko
do your homework /ˌduː jə ˈhəʊmwɜːk/ odrabiać pracę domową
fall behind (with sth) /ˌfɔːl bɪˈhaɪnd (wɪð ˌsʌmθɪŋ)/ mieć zaległości (w czymś)
get into secondary school /ˌget ˌɪntʊ ˈsekəndəri ˌskuːl/ dostać się do szkoły średniej
get ready /ˌget ˈredi/ przygotowywać się
have/take a break /ˌhæv/ˌteɪk ə ˈbreɪk/ zrobić sobie przerwę
learn by heart /ˌlɜːn baɪ ˈhɑːt/ uczyć się na pamięć
leave school /ˌliːv ˈskuːl/ rzucić szkołę
look sth up /ˌlʊk ˌsʌmθɪŋ ˈʌp/ wyszukać coś (np. w słowniku)
make a mistake /ˌmeɪk ə məˈsteɪk/ zrobić błąd
make progress /ˌmeɪk ˈprəʊgres/ robić postępy
make/take notes /ˌmeɪk/ˌteɪk ˈnəʊts/ robić notatki
miss lessons /ˌmɪs ˈlesənz/ opuszczać lekcje
participate / take part in sth /pɑːˈtɪsəpeɪt / ˌteɪk ˈpɑːt ɪn ˌsʌmθɪŋ/ brać w czymś udział
pay attention to sb/sth /ˌpeɪ əˈtenʃən tə ˌsʌmbɒdi/ˌsʌmθɪŋ/ uważać, zwracać uwagę na kogoś/coś
play truant /pleɪ truːənt / wagarować
study hard /ˌstʌdi ˈhɑːd/ uczyć się pilnie
take the register /ˌteɪk ðə ˈredʒɪstə/ sprawdzać listę obecności
write an essay /ˌraɪt ən ˈeseɪ/ pisać wypracowanie

INNE

ability /əˈbɪləti/ umiejętność
air traffic controller /ˌeə ˈtræfɪk kənˈtrəʊlə/ kontroler lotów
aviation /ˌeɪviˈeɪʃən/ lotnictwo
cause /kɔːz/ powodować
contain /kənˈteɪn/ zawierać
crossword /ˈkrɒswɜːd/ krzyżówka
depend on /dɪˈpend ɒn/ zależeć od
expand /ɪkˈspænd/ zwiększyć, rozwinąć
latest research /ˈleɪtɪst rɪˈsɜːtʃ/ najnowsze badania
misunderstanding /ˌmɪsʌndəˈstændɪŋ/ nieporozumienie
result in sth /rɪˈzʌlt ɪn ˌsʌmθɪŋ/ skończyć się czymś, spowodować coś
set /set/ zestaw
stick /stɪk/ kleić się, lgnąć, przywierać
up-to-date /ˌʌp tə ˈdeɪt/ aktualny, nowoczesny

1 **Znajdź w słowniczku obok:**

1 trzy synonimy słowa *learn*, np. *prepare*
2 cztery formy sprawdzania wiedzy uczniów, np. *short test*
3 pięć sytuacji szkolnych, w których może się znaleźć uczeń, np. *get an A*
4 pięć przymiotników o znaczeniu negatywnym, opisujących uczniów, np. *unpunctual*
5 pięć przymiotników opisujących idealnego nauczyciela, np. *patient*

2 **Porozmawiajcie w parach, w razie potrzeby korzystając ze słowniczka obok.**

Discuss which subjects:

1 are fun?
2 are boring for you?
3 are interesting for you?
4 are hard to understand?

3 1 22 **Posłuchaj pięciu wypowiedzi uczniów i nauczycieli. Dopasuj je do osób, o których jest mowa. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

A an ambitious student
B a strict teacher
C a talented student
D an understanding teacher
E a lazy student

Polish versus English

Polskiemu słowu **klasa** w zależności od znaczenia odpowiadają różne słowa angielskie:

- Dziś było bardzo zimno w klasie. *It was very cold in the **classroom** today*. (klasa = sala lekcyjna)
- W mojej klasie jest trzydzieścioro uczniów. *There are thirty students in my **class***. (klasa = grupa uczniów, którzy mają razem lekcje)
- Mój mały braciszek jest w drugiej klasie. *My little brother is in **Year 2***. (BrE) albo *My little brother is in **second grade***. (AmE) (klasa = rok nauczania)

4 **Korzystając ze słowniczka, dopasuj każdą z wypowiedzi do miejsca w szkole, w którym znajduje się mówiąca osoba.**

1 Excuse me, I'm new here … Is the science lab on this floor?
2 Good morning, may I see the headmaster?
3 I'd like to borrow *Squadron 303* by Arkady Fiedler. It's a set book.
4 It's beginning to rain. We'll go inside and continue the game in the gym.
5 Miss, my computer's not working!
6 Oh no, spaghetti again?
7 Sir, I've left my book in my locker. May I go and get it?

5 **W zeszycie ułóż zdania A–E w kolejności chronologicznej. Następnie zmień fragmenty zaznaczone kolorem turkusowym tak, aby podawały prawdziwe informacje o tobie.**

A I'd probably like to study Mathematics at **university**.
B My favourite subject in **primary school** is Polish.
C After I finish this school, I'd like to go to a **private secondary school**.
D I went to **nursery school** when I was four years old. I **liked** it because **the food was delicious!**
E The worst thing about my **secondary school** will be the Matura exam.

6 **Jak zazwyczaj odrabiasz lekcje? Wskaż zdania, które są prawdziwe w twoim przypadku. Zapisz w zeszycie kilka stwierdzeń zgodnych z rzeczywistością.**

1 Music helps me to concentrate.
2 I need complete silence. I don't like people disturbing me.
3 I like company and background noise.
4 I have the TV on.
5 I usually chat to friends online while I'm studying.

7 **W zeszycie uzupełnij pytania słowami z ramki. Następnie w parach zadajcie sobie te pytania i odpowiedzcie na nie.**

break meetings timetable trip uniform

1 What was the best school ? you have been on?
2 Is the lunch ? in your school long enough?
3 Do your parents always go to parent-teacher ? Why?/Why not?
4 Would you like to wear a school ? Why?/Why not?
5 Which is the worst day on your ? and which is the best? Why?

8 **VOX POPS** **Zadajcie sobie nawzajem pytania i odpowiedzcie na nie, korzystając ze słowniczka.**

Do you think English is easy? Why?/Why not?



SPRAWDŹ SIĘ

PRZYMIOTNIKI I ICH STOPNIOWANIE

1 **W zeszycie uzupełnij tabelę właściwymi formami przymiotników.**

Adjective	Comparative	Superlative
1 ?	bigger	2 ?
easy	3 ?	4 ?
helpful	5 ?	6 ?
7 ?	8 ?	the best

2 **Wskaż opcje, które poprawnie uzupełniają podane zdania.**

1 Harry is not ? hard-working as Bill.
a as **b** than **c** too

2 This car is not big ? for our family.
a too **b** as **c** enough

3 This week's homework was more difficult ? last week's.
a than **b** as **c** too

GRAMMAR BANK ▸ strona 144

3 **W zeszycie zapisz przymiotniki w nawiasach w stopniu wyższym lub najwyższym.**

1 Mrs Relaxed is (**easy-going**) ? than Mrs Strict.
2 You're (**creative**) ? person I know!
3 This test wasn't (**difficult**) ? test I have ever had, but it was (**long**) ?.
4 Mr Tolerant is (**understanding**) ? teacher at our school.
5 My parents hope I get (**good**) ? grades this year than in Year 6.
6 Our classroom is (**spacious**) ? than yours.
7 Stop screaming! You're (**noisy**) ? class in this school.
8 I'm so proud of you, guys. You're (**good**) ? pupils I've ever had!

4 **W zeszycie uzupełnij zdania słowami z ramki.**

as enough than too

1 Our cloakroom is closer ? yours.
2 Robert is not ? fast ? Piotr.
3 No, you can't have a tarantula as a pet, it's ? dangerous.
4 I must buy a bigger school bag. This one isn't large ?.
5 This essay isn't ? good ? your last one. What happened?
6 I can't do my homework. It's not quiet ? here.
7 This science lab is better equipped ? the one in my old school.
8 Don't be so impatient. I'm writing ? fast ? I can.

5 1 2 3 **Przeczytaj artykuł i w zeszycie uzupełnij luki poprawnymi formami przymiotników z ramki. Następnie posłuchaj nagrania i sprawdź odpowiedzi.**

2 x bad dangerous difficult dishonest international poor safe

Here's The News!



POOR ENGLISH MAY CAUSE TROUBLE

Going by air is probably the 1 ? means of travelling. After all, there are no traffic jams in the air and the possibility of being hit by a flying plane is close to zero. But the latest research shows that there is a problem: a 2 ? knowledge of Aviation English.

Aviation English is the 3 ? language of civil aviation which means that all pilots, even if they fly in their own countries, have to use English when communicating with air traffic controllers. That's why both pilots and controllers need to pass the Aviation English exam before they start working. The exam is 4 ? than an average exam, but our safety depends on it. However, the research says that quite a lot of 5 ? pilots cheat during their English tests. What is more, air traffic controllers' English is sometimes as 6 ? as the pilots' so it may cause 7 ? misunderstandings in communication. And that can result in the 8 ? accidents.

The researchers recommend pilots should take an English test from time to time. If they fail, they should retake it.

6 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach zgodnie z treścią tekstu z zadania 5.**

1 Going by plane is less ? any other means of travelling.
2 If you fly a plane, you must ? even if your native language is different.
3 Although some pilots' English is poor, they don't fail the exam because ?.
4 Misunderstandings between a pilot ? can cause a plane to crash.

POWTÓRZ TAKŻE

PRZYSŁÓWKI, PRZEDIMKI

GRAMMAR BANK ▸ strona 144

1 **W parach dopasujcie wyrażenia oznaczające *dziękuję* do języków, w których są używane. Trzy języki zostały podane dodatkowo. Następnie odpowiedzcie na pytania 1–3.**

How do you say THANK YOU in different languages?

Dankje Merci Grazie
Arigato Shokran Dekuji

Arabic Czech Dutch French German
Italian Japanese Russian Spanish

1 How many languages can you say *thank you* in?
2 What languages do you like/dislike the sound of?
3 What languages would you like to learn in the future? Why?

2 **W parach uzupełnijcie pytania wyrazami z ramki. Cztery wyrazy zostały podane dodatkowo. Zapiszcie odpowiedzi w zeszycie. Następnie odpowiedzcie na te pytania.**

after at attention for heart interest memory up

1 Are you good ? learning languages? Do you prefer learning vocabulary or grammar?
2 Do you pay ? to English pronunciation? Is it important to say new words out loud?
3 Do you often learn longer sentences by ?? Do you think it's a good method?
4 Do you often look ? new words in online dictionaries?

3 1 24 **Przeczytaj pobieżnie tekst i odpowiedz na pytania.**

1 In your opinion, which is the easiest way to learn English?
2 Which of these methods are rather difficult? Why?

4 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach zgodnie z treścią tekstu.**

1 When you play Scrabble, you develop your ?.
2 It's easy to remember words from a song thanks to the ?.
3 If you want to remember new words, you should ? a lot.
4 When you use English to talk about something that is ? to you, your motivation for learning English will grow.
5 We can practise English all the time and everywhere thanks to ?.

5 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Which way of learning English do you like most?
2 Have you ever used any of them?

Easy Ways to Learn English

Here we suggest some easy ways to learn English at home, at school or on the move. Why not try them today?

A Scrabble® is a classic board game in which players create words in a crossword fashion. It's a fantastic way to make your English vocabulary stronger. Playing Scrabble challenges you to really think in English as you try to create different words using your set of letters. Invite your classmates to play with you or play Scrabble online.

B Songs almost always contain a lot of useful vocabulary, phrases and expressions. The language used in songs is informal and up-to-date. Music also has an incredible ability to stick in our heads, so this can help you to remember your new English words.



C To learn new English words, it's important to keep using them. When you write down the new words, try to use them in three different sentences. Then, say them out loud. The repetition will help you to remember the word, and when you use the word in different contexts, you help yourself to expand your vocabulary.

D Join online English forums. The key here is to join forums for subjects that you are interested in – that way, your motivation for learning English will improve because you'll want to take part in them. So, whether it's photography, movies, travelling or cooking, discuss your passion with other people in English.

E One of the most effective and easy ways to learn English is to surround yourself with the language. Find an English-speaking radio station to listen to, watch English-speaking movies or TV shows. When you go to an English-speaking country, listen to conversations in restaurants, at airports or in shops and try to pick up everyday language. The good thing is that with modern technology and apps, this can be done practically anywhere.

1 **Odpowiedz na pytania.**

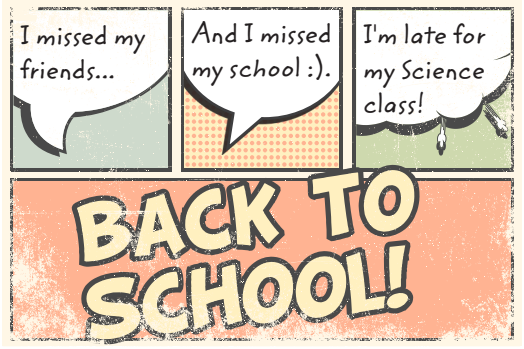
▶ What does the quote mean? Do you agree with it? Why?/Why not?

> "Respect your parents.
> They passed school without Google."

2 **W zeszycie uzupełnij zdania właściwymi wyrazami/wyrażeniami z ramki.**

fall behind find the way get lost
get to know make friends miss
prefer show you round

1 Marcus is very shy at first, but when you ? him, he's really fun to be with.
2 Make sure you do your homework every day. You don't want to ? the rest of the students in your class.
3 I really like going to school, but I ? the holidays because I can relax and have fun then!
4 This school is so huge that it's very easy for students to ? on their first day here.
5 If you don't know where the canteen and the toilets are, don't worry – I can ?.
6 I had to ? school yesterday because I was sick. I stayed at home all day.
7 I know you felt lonely on your first day at school, but you'll feel better when you ?.
8 On the first day of school, I was late for my Science lesson because I couldn't ? to the lab.



3 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

What was your first day at school like?

1 Who did you go to school with that day?
2 Who did you get to know?
3 How did you feel that day?

I changed school last year. The first day was difficult because I didn't know anyone.

I'll never forget my first day at school. I was really nervous, but my teachers were very friendly and I soon felt better.

4 1 25 **Posłuchaj wypowiedzi na temat pierwszego dnia szkoły i wskaż właściwe słowa.**

1 The first day at school was **difficult / easy** for me.
2 When I returned to school, I wasn't **happy / sad** at all.
3 On the first day, I met someone who **helped me / needed my help**.
4 I felt **excited / weird** about starting a new school.

5 1 25 **Ponownie posłuchaj wypowiedzi na temat pierwszego dnia szkoły. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu dopasuj do każdej wypowiedzi 1–4 odpowiadające jej zdanie A–E. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

A I found my way.
B I felt lonely.
C I got lost.
D I sat with my friend in class.
E I missed a friend.

6 1 26 **Posłuchaj uczniów wypowiadających się na temat przedmiotów szkolnych. Wskaż odpowiedź (A lub B) najlepiej podsumowującą każdą wypowiedź.**

Speaker 1
A The only thing I like about the subject is that I don't have to study for it.
B I really don't like doing this subject when it's cold outside.

Speaker 2
A I like it because it's easier than other subjects.
B It's not an easy subject, but it can help me with my career.

Speaker 3
A This is what I'm going to study when I go to university.
B After I got some help, I improved and now I like it a lot.

Speaker 4
A I like the subject a lot at school and I even enjoy it at home.
B It's great that we can watch movies in the classroom.

7 **W zeszycie ułóż pytania z rozsypanych wyrazów. Odpowiedzcie na nie w parach.**

1 your / is / What / subject / favourite / ?
2 it / you / What / like / about / do / ?
3 to study / other subject / at school / would / What / you / like / ?

PRZYDATNE ZWROTY

REAKCJE EMOCJONALNE

That's great. / That's terrible. To świetnie. / To okropne!
How wonderful! / How awful! Fantastycznie! / To straszne!
What a shame! / What a pity! Jaka szkoda!
I'm sorry to hear that. Bardzo mi przykro.
I can't believe it! Nie mogę w to uwierzyć.
I don't care. Nie obchodzi mnie to.
It's not my problem. To nie mój problem.
Cheer up! Głowa do góry!
Don't worry. Nie martw się.
Take it easy. Wyluzuj.
Calm down. Spokojnie, nie denerwuj się.
Don't get angry. Nie złość się.

ROZMOWA TELEFONICZNA

Hello, this is Arek (speaking). Cześć, mówi Arek.
Can I speak to …? Czy mogę rozmawiać z…?
Speaking. Przy telefonie.
Hold on a second (please). Proszę chwilę poczekać.
I'm calling about … Dzwonię w sprawie…
Could I leave a message? Czy mógłbym/mogłabym zostawić wiadomość?
Can I take a message? Czy mam coś przekazać?
Sorry, it's a bad line. Przepraszam, są jakieś zakłócenia na linii.
Can you speak up, please? Czy możesz mówić głośniej?
My phone/battery is about to die. Zaraz padnie mi telefon.
Thanks for calling. Bye for now. Dziękuję za telefon. Na razie.

1 **Wybierz słowa, które poprawnie uzupełniają zdania. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ How emotional are you? For example, how do you react when someone is criticising you?

1 I usually **get / make** angry, especially when the criticism is unfair. Luckily, I calm **down / up** quickly.
2 Honestly, I don't care **about / of** other people's opinions. I've got enough to **worry / worried** about.
3 It depends, but I usually **take / make** it easy.
4 I become emotional and then everyone tries to **cheer / bring** me up.

2 **USE OF ENGLISH** **W zeszycie uzupełnij komentarze, wpisując w każdą lukę jedno słowo z ramki. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo. W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ Whose opinion do you agree with and why?

awful helpful keep useless want wonderful

Our school has banned mobiles and tablets!

Jimmy 2 minutes ago
I can't believe it! This ban is so unfair. Without mobiles we can't contact our parents. OK, you can't concentrate on the lesson when you [1] ? checking Facebook, but what we do at break time is our business.

Yogi2005 10 minutes ago
Really? Mobiles or tablets can be so [2] ? in studying. I think teachers should start using them in their lessons.

LoneWolf 11 minutes ago
How [3] ? ! I'm totally for this ban. No more secretly recorded videos posted on the Internet without your permission!

3 1 27 **Posłuchaj nagrania i dopasuj usłyszane reakcje A–E do wypowiedzi 1–5. Jak zareagowałbyś/zareagowałabyś w podanych sytuacjach?**

1 I can't believe it. My dad called me lazy today!
2 Hi, it's me. Guess what! I've failed my driving test!
3 Hi sweetheart. You can throw a party for your friends if you like.
4 I've got bad news. The concert is sold out!
5 Have you heard the news? Our head teacher has banned mobiles and tablets in our school!

4 **Do każdej z opisanych sytuacji 1–4 dobierz właściwą reakcję A–C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Twój kolega stresuje się przed sprawdzianem. W jaki sposób go pocieszysz?
A What a pity! **B** That's terrible. **C** Take it easy.

2 Twoja koleżanka jest zmartwiona, bo nie może dodzwonić się do swojej mamy. Co jej powiesz w tej sytuacji?
A Don't get angry. **B** Don't worry. **C** I don't care.

3 Osoba, od której odebrałeś telefon, prosi o rozmowę z tobą. W jaki sposób potwierdzisz, że rozmawia z właściwą osobą?
A Hold on. **B** Speaking. **C** Listening.

4 Poproś osobę, z którą rozmawiasz przez telefon, aby mówiła trochę głośniej.
A Can you call me up?
B Could you speak up a bit?
C Could you take a message?



Wskazówka

Wpis na forum internetowym to krótka i zwięzła wypowiedź, np. reakcja na jakieś wydarzenie szkolne. Na początku warto napisać, o jakie wydarzenie chodzi, jakie emocje ono wzbudziło u ciebie i/lub u innych uczestników/obserwatorów oraz jaka była/jest/będzie lub powinna być reakcja na to zdarzenie. Dozwolone jest użycie form skróconych, np. *I'm, there's, it's*.

PRZYDATNE ZWROTY

WSTĘP

- **I'm going to tell you / write about …** Opowiem wam / Napiszę o…
- **I need to share my feelings with you.** Chcę podzielić się z wami moimi odczuciami.

POWÓD

- **… because it is a very important problem.** …gdyż to ważny problem.
- **… because we should do something about it.** …ponieważ powinniśmy coś z tym zrobić.

WYRAŻANIE EMOCJI

- **I'm so happy about it.** Jestem bardzo szczęśliwy/szczęśliwa z tego powodu.
- **I'm really sad/disgusted**. Jestem naprawdę smutny/smutna/zniesmaczony/zniesmaczona.

ZAKOŃCZENIE – WEZWANIE DO DZIAŁANIA

- **I think we should say we are sorry.** Uważam, że powinniśmy przeprosić.
- **Let's help him.** Pomóżmy mu.

1 **Na forum twojej klasy pojawił się wpis uczennicy, w którym:**

- wyraziła emocje związane z wyjazdem jednego z nauczycieli,
- ustosunkowała się do opinii niektórych kolegów o tym nauczycielu,
- zasugerowała rozwiązanie sytuacji.

Dopasuj fragmenty wpisu do odpowiednich elementów polecenia.

Basia 35 minutes ago

I have to tell you what I honestly think about Mr Kane going back to England soon. We are all disappointed, but I think I know the reason. I think it was irresponsible of us to tell Mr Kane that he was unfair and gave good marks only to his favourite students. Honestly, did we all do our homework every day? Did we come prepared for his classes? Some of us did, so they got good grades. But those who didn't study enough thought the teacher was mean. I feel so embarrassed. I really think we need to tell Mr Kane we are sorry. I hope it will help him to change his mind.

2 **Odpowiedz na pytania na temat wpisu z zadania 1.**

1 In Basia's opinion, why is Mr Kane leaving?
2 What word does Basia use to describe the behaviour of some of the students?
3 What do some students think when they get bad marks?
4 How does Basia feel now?
5 What should the students do?

3 **We wpisie na klasowym forum zabrakło informacji dotyczącej jednego elementu polecenia. Którego? Uzupełnij ten fragment w zeszycie. Wpis ma teraz 95 słów.**

Wasza koleżanka z klasy znalazła się w trudnej sytuacji. Przygotuj wpis na forum, w którym:

- krótko przedstawisz problem,
- opiszesz, jak koleżanka prawdopodobnie się czuje w tej sytuacji,
- zaproponujesz rozwiązanie problemu.

Greg 18 minutes ago

As you all know, our classmate, Kinga, is in hospital and she'll stay there for a few weeks. I'm sure that she feels lonely and sad now and misses her family, our school, teachers and all of us. Another problem is that she's worried about the exams in April. She's having lessons with teachers from the hospital's school but she feels it's not enough to prepare well for the exams.

Kinga is leaving hospital in February and I think we need to do something to help her to prepare for the exams. What do you think?

4 **Ostatnio miało miejsce ważne wydarzenie w twojej klasie. We wpisie na forum klasy:**

- poinformuj, co to było za wydarzenie,
- określ, jakie emocje wywołało ono w tobie,
- opisz, jak zareagowałeś/zareagowałaś.

Limit słów: 50–120.

1 USE OF ENGLISH **W zeszycie uzupełnij zdania, wykorzystując w odpowiedniej formie wyrazy podane w nawiasach. Nie zmieniaj kolejności wyrazów, jednak – jeśli jest to konieczne – dodaj inne wyrazy tak, aby zdania były logiczne i gramatycznie poprawne. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy.**

1 Can you give (**I / dictionary**) ? from the upper shelf, please?
2 (**be / IT / compulsory**) ? subject in your school?
3 Retaking (**exam / be / real**) ? stressful for students.
4 He wasn't well (**prepare / Biology**) ? test yesterday.
5 Sarah is (**creative / than**) ? her sister.
6 Mirek is (**fall / with**) ? the set books. He hasn't read *Pan Tadeusz* yet.

2 W zeszycie przetłumacz na język angielski fragmenty podane w nawiasach.

Read about interesting school facts around the world and choose the information which is [1](**najbardziej zaskakująca**) ? for you.

› Students in China get [2](**więcej zadań domowych**) ? than in any other country. Generally, they spend about fifteen hours a week doing tasks [3](**w domu**) ?.

› When [4](**rozpoczynasz szkołę**) ? in Germany, your teacher gives you a welcome present. This is a special, gigantic packet full of markers, stickers, pens, pencils, and some snacks.



› Many Japanese schools don't have a canteen and kids have their lunch [5](**w klasach**) ?. Students also learn to serve food and clean up after the meals.

› [6](**Najstarszą szkołą na świecie**) ? is the King's School in Canterbury, England. Although it was founded as early as AD 597, the school functions today as a modern institution with [7](**najnowszą**) ? technology.

3 W zeszycie uzupełnij zdania, wykorzystując w odpowiedniej formie podane wyrazy.

1 You're rather ?. Could you come here and give me a hand, please? **HELPFUL**
2 Cheating during tests is ?, and so is copying papers from the Internet. **LEGAL**
3 Mark was ? during the Maths test: he copied all the answers from me! **HONEST**
4 I make silly mistakes when I am ? and do homework without reading the instructions carefully. **PATIENT**
5 Ms Fury always listens to her students, so they're ? to her. **RESPECT**

4 USE OF ENGLISH **Wykorzystując podane wyrazy, uzupełnij w zeszycie każde zdanie z luką tak, by zachować sens zdania wyjściowego. Nie zmieniaj formy podanych wyrazów. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie trzy słowa, wliczając w to wyraz już podany.**

1 Arthur isn't worried about his grades. **CARE**
Arthur ? about his grades. He's pleased with whatever he gets.
2 I'd like to know what grade I got in the class test, Miss. **RESULTS**
I'd like to get ? the class test, Miss.
3 Everybody should remember the Polish anthem. **HEART**
Everybody should learn the Polish anthem ?.
4 You should focus on what your teachers say. **PAY**
You should ? to what your teachers say.
5 I'd like you to speak louder, please. **UP**
Could ?, please?

5 Dopasuj wypowiedzi A–F do sytuacji 1–6. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

Who Says What, When and Where?

1 You didn't study for the test, but you've passed it anyway.
2 Phil calls you to learn about homework, but you are in the middle of something.
3 Gina didn't do well in the test. You cheer her up.
4 Your friend is in a hurry and can't spend time with you.
5 Your school basketball team didn't make it to the finals.
6 You need to make an urgent call, but you can't.

A Hold on a second.
B I can't believe my luck!
C I've got to go. Talk to you later.
D Oh no, the battery is dead.
E Never mind. You can always retake it.
F What a pity! How awful!

BBC

CULTURE & SKILLS

Schools in Great Britain



TYPES OF SCHOOLS

The British education system consists of several types of school. When children are 3 or 4, they start nursery school. Then, at the age of 5 they go to primary school. [1] ? Young people have to attend school until they're 18 when it's time to decide if they want to stop their education and go to work, or go on to study.

UNIFORMS

In primary and secondary school uniforms are compulsory. Each school has their own uniform. They differ in colours and emblems. Practically, the school uniform consists of a white shirt, a tie, a pair of trousers for boys or a skirt for girls. [2] ? The uniform is not complete without a jumper or a blazer with the school emblem on it.

A TYPICAL DAY

Students attend school from Monday to Friday, mainly between 8:45–15:15. School starts with class registration. Twice a week there is a school assembly where students sing the school hymn or pray. [3] ? There is a lunch one in the middle of the day, which lasts around 40 minutes, and two shorter 15-minute ones, in the morning and in the afternoon. After school, students go to artistic or sports clubs that are not compulsory: hockey, trampoline, cross-country running, and others.

DISCIPLINE

If you break the school rules, you can naturally expect some form of punishment. Depending on how serious your offence was, you'll get a telling-off or the school will send a letter to your parents. Another kind of punishment is detention, which means that you have to stay at school after classes are over. [4] ?

So, now that you've learnt a few things about the British school, do you think that schools in Poland are better or worse? How similar or different are they?

GLOSSARY
assembly – apel
attend school – uczęszczać/chodzić do szkoły
compulsory – obowiązkowy, przymusowy
consist of – składać się z
(get) a detention – musieć za karę zostać po lekcjach
emblem – godło, symbol
eventually – w końcu, ostatecznie
exclude from school – skreślić z listy uczniów
get a telling-off – być upomnianym (przez nauczyciela)
punishment – kara
(class) registration – sprawdzanie dziennika

READING

1 **W parach odpowiedzcie na pytanie.**

- What do you know about education in the UK?

2 1 28 **Przeczytaj artykuł o szkolnictwie w Wielkiej Brytanii. Z tekstu usunięto cztery zdania. W zeszycie dopasuj zdania A–E do luk 1–4 tak, aby otrzymać logiczny tekst. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo.**

A During the school day there are usually three breaks.
B They can bring their own lunch or buy one at the school canteen.
C When they're 11, it's time to start secondary education.
D Eventually, if you keep behaving badly, you may be excluded from school.
E Some girls like to wear knee-high socks.

3 **Przeczytaj ponownie artykuł i w zeszycie uzupełnij luki w zdaniach 1–6 zgodnie z treścią tekstu.**

1 Children begin their education at ? .
2 When you are 18 you can decide to ? or finish it and go to work.
3 In the UK students must wear ? .
4 The lunch break ? than the other two breaks.
5 When the lessons are over, there are different types of optional ? .
6 There are different kinds of ? when you behave badly at school.

4 **Odpowiedzcie w parach na pytania postawione na końcu artykułu.**

Compare the British and Polish school systems. Think about: types of schools, dress code, school day organisation, discipline.

LISTENING

5 **W zeszycie dopasuj słowa i zwroty 1–6 do ich definicji A–F.**

1 treat equally
2 support
3 challenging
4 multi-cultural society
5 confidence
6 multilingual
7 opportunity
8 broaden your horizons

A to develop your interests and knowledge
B help
C a community where many different religions, languages and cultures mix together
D the belief that you can do things well
E using several different languages
F a chance or an occasion to do something
G difficult in an interesting way
H to behave towards everybody in the same way

6 BBC 2 **Posłuchaj fragmentu programu BBC o szkole podstawowej Byron Court School i odpowiedz na pytania.**

1 How is the school different from your school?
2 Would you like to attend such a school? Why?/Why not?

7 BBC 2 **Posłuchaj nagrania jeszcze raz. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu uzupełnij w zeszycie luki 1–4 w poniższej notatce.**

BYRON COURT SCHOOL

✓ The children at Byron Court Primary School are from [1] ? .
✓ Byron Court Primary School students speak more [2] ? different languages.
✓ They study [3] ? using a foreign language – English.
✓ At Byron Court Primary School the students can [4] ? with kids coming from different cultures and learn tolerance.

8 **W parach odpowiedzcie na pytanie.**

- Why is it good to get to know people from all over the world?

PROJECT

9 **W grupach przygotujcie prezentację na temat szkoły marzeń: *Our ideal school.***

1 Brainstorm ideas: what would make the ideal school?
2 From the ideas you have brainstormed, choose five you think are the most important.
3 Use the Internet to find some pictures/videos to help illustrate your point (always cite your source).
4 Decide who is going to present which idea.
5 Share your presentation with the rest of the class.

5 ŚWIAT PRZYRODY

Słowniczek S5

KRAJOBRAZ

(sandy/stony) beach /(ˌsændi/'stəʊni) 'biːtʃ/ (piaszczysta/kamienista) plaża
above/below sea level /əˌbʌv/ bɪˌləʊ 'siː ˌlevəl/ powyżej/poniżej poziomu morza
coast /kəʊst/ wybrzeże, brzeg
coral reef /'kɒrəl ˌriːf/ rafa koralowa
desert /'dezət/ pustynia
field /fiːld/ pole
forest /'fɒrəst/ las
hill /hɪl/ wzgórze, pagórek
island /'aɪlənd/ wyspa
lake /leɪk/ jezioro
landscape /'lændskeɪp/ krajobraz
mountain /'maʊntən/ góra
path /pɑːθ/ ścieżka
rainforest /'reɪnfɒrɪst/ las deszczowy
summit/top /'sʌmət/tɒp/ szczyt
valley /'væli/ dolina
volcano /vɒl'keɪnəʊ/ wulkan
waterfall /'wɔːtəfɔːl/ wodospad
wave /weɪv/ fala

KIERUNKI ŚWIATA

central (Poland) /ˌsentrəl ('pəʊlənd)/ środkowa (Polska)
east/eastern /iːst/'iːstən/ wschód/wschodni
north/northern /nɔːθ/'nɔːðən/ północ/północny
south/southern /saʊθ/'sʌðən/ południe/południowy
west/western /west/'westən/ zachód/zachodni

POGODA

above/below zero /əˌbʌv/bɪˌləʊ 'zɪərəʊ/ powyżej/poniżej zera
blow /bləʊ/ wiać
chilly/cool /'tʃɪli/kuːl/ chłodny
clear /klɪə/ przejaśnić się
clear sky /ˌklɪə 'skaɪ/ czyste niebo
cloud/cloudy /klaʊd/'klaʊdi/ chmura/pochmurny
cold /kəʊld/ zimny
degrees Celsius/Centigrade /diˌgriːz 'selsiəs/'sentɪgreɪd/ stopnie Celsjusza
dry /draɪ/ suchy
fog/foggy /fɒg/'fɒgi/ mgła / mglisty, zamglony
freezing /'friːzɪŋ/ lodowaty
frost/frosty /frɒst/'frɒsti/ mróz/mroźny
hot /hɒt/ gorący
ice /aɪs/ lód
icy /'aɪsi/ oblodzony
lightning /'laɪtnɪŋ/ błyskawica
rain/rainy /reɪn/'reɪni/ deszcz; padać (o deszczu) / deszczowy
season /'siːzən/ pora roku; sezon
shine /ʃaɪn/ świecić
snow/snowy /snəʊ/'snəʊi/ śnieg; padać (o śniegu) / śnieżny, ośnieżony
storm/stormy /stɔːm/'stɔːmi/ burza/burzowy
sun/sunny /sʌn/'sʌni/ słońce/słoneczny
sunshine /'sʌnʃaɪn/ światło słoneczne
thunder /'θʌndə/ grzmot
warm /wɔːm/ ciepły
weather /'weðə/ pogoda
weather forecast /'weðə ˌfɔːkɑːst/ prognoza pogody
wet /wet/ mokry
wind/windy /wɪnd/'wɪndi/ wiatr/wietrzny

SŁOWOTWÓRSTWO

TWORZENIE PRZYMIOTNIKÓW ODRZECZOWNIKOWYCH

W języku angielskim można utworzyć przymiotniki przez dodanie do rzeczowników następujących końcówek:

-ous	(*danger – dangerous*)
-y	(*ice – icy*)
-al	(*season – seasonal*)
-ic	(*volcano – volcanic*)
-ful	(*harm – harmful*)
-less	(*harm – harmless*)
-ern	(*east – eastern*)

ZWIERZĘTA

amphibian /æm'fɪbiən/ płaz
ant /ænt/ mrówka
anthill /'ænt ˌhɪl/ mrowisko
aquarium /ə'kweəriəm/ akwarium
bark /bɑːk/ szczekać
bat /bæt/ nietoperz
(polar/brown) bear /('pəʊlə/'braʊn) beə/ niedźwiedź (polarny/brunatny)
bee /biː/ pszczoła
burrow /'bʌrəʊ/ nora
cage /keɪdʒ/ klatka
camel /'kæməl/ wielbłąd
cheetah /'tʃiːtə/ gepard
chimpanzee /ˌtʃɪmpæn'ziː/ szympans
deer /dɪə/ jeleń
dolphin /'dɒlfən/ delfin
eagle /'iːgəl/ orzeł
elk /elk/ łoś
feed /fiːd/ karmić
fly /flaɪ/ mucha; latać
giant panda /ˌdʒaɪənt 'pændə/ panda wielka
giraffe /dʒə'rɑːf/ żyrafa
groundhog /'graʊndhɒg/ świstak amerykański
hamster /'hæmstə/ chomik
hare /heə/ zając
hedgehog /'hedʒhɒg/ jeż
insect /'ɪnsekt/ owad
kangaroo /ˌkæŋgə'ruː/ kangur
kitten /'kɪtn/ kociak, kocię
mammal /'mæməl/ ssak
mosquito /mə'skiːtəʊ/ komar
penguin /'peŋgwən/ pingwin
pet /pet/ zwierzę domowe
pigeon /'pɪdʒən/ gołąb
reptile /'reptaɪl/ gad
rhino/rhinoceros /'raɪnəʊ/ raɪ'nɒsərəs/ nosorożec
seal /siːl/ foka
shark /ʃɑːk/ rekin
sheep /ʃiːp/ owca/owce
snail /sneɪl/ ślimak
species /'spiːʃiːz/ gatunek/gatunki
squirrel /'skwɪrəl/ wiewiórka
stork /stɔːk/ bocian
tortoise /'tɔːtəs/ żółw lądowy
train (a dog/cat) /ˌtreɪn (ə 'dɒg/ 'kæt)/ tresować, uczyć czystości (psa/kota)
turtle /'tɜːtl/ żółw wodny
wag /wæg/ merdać (ogonem)
whale /weɪl/ wieloryb
whistle /'wɪsəl/ gwizdać
wild/farm animal /ˌwaɪld/ˌfɑːm 'ænəməl/ zwierzę dzikie/gospodarskie

CZĘŚCI CIAŁA ZWIERZĄT

beak /biːk/ dziób
claw /klɔː/ pazur, szpon
feather /'feðə/ pióro
fin /fɪn/ płetwa
fur /fɜː/ futro
hoof /huːf/ kopyto, racica
horn /hɔːn/ róg
shell /ʃel/ skorupa, pancerz
tail /teɪl/ ogon
tusk /tʌsk/ kieł
wing /wɪŋ/ skrzydło

ROŚLINY

branch /brɑːntʃ/ gałąź
bush /bʊʃ/ krzak
leaf/leaves /liːf/liːvz/ liść/liście
plant /plɑːnt/ roślina
root /ruːt/ korzeń
seed /siːd/ nasiono
stem /stem/ łodyga
trunk /trʌŋk/ pień

KLĘSKI ŻYWIOŁOWE

ash /æʃ/ popiół
avalanche /'ævəlɑːntʃ/ lawina
catastrophe /kə'tæstrəfi/ katastrofa
destroy /dɪ'strɔɪ/ niszczyć
drought /draʊt/ susza
drown /draʊn/ utonąć
earthquake /'ɜːθkweɪk/ trzęsienie ziemi
emergency kit /ɪ'mɜːdʒənsi kɪt/ zestaw ratowniczy
erupt /ɪ'rʌpt/ wybuchać (o wulkanie)
evacuate /ɪ'vækjueɪt/ ewakuować
fire /faɪə/ pożar
fire extinguisher /'faɪə ɪkˌstɪŋgwɪʃə/ gaśnica
flood /flʌd/ powódź
hurricane /'hʌrəkən/ huragan
natural disaster /ˌnætʃərəl dɪ'zɑːstə/ klęska żywiołowa
shake /ʃeɪk/ trząść się; wstrząs
survivor /sə'vaɪvə/ osoba, która przetrwała katastrofę
typhoon /ˌtaɪ'fuːn/ tajfun
volcanic eruption /vɒlˌkænɪk ɪ'rʌpʃən/ wybuch wulkanu

ZAGROŻENIA I OCHRONA ŚRODOWISKA

acid rain /'æsɪd reɪn/ kwaśny deszcz
air/water pollution /'eə/'wɔːtə pəˌluːʃən/ zanieczyszczenie powietrza/wody
battery /'bætəri/ bateria, akumulator
carbon dioxide /ˌkɑːbən daɪ'ɒksaɪd/ dwutlenek węgla
cause /kɔːz/ spowodować, wywołać
chemicals /'kemɪkəlz/ chemikalia
climate change /'klaɪmət tʃeɪndʒ/ zmiana klimatu
drop /drɒp/ spadać, zmniejszać się
drop litter /ˌdrɒp 'lɪtə/ śmiecić
endangered species /ɪnˌdeɪndʒəd 'spiːʃiːz/ zagrożony gatunek/zagrożone gatunki
environment /ɪn'vaɪrənmənt/ otoczenie, środowisko
extinct /ɪk'stɪŋkt/ wymarły (o gatunku)
fumes /fjuːmz/ spaliny, dymy
global warming /ˌgləʊbəl 'wɔːmɪŋ/ globalne ocieplenie
green/eco-friendly /griːn/ˌiːkəʊ 'frendli/ ekologiczny, przyjazny dla środowiska
greenhouse effect /'griːnhaʊs ɪ'fekt/ efekt cieplarniany
habitat /'hæbɪtæt/ siedlisko, środowisko życia
harmful substances /ˌhɑːmfəl 'sʌbstənsɪz/ szkodliwe substancje
hunt (whales) /ˌhʌnt 'weɪlz/ polować (na wieloryby)
illegal hunting /ɪˌliːgəl 'hʌntɪŋ/ kłusownictwo
in danger of extinction /ɪn ˌdeɪndʒər əv ɪk'stɪŋkʃən/ zagrożony wyginięciem
in the wild /ˌɪn ðə 'waɪld/ na wolności
landfill /'lændfɪl/ wysypisko śmieci
litter/rubbish/waste /'lɪtə/'rʌbɪʃ/ weɪst/ śmieci, odpady
melt /melt/ topnieć
national park /ˌnæʃənəl 'pɑːk/ park narodowy
poach /pəʊtʃ/ kłusować
pick up litter /ˌpɪk ʌp 'lɪtə/ zbierać śmieci
plant trees /ˌplɑːnt 'triːz/ sadzić drzewa
pollution /pə'luːʃən/ zanieczyszczenie
protect/damage the environment /prəˌtekt/ˌdæmɪdʒ ði ɪn'vaɪrənmənt/ chronić/niszczyć środowisko
(under) protection /('ʌndə) prə'tekʃən/ (pod) ochroną
recycle rubbish /ˌriːˈsaɪkəl 'rʌbɪʃ/ segregować/przetwarzać odpady
recycling bank /riːˈsaɪklɪŋ bæŋk/ pojemnik na odpady segregowane
renewable/green energy /rɪˌnjuːəbəl 'enədʒi/ energia odnawialna
rubbish bin /'rʌbɪʃ bɪn/ kosz na śmieci
(wildlife) sanctuary /('waɪldlaɪf) 'sæŋktʃuəri/ rezerwat (przyrody)
save energy/water /ˌseɪv 'enədʒi/ 'wɔːtə/ oszczędzać energię/wodę
solar/wind power /'səʊlə/'wɪnd ˌpaʊə/ energia słoneczna/wiatrowa
source of energy /ˌsɔːs əv 'enədʒi/ źródło energii
throw away rubbish /ˌθrəʊ əˌweɪ 'rʌbɪʃ/ wyrzucać śmieci
waste /weɪst/ marnować
wildlife /'waɪldlaɪf/ dzika przyroda

INNE

animal shelter /'ænəməl 'ʃeltə/ schronisko dla zwierząt
as a result /əz ə rɪ'zʌlt/ w efekcie
consist of /kən'sɪst əv/ składać się z
keep a dog on a leash /ˌkiːp ə ˌdɒg ɒn ə ˌliːʃ/ trzymać psa na smyczy

1 Znajdź w słowniczku obok:

1 pięć nazw zwierząt potrafiących latać, np. *fly*
2 pięć nazw zwierząt żyjących w środowisku wodnym, np. *dolphin*
3 pięć przymiotników opisujących pogodę, np. *foggy*
4 pięć wyrazów/wyrażeń związanych z ochroną środowiska, np. *eco-friendly*
5 pięć określeń rzeczy zagrażających środowisku naturalnemu, np. *global warming*

2 W parach odpowiedzcie na pytania.

1 What landscapes did you see during your last summer or winter holiday?
2 In your opinion, what are the most beautiful places in Poland? Why?

3 Spójrz na mapę. Korzystając ze słowniczka obok, w zeszycie uzupełnij poniższy tekst. Pierwsze litery brakujących wyrazów zostały podane.



Britain and Ireland are two large [1]**i**[?] off the north west [2]**c**[?] of Europe. To the east lies the North [3]**S**[?] and to the west the Atlantic [4]**O**[?]. The highest [5]**m**[?] are in the Grampians in Scotland, but there are also a lot of smaller, green [6]**h**[?]. The longest [7]**r**[?] is the Shannon in Ireland.

4 Wskaż właściwe odpowiedzi.

1 Which <u>two</u> animals have a shell?
A tortoise **B** penguin **C** whale **D** snail
2 Which animal <u>does not</u> have wings?
A bat **B** pigeon **C** butterfly **D** hare
3 Which animal <u>does not</u> have a tail?
A tiger **B** bee **C** horse **D** hedgehog
4 Which animal <u>does not</u> have fur?
A cheetah **B** deer **C** turtle **D** groundhog
5 Which <u>two</u> animals have more than four legs?
A mammal **B** spider **C** ant **D** elk

5 W zeszycie uzupełnij zdania słowami z ramki.

greenhouse hunting national
pollution solar

1 Cars cause air [?] in cities.
2 Carbon dioxide (CO_2) causes the [?] effect.
3 The rhino is endangered as a result of illegal [?].
4 We should invest more in wind and [?] power.
5 The first [?] parks were created in the USA.

6 Do opisów wydarzeń dopisz w zeszycie nazwy klęsk żywiołowych ze słowniczka obok.

1 There was no rain for two months and the ground was so dry that nothing grew.
2 The wind was so strong that it destroyed a lot of trees.
3 The lava didn't reach the town, but there was hot ash everywhere.
4 The village was evacuated and the people were saved, but some farm animals drowned.
5 We could feel the ground shaking and we were frightened.

7 1 29 Posłuchaj rozmowy dwojga przyjaciół na temat pogody w czasie weekendu. Jaką pogodę miała Lucy, a jaką Tom? Z którym zjawiskiem pogodowym nie zetknęło się żadne z nich? Z którym zetknęli się oboje?

1 sunshine 2 clouds 3 rain 4 wind
5 snow 6 a storm 7 fog 8 cold weather

8 1 29 W zeszycie uzupełnij zdania z nagrania słowami utworzonymi od słów podanych w nawiasach. Posłuchaj ponownie i sprawdź.

1 It was (**cloud**) [?] all the time and quite (**chill**) [?] too.
2 We wanted to climb Ben Nevis, but when we were halfway up it started (**rain**) [?].
3 It was quite (**wind**) [?], but very warm.
4 Sunday morning was a bit (**fog**) [?], but it cleared later.

9 VOX POPS Zadajcie sobie nawzajem pytanie i odpowiedzcie na nie, korzystając ze słowniczka.

What's your favourite month for the weather and why?



SPRAWDŹ SIĘ

CAN, MUST, HAVE TO

1 Dopasuj funkcje A–F do zdań 1–7. Jedna funkcja pasuje do dwóch zdań.

1 Jackie **can tell** you a lot about volcanoes.
2 **Can we swim** in the lake, please?
3 I hope **I will be able to save** more energy.
4 We **must stop** wasting water.
5 You **mustn't drop** litter.
6 You **don't have to worry** about earthquakes in this area.
7 Do we **have to recycle** rubbish?

A przyzwolenie
B umiejętność lub możliwość
C zakaz
D nakaz, obowiązek lub konieczność
E umiejętność lub możliwość w przyszłości
F brak nakazu lub konieczności

GRAMMAR BANK ▸ strona 146

2 Wskaż właściwe odpowiedzi.

1 The air in my town is so polluted that people ? to wear masks.
A mustn't B have C must
2 Will we ? live with smog in 50 years' time?
A mustn't B have to C must
3 We ? hunt whales, because they're an endangered species.
A mustn't B don't have to C have to
4 The hurricane is coming! You ? leave your house!
A can B mustn't C don't have to
5 He's fine. You ? bring the first aid kit.
A can't B mustn't C don't have to

SPRAWDŹ SIĘ

WYRAŻANIE PRZYSZŁOŚCI: *GOING TO, WILL*, PRESENT CONTINUOUS

3 Dopasuj funkcje A–E do zdań 1–5.

1 I**'m going to plant** trees here.
2 Don't worry, I **won't do** that again.
3 I'm a bit tired. I**'ll have** a short break now.
4 Global warming **will lead** to more floods.
5 I**'m meeting** my friends at 4 p.m.

A sprecyzowane plany
B obietnica
C decyzja podjęta w momencie mówienia
D plany i zamiary
E przewidywanie przyszłości

GRAMMAR BANK ▸ strona 147

4 W zeszycie przetłumacz na język angielski fragmenty podane w nawiasach.

1 (**Czy zamierzasz**) ? climb that mountain?
2 I promise (**że zadzwonię do ciebie**) ? when I get there.
3 I think Max (**wygra ten konkurs**) ?.
4 (**Co robisz**) ? after school today?
5 A: I'm sorry, I'm not ready.
B: Don't worry, (**zaczekam**) ? for you.
6 (**Czy będziesz mógł**) ? to help me tomorrow?

5 1 30 **Wskaż opcje, które poprawnie uzupełniają tekst. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**



On 2 February, Phil the groundhog comes out of his burrow to predict the end of winter. If the sky is clear and Phil [1]**can / must** see his shadow, it means winter [2]**is lasting / will last** for the next six weeks. If he doesn't see his shadow, you can expect spring soon. The tradition is known as *Groundhog Day*. Its largest celebration takes place in Punxsutawney in Pennsylvania, USA, and dates back to 1887.

According to the tradition, Phil announces his prediction to the president of the Groundhog Club in a special language called *Groundhogese*. The president is the only person who [3]**has to / can** speak this language, so he [4]**must / mustn't** translate the message for the rest of the world. If the prediction is wrong, the Groundhog Club explains that the president didn't understand Phil's language correctly.

Lots of people come every year to see what Phil [5]**will / must** say and to have fun. But some groups protecting animals think that the organisers shouldn't show Phil to the crowds with flashing cameras because he gets very stressed. They suggest using a robotic groundhog instead. So, it's possible that in the future we [6]**can't / won't** see a sweet furry animal, but a machine.

6 Odpowiedz na pytania na temat tekstu z zadania 5.

1 When is the Groundhog Day celebrated?
2 How old is the celebration in Punxsutawney?
3 What may change on Groundhog Day in the future?

1 **Dopasuj wyrażenia z ramki do zdjęć. W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ You are really thirsty. Which will you choose and why?

coconut water | sparkling water | still water | tap water | watermelon



1 2 3 4 5

2 **Uzupełnij luki wyrazami *fresh* lub *salt*.**

Did you know ...?

1 97% of the water in the world is ? water.
2 Icebergs are made of ? water.
3 It's easier to swim in ? water.
4 The Dead Sea is a ? lake.
5 There are a number of dolphin species that live in ? water. The biggest river dolphin lives in the Amazon.

3 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Which of the natural disasters below have something to do with water in different forms?
2 Which of them may be connected with lack of water?

avalanche | drought | earthquake | flood | forest fires | hurricane | tsunami | typhoon | volcanic eruption

4 **W parach odpowiedzcie na pytania, wykorzystując swoją wiedzę lub przypuszczenia. Następnie przeczytajcie tekst i sprawdźcie swoje odpowiedzi.**

1 Have people ever tried to pull icebergs to hot countries?
2 Is it possible to make rain when there are clouds in the sky?
3 Is it possible to produce fresh water from sea water?

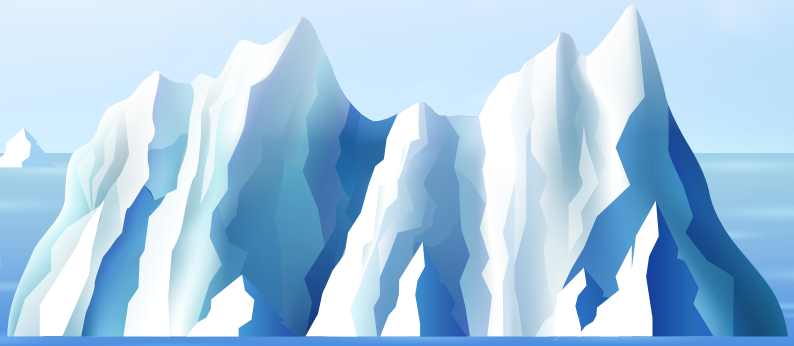
5 1.31 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach zgodnie z treścią tekstu.**

1 ? will probably make the problem of fresh water more serious in the future.
2 Pulling icebergs to Saudi Arabia was not only ? but also cost a lot.
3 People can sometimes ? when they spray clouds with chemicals from planes.
4 The technology of taking the salt out of sea water in special factories is more ? old.

6 **Odpowiedz na pytania.**

1 Do you and your family use water carefully? How?
2 What can we do to use less water every day?
3 Why is it important to save water?

How Can We Solve the Problem of Fresh Water?



Did you know that 10% of the world's population don't have enough water? The problem will probably get worse soon because of global warming. For sure, we can stop wasting and polluting our fresh water. But are there any other ways to solve the problem?

In July 1977, people from different countries met in Paris to talk about possible answers to water problems. One of the options was to use icebergs as a source of fresh water. They decided to try it out and pulled some icebergs from the ice shelves in Antarctica to Saudi Arabia, a rich country with a big water problem. The journey was difficult, very slow and too expensive, so they gave up trying again. But today we really need more fresh water and the idea of pulling icebergs is back.

In some countries, when there is a bad drought, people try to make rain. They fly planes with chemicals above clouds. When the chemicals fall into the clouds, they sometimes make rain. But to use this idea, first you need clouds, and often the sky is cloudless and clear blue. So, this solution does not always work and it is expensive.

You can, of course, take the salt out of sea water. People have done it on a large scale for over fifty years. In special factories salt water from the sea goes in and fresh water comes out while the salt goes back into the sea. There are thousands of such factories in the world. Although it's expensive, it may be a good answer to the problem.

Adapted from 'Water for Life' by Bernard Smith, Pearson English Active Readers.

1 **Odpowiedz na pytanie.**

▶ What do you think about this idea?

"Now our forest with Wi-Fi connection! Come and enjoy!"

2 **W zeszycie uzupełnij zdania wyrazami z ramki.**

bin cause chemicals green landfill pollution rainforests recycle survivor throw

1 Where will they take the rubbish from the city when this ? is full?
2 If you have paper rubbish, put it in this ?.
3 I get very angry with people who are too lazy to ?.
4 After your picnic, please ? your rubbish in the bin. Don't leave it on the grass.
5 There are dangerous ? in the river and the fish are dying!
6 ? is everywhere – in the air, the ground and the seas.
7 Cars and factories ? global warming and it's a serious problem.
8 We need to use ? technology, like solar power, in our homes.
9 Tropical ? are often called the lungs of our planet.
10 He is the only ? of the catastrophe.

3 **Dopasuj problemy ekologiczne 1–4 do opisów sytuacji A–D. W parach wyraźcie opinie na ich temat, używając przykładów z ramki oraz słowniczka ze strony 40.**

Problems

1 air pollution
2 natural disasters
3 endangered species
4 global warming

Situations

A There are more and more droughts, fires, floods and hurricanes.
B Illegal hunting has killed many animals.
C The Earth is getting hotter and this is damaging the environment.
D There are harmful chemicals from cars and factories.

… is a very serious problem.
I'm worried about …
I think we have to do more about …
We must stop … because …
People mustn't …
We could …

I'm worried about endangered species. Tigers, for example, are dying out because of illegal hunting …

4 1 32 **Dopasuj zdania 1–4 do zdjęć A–D. Następnie posłuchaj czworga uczniów rozmawiajacych na temat problemów ekologicznych i uzupełnij w zeszycie zdania jednym wyrazem.**

1 Burning coal and trash damage the ? because they cause air pollution.
2 After a natural disaster, many ? have nowhere to live.
3 We shouldn't hunt whales because they are in ?.
4 Global warming is destroying the ? where polar bears live.



5 1 33 **Posłuchaj czterech wypowiedzi na temat recyklingu i odpowiedz na pytania.**

1 Why is speaker 1 complaining?
2 What does speaker 2 say can be reused from a battery?
3 What does speaker 3 collect?
4 What does speaker 4 say the benches are made out of?

6 1 33 **Posłuchaj wypowiedzi jeszcze raz i dopasuj do każdej z nich odpowiadające jej zdanie A–E. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej wypowiedzi.**

This speaker

A collects things made of recycled materials.
B makes things out of recycled materials.
C is explaining why recycling is important.
D is advertising things made of recycled materials.
E thinks it should be easier to recycle rubbish in public places.

7 **W zeszycie ułóż pytania z rozsypanych wyrazów. Odpowiedzcie na nie w parach.**

1 recycle / does / What / your family / ?
2 in your neighbourhood / the recycling / Where / bins / are / ?

PRZYDATNE ZWROTY

PYTANIA O POZWOLENIE

May/Can I ask a question? Czy mogę zadać pytanie?
Is it OK to start / if I start a campfire? Czy można/mogę rozpalić ognisko?
Do you mind if I come? Czy będzie ci/pani/panu przeszkadzać, jeśli przyjdę?

ODPOWIEDZI

Yes, please do. Bardzo proszę.
Yes, go ahead. Jasne, śmiało (kiedy komuś na coś pozwalamy).
I'm afraid not. Niestety nie.
I'm afraid so. Niestety tak.
It's out of the question. Wykluczone.
No way. Nie ma mowy.

NAKAZY

Sit down and listen. Siadaj/Siadajcie i słuchaj/słuchajcie.
Everyone must save energy. Każdy musi / Wszyscy muszą oszczędzać energię.
We have to care about the environment. Musimy dbać o środowisko.
You should pick up that litter. Powinieneś/Powinnaś pozbierać te śmieci.
Is it (really) necessary? Czy to (naprawdę) konieczne?

ZAKAZY

Don't / Do not touch the animals. Nie dotykaj(cie) zwierząt.
You mustn't drop litter. Nie wolno śmiecić.
Smoking is forbidden. Palenie jest zabronione.
You're not allowed to feed pigeons. Nie wolno karmić gołębi.

1 **Dobierz zdania 1–8 do zdjęć tabliczek A–G. Jedno zdanie nie pasuje do żadnej tabliczki.**

1 You **mustn't** drop litter in the park.
2 You **aren't allowed** to put up a tent in the park.
3 Making campfires **is forbidden**.
4 The frozen lake is unsafe. **Don't** walk on it.
5 You **have to** put out your campfire and clean up after yourself.
6 You **shouldn't** give food to wild birds.
7 When you walk your dog here, you **mustn't** let it run freely.
8 You **can** go into the water but you are responsible for yourself.

2 **USE OF ENGLISH** **Przetłumacz w zeszycie podane w nawiasach fragmenty zdań na język angielski. W parach odpowiedzcie na pytania, używając wyrażeń z banku zwrotów powyżej.**

1 (**Czy wolno**) ? to bring your pets to school?
2 (**Czy konieczne jest**) ? to keep a dog on a leash?
3 (**Czy trzeba**) ? to clean up after your dog?
4 Is it OK (**karmić bezdomne koty**) ? ?
5 (**Czy nastolatki mogą pracować**) ? at an animal shelter?
6 (**Czy powinniśmy trzymać**) ? animals in zoos?

3 1 34 **Usłyszysz cztery wypowiedzi (1–4). Do każdej z nich dobierz właściwą reakcję A–E. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Uwaga! Jedna reakcja została podana dodatkowo.**

A Yes, go ahead.
B I'm afraid so. It's necessary.
C I won't do that again. Promise!
D No, I'm afraid not. Parking is forbidden.
E You can't drive in the park. It's not allowed.



Wskazówka

Lista zasad obowiązujących na danym forum internetowym tworzona jest przez administratora forum. Zawiera ona nakazy i zakazy, które wyrażamy poprzez odpowiednie konstrukcje językowe.

PRZYDATNE ZWROTY

POWÓD WPISU

- **I'm writing to suggest …** Piszę, aby zaproponować…
- **Below is a set of rules for our group.** Poniżej znajdziecie zasady dotyczące działania naszej grupy.

REGUŁY I ZASADY

- **You can share your ideas with other group members.** Możecie się dzielić pomysłami z innymi członkami grupy.
- **Feel free to write openly what you think.** Nie krępujcie się pisać otwarcie, co myślicie.
- **Don't post private messages.** Nie zamieszczajcie prywatnych wiadomości.
- **You mustn't use bad language.** Nie wolno używać wulgaryzmów.

ZAKOŃCZENIE

- **Let me know what you think about these rules.** Dajcie znać, co sądzicie o tych zasadach.
- **Please feel free to add more rules to the list.** Zapraszam do dodawania zasad do listy.

1 **Nowo powołana szkolna grupa „Przyjaciele Ziemi" prowadzi forum, na którym administrator proponuje listę zasad. Przeczytajcie wpis i odpowiedzcie na pytania pod tekstem.**

John — 15 minutes ago

Hi there! I'm writing to suggest a few rules for our school's *Friends of the Earth* group. Here they are:

1 You can join our group if you are an eco-freak.
2 You can leave the group if you like, but you won't be accepted more than twice.
3 You mustn't troll, post fake news or private ads.
4 You may not write more than 200 words in a post.

Let me know what you think. Please feel free to add more rules to the list. We can discuss them at school on Friday.

1 Jakich struktur językowych użyto, aby wyrazić proponowane zasady?
2 Które punkty z regulaminu wyrażają zakazy?

2 **Przeczytaj opublikowany w internecie spis reguł dotyczących uczestników szkolnej grupy. W zeszycie uzupełnij tekst wyrażeniami z ramki.**

below is | can look | have to | must take

Pets' Temporary Caretakers — 03 minutes ago

We are a group of pupils called *Pets' Temporary Caretakers*. We look after homeless animals in our city. [1] ? a set of rules for our group:

1 As volunteers, we [2] ? spend at least three hours a week working for street animals.
2 We [3] ? all our animals to the vet twice a year for a check-up.
3 We [4] ? for new houses for pets both online and in real world.

3 **Zapoznaj się z wpisem na forum grupy młodych ekologów. W zeszycie przetłumacz fragmenty podane w nawiasach na język angielski.**

Admin — 48 minutes ago

Welcome all new members!
Here is a list of tasks for this year:

1 (**Wszyscy z nas muszą uczestniczyć w**) ? this year's *Clean up the Earth* action.
2 (**Powinniśmy przygotować**) ? new posters about endangered species.
3 (**Musimy znaleźć**) ? the latest information about global warming.

Remember that:

4 (**Nie możemy zbierać**) ? any money.
5 (**Nie wolno dzwonić do**) ? people to ask for help if they haven't given us their phone numbers.
6 (**Trzeba sprawdzać**) ? all the facts when you're writing an article.

4 **Założyłeś/Założyłaś na forum ekologicznym szkolną grupę miłośników twojego regionu. Przygotuj wpis, w którym jako administrator/administratorka:**

- poinformujesz, czym będą zajmować się członkowie grupy,
- określisz, jakich działań nie będzie można podejmować,
- poprosisz członków grupy o opinię na temat tych zasad.

Limit słów: 50–120 słów.

1 USE OF ENGLISH Wykorzystując podane wyrazy, uzupełnij w zeszycie każde zdanie z luką tak, aby zachować sens zdania wyjściowego. Nie zmieniaj formy podanych wyrazów. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie trzy wyrazy, wliczając w to wyraz już podany.

1 It's our duty to care about endangered species. **TO**
We ? care about endangered species.

2 You mustn't feed animals in the zoo. **ARE**
You ? to feed animals in the zoo.

3 Do you have to clean up after your dog? **NECESSARY**
? to clean up after your dog?

4 I promise not to swim in this dirty pond. **WILL**
I promise ? swim in this dirty pond.

5 You're not allowed to go this way. **FORBIDDEN**
It ? go this way.

6 Jacek has no intention of camping here. **IS**
Jacek ? to camp here.

2 W zeszycie uzupełnij każde zdanie z luką/lukami tak, aby zachować sens zdania wyjściowego.

1 My plan is to see Scotland next summer.
I'm ? Scotland next summer.

2 I may stay in today, because a storm is coming.
I think I ? in today, because a storm is coming.

3 Let me check the weather forecast for you.
I ? the weather forecast for you.

4 That's the last plastic bottle I've ever bought!
I ? plastic water bottles anymore.

5 The hurricane may get stronger.
The hurricane ? probably ? stronger.

6 We've arranged to plant trees around our school tomorrow.
? planting trees around our school tomorrow.

3 W każdym z poniższych zdań jeden wyraz został błędnie użyty. Popraw zdania i przepisz je do zeszytu.

1 Car gases and factories cause pollution in cities.

2 Because of legal hunting, a lot of animals are endangered.

3 There are more and more natural disasters like droughts, water, or hurricanes.

4 What can an individual do to protect risky species?

5 Throw up your rubbish.

6 Could you please pick out the litter?

4 W zeszycie przetłumacz fragmenty zdań podane w nawiasach tak, aby otrzymać logiczny i poprawny gramatycznie tekst. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy.



Albatrosses are those amazing ocean birds which [1](**można zobaczyć**) ? in the North Pacific and in the Southern Ocean. There are 22 species of albatross and each one is considered endangered. This magnificent bird can spread its wings up to 4 metres. The albatross [2](**może żyć**) ? as long as 60–70 years. However, we [3](**nie będziemy mogli**) ? to enjoy these amazing birds for long, as their number [4](**zmniejszy się**) ? soon. There are several reasons for this, but one that we [5](**możemy powstrzymać**) ? is water pollution. In order to feed their young, albatrosses [6](**muszą latać**) ? for several days to collect enough food inside their beaks. But instead of fish, they often bring plastic bags, rubber or other litter as food. If their young eat such things, they [7](**mogą umrzeć**) ?. We need to realise that [8](**nie wolno zanieczyszczać**) ? rivers, seas or oceans and we [9](**musimy przetwarzać odpady**) ?.

5 Dopasuj wypowiedzi A–F do sytuacji 1–6. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

Who Says What, When and Where?

1 You want to go skating, but you can see this sign near the lake.
2 You want your friend to study with you for the test.
3 Your brother warns you not to go near a small green creature.
4 You see small insects running quickly over your friend.
5 You want your puppy to touch snow for the first time.
6 Grandma doesn't want you to get cold.

A Come on! Go ahead!
B You mustn't leave without a hat and a scarf.
C Don't touch that frog! It may be dangerous.
D Stand up quickly or you'll be covered in them soon.
E Thin ice!
F Can you come over and revise with me?

6 PODRÓŻOWANIE I TURYSTYKA

S6 Słowniczek

TRANSPORT

airport /'eəpɔːt/ lotnisko
boat /bəʊt/ łódź
bus stop/station /'bʌs stɒp/,steɪʃən/ przystanek/dworzec autobusowy
coach /kəʊtʃ/ autokar
ferry /'feri/ prom
lorry /'lɒri/ ciężarówka
means of transport /ˌmiːnz əv 'trænspɔːt/ środek/środki transportu
motorbike /'məʊtəbaɪk/ motocykl
on foot /ɒn 'fʊt/ pieszo
plane /pleɪn/ samolot
platform /'plætfɔːm/ peron
public transport /ˌpʌblɪk 'trænspɔːt/ transport publiczny
railway/train station /'reɪlweɪ/'treɪn ˌsteɪʃən/ dworzec kolejowy
ship /ʃɪp/ statek
taxi rank /'tæksi ræŋk/ postój taksówek
train /treɪn/ pociąg
tram /træm/ tramwaj
underground/tube (BrE)/subway (AmE) /'ʌndəgraʊnd/tjuːb/'sʌbweɪ/ metro
underground/tube station /'ʌndəgraʊnd/tjuːb ˌsteɪʃən/ stacja metra

PODRÓŻOWANIE

accident /'æksɪdənt/ wypadek
arrival /ə'raɪvəl/ przybycie, przyjazd
arrive in (a city/country) /ə'raɪv ɪn (ə 'sɪti/'kʌntri)/ przybyć/przyjechać do (miasta/kraju)
arrive at (a station/cinema) /əˌraɪv ət (ə 'steɪʃən/'sɪnəmə)/ przybyć, przyjechać na/do (stację/kina)
baggage reclaim /ˌbægɪdʒ 'riːkleɪm/ odbiór bagażu
board /bɔːd/ wchodzić na pokład
boarding card /'bɔːdɪŋ kɑːd/ karta pokładowa
book a flight /ˌbʊk ə 'flaɪt/ zarezerwować lot
change (trains/planes/buses) /ˌtʃeɪndʒ ('treɪnz/'pleɪnz/'bʌsɪz)/ przesiadać się
check-in desk /'tʃek ɪn desk/ stanowisko odprawy, recepcja
cruise /kruːz/ rejs wycieczkowy
delayed /di'leɪd/ opóźniony
depart /dɪ'pɑːt/ odjeżdżać, odlatywać
departure /dɪ'pɑːtʃə/ odjazd, odlot
destination /ˌdestə'neɪʃən/ cel podróży
drive /draɪv/ prowadzić samochód
duty-free shop /ˌdjuːti 'friː ʃɒp/ sklep wolnocłowy
emergency /ɪ'mɜːdʒənsi/ nagły wypadek, sytuacja kryzysowa, awaria
excursion /ɪk'skɜːʃən/ wycieczka
fasten your seat belts /ˌfɑːsən jə 'siːt belts/ zapinać pasy
flight /flaɪt/ lot
flight attendant /'flaɪt əˌtendənt/ steward/stewardesa
flight number /ˌflaɪt 'nʌmbə/ numer lotu
fly /flaɪ/ lecieć
gate /geɪt/ wyjście (do samolotu)
go abroad /ˌgəʊ ə'brɔːd/ wyjechać za granicę
(hand) luggage/baggage /('hænd) ˌlʌgɪdʒ/,bægɪdʒ/ bagaż (podręczny)
hitchhiking /'hɪtʃˌhaɪkɪŋ/ jazda autostopem
journey /'dʒɜːni/ podróż
land /lænd/ lądować
leave /liːv/ odjeżdżać, wychodzić, zostawiać
lose one's luggage /ˌluːz wʌnz 'lʌgɪdʒ/ zgubić bagaż
make a reservation /ˌmeɪk ə ˌrezə'veɪʃən/ zrobić rezerwację
miss the bus/train /ˌmɪs ðə 'bʌs/ 'treɪn/ spóźnić się na autobus/pociąg
on board /ɒn 'bɔːd/ na pokładzie
pack /pæk/ pakować
passenger /'pæsɪndʒə/ pasażer/pasażerka
passport /'pɑːspɔːt/ paszport
school trip /'skuːl trɪp/ wycieczka szkolna
(aisle/window) seat /('aɪl/'wɪndəʊ) siːt/ miejsce (przy przejściu/oknie)
sightseeing tour /'saɪtˌsiːɪŋ tʊə/ wycieczka objazdowa
single/return ticket /ˌsɪŋgəl/rɪˌtɜːn 'tɪkət/ bilet w jedną stronę / w obie strony
take a train/plane/flight /ˌteɪk ə 'treɪn/'pleɪn/'flaɪt/ pojechać pociągiem / polecieć samolotem
ticket office /'tɪkət ˌɒfɪs/ kasa biletowa
timetable /'taɪmˌteɪbəl/ rozkład jazdy
tourist /'tʊərɪst/ turysta/turystka
travel agent's /'trævəl ˌeɪdʒənts/ biuro podróży
travel around the world /ˌtrævəl əˌraʊnd ðə 'wɜːld/ podróżować dookoła świata
travel by coach/train/plane /ˌtrævəl baɪ 'kəʊtʃ/'treɪn/'pleɪn/ podróżować autokarem/pociągiem/samolotem
voucher /'vaʊtʃə/ kupon, talon
voyage /'vɔɪɪdʒ/ podróż morska

ZAKWATEROWANIE

accommodation /əˌkɒmə'deɪʃən/ zakwaterowanie
B&B (bed and breakfast) /ˌbiː ənd 'biː (ˌbed ənd 'brekfəst)/ pokoje gościnne (nocleg i śniadanie)
camper /'kæmpə/ samochód kempingowy
campsite /'kæmpsaɪt/ pole namiotowe, kemping
caravan /'kærəvæn/ przyczepa kempingowa
guest /gest/ gość
guesthouse /'gestˌhaʊs/ pensjonat
mountain shelter /'maʊntən ˌʃeltə/ schronisko górskie
receptionist /rɪ'sepʃənəst/ recepcjonista/recepcjonistka
single/double room /ˌsɪŋgəl/,dʌbəl 'ruːm/ pokój jednoosobowy/dwuosobowy
tent /tent/ namiot
youth hostel /'juːθ ˌhɒstl/ schronisko młodzieżowe

EKWIPUNEK

charger /'tʃɑːdʒə/ ładowarka (np. do telefonu)
deckchair /'dekˌtʃeə/ leżak
guidebook /'gaɪdbʊk/ przewodnik
matches /'mætʃɪz/ zapałki
raincoat /'reɪnkəʊt/ płaszcz przeciwdeszczowy
rucksack/backpack /'rʌksæk/ 'bækpæk/ plecak
skis /skiːz/ narty
sleeping bag /'sliːpɪŋ bæg/ śpiwór
suitcase /'suːtkeɪs/ walizka
sun cream /'sʌn kriːm/ krem do opalania
sunglasses /'sʌnˌglɑːsəz/ okulary przeciwsłoneczne
swimsuit /'swɪmsuːt/ kostium kąpielowy
swimming trunks /'swɪmɪŋ trʌŋks/ kąpielówki
torch /tɔːtʃ/ latarka

WAKACJE

RODZAJE WAKACJI

backpacking /'bækˌpækɪŋ/ wędrówka z plecakiem
backpacker /'bækˌpækə/ turysta wędrujący z plecakiem (zwykle młody i bez pieniędzy)
day out /ˌdeɪ 'aʊt/ wycieczka jednodniowa
go camping /ˌgəʊ 'kæmpɪŋ/ pojechać pod namiot
go to the seaside/mountains /ˌgəʊ tə ðə 'siːsaɪd/'maʊntɪnz/ pojechać nad morze / w góry
go sightseeing /ˌgəʊ 'saɪtˌsiːɪŋ/ zwiedzać
package holiday /'pækɪdʒ ˌhɒlədeɪ/ wakacje zorganizowane
(sports) camp /('spɔːts) kæmp/ obóz (sportowy)
winter holiday /'wɪntə ˌhɒlədeɪ/ ferie zimowe

MIEJSCA, CZYNNOŚCI, ATRAKCJE

beach /biːtʃ/ plaża
beautiful views /ˌbjuːtəfəl 'vjuːz/ piękne widoki
build a sandcastle /ˌbɪld ə 'sændˌkɑːsəl/ zbudować zamek z piasku
campfire /'kæmpfaɪə/ ognisko na biwaku
canoeing /kə'nuːɪŋ/ pływanie kajakiem
castle /'kɑːsəl/ zamek
climb /klaɪm/ wspinać się
dungeon /'dʌndʒən/ loch
exhibition /ˌeksə'bɪʃən/ wystawa
explore the sights /ɪkˌsplɔː ðə 'saɪts/ zwiedzać ciekawe miejsca
funfair /'fʌnfeə/ wesołe miasteczko
have a bite /ˌhəv ə 'baɪt/ przegryźć coś, zjeść niewielki posiłek
hiking /'haɪkɪŋ/ piesze wycieczki, wędrówki
hire (a bike) /ˌhaɪə (ə 'baɪk)/ wynająć (rower)
make a fire /ˌmeɪk ə ˌfaɪə/ rozpalić ognisko
main square /ˌmeɪn 'skweə/ główny plac
museum /mjuː'ziəm/ muzeum
place of interest /ˌpleɪs əv 'ɪntrəst/ ciekawe miejsce
postcard /'pəʊstkɑːd/ pocztówka
queue /kjuː/ kolejka; stać w kolejce
ride /raɪd/ jeździć (np. rowerem / kolejką górską); jazda, przejażdżka
roller coaster /'rəʊlə ˌkəʊstə/ kolejka górska
sail /seɪl/ żeglować
sand /sænd/ piasek
ski /skiː/ jeździć na nartach
sleepover /'sliːpəʊvə/ impreza z noclegiem, nocowanie
snorkelling /'snɔːkəlɪŋ/ nurkowanie z rurką
snowboarding /'snəʊbɔːdɪŋ/ jazda na snowboardzie
souvenir /ˌsuːvə'nɪə/ pamiątka
sunbathe /'sʌnbeɪð/ opalać się
take photos /ˌteɪk 'fəʊtəʊz/ robić zdjęcia
theme park /'θiːm pɑːk/ park rozrywki
tourist attraction /'tʊərəst əˌtrækʃən/ atrakcja turystyczna
tourist information office /ˌtʊərəst ˌɪnfə'meɪʃən ˌɒfəs/ biuro informacji turystycznej
visit /'vɪzət/ odwiedzać

WSKAZYWANIE DROGI

ask/show sb the way /ˌɑːsk/,ʃəʊ ˌsʌmbɒdi ðə 'weɪ/ pytać o / wskazywać komuś drogę
cross the street /ˌkrɒs ðə 'striːt/ przejść przez ulicę
get lost /ˌget 'lɒst/ zgubić się, zabłądzić
go along/down a street /ˌgəʊ əˌlɒŋ/ ˌdaʊn ə 'striːt / iść wzdłuż ulicy
go past sth /ˌgəʊ 'pɑːst ˌsʌmθɪŋ/ przejść obok czegoś, mijać coś
go straight (on) /ˌgəʊ streɪt ('ɒn)/ iść prosto
on the corner /ˌɒn ðə 'kɔːnə/ na rogu
on the/your right/left /ˌɒn ðə/jə 'raɪt/'left/ po prawej/lewej stronie
opposite /'ɒpəzət/ naprzeciwko
take the (first) turning on the right /ˌteɪk ðə (ˌfɜːst) ˌtɜːnɪŋ ɒn ðə 'raɪt / skręcić w (pierwszą) przecznicę po prawej stronie
turn right/left into /ˌtɜːn 'raɪt/'left ˌɪntə/ skręcać w prawo/lewo w (ulicę)

CZASOWNIKI ZŁOŻONE

break down /ˌbreɪk 'daʊn/ zepsuć się (o pojeździe)
check in (at the airport/online) /ˌtʃek ˌɪn (ət ði 'eəpɔːt/ɒn'laɪn)/ przejść odprawę biletową (na lotnisku / przez internet)
check in/out (at the hotel) /ˌtʃek ˌɪn/ˌaʊt (ət ðə həʊ'tel)/ zameldować się / wymeldować się (w/z hotelu)
get into / out of a car /ˌget ˌɪntə / ˌaʊt əv ə 'kɑː/ wsiąść do samochodu / wysiąść z samochodu
get on/off a train/bus /get ˌɒn/,ɒf ə 'treɪn/'bʌs/ wsiąść do / wysiąść z pociągu/autobusu
go away on holiday /ˌgəʊ əˌweɪ ɒn 'hɒlədeɪ/ wyjechać na wakacje
pick sb up /ˌpɪk ˌsʌmbɒdi 'ʌp/ podjechać po kogoś
put up a tent /pʊt ˌʌp ə 'tent/ rozbić namiot
run out (of petrol) /rʌn ˌaʊt əv ('petrəl)/ (o benzynie) skończyć się
set off/out /ˌset 'ɒf/'aʊt/ wyruszyć
slow down /ˌsləʊ 'daʊn/ zwolnić
take off /ˌteɪk 'ɒf/ wystartować (o samolocie)

1 Znajdź w słowniczku obok:

1 nazwy pięciu środków transportu, np. *boat*
2 nazwy pięciu rzeczy, które warto zabrać w podróż, np. *charger*
3 nazwy pięciu czynności, które można wykonywać podczas urlopu/wakacji, np. *canoeing*
4 nazwy czterech miejsc, w których można się zatrzymać w podróży, np. *B&B*

2 W parach przeczytajcie definicje i wskażcie poprawną odpowiedź.

1 a journey by boat for pleasure
a voyage OR a cruise?
2 an official permission to stay in a foreign country for some time
a visa OR a passport?
3 visiting famous or interesting places
sightseeing OR sunbathing?
4 the holiday activity of living in a tent
camping OR backpacking?
5 a ticket for a trip from one place to another and back again
a single ticket OR a return ticket?

3 W zeszycie uzupełnij zdania, używając słowniczka obok. Czy zdania te są według ciebie prawdziwe?

1 The best means of ? is the bike.
2 You need a lot of money to ? sightseeing.
3 It's best to visit different places ? coach.
4 A ? camp is a great place to enjoy a lot of physical activities.
5 It's easy to learn a new language when you go ?.

4 W parach zadajcie sobie poniższe pytanie:

▶ What's your favourite way of travelling? Why?

I (don't) like travelling by (car), because ...
I also like travelling by ...
I've never travelled by ...
I've always dreamed of travelling by ...



5 W zeszycie uzupełnij zdania słowami oznaczającymi podróż. Pierwsze litery wyrazów zostały podane.

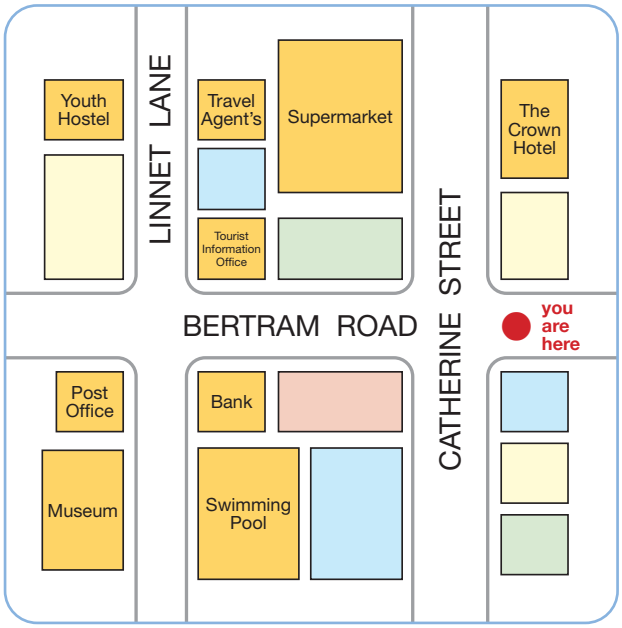
1 Last year we went on a school **t** ? to the mountains.
2 It was a long **j** ?; it took us twelve hours to get there.
3 My mum went to the **t** ? agent's to look at their last minute offers.
4 I've just printed our plane tickets. Our **f** ? number is BA 5975.
5 My parents are going on a sightseeing **t** ? of Italy this summer.
6 Before aeroplanes were invented, the **v** ? to America on a steam ship took two weeks.
7 Today there's an **e** ? to see an old castle.

6 W zeszycie uzupełnij pytania odpowiednimi formami czasowników z ramki. Następnie zadajcie sobie nawzajem pytania i odpowiedzcie na nie.

book fasten get make miss

1 Do you know how to put up a tent and ? a fire?
2 Do you always ? your seatbelts in the back seat of a car?
3 What is the easiest way to ? a flight or a hotel room?
4 Have you ever ? lost? Where was it?
5 Have you ever ? a train or a flight? What happened?

7 1 35 Dokąd chciał dojść turysta? Spójrz na plan. Posłuchaj wskazówek i wskaż na planie opisywaną trasę.



8 W parach podajcie sobie wskazówki, jak dotrzeć do innych miejsc na planie, nie zdradzając, o jakie miejsca wam chodzi.

SPRAWDŹ SIĘ

PAST CONTINUOUS, PAST SIMPLE

1 **Wybierz opcje, które poprawnie uzupełniają podane zdania.**

1 What **were you doing / did you do** at nine o'clock last night?
2 It **was raining / rained** when I woke up.
3 I **dropped / was dropping** my phone while I **was getting / got** on the bus.

2 **W których dwóch z podanych poniżej funkcji używamy czasu Past Continuous? Dopasuj do nich zdania z zadania 1.**

A opis nawyków i przyzwyczajeń w przeszłości
B opis czynności, które zaczęły się w przeszłości i nadal trwają
C opis czynności lub sytuacji stanowiącej tło innego wydarzenia
D opis stanów lub czynności, które trwały lub były wykonywane w określonym momencie w przeszłości

GRAMMAR BANK ▸ strona 148

3 **Wskaż formy, które poprawnie uzupełniają tekst anegdoty.**

I'm sure you've heard of Windsor Castle near London. The flight path of Heathrow International Airport is just above the castle. One day, while some tourists [1] **stood / were standing** near Windsor Castle and [2] **admired / were admiring** it, a plane [3] **was flying / flew** quickly over their heads, making a lot of noise. Then, one tourist [4] **was saying / said**: 'Why [5] **did they build / were they building** a castle so close to the airport?'

4 **W zeszycie uzupełnij zdania, wykorzystując w odpowiedniej formie wyrazy podane w nawiasach. Jeśli jest to konieczne – dodaj inne wyrazy, tak aby zdania były logiczne i poprawne. Użyj czasów Past Simple lub Past Continuous.**

1 While (**she / pack / suitcase**) ?, her brother was vacuuming the flat.
2 When I arrived, (**they / wait**) ? me at the platform.
3 My phone rang while I (**check / map**) ?.
4 Magda and Chris (**miss / flight**) ? because they got stuck in a traffic jam.
5 We were having fun when suddenly the car (**break down**) ?.

5 1 36 **Przeczytaj tekst i w zeszycie uzupełnij luki czasownikami w nawiasach w czasie Past Simple lub Past Continuous. Posłuchaj i sprawdź.**

Here's The News!

THE DOGGY TOUR OF LONDON



Have you ever been on a sightseeing tour with your dog?

Last night I [1] ? (**organise**) some folders on my smartphone when I found this photo of the K9 bus. I [2] ? (**take**) it in January 2017 when the special tour bus for dogs and their owners was driving around London for four days. My friend [3] ? (**tell**) me about it. He already had the ticket and I [4] ? (**decide**) to join him with my Daisy.

The 90-minute tour of historical doggy places was free, you just had to book it online. It [5] ? (**begin**) at about 11 a.m. at Lambeth Bridge. When we arrived there, some people and their dogs [6] ? (**queue**) to get on the bus (you can see this scene in the photo). There was a tour guide on board. While we were going from place to place, he [7] ? (**talk**) about London landmarks connected with dogs. There are a lot of them, for example, Buckingham Palace, home to the famous Royal corgis of Queen Elizabeth, or Hyde Park – the most famous dog walking place. There were stops in other parks too. I think Daisy enjoyed the ride, I certainly did.

Are there any pet-friendly tourist attractions in your town?

6 **W zeszycie odpowiedz na pytania na temat tekstu z zadania 5.**

1 Who was the tour organised for?
2 Where and when did the tour start?
3 How long did it last?
4 Which two famous places connected with dogs does the text mention?

POWTÓRZ TAKŻE

ZAIMKI OSOBOWE; FORMY DZIERŻAWCZE; ZAIMKI ZWROTNE I WZAJEMNE

GRAMMAR BANK ▸ strona 148

1 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 What's the biggest city you've ever been to?
2 Which of the cities below would you like to visit? Why?

Istanbul London New York
Rio Sydney Tokyo

2 **Przeczytaj definicje A–C. Wybierz tę, która objaśnia znaczenie wyrażenia *city break*.**

A a long multi-city trip
B a short holiday in a large city
C a nature holiday far away from big cities

3 **Przeczytaj teksty A–D i odpowiedz na pytania. Do niektórych pytań pasuje więcej niż jeden tekst. Uzasadnij swój wybór.**

1 Which text may be useful for tourists?
2 Which text gives opinions about a place?
3 Which text mentions plans for a meeting?
4 Which text is a personal message to a friend?
5 Which text gives information about ticket prices?

The River Thames Pass for just £10!*

A



- **Explore the heart of London and some of its best sights.**
- With the 24-hour River Thames Pass, you can get on any of our boats at any one of the five piers: **Westminster, London Eye, Bankside, Tower, and Greenwich.**
- Our all-weather sightseeing boats offer upper decks, saloons with panoramic windows and live commentary in English.

**Only if you buy tickets online.*

COMMENTS

B

Tom 2017 March 02

I went to the London Dungeon today. We were walking through different rooms to watch live actors act scenes from London's dark history. There's a ride at the end, similar to Disney's Tower of Terror ride, but not as thrilling. I didn't like the walk in the dark with so many people because I couldn't see the scenes. Also, no gift shop. But overall, it was a fun experience. The tickets are quite expensive, but I had a free voucher.

4 1.37 **Przeczytaj ponownie cztery teksty. Z podanych odpowiedzi A–C wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 According to the leaflet (A)
A the Pass offers five rides within 24 hours.
B you can use the boats in any kind of weather.
C you can buy the Pass for £10 from any ticket office.

2 The author of the post (B)
A enjoyed visiting the London Dungeon despite some small problems.
B was disappointed with the London Dungeon because of the ticket price.
C liked the whole experience because of his group and the gift shop.

3 In her email (C) Ana wants to
A inform Janek where exactly she is.
B invite Janek to London.
C recommend a place to eat.

4 Judging from the text message (D), the sender
A is ready and waiting for a friend at Wembley Stadium.
B has had problems contacting a friend.
C is going to meet a friend at 4 p.m.

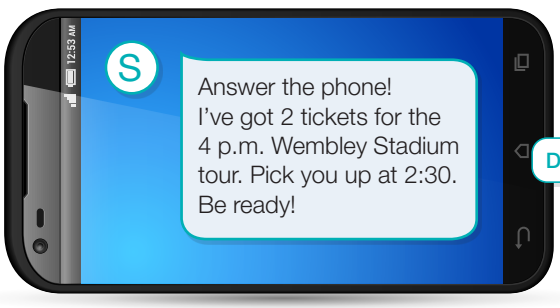
5 **Przeczytajcie propozycję krótkiego wyjazdu. W parach odpowiedzcie na pytania.**

You're going on a city break to London next week. Your airline offers you one free voucher for different attractions. Which voucher will you choose? Why?

1 A voucher for a meal for two people in a fish-and-chips restaurant.
2 A ticket for the guided Wembley Stadium tour.
3 A Thames evening river cruise.
4 A ride on the London Eye.

Hi Janek!
When you arrive in London on Wednesday, I'm sure you'll be hungry so let's have a bite. My favourite place near Trafalgar Square is The Sherlock Holmes pub (I'm a big Sherlock fan myself). The place is always busy, but the service is fast and the fish-and-chips the best in town!
Let me know what you think, OK?
Ana

C



D

1 **W zeszycie uzupełnij cytat wyrazami z ramki. Odpowiedz na pytania.**

▶ What does the quote mean? Do you agree with it? Why?/Why not?

house passport stamps

"It's better to have a ? full of ? than a ? full of stuff."

2 **W zeszycie uzupełnij zdania wyrazami z ramki.**

attractions card desk luggage park rank square ticket

1 At 5 a.m. I was looking for my passport and **boarding** ?. I needed them to get on the plane to Moscow.
2 Look, there's a **taxi** ? outside the hotel.
3 This **hand** ? is very heavy. What did you put in it?
4 How much time do you need to see all the **tourist** ? in Paris?
5 I really like the **main** ? in Wrocław – it's got lots of shops and cafés.
6 Lucy's favourite **theme** ? is Alton Towers in England. She says it's a lot of fun!
7 How much is a **return** ? to New York City, please?
8 The receptionist at the **check-in** ? can give us our room keys.

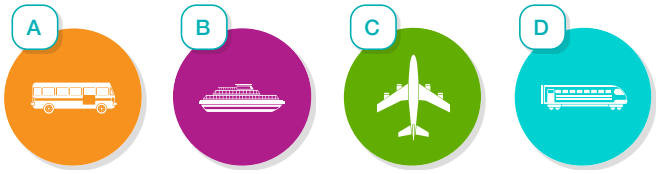
3 **W parach odpowiedzcie na pytania. Użyjcie wyrażeń z ramki oraz listy słówek ze strony 48.**

1 Which of the tourist attractions/destinations in exercise 2 would you like to go to and why?
2 What other place would you like to visit on holiday? What can you do there?

I'd love to go to … because …
I've always wanted to visit …
It's an interesting place because …
The sights are amazing/fantastic/exceptional.
… has the best beaches!
explore the sights

I'd love to go to Greece because the sights are amazing and it has the best beaches.

4 1 38 **Posłuchaj czterech osób i dopasuj środek transportu do każdej wypowiedzi 1–4. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**



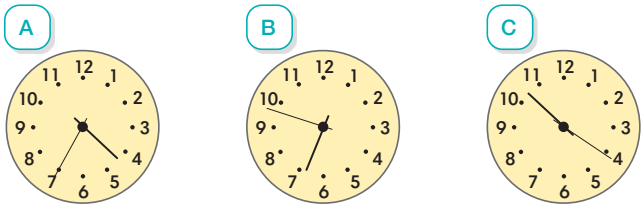
5 1 39 **Posłuchaj pięciu wypowiedzi na temat podróżowania. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu dopasuj do każdej wypowiedzi 1–5 odpowiadające jej zdanie A–E. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

This person / These people

A will get some advice about transport.
B have/has changed their holiday plans.
C will see a lot in one day.
D will travel to and from the same place.
E will begin their trip very soon.

6 1 39 **Ponownie posłuchaj nagrania. Na podstawie zawartych w nim informacji w zadaniach 1–5 z podanych odpowiedzi wybierz właściwą. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 What time will the man get to Carnforth?

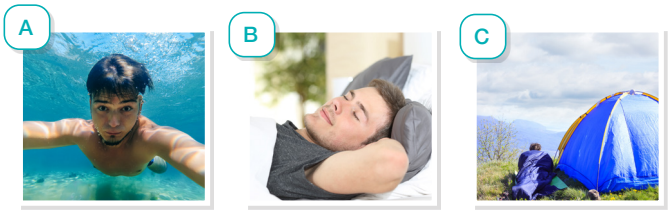


2 What does the man show the woman?
A a passport and a boarding card
B an airline ticket and a boarding card
C a passport and an airline ticket

3 What will the people not do?
A go to the theme park on foot
B take a taxi to the theme park
C get a bus to the theme park

4 The woman is speaking to a group of people
A at a place of interest.
B on a sightseeing tour.
C at a tourist information office.

5 What is Ben going to do on his holiday?



PRZYDATNE ZWROTY

PYTANIA O DROGĘ

Excuse me, how do I get to the airport? Przepraszam, jak dojadę na lotnisko?
Excuse me, I'm looking for the ticket office. Przepraszam, szukam kasy biletowej.
Can you show me the way to the train station? Czy może mi pan/pani wskazać drogę do dworca kolejowego?

WSKAZÓWKI

Go straight on (down this street). Idź prosto (tą ulicą).
Turn left at the traffic lights. Skręć w lewo na światłach.
Take the second right. Skręć w drugą ulicę po prawej.
Go past the shoe shop. Miniesz sklep z butami.
Cross the street. Przejdź przez ulicę.
The train station is on your left. Dworzec będzie po lewej stronie.
You can't miss it. Nie sposób go/jej nie zauważyć.

PODRÓŻ POCIĄGIEM

What time does it get to Oxford? O której będziemy w Oksfordzie? / O której (ten pociąg) przybędzie do Oksfordu?
Which platform does this train depart from? Z którego peronu odjeżdża ten pociąg?
You have to change at Koluszki. Musi się pan/pani przesiąść w Koluszkach.
A single/return to Paris, please. Poproszę bilet w jedną stronę/tam i z powrotem do Paryża.
Is this seat taken? Czy to miejsce jest zajęte?

PODRÓŻ SAMOLOTEM

Could I have a window/aisle seat, please? Czy mogę prosić o miejsce przy oknie / przy przejściu?
Do not leave your luggage unattended. Nie zostawiaj bagażu bez opieki.
Here's your boarding card. Oto karta pokładowa.
Welcome on board. Witamy na pokładzie.
Please fasten your seat belts. Proszę zapiąć pasy.

1 **Wybierz właściwe uzupełnienia. W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 How many flights have you **taken / made** so far?
2 What's the fastest you've ever travelled **in / by** train?

2 **USE OF ENGLISH** **W zeszycie uzupełnij tekst, wpisując w każdą lukę jedno słowo z ramki. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo. W parach odpowiedzcie na pytanie z tekstu.**

between departures destinations getting taking through

Which do you find more exciting: high-speed trains or planes?

If you enjoy both, Shanghai Pudong Airport might be a great place for you. One of the busiest airports in China offers not only flights to over 200 [1] worldwide but also the fastest train ride in the world. Passengers can travel [2] the airport and the city on the magnetic train called the *Maglev*. It covers the distance of 30.5 km in 7 minutes and 20 seconds, reaching 431 kmph. This is much faster than the speed of a plane when it's [3] off.



3 1 40 **Posłuchaj nagrania. W zeszycie dopasuj ogłoszenia 1–6 do miejsc A–D. Do niektórych ogłoszeń pasuje więcej niż jedno miejsce.**

A at an airport **C** on a plane
B at a train station **D** on a train

4 **Do każdej z opisanych sytuacji 1–5 dobierz właściwą reakcję A–C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Kupujesz bilet na autobus z lotniska do miasta. Jak poprosisz o bilet tam i z powrotem?
A Can I have a single, please?
B A return to Cambridge, please.
C Tickets, please.

2 Kierowca prosi pasażerów o okazanie biletów. Co powiesz, podając mu swój?
A Yes, please. **B** Over there. **C** Here you are.

3 Jak zapytasz kierowcę, o której autobus przyjedzie do centrum miasta?
A When is the next bus towards the city centre?
B When does it get to the city centre?
C What time does it leave for the city centre?

4 Chcesz usiąść na miejscu obok innego pasażera. Co powiesz?
A Is this seat taken?
B I'd like an aisle seat, please.
C Please take a seat.

5 W czasie odprawy na lotnisku chcesz poprosić o miejsce przy przejściu. Co powiesz?
A Can I have a chair next to the corridor?
B May I sit here by the corridor?
C Can I have an aisle seat, please?

Wskazówka

Pocztówka to krótki, zwykle nieformalny tekst, w którym piszesz, gdzie jesteś (np. na wakacjach), od jak dawna i kto ci towarzyszy. Możesz również krótko opisać to miejsce, wspomnieć, jaka jest pogoda i jak spędzasz czas. Dobrze jest napomknąć o ciekawym wydarzeniu, niezwykłym miejscu czy zabawnej sytuacji. Na koniec można przekazać pozdrowienia rodzinie/znajomym. Dozwolone jest użycie form skróconych.

PRZYDATNE ZWROTY

WPROWADZENIE INTERESUJĄCEJ INFORMACJI

Guess what? Zgadnij, co się stało.
You won't believe what happened. Nie uwierzysz, co się stało.

PRZEKAZYWANIE POZDROWIEŃ

- **Say hello to Ann for me, please.** Pozdrów ode mnie Ann.
- **Give my love to Tom.** Przekaż pozdrowienia Tomowi.
- **Give your parents my regards.** Ukłony/pozdrowienia dla rodziców.

POŻEGNANIE

- Nieformalne: **See you soon! / Hugs! / Take care.**
- Formalne: **Regards / Best regards.**

1 **Przeczytaj wzorcową pocztówkę, w której Andrzej:**

- krótko opisuje swoje wakacje,
- wspomina wydarzenie, które miało miejsce w tym czasie,
- informuje, kiedy wraca z wakacji.

Wskaż części tekstu odpowiadające punktom zadania. Następnie odpowiedz na pytania 1–4.

Hi Matthew,
Greetings from Bieszczady National Park! I'm backpacking with my dad. The weather is great – it's sunny and warm here. We're staying in mountain shelters and sleeping on the floor in sleeping bags, so it's wild! Yesterday we were canoeing in the Solina River and guess what? There was a bear! It was eating a fish and watching us! I hope your holidays are fine too.
We're going home tomorrow.
See you in ten days in London,
Andrzej

1 How is Andrzej spending his holidays?
2 Where is he staying?
3 What happened when he was canoeing?
4 When is Andrzej coming back from the Bieszczady mountains?

2 **Przeczytaj pocztówkę Piotrka i wybierz właściwe formy wyróżnionych czasowników. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Hi Mark,
Greetings from the Masurian Lake District, where I [1] **spend / am spending** my holidays with my family. We [2] **are sailing** / **sail** on a small yacht and we [3] **stay / are staying** in a campsite near a lake. You won't believe what happened a few days ago: there [4] **is / was** a terrible storm. We [5] **cooked / were cooking** dinner in front of our tent when it suddenly started. Luckily, no one got hurt. Some boats got damaged, but not ours. The next day Dad helped other tourists repair their yachts. I [6] **took / were taking** lots of photos of my dad working. I've just posted them on FB.
Take care,
Piotr

3 **Przeczytaj pocztówkę, w której Bartek miał napisać:**

- gdzie przebywa na wakacjach,
- jak spędza czas,
- jakie ciekawe wydarzenie miało miejsce podczas wakacji.

Które z fragmentów polecenia zostały poprawnie zrealizowane, a które nie? Przepisz do zeszytu poprawiony tekst.

Hi Kevin,
I'm in Spain with my family! We're staying in a five-star hotel in Madrid, close to the Royal Palace. Madrid is a huge city with lots of amazing places to see. We're travelling by underground everywhere. I'm taking photos all the time and posting them on Facebook. Have you seen them?
We aren't sunbathing because there's no beach, but the sunlight is so strong that we're already suntanned.
How are you doing? See you soon!
Bartek

4 **Jesteś na wakacjach. Napisz do znajomych pocztówkę, w której:**

- poinformujesz, gdzie i z kim jesteś,
- opiszesz, jak spędzasz czas,
- napiszesz, kiedy wracasz.

Limit słów: 50–120.

1 **W zeszycie uzupełnij każdą lukę jednym wyrazem utworzonym od podanego słowa.**

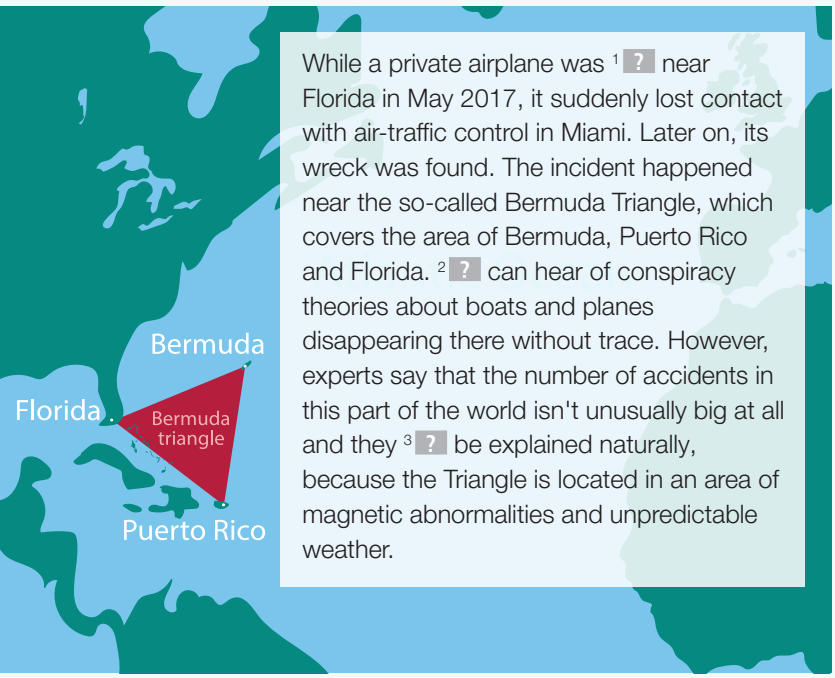
1 ? travel cheap and get to know lots of people. **BACKPACK**
2 At the beginning of the flight, the flight ? explain safety regulations on board. **ATTEND**
3 Excuse me, how do I get to the nearest ? station, please? **GROUND**
4 This app with the city transport ? makes travelling easy. **TABLE**
5 Jack couldn't find any cheap ? on the Internet. **ACCOMMODATE**
6 I'd like to go ? in Amsterdam during my next city break. **SEEING**

2 **W zeszycie uzupełnij każde zdanie z luką tak, aby zachować sens zdania wyjściowego. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie trzy wyrazy.**

1 We've got no more petrol.
We ? of petrol.
2 We couldn't go because there was something wrong with our car.
We couldn't go because ? down.
3 Could I sit here?
Is ? taken?
4 Can I have a ticket to and from Gdańsk, please?
Can I have a ? to Gdańsk, please?
5 We can't walk to the square because it is too far.
We can't go ? to the square because it is too far.

3 **USE OF ENGLISH** **W zeszycie uzupełnij tekst, wpisując w każdą lukę jedno słowo z ramki. Trzy słowa podano dodatkowo.**

can	flying	must	seeing	this	you



While a private airplane was [1] ? near Florida in May 2017, it suddenly lost contact with air-traffic control in Miami. Later on, its wreck was found. The incident happened near the so-called Bermuda Triangle, which covers the area of Bermuda, Puerto Rico and Florida. [2] ? can hear of conspiracy theories about boats and planes disappearing there without trace. However, experts say that the number of accidents in this part of the world isn't unusually big at all and they [3] ? be explained naturally, because the Triangle is located in an area of magnetic abnormalities and unpredictable weather.

4 **W zeszycie przetłumacz fragmenty zdań podane w nawiasach. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy.**



When Ola was in London last January, she saw an advert on the city's double-decker: "[1](**Jeśli chcesz**) ? have fun, how about spending a night at the Natural History Museum?" Together with her ten-year-old cousin, Ola bought tickets online for the *Dino Snores for Kids* event. As [2](**wchodziły**) ? the main hall, Ola and [3](**jej kuzynka zobaczyły**) ? a huge 25-metre long blue whale. Next, they explored the museum with torches. [4](**Podczas gdy chodziły**) ? round the museum, [5](**odkrywały**) ? more and more about the animal kingdom. After that, they made their own dinosaur T-shirts [6](**i obejrzały**) ? a science show. When [7](**wychodziły z**) ? the museum the next morning, they were so excited that their parents decided to check it out too. They went to the *Dino Snores for Grown-ups* sleepover at the museum with an all-night monster film marathon.

5 **Dopasuj wypowiedzi A–F do sytuacji 1–6. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Who Says What, When and Where?

1 A passer-by tells you where the huge Royal Palace is located.
2 It's been snowing and your train is late. You want to find out when it's expected.
3 It's time to board the plane but you don't know where to go.
4 You hear your train is arriving somewhere else than earlier scheduled.
5 When you travel, keep an eye on your suitcases and backpacks at all times.
6 You hear the train driver's voice at the start of your journey.

A How do I get to Gate 10?
B Don't leave your luggage unattended.
C Welcome on board the 7.30 train to Cracow.
D It's on the left. You can't miss it.
E How long is the delay?
F The 7:02 service will leave from platform 3, not platform 4.

BBC

CULTURE & SKILLS

Voyage to the End of the World

Have you ever thought about exploring the ends of our planet: the Arctic in the north or Antarctica in the south? Because their names are so similar and they are both covered with snow, we tend to mix them up. How to remember which is which?

The Arctic is mostly an area of the ice-covered Arctic Ocean, and the northern parts of the three continents that surround it: Europe, North America and Asia. The living conditions are tough: the lowest temperature is –68°C and between October and February the sun does not rise at all in the northernmost region of the Arctic. It's called the polar nights. But in spite of the severe climate people have always lived in the Arctic. Tourists come to admire this amazing region of glaciers, mountains and fjords with its fauna: there are polar bears, many seabirds, reindeer and marine mammals.

But if you want to experience the last place untouched by humanity, you should definitely go to the other side of the globe: Antarctica. It is the 5th largest continent on Earth and is surrounded by the Southern Ocean. It is the coldest place on Earth – the temperature can drop below –93°C. Believe it or not, it is also the biggest desert in the world – in some parts there has been no rain or snow for 2 million years! As Antarctica is 98% covered with ice, it is a place with very limited wildlife: penguins, seals, blue whales and orcas, but no polar bears. Because the conditions are unbearable, there aren't any people living there permanently. Still, there are tourists who are willing to spend a small fortune on the trip of a lifetime. And they say it's worth it. One of the most popular destinations is Port Lockroy.



GLOSSARY
living conditions – warunki życia
marine mammal – ssak morski
northernmost – położony najdalej na północ
permanently – stale, trwale
severe – surowy
surround – otaczać
surrounded – otoczony
unbearable – nieznośny
untouched – nietknięty, nienaruszony

READING

1 **Odpowiedz na pytania.**

1 What is your dream destination and why?
2 What do you know about the Arctic and Antarctica?
3 Why do you think people want to explore these areas?

2 1 41 **Przeczytaj tekst o Arktyce i Antarktydzie i odpowiedz na pytania.**

1 What is the Arctic?
2 What is Antarctica?
3 What is meant by the polar night?
4 What is the climate of Antarctica?
5 What species live in Antarctica?

3 **Przeczytaj tekst jeszcze raz. W zeszycie uzupełnij luki w e-mailu zgodnie z treścią tekstu.**

Hi Alex,
Where should we go next? I'm thinking about going to some extreme place. How about the Arctic or Antarctica? They are [1] ? snow and it's freezing cold there. Antarctica, however, is land while the biggest part of the Arctic is [2] ? by land. I think the Arctic is a better place to visit because the [3] ? are higher than in Antarctica and that's why there is more wildlife. One day I'd like to see Antarctica too. Did you know it's a [4] ?? It doesn't snow or rain there at all! The trip there is extremely [5] ?, but people say it's an amazing experience!
Tell me what you think about it.
Alice

4 **Odpowiedz na pytanie.**

- Would you like to visit Antarctica or the Arctic? Why?/Why not?



LISTENING

5 BBC 3 **Posłuchaj fragmentu programu BBC z serii *The Natural World*. Zdecyduj, czy zdania 1–4 są prawdziwe (P), czy fałszywe (F). Uzasadnij swoje odpowiedzi.**

1 It is possible to get to Antarctica all year round.
2 Gentoo penguins are scared of people.
3 They sell souvenirs with marine mammals on them.
4 There's a museum in Port Lockroy.

6 BBC 3 **Posłuchaj nagrania jeszcze raz. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu odpowiedz krótko na pytania. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Why can you visit Port Lockroy in summer only?
2 Why is the post office called the Penguin Post Office?
3 What can the visitors buy from the gift shop?



7 **Wyobraź sobie, że jesteś w Port Lockroy. Napisz stamtąd pocztówkę do przyjaciela/przyjaciółki.**

PROJECT

8 **W grupach przygotujcie prezentację na temat ciekawego miejsca w Polsce.**

1 Use the Internet to research the unusual place.
2 Find some pictures or videos.
3 Write a short script and record your presentation.
4 Share it with the class.

7 ŻYWIENIE

Słowniczek

ŻYWNOŚĆ I NnapoJE

WARZYWA I OWOCE

avocado /ˌævəˈkɑːdəʊ/ awokado
beans /biːnz/ fasola
cabbage /ˈkæbɪdʒ/ kapusta
carrot /ˈkærət/ marchewka
cherry /ˈtʃeri/ wiśnia
chives /tʃaɪvz/ szczypiorek
cucumber /ˈkjuːkʌmbə/ ogórek
garlic /ˈgɑːlɪk/ czosnek
grapes /greɪps/ winogrona
(green) peas /(ˌgriːn) ˈpiːz/ (zielony) groszek
(green/red) pepper /(ˌgriːn/ˌred) ˈpepə/ (zielona/czerwona) papryka
lemon /ˈlemən/ cytryna
lettuce /ˈletəs/ sałata
mushrooms /ˈmʌʃrʊmz/ grzyby
onion /ˈʌnjən/ cebula
peach /piːtʃ/ brzoskwinia
pear /peə/ gruszka
pineapple /ˈpaɪnæpəl/ ananas
plum /plʌm/ śliwka
potato /pəˈteɪtəʊ/ ziemniak
strawberry /ˈstrɔːbəri/ truskawka
sweetcorn /ˈswiːtkɔːn/ kukurydza
tomato /təˈmɑːtəʊ/ pomidor
watermelon /ˈwɔːtəˌmelən/ arbuz

MIĘSO I RYBY

beef /biːf/ wołowina
chicken /ˈtʃɪkən/ kurczak
cold meats /ˌkəʊld ˈmiːts/ wędliny
ham /hæm/ szynka
herring /ˈherɪŋ/ śledź
lamb /læm/ jagnięcina
pork /pɔːk/ wieprzowina
salmon /ˈsæmən/ łosoś
sausage /ˈsɒsɪdʒ/ kiełbasa
seafood /ˈsiːfuːd/ owoce morza
(rare/medium/well-done) steak /(ˌreə/ˌmiːdiəm/wel-ˌdʌn) ˈsteɪk/ stek (krwisty / średnio wysmażony / dobrze wysmażony)
tuna /ˈtjuːnə/ tuńczyk
turkey /ˈtɜːki/ indyk

PRODUKTY ZBOŻOWE

(brown/wholemeal) bread /(ˈbraʊn/ˈhəʊlmiːl) ˌbred/ chleb (razowy/pełnoziarnisty)
breakfast cereal /ˈbrekfəst ˌsɪəriəl/ płatki śniadaniowe
bun /bʌn/ słodka bułka
flour /flaʊə/ mąka
noodles /ˈnuːdəlz/ kluski, makaron
pasta /ˈpæstə/ makaron
rice /raɪs/ ryż
roll /rəʊl/ bułka
toast bread /ˈtəʊst ˌbred/ pieczywo tostowe

SKŁADNIKI ODŻYWCZE

(complex) carbohydrates /(ˈkɒmpleks) ˌkɑːbəʊˈhaɪdreɪts/ węglowodany (złożone)
fats /fæts/ tłuszcze
proteins /ˈprəʊtiːns/ białka

NAPOJE

fizzy/soft drink /ˌfɪzi/ˌsɒft ˈdrɪŋk/ napój gazowany/bezalkoholowy
juice /dʒuːs/ sok
(sparkling/still) mineral water /(ˌspɑːkliŋ/ˌstɪl) ˈmɪnərəl ˌwɔːtə/ (gazowana/niegazowana) woda mineralna

PRODUKTY MLECZNE

butter /ˈbʌtə/ masło
cheese /tʃiːz/ ser
cottage cheese /ˈkɒtɪdʒ tʃiːz/ twarożek
cream /kriːm/ śmietana
yoghurt /ˈjɒgət/ jogurt

SŁODYCZE

apple pie /ˌæpəl ˈpaɪ/ szarlotka
biscuit (BrE) / cookie (AmE) /ˈbɪskət / ˈkʊki/ herbatnik, ciasteczko
(chocolate) cake /(ˈtʃɒklət) keɪk/ ciasto (czekoladowe)
cheesecake /ˈtʃiːzkeɪk/ sernik
doughnut /ˈdəʊnʌt/ pączek
ice cream /ˈaɪs kriːm/ lody
poppyseed cake /ˈpɒpiːsiːd keɪk/ makowiec
sugary things /ˈʃʊgəri ˌθɪŋz/ jedzenie zawierające dużo cukru

INNE PRODUKTY

crisps /krɪsps/ czipsy, chrupki
egg /eg/ jajko
honey /ˈhʌni/ miód
jam /dʒæm/ dżem
nut /nʌt/ orzech
olive oil /ˈɒlɪv ɔɪl/ oliwa z oliwek
peanuts /ˈpiːnʌts/ orzeszki ziemne
pepper /ˈpepə/ pieprz
spice /spaɪs/ przyprawa
tomato sauce /təˈmɑːtəʊ sɔːs/ przecier pomidorowy
(vegetable) oil /(ˈvedʒtəbəl) ɔɪl/ olej (roślinny)
vinegar /ˈvɪnɪgə/ ocet

POTRAWY

beetroot soup /ˈbiːtruːt suːp/ barszcz czerwony
(hard-/soft-)boiled egg /(hɑːd-/ sɒft-)ˌbɔɪld ˈeg/ jajko gotowane (na twardo/miękko)
chicken soup /ˈtʃɪkən suːp/ rosół
chicken wings /ˈtʃɪkən wɪŋz/ skrzydełka z kurczaka
chips (BrE) / French fries (AmE) /tʃɪps / ˌfrentʃ ˈfraɪz/ frytki
dressing /ˈdresɪŋ/ sos do sałatki
dumplings /ˈdʌmplɪŋz/ pierogi
filling /ˈfɪlɪŋ/ nadzienie
fish fingers /ˈfɪʃ ˌfɪŋgəz/ paluszki rybne
fried egg /ˌfraɪd ˈeg/ jajko sadzone
hunter's stew /ˌhʌntəz ˈstjuː/ bigos
mushroom soup /ˈmʌʃruːm suːp/ zupa grzybowa
(ham) omelette /(ˈhæm) ˌɒmlət/ omlet (z szynką)
pancake /ˈpænkeɪk/ naleśnik
pie /paɪ/ zapiekanka
salad /ˈsælәd/ sałatka
sandwich /ˈsænwɪdʒ/ kanapka
schnitzel /ˈʃnɪtsəl/ kotlet schabowy
scrambled egg /ˌskræmbəld ˈeg/ jajecznica
tomato soup /təˌmɑːtəʊ ˈsuːp/ zupa pomidorowa

ILOŚĆ I OPAKOWANIA

a bag of (flour) /ə ˌbæg əv (ˈflaʊə)/ torebka (mąki)
a bar of (milk chocolate) /ə ˌbɑːr əv (ˌmɪlk ˈtʃɒklət)/ tabliczka (czekolady mlecznej)
a bottle of (water) /ə ˌbɒtl əv (ˈwɔːtə)/ butelka (wody)
a box of (chocolates) /ə ˌbɒks əv (ˈtʃɒklәts)/ pudełko (czekoladek)
a can of (lemonade) /ə ˌkæn əv (ˌlemәˈneɪd)/ puszka (lemoniady)
a carton of (orange juice) /ə ˌkɑːtn əv (ˈɒrəndʒ dʒuːs)/ karton (soku pomarańczowego)
a clove of garlic /ə ˌkləʊv əv ˈgɑːlɪk/ ząbek czosnku
a cup of (tea) /ə ˌkʌp əv (ˈtiː)/ filiżanka (herbaty)
a glass of (water) /ə ˌglɑːs əv (ˈwɔːtə)/ szklanka (wody)
a jar of (jam) /ə ˌdʒɑːr əv (ˈdʒæm)/ słoik (dżemu)
a loaf of bread /ə ˌləʊf əv ˈbred/ bochenek chleba
a packet of (breakfast cereal) /ə ˌpækət əv (ˈbrekfəst ˌsɪəriəl)/ paczka (płatków śniadaniowych)
a pinch of (salt) /ə ˌpɪntʃ əv (ˈsɔːlt)/ szczypta (soli)
a tablespoon/teaspoon of (honey) /ə ˈteɪbəlspuːn/ˈtiːspuːn əv ˌhʌni/ łyżka/łyżeczka (miodu)
a tin of (green peas) /ə ˌtɪn əv (ˌgriːn ˈpiːz)/ puszka (zielonego groszku)

PRZY STOLE

bowl /bəʊl/ miska
cup /kʌp/ filiżanka
cutlery /ˈkʌtləri/ sztućce
fork /fɔːk/ widelec
glass /glɑːs/ szklanka
knife /naɪf/ nóż
mug /mʌg/ kubek
napkin /ˈnæpkən/ serwetka
plate /pleɪt/ talerz
spoon /spuːn/ łyżka
tablecloth /ˈteɪbəlklɒθ/ obrus

PRZYMIOTNIKI OPISUJĄCE ŻYWNOŚĆ

bitter /ˈbɪtə/ gorzki
bland /blænd/ mdły
delicious /dɪˈlɪʃəs/ wyśmienity, przepyszny
disgusting /dɪsˈgʌstɪŋ/ obrzydliwy
fattening /ˈfætnɪŋ/ tuczący
fresh /freʃ/ świeży
greasy /ˈgriːsi/ tłusty, zatłuszczony
(un)healthy /(ʌn)ˈhelθi/ (nie)zdrowy
home-made /ˌhəʊmˈmeɪd/ domowy
mild /maɪld/ łagodny
nutritious /njuːˈtrɪʃəs/ odżywczy
salty /ˈsɔːlti/ słony
sour /saʊə/ kwaśny
spicy/hot /ˈspaɪsi/hɒt/ ostry, pikantny
stale /steɪl/ czerstwy (o pieczywie)
sweet /swiːt/ słodki
tasty /ˈteɪsti/ smaczny
vegetarian /ˌvedʒəˈteəriən/ wegetariański
yummy /ˈjʌmi/ pyszny

POSIŁKI

barbecue /ˈbɑːbɪkjuː/ grill; przyjęcie z jedzeniem pieczonym na grillu
breakfast /ˈbrekfəst/ śniadanie
brunch /brʌntʃ/ późne śniadanie
dinner /ˈdɪnə/ późny obiad
lunch /lʌntʃ/ lunch, wczesny obiad
meal /miːl/ posiłek
packed lunch /ˌpækt ˈlʌntʃ/ drugie śniadanie do szkoły lub pracy
snack /snæk/ przekąska
supper /ˈsʌpə/ kolacja
tea /tiː/ podwieczorek

PRZYGOTOWYWANIE POTRAW

add /æd/ dodać
bake /beɪk/ piec (ciasto lub chleb)
barbecue /ˈbɑːbɪkjuː/ grillować, piec na grillu
beat/whisk /biːt/wɪsk/ ubić
boil /bɔɪl/ zagotować
broth /brɒθ/ bulion
chop /tʃɒp/ siekać
coat sth with sth /ˈkəʊt ˌsʌmθɪŋ wɪð ˌsʌmθɪŋ/ obtoczyć coś w czymś
cuisine /kwɪˈziːn/ kuchnia (sposób gotowania)
cut /kʌt/ kroić
dough /dəʊ/ ciasto (np. na pierogi)
fry /fraɪ/ smażyć
frying pan /ˈfraɪɪŋ pæn/ patelnia
grate /greɪt/ trzeć na tarce
heat /hiːt/ podgrzać
ingredient /ɪnˈgriːdiənt/ składnik
kettle /ˈketəl/ czajnik
mash /mæʃ/ utłuc (ziemniaki)
melt /melt/ topić, rozpuszczać
mix /mɪks/ mieszać (kilka składników)
mixture /ˈmɪkstʃə/ masa, mieszanina
oven /ˈʌvən/ piekarnik
peel /piːl/ obierać
portion /ˈpɔːʃən/ porcja
pot /pɒt/ garnek
pour /pɔː/ nalewać
recipe /ˈresəpi/ przepis
roast /rəʊst/ piec (mięso lub warzywa)
roll /rəʊl/ rozwałkować
serve /sɜːv/ podawać
slice /slaɪs/ ciąć na plasterki; plasterek, kromka
stir /stɜː/ mieszać (jedną substancję)

W RESTAURACJI

bill /bɪl/ rachunek
book a table /ˌbʊk ə ˈteɪbəl/ zarezerwować stolik
café / coffee shop /ˈkæfeɪ / ˈkɒfi ʃɒp/ kawiarnia
dessert /dɪˈzɜːt/ deser
fast-food restaurant/bar /ˌfɑːst ˌfuːd ˈrestərɒnt/ˈbɑː/ bar szybkiej obsługi
main course /ˌmeɪn ˈkɔːs/ danie główne
on the menu /ˌɒn ðə ˈmenjuː/ w karcie dań
order /ˈɔːdə/ zamówić, zamówienie
self-service restaurant /ˌself ˈsɜːvɪs ˈrestərɒnt/ bar samoobsługowy
starter /ˈstɑːtə/ przystawka
takeaway /ˈteɪkəweɪ/ jedzenie na wynos

INNE

burn off (calories) /ˌbɜːn ɒf (ˈkæləriz)/ spalać (kalorie)
burst of energy /ˌbɜːst əv ˈenədʒi/ przypływ energii
Can I have ...? /ˌkən aɪ ˈhəv/ Czy mogę dostać...?
eat in /ˌiːt ˈɪn/ jeść w domu
eat out /ˌiːt ˈaʊt/ jeść na mieście
(in)edible /(ɪn)ˈedəbəl/ (nie)jadalny
fancy /ˈfænsi/ wyszukany
Enjoy your meal. /ɪnˈdʒɔɪ jə ˌmiːl/ Smacznego.
feel like /ˈfiːl laɪk/ mieć ochotę
fussy eater /ˌfʌsi ˈiːtə/ osoba wybredna, grymaśna co do jedzenia
go for /ˈgəʊ fə/ wybierać
go on a diet /ˌgəʊ ɒn ə ˈdaɪət/ przejść na dietę
grab something to eat /ˌgræb ˌsʌmθɪŋ tə ˈiːt/ zjeść coś na szybko
have a meal /ˌhəv ə ˈmiːl/ jeść posiłek
Help yourself. /ˈhelp jɔːˌself/ Częstuj się. / Proszę się częstować.
hit-or-miss /ˌhɪt-ə-ˈmɪs/ (o wyborze) trafiony/dobry lub nietrafiony/zły
I hardly eat ... /aɪ ˈhɑːdli iːt/ Prawie nie jem...
junk food /ˈdʒʌŋk fuːd/ niezdrowe jedzenie
lay the table /ˌleɪ ðəˈ teɪbəl/ nakryć do stołu
lose / put on weight /ˌluːz / ˌpʊt ɒn ˈweɪt/ stracić/przybrać na wadze
nutrition expert /njuːˈtrɪʃən ˌekspɜːt/ specjalista żywieniowy
pass /pɑːs/ podać
take sugar in your tea /teɪk ˈʃʊgə ɪn jə ˌtiː/ słodzić herbatę

1 **Znajdź w słowniczku obok:**

1 nazwy trzech rzeczy związanych z posiłkami przy stole, np. *napkin*
2 nazwy trzech rodzajów napojów, np. *sparkling mineral water*
3 trzy wyrażenia związane z jedzeniem na mieście, np. *eat out*
4 cztery czasowniki związane z gotowaniem, np. *bake*
5 nazwy pięciu potraw, np. *chicken soup*

2 **Znajdź w słowniczku wyrazy o znaczeniu przeciwnym do podanych niżej.**

1 disgusting
2 nutritious
3 sweet
4 spicy
5 fresh

3 **Znajdź w słowniczku nazwy sześciu pokarmów, które bardzo lubisz, i trzech, których nie lubisz. Porozmawiajcie o swoich preferencjach.**

I really like (tomatoes).
I don't like ...

4 2.1 **Posłuchaj pięciu osób mówiących o posiłkach. W zeszycie dopasuj autorów wypowiedzi 1–5 do posiłków A–E, które opisują.**

A breakfast
B afternoon tea
C supper
D lunch
E dinner

5 **W zeszycie połącz połówki zdań 1–4 oraz A–D, by utworzyć spójne wypowiedzi.**

1 I'm too thin …
2 I'm **going on a diet** …
3 I like **eating out** …
4 I prefer to **cook** my own **meals** …

A because I'm a bit overweight.
B than to eat **junk food**.
C because you don't have to **lay the table** yourself.
D and I'd like to **put on** some **weight**.

6 2.2 **W zeszycie uzupełnij dialog czasownikami z ramki. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi. Następnie przeczytajcie dialog w parach.**

2 x have help lose pass take

A: Can I [1] ? more of this delicious salad?
B: Of course. [2] ? yourself.
A: Thank you. It's delicious. It's so nice to [3] ? a proper home-made meal.
B: Glad you like it. Could you [4] ? the bread, please?
A: Here you are.
B: Thank you. The tea will be ready in a moment. Do you [5] ? sugar?
A: No, thank you. I'm trying to [6] ? weight.

7 **W zeszycie uzupełnij przepis czasownikami z ramki. Które czynności przedstawiono na zdjęciach?**

add bake coat cut grate mix put whisk



QUICK & EASY RECIPE



If you make your own fish fingers, they will be healthy and nutritious.

INGREDIENTS

½ kg salmon, skin off
1 egg
2 teaspoons sweet smoked paprika
100 g breadcrumbs
15 g cheese
2 tablespoons olive oil
salt and pepper

INSTRUCTIONS

› [1] ? the fish into 'fingers'.
› In a bowl, [2] ? the egg, then [3] ? it with paprika, olive oil, some salt and a little black pepper.
› Then, [4] ? the cheese and [5] ? it into the mixture.
› [6] ? each fish portion in the egg mixture, and then [7] ? it with the breadcrumbs.
› [8] ? your fish fingers in the preheated oven at 200°C for 15 minutes, or until golden.
› Freeze the rest.

Enjoy!

8 VOX POPS **Zadajcie sobie nawzajem pytanie i odpowiedzcie na nie, korzystając ze słowniczka.**

What is your favourite recipe with eggs?



SPRAWDŹ SIĘ

RZECZOWNIKI POLICZALNE I NIEPOLICZALNE

1 **Które z poniższych rzeczowników są policzalne, a które niepoliczalne?**

biscuit bread butter chocolate sandwich strawberry tea water

2 **W zeszycie uzupełnij tabelę właściwymi słowami lub wyrażeniami z ramki.**

a few a lot of any how many little much some

	Policzalne	Niepoliczalne
Ile?	1 ?	how much
niewiele/mało	few	2 ?
kilka/trochę	some / 3 ?	4 ? / a little
wiele/dużo	many / 5 ?	6 ? / a lot of
żadne/wcale	no / 7 ?	

3 **Wybierz opcje, które poprawnie uzupełniają podane zdania.**

1 Is there **some / any** milk at home?
2 We haven't got **much / many** cream left.
3 There's **a lot of / any** cheese in the fridge.
4 There aren't **much / any** eggs.

4 **Które dwa zdania mają takie samo znaczenie?**

1 There isn't any salt left.
2 There is no salt left.
3 There isn't much salt left.

GRAMMAR BANK ▸ strona 150

5 2 3 **W zeszycie uzupełnij dialog w sklepie słowami z ramki. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**

a a few a little a lot 2 x any little many much no

Tom: How 1 ? ham do we need?
Sarah: Just 2 ?. A small packet.
Tom: And how 3 ? cucumbers?
Sarah: Maybe two. Have we got 4 ? red peppers at home?
Tom: I don't think so. Let's get one or two. And we've got 5 ? milk, either.
Sarah: Right, so we need 6 ? bottle of milk.
Tom: OK. Anything else?
Sarah: There's very 7 ? bread left. Let's get 8 ? rolls.
Tom: And what about sweets?
Sarah: We aren't buying 9 ? sweets, Tom. We've decided to eat only healthy food, remember? But we'll get 10 ? of fruit.

6 2 4 **Wybierz poprawne uzupełnienie luk: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**



Here's The News!

How 1 ? bottles of water have you had this week?

Water is an important ingredient of our body (about 60 percent of it is water), so we should make sure we drink enough of it. The problem is 2 ? of the water we drink every day comes in single-use plastic bottles. Only 3 ? of them are recycled, and do you know how 4 ? time it takes for a plastic bottle to decompose? It's hundreds of years!

That is why a team of engineers and designers in London started looking for an alternative. They have come up with an edible container made of seaweed. It looks like a bubble, it can be filled with water or other drinks and it has 5 ? taste at all. Those who have tried eating it say it's an amazing and funny experience. However, if you don't feel like eating the container, just bite it and drink what's inside. You can throw the seaweed skin away, it's biodegradable and will decompose in 6 ? weeks.

1	**A** many	**B** much	**C** little
2	**A** any	**B** a few	**C** a lot
3	**A** little	**B** some	**C** any
4	**A** much	**B** many	**C** little
5	**A** any	**B** no	**C** a
6	**A** a lot	**B** a little	**C** a few

7 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach zgodnie z treścią tekstu z zadania 6.**

1 The human body is made of ? water.
2 We use too ? bottles.
3 The seaweed skin doesn't have ? taste.
4 You can ? it or throw it away.

POWTÓRZ TAKŻE

TRYB ROZKAZUJĄCY

GRAMMAR BANK ▸ strona 150

1 **Przeczytaj tekst. W parach odpowiedzcie na pytania w tekście.**

Everyone is a bit of a fussy eater. We love certain foods and hate others. There are even some people who only eat one or two types of food for weeks! Look at these diets based on one or two kinds of food. Which of them do you think Steve Jobs sometimes lived on? Why do you think so?



1 Coffee and biscuits

2 Pizza and ice cream

3 Apples and carrots

4 Porridge and nuts

2 **Przeczytaj poniższą notatkę i sprawdź swoją odpowiedź na pytanie z tekstu w zadaniu 1. Następnie streść główną myśl tej notatki jednym zdaniem w języku angielskim.**

We all go on unusual diets from time to time, but some people can take this to extremes. Steve Jobs, for example, only ate carrots or apples for weeks at a time. He once ate so many carrots that his skin turned bright orange. Nutrition experts say that such limited diets are bad for us. If you live on very few products for a long time, your body doesn't get all the vitamins and minerals it needs. In the long run, you may develop serious health problems.

3 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Are you a fussy eater? What foods do you never eat?
2 Do you know anyone with unusual eating habits?

4 2 5 **Przeczytaj informacje o trzech osobach. W zeszycie zaznacz, które zdania są prawdziwe (P), a które fałszywe (F). Uzasadnij swój wybór.**

1 Gemma eats too much junk food.
2 Gemma likes snacks.
3 Mike eats sweets to put on weight.
4 Gemma and Mike aren't happy with their bodies.
5 Anya doesn't have time to pack her lunch for work.
6 Anya usually leaves her office to have lunch.

1 Gemma: I'm a little overweight. I don't have much fast food or sweets, but I work from home and often eat between meals. I'd like to stop putting on weight.

2 Mike: I've taken up rowing recently and realised how unfit I am! I get tired pretty quickly. To keep going, I usually have a bar of chocolate, but it gives me strength for a short time. I want to be strong!

3 Anya: I work in a busy office where I hardly have time to go out and grab something to eat. I try to pack my lunch bag, but I don't have any ideas for meals and don't want to live on sandwiches only.

5 2 6 **Przeczytaj porady żywieniowe A–D zamieszczone poniżej. W zeszycie uzupełnij luki w notatce zgodnie z treścią tekstu.**

- Produkty zawierające dużo [1] ? dają tylko chwilowy zastrzyk energii.
- Zastąp smażone potrawy [2] ?. Unikaj [3] ? i niezdrowego jedzenia.
- [4] ? stanowią zdrową i nietuczącą przekąskę.
- Aby przygotować dobry obiad do pracy, zacznij od znalezienia [5] ?.

6 **Przeczytaj ponownie informacje o osobach z zadania 4. oraz porady z zadania 5. Przyporządkuj każdej osobie odpowiednią poradę. Jedna z nich nie pasuje do żadnej osoby.**

A Most athletes eat food with a lot of complex carbohydrates in it, like for example pasta. The energy from such carbohydrates burns off slowly, not like sugary things that give a burst of energy, but then you feel weak again.

B Change your diet completely and start your day in a healthy way: some grapefruit and yoghurt will make you energetic. Also, no fried food, so bake your fish or chicken for lunch (you can find some simple and healthy recipes online). Avoid sweets and junk food and take up some sport.

C You need to make sure that your little snacks aren't too fattening. Keep a lot of fruit and vegetables at home, especially carrots. When you need a break, have some veggies instead of the usual snacks.

D Make some effort! First, find simple and healthy recipes. Make a list of food to buy. Then go shopping and buy enough food for the whole week. This way you will always have something to take for lunch.

1 **Odpowiedz na pytania.**

- What does the quote mean? Do you agree with it? Why?/Why not?

"You are what you eat."

2 **Znajdź w ramce synonimy wyróżnionych wyrazów/wyrażeń. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

delicious eat out fancy go for instructions products very hungry

1 These fish fingers are really **tasty**!
2 I **go to a restaurant** once a week.
3 It's hot and I **really want** an ice cream.
4 I'm **starving**! I haven't eaten for ages!
5 There are three basic **ingredients** that you need to make an omelette.
6 I think I'll **choose** the noodles. What do you want?
7 I'm not a great cook, but I can follow **a recipe**.

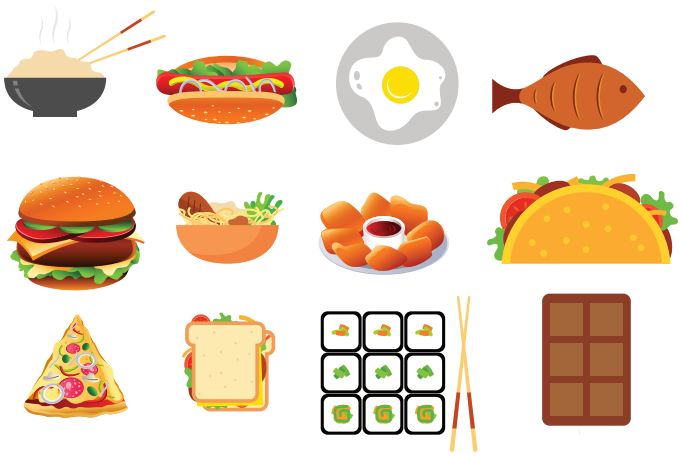
3 **Odpowiedz na pytania. Użyj wyrazów z ramki oraz słowniczka ze strony 58.**

1 What do you think of fast food? Is it popular with teenagers in Poland? Why?/Why not?
2 Tell your partner about food you like/don't like. Explain your choice.

bland delicious disgusting greasy nutritious salty sour spicy tasty (un)healthy yummy

I love dark chocolate because it's delicious and healthy. I don't eat chips because they're too salty and greasy.

3 Which of the items in the picture would you like to have now?



4 27 **Posłuchaj wypowiedzi czterech osób 1–4. Dopasuj każdą osobę do sytuacji A–D, w której się ona znajduje. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

A shopping
B ordering
C laying the table
D cooking

5 28 **Posłuchaj rozmowy w restauracji. W zeszycie zaznacz, które zdania są prawdziwe (P), a które fałszywe (F).**

1 Jamie and Emma are waiting for Danny.
2 There are lots of dishes for vegetarians.
3 Danny can have fish and chips.
4 Jamie decides not to have pizza.
5 Jamie is starving.



6 28 **Posłuchaj rozmowy jeszcze raz. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu uzupełnij w zeszycie luki w zdaniach.**

1 Emma and Jamie decide to ? before Danny arrives.
2 Jamie has nothing against ?, but Danny doesn't eat it.
3 Emma is going to order ?.
4 Jamie decides to ?.

7 **W zeszycie przetłumacz fragmenty w nawiasach na język angielski tak, aby otrzymać logiczne i poprawne zdania.**

1 There isn't (**zbyt wiele dla wegetarian**) ?.
2 Well, he can (**zjeść pizzę**) ?, I suppose.
3 Hmm, I (**mam ochotę na**) ? some pasta.
4 Look, Danny's coming, so (**możemy złożyć zamówienie**) ? soon.
5 Yeah. I'm (**okropnie głodny**) ?!

8 **W zeszycie ułóż pytania z rozsypanych wyrazów. Odpowiedzcie na nie w parach.**

1 out / you / How often / eat / do / ?
2 favourite / is / place to eat / What / your / ?
3 you / there / What / usually / do / order / ?

PRZYDATNE ZWROTY

W RESTAURACJI • KELNER

Here's the menu. Oto karta dań.
Are you ready to order? Czy mogę przyjąć zamówienie?
Would you like something to drink? Czy chcieliby państwo / życzą sobie państwo coś do picia?
What would you like for a starter? Co życzą sobie państwo na przystawkę?
Can I get you anything else? Czy życzą sobie państwo czegoś jeszcze?
Enjoy your meal! Smacznego!
Is everything OK for you? Czy wszystko jest w porządku?
How was everything? Jak państwu smakowało?
How would you like to pay? Jak chciałby pan / chciałaby pani zapłacić (gotówką czy kartą)?

W RESTAURACJI • GOŚCIE

We'd like a table for (two). Prosimy stolik dla (dwóch osób).
I'll have the (tomato soup), please. Proszę (zupę pomidorową).
I feel like / fancy (some pasta). Mam ochotę na (makaron).
We'd like (some water), please? Prosilibyśmy o (wodę).
Could I have (some salt), please? Czy mogę prosić o (sól)?
Nothing for me. Ja dziękuję. / Dla mnie nic.
I'm fine. Thanks. Dziękuję (Niczego mi nie brakuje).
Can we have the bill now, please? Czy możemy prosić o rachunek?

W RESTAURACJI • PRZY STOLE

Could you pass the (bread)? Czy możesz podać (chleb)?
Help yourself (to my chips). Poczęstuj się (moimi frytkami).
This is absolutely delicious. To jest przepyszne.
I don't like it. Nie smakuje mi.

1 **Wskaż właściwe uzupełnienia zdań. W parach powiedzcie, które zdania są prawdziwe w waszym przypadku.**

1 We often eat out because there aren't **many / much** good cooks in our family.
2 My family only go to **a / –** restaurant on special occasions.
3 When we eat out, my parents usually order too **much / many** food.
4 There are always too **many / much** dishes on the menu. I can't decide what I want.
5 There are very **few / little** pizzerias where I live.

2 **USE OF ENGLISH** **W zeszycie uzupełnij tekst, wpisując w każdą lukę jedno słowo z ramki. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo. W parach odpowiedzcie na pytanie z tekstu.**

dishes lunch meal order plates serve

My home – your restaurant



Where can you eat good local food when you travel to a new country? Restaurants can be hit-or-miss when you don't know the place. Of course, homemade food is the best, but people seldom invite foreigners for a [1] ?. However, there are some who turn their homes into private restaurants from time to time. You can book such a home restaurant on eatwith.com and take the chance to eat with local people, and try some authentic traditional [2] ?. Besides, that's usually less expensive than going to a regular restaurant.

And what would you [3] ? to travellers in your private restaurant?

3 **Do jakich produktów odnoszą się pytania 1–5, które zadaje gościom kelnerka? Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**

1 Still or sparkling?
2 Fried or scrambled?
3 Rare or medium?
4 White or brown?
5 Black or white?

4 **Dobierz zakończenia zdań A–F do początków 1–5. Jedno zakończenie zostało podane dodatkowo. Ułóż zdania w kolejności, w której słyszą je goście restauracji.**

1 Is everything …
2 Enjoy …
3 Did you …
4 What would you like to …
5 Are you ready …

A drink?
B to order?
C OK?
D enjoy the meal?
E eating.
F your meal.

5 **Usłyszysz cztery wypowiedzi (1–4). Do każdej z nich dobierz właściwą reakcję A–E. Jedna reakcja została podana dodatkowo. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

A I'm fine. Thank you.
B Certainly. How would you like to pay, sir?
C Sorry, the coffee machine is out of order.
D With lemon, no sugar.
E Actually, we need a bit more time.

6 **W parach odegrajcie scenki. Zamieńcie się rolami. Użyjcie zwrotów z banku wyrażeń powyżej.**

Waiter: Would you like some …?
How would you like your …?
Guest: … (for me), please.
I'll have …
I feel like …

Wskazówka

Przepis to instrukcja, w której wymieniamy potrzebne składniki i akcesoria kuchenne oraz po kolei wyjaśniamy, jak przygotować i podawać danie.

Ponieważ jest to wpis na blogu, można użyć zwrotu powitalnego, a na zakończenie pożegnać swoich czytelników lub poprosić ich o komentarz. Można stosować formy skrócone.

PRZYDATNE ZWROTY

WSTĘP

- **Hello all you food lovers!** Witajcie, miłośnicy gotowania!
- **I'm going to share a recipe for ...** Podzielę się z Wami przepisem na...
- **My readers would like to know how to make …** Moi czytelnicy chcieliby wiedzieć, jak przygotować…
- **You asked me how to cook/make …** Pytaliście, jak ugotować/zrobić…

KOLEJNOŚĆ

- **first, then, next, after (that)**
- **while, during**
- **finally, in the end**

ZAKOŃCZENIE

- **Enjoy your cooking!** Miłej zabawy przy gotowaniu!
- **Bon appétit!** Smacznego!

1 **Na blogu kulinarnym znalazłeś/znalazłaś przepis na naleśniki. Sprawdź, czy zawiera takie elementy, jak: składniki, akcesoria kuchenne i sposób przygotowania.**

Posted July 10, 2020 by **Cuisine King**

My dear young chefs,

You keep asking me about my favourite dish. There's nothing like pancakes! My dad taught me to make them.

Ingredients:

3 cups flour
3 eggs
1 cup milk
2 cups water
a pinch of salt
1 teaspoon of sugar
2 tablespoons of oil

First, mix everything except the oil in a bowl. Then, heat some oil in the frying pan and pour enough of the mixture into the frying pan – it needs to cover the bottom of the pan entirely. Fry the pancakes for about two minutes on each side. You will see they are ready when they become light brown and crispy.

I like my pancakes best with cottage cheese and jam. How about you?

2 **Wskaż zdania rozkazujące w tekście z zadania 1.**

3 **W kolejnym wpisie na blogu Cuisine King przedstawił swój słynny przepis na zupę pomidorową. Niestety, w przepisie brakuje informacji o ilości składników. Zapytaj o to autora w komentarzu pod wpisem.**

Posted July 12, 2020 by **Cuisine King**

My dear Wonderchefs,

It's tomato soup day today!

Ingredients:

fresh tomatoes (peeled and crushed)
tomato paste or juice
chicken broth
fresh dill (chopped)
rice
fresh cream
salt, pepper

In the beginning, cook the rice in bags in the chicken broth. Then, take the bags out and add the crushed tomatoes and the tomato paste or juice to the broth. Next, add dill, salt and pepper. After that, boil the soup for 20 minutes. Cool it and leave it in the fridge for the next day. It will be better because the tomato and dill flavour will be stronger. Finally, serve the soup hot in plates with sour cream and the rice and decorated with more freshly chopped dill.

Bon appétit!

COMMENTS

foodie says:

Hi Quisine King, your recipe looks amazing, but you haven't told us all the important things.

1 **How many** tomatoes should I buy?

2 **How much** tomato paste or juice should I add?

July 12, 2020 at 10:59 a.m.

4 **Przygotuj wpis na blogu z przepisem na twoje ulubione danie. We wpisie:**

- napisz, jakie składniki są potrzebne, żeby przygotować to danie,
- wyjaśnij, jak je przyrządzić,
- poproś czytelników o podzielenie się przepisami na ich ulubione dania.

Limit słów: 50–120.

1 **Wybierz właściwe uzupełnienie luk: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Could I get this ? of milk chocolate, please?
A clove **B** bar **C** loaf

2 Do you take sugar ? your tea?
A or **B** in **C** to

3 ? ingredients are there in this recipe?
A How **B** How much **C** How many

4 There's no bread. I need to buy ? on my way back.
A some **B** a bread **C** a few

5 Could I have two ?, please?
A cup of tea **B** teas **C** cups tea

6 I'm vegetarian, so I'd like ? vegetables only.
A any **B** no **C** some

2 **USE OF ENGLISH** **Wykorzystując podane wyrazy, uzupełnij w zeszycie każde zdanie z luką tak, aby zachować sens zdania wyjściowego. Nie zmieniaj formy podanych wyrazów. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie trzy wyrazy, wliczając w to wyraz już podany.**

1 Do you have any food allergies? **ALLERGIC**
Are ? any food?

2 Nowadays people gain weight more than in the past. **ON**
Nowadays people ? more than in the past.

3 Gemma has started a strict diet. **GONE**
Gemma ? a strict diet.

4 Could you give me a recipe for your delicious cake? **BAKE**
Could you tell me ? your delicious cake?

5 There are not many things on the menu for meat eaters. **FEW**
There ? dishes on the menu for meat eaters.

6 It's so cold outside that I'll take hot chocolate. **GO**
It's so cold outside that I'll ? hot chocolate.

3 **Przeczytaj tekst i wybierz właściwe uzupełnienie luk: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1	**A** a few	**B** any	**C** many
2	**A** don't	**B** no	**C** not
3	**A** a lot of	**B** many	**C** a lot
4	**A** much	**B** a lot	**C** some
5	**A** many	**B** much	**C** not

4 **W zeszycie uzupełnij każde zdanie z luką tak, aby zachować sens zdania wyjściowego. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie trzy wyrazy.**

1 I'd like another fork, please.
Can ? another fork, please?

2 I need just a few oranges for this smoothie.
I don't ? oranges for this smoothie.

3 You've put too much salt in the soup.
The soup ?.

4 There aren't any healthy products on this shelf.
There are only ? products on this shelf.

5 Paul is starving.
Paul is very ?.

6 I'd like to pay.
Can ? bill, please?

5 **W zeszycie dopasuj wypowiedzi A–F do sytuacji 1–6.**

Who Says What, When and Where?

1 Your friend gives you some tips on healthy eating.
2 You're ordering a drink in a restaurant.
3 You complain about too few fast-food restaurants in your town.
4 The waiter wants to know what you'd like to have.
5 You need something from the other side of the table.
6 You want a traditional Polish dish.

A Are you ready to order?
B Can I have some still water, please?
C Could you pass me the salt, please?
D Don't eat white rice. Buy brown instead.
E I'll have a hunter's stew, please.
F There aren't many places to have good hamburgers round here.

Tell me what cheese you eat and I'll tell you who you are.

⇨ Do you eat [1] ? Camembert or Brie? If you do, [2] ? change your taste in cheese! Why? Because it means you enjoy life [3] ? and you don't hurry in general.

⇨ Do you fancy Mozzarella? Then you are friendly and relaxed. When you invite [4] ? friends over to your place, they know you'll throw the best party.

⇨ Do you like taking [5] ? risks in life? Well, if you do, then you must be a Feta lover. You're the brave one when you're with friends.

So what cheese do you like and what does it say about you?



8 ZDROWIE

Słowniczek S8

KONTUZJE I PROBLEMY ZDROWOTNE

accident /'æksɪdənt/ wypadek
allergy /'ælədʒi/ alergia
ache /eɪk/ ból; boleć
backache /'bækeɪk/ ból pleców
be allergic to sth /ˌbi ə'lɜːdʒɪk tə ˌsʌmθɪŋ/ być uczulonym na coś
be overweight /ˌbi ˌəʊvə'weɪt/ mieć nadwagę
be seriously ill /ˌbi ˌsɪəriəsli 'ɪl/ być poważnie chorym
bite /baɪt/ ukąsić; ukąszenie
blind /blaɪnd/ niewidomy
break your (leg) /ˌbreɪk jə ('leg)/ złamać (nogę)
breath /breθ/ oddech
bruise /bruːz/ siniak, stłuczenie
burn /bɜːn/ oparzyć; oparzenie
cancer /'kænsə/ rak
catch a cold /ˌkætʃ ə 'kəʊld/ przeziębić się
chicken pox /'tʃɪkən ˌpɒks/ ospa wietrzna
chills /tʃɪlz/ dreszcze
cold /kəʊld/ przeziębienie
cough /kɒf/ kaszleć; kaszel
cut /kʌt/ skaleczyć, zranić; skaleczenie, rana
deaf /def/ niesłyszący
disability /ˌdɪsə'bɪlətɪ/ niepełnosprawność
disabled /dɪs'eɪbəld/ niepełnosprawny
earache /'ɪəreɪk/ ból ucha
faint /feɪnt/ zemdleć
fall ill /ˌfɔːl 'ɪl/ zachorować
fatigue /fə'tiːg/ zmęczenie
feel dizzy /ˌfiːl 'dɪzi/ mieć zawroty głowy
feel ill/terrible /ˌfiːl 'ɪl/'terəbəl/ czuć się źle/okropnie
feel sick /ˌfiːl 'sɪk/ mieć mdłości
fever /'fiːvə/ gorączka
flu /fluː/ grypa
food poisoning /'fuːd ˌpɔɪzənɪŋ/ zatrucie pokarmowe
get bitten /ˌget 'bɪtn/ zostać ugryzionym
get burnt/sunburnt /ˌget 'bɜːnt/ 'sʌnbɜːnt/ oparzyć się / doznać oparzenia słonecznego
get travel-sick /ˌget 'trævəl sɪk/ cierpieć na chorobę lokomocyjną
hay fever /'heɪ ˌfiːvə/ katar sienny
headache /'hedeɪk/ ból głowy
health /helθ/ zdrowie
heart attack /'hɑːt əˌtæk/ zawał serca
hurt /hɜːt/ zranić, uszkodzić; boleć
ill/sick /ɪl/sɪk/ chory
illness/disease/sickness /'ɪlnəs/ dɪ'ziːz/'sɪknəs/ choroba
infect /ɪn'fekt/ zakazić, zarazić
infection /ɪn'fekʃən/ infekcja
injured /'ɪndʒəd/ ranny, kontuzjowany
injury /'ɪndʒəri/ rana, kontuzja
itchy /'ɪtʃi/ swędzący
Lyme disease /'laɪm dɪˌziːz/ borelioza
nosebleed /'nəʊzbliːd/ krwotok z nosa
pain (in your chest) /ˌpeɪn (ɪn jə 'tʃest)/ ból (w klatce piersiowej)
painful /'peɪnfəl/ bolesny
painless /'peɪnləs/ bezbolesny
pneumonia /njuː'məʊniə/ zapalenie płuc
rash /ræʃ/ wysypka
runny nose /ˌrʌni 'nəʊz/ katar
sleeplessness /'sliːpləsnəs/ bezsenność
sneeze /sniːz/ kichać
sore throat /ˌsɔː 'θrəʊt/ ból gardła
sting /stɪŋ/ ukąszenie, ukłucie, użądlenie; użądlić
stomachache /'stʌməkeɪk/ ból brzucha
suffer from sth /'sʌfə frəm ˌsʌmθɪŋ/ chorować/cierpieć na coś
sunburn /'sʌnbɜːn/ oparzenie słoneczne
toothache /'tuːθeɪk/ ból zęba
twist your ankle /ˌtwɪst jə 'æŋkəl/ skręcić nogę w kostce
vomit / throw up /'vɒmɪt / ˌθrəʊ 'ʌp/ wymiotować

NARZĄDY WEWNĘTRZNE

blood /blʌd/ krew
blood group /'blʌd gruːp/ grupa krwi
bone /bəʊn/ kość
brain /breɪn/ mózg
heart /hɑːt/ serce
kidney /'kɪdni/ nerka
liver /'lɪvə/ wątroba
lungs /lʌŋz/ płuca
muscle /'mʌsəl/ mięsień
spine /spaɪn/ kręgosłup
stomach /'stʌmək/ żołądek

SŁUŻBA ZDROWIA

ambulance /'æmbjələns/ karetka pogotowia
emergency /ɪ'mɜːdʒənsi/ nagły wypadek
GP / General Practitioner /ˌdʒiː 'piː / ˌdʒenərəl præk'tɪʃənə/ lekarz rodzinny
health service /'helθ ˌsɜːvɪs/ służba zdrowia
nurse /nɜːs/ pielęgniarz/pielęgniarka
optician /ɒp'tɪʃən/ optyk
paramedic /ˌpærə'medɪk/ ratownik medyczny / ratowniczka medyczna
patient /'peɪʃənt/ pacjent/pacjentka
surgeon /'sɜːdʒən/ chirurg
victim /'vɪktəm/ ofiara
ward /wɔːd/ oddział (w szpitalu)

LECZENIE

alternative medicine /ɔːlˌtɜːnətɪv 'medsən/ medycyna alternatywna
antibiotic /ˌæntɪbaɪ'ɒtɪk/ antybiotyk
apply /ə'plaɪ/ stosować, używać, aplikować
aspirin /'æsprən/ aspiryna
bandage /'bændɪdʒ/ bandaż
check-up /'tʃekʌp/ badanie kontrolne u lekarza
consult your doctor /kənˌsʌlt jə 'dɒktə/ skonsultować się z lekarzem
cough syrup /'kɒf ˌsɪrəp/ syrop na kaszel
cure /kjʊə/ wyleczyć; lekarstwo
describe your symptoms /dɪˌskraɪb jə 'sɪmptəmz/ opisać objawy
drops /drɒps/ krople
examine /ɪg'zæmən/ badać
first aid kit /ˌfɜːst 'eɪd kɪt/ apteczka pierwszej pomocy
get better /ˌget 'betə/ wyzdrowieć
give somebody an injection /ˌgɪv ˌsʌmbɒdi ən ɪn'dʒekʃən/ zrobić komuś zastrzyk
heart rate /'hɑːt reɪt/ tętno
(leg) in plaster /leg ɪn 'plɑːstə/ (noga) w gipsie
lie down /ˌlaɪ 'daʊn/ położyć się
make an appointment with / to see a doctor /ˌmeɪk ən əˌpɔɪntmənt wɪð / tə ˌsiː ə 'dɒktə/ umówić się na wizytę lekarską
medication/medicine/drug /ˌmedə'keɪʃən/'medsən/drʌg/ lekarstwo
ointment /'ɔɪntmənt/ maść
operation/surgery /ˌɒpə'reɪʃən/ 'sɜːdʒəri/ operacja
painkiller /'peɪnˌkɪlə/ środek przeciwbólowy
pill/tablet /pɪl/'tæblət/ tabletka
prescribe a medication /prɪˌskraɪb ə ˌmedə'keɪʃən/ przepisać lekarstwo
prescription /prɪ'skrɪpʃən/ recepta
recover (from sth) /rɪ'kʌvə (frəm ˌsʌmθɪŋ)/ dochodzić do siebie (po czymś), wyzdrowieć
remove a tick /rɪˌmuːv ə 'tɪk/ usunąć kleszcza
rub /rʌb/ nacierać, wcierać
squeeze /skwiːz/ wyciskać
stay in bed /ˌsteɪ ɪn 'bed/ leżeć w łóżku
swallow /'swɒləʊ/ połykać, przełykać
take sb's blood pressure /ˌteɪk ˌsʌmbɒdiz 'blʌd ˌpreʃə/ zmierzyć komuś ciśnienie
take sb's temperature /ˌteɪk ˌsʌmbɒdiz 'temprətʃə/ zmierzyć komuś temperaturę
therapy /'θerəpi/ terapia, leczenie
thermometer /θə'mɒmətə/ termometr
treat /triːt/ leczyć
treatment /'triːtmənt/ leczenie
tweezers /'twiːzəz/ pęseta
vaccine/vaccination /'væksiːn/ ˌvæksə'neɪʃən/ szczepionka
wheelchair /'wiːltʃeə/ wózek inwalidzki
X-ray /'eks reɪ/ rentgen

TRYB ŻYCIA

addiction /ə'dɪkʃən/ uzależnienie
(lose) appetite / (ˌluːz) 'æpətaɪt/ (stracić) apetyt
avoid stress /əˌvɔɪd 'stres/ unikać stresu
be/get addicted to sth /ˌbi/ˌget ə'dɪktəd tə ˌsʌmθɪŋ/ być uzależnionym / uzależnić się od czegoś
cut down on (fatty foods) /kʌt ˌdaʊn ɒn (ˌfæti 'fuːdz)/ zredukować, ograniczyć (tłuste pokarmy)
do sports /ˌduː 'spɔːts/ uprawiać sport
eat healthily /ˌiːt 'helθili/ zdrowo się odżywiać
feel tired /ˌfiːl 'taɪəd/ odczuwać zmęczenie
get enough sleep /ˌget ɪˌnʌf 'sliːp/ wysypiać się
get/take (regular) exercise /ˌget/ˌteɪk/ (ˌregjələ) 'eksəsaɪz/ (regularnie) ćwiczyć
give up (smoking) /gɪv ˌʌp ('sməʊkɪŋ)/ rzucić (palenie)
go on a diet /ˌgəʊ ɒn ə 'daɪət/ przejść na dietę
include (in) /ɪn'kluːd (ɪn)/ zawierać, włączać
keep/stay fit /ˌkiːp/ˌsteɪ 'fɪt/ utrzymywać dobrą formę
lose weight /ˌluːz 'weɪt/ schudnąć
overworked /ˌəʊvə'wɜːkt/ przepracowany
processed food /'prəʊsest fuːd/ przetworzone jedzenie
put on weight /ˌpʊt ɒn 'weɪt/ przytyć
work out in the gym /wɜːk ˌaʊt ɪn ðə 'dʒɪm/ ćwiczyć na siłowni
workaholic /ˌwɜːkə'hɒlɪk/ pracoholik

INNE

breathe in/out /ˌbriːð 'ɪn/'aʊt/ zrobić wdech/wydech
bug repellent /bʌg rɪ'pelənt/ środek odstraszający owady
dreadful /'dredfəl/ okropny, straszny
hold your breath /ˌhəʊld jə 'breθ/ wstrzymać oddech
Is it serious? /ˌɪz ɪt 'sɪəriəs/ Czy to coś poważnego?
pollen /'pɒlən/ pyłek kwiatowy
spread disease /ˌspred dɪ'ziːz/ roznosić chorobę

SŁOWOTWÓRSTWO

TWORZENIE PRZYMIOTNIKÓW

W języku angielskim można utworzyć przymiotniki, dodając do rzeczowników i czasowników następujące końcówki:

-y	*(health – healthy)*
-less/-ful	*(pain – painless/painful)*
-ous	*(danger – dangerous)*
-ic/-istic	*(optimism – optimistic)*
-ible	*(terror – terrible)*
-able	*(rely – reliable)*
-ent	*(differ – different)*
-ive	*(act – active)*

1 **Znajdź w słowniczku obok:**

1 nazwy pięciu objawów chorobowych, np. *rash*
2 pięć wyrażeń związanych z zapobieganiem chorobom, np. *avoid stress*
3 pięć czasowników związanych z leczeniem, np. *treat*
4 pięć wyrazów związanych z wypadkami, np. *paramedic*

2 **Podziel nazwy dolegliwości podane w ramce na dwie kategorie: *illnesses* i *injuries*. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

a broken arm a burn a cold a cut
a twisted ankle cancer flu
Lyme disease pneumonia

3 **Wybierz poprawne uzupełnienie i zapisz je w zeszycie, a następnie w parach odpowiedzcie na pytania.**

1 What do you do if you **take / have** a nosebleed?
2 What can you do if you **lose / get** your appetite?
3 When did you last **have / take** a check-up?
4 When did you last **have / take** your temperature?
5 Have you ever **got / had** a tick on your body?

A: What do you do if you have a nosebleed?

B: I put a wet towel on my nose.

4 2 11 **Posłuchaj pięciu wypowiedzi i w zeszycie dopasuj je do zdań A–E.**

A A doctor is examining a patient.
B A nurse is giving someone an injection.
C A patient is describing his/her symptoms.
D A nurse is taking a child's temperature.
E A doctor is prescribing medication.

5 **Na co cierpią pacjenci widoczni na ilustracji? W zeszycie napisz po dwa zdania o każdym z nich.**

6 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach przymiotnikami utworzonymi od podanych słów.**

1 What's the most ? way of losing weight? **EFFECT**
2 My father has a very ? job so he often has headaches. **STRESS**
3 Tom spent a few ? nights by his mum's bed in hospital. **SLEEP**
4 Don hates injections. He says they are always very ?. **PAIN**
5 What's wrong with you? You don't look very ?. **HEALTH**
6 I think you're getting sick. You've got a ? nose. **RUN**
7 It was a ? accident: three ambulances came to rescue the victims. **TERROR**

7 2 12 **Wybierz słowa, które poprawnie uzupełniają dialog, i zapisz je w zeszycie. Następnie posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi. Potem przeczytajcie dialog w parach.**

Patient: Doctor, I feel tired all the time.
Doctor: Let me examine you. I think you're just overworked and not very fit. Make sure you [1] **go / get** enough sleep and eat healthily.
Patient: Do you want me to go on a [2] **meal / diet**?
Doctor: Not exactly, but you should cut [3] **off / down** on fatty foods and [4] **include / eat** more fresh vegetables in your diet.
Patient: Right … Anything else?
Doctor: You should [5] **practise / take** regular exercise. Even a one-hour walk every day would help you [6] **keep / make** fit. Do you smoke?
Patient: Er, only a little.
Doctor: Smoking is a dreadful addiction and I advise you to give it [7] **away / up** completely.

8 **W zeszycie uzupełnij pytania czasownikami z ramki. Następnie w parach zadajcie sobie nawzajem utworzone pytania.**

catch get hold make visit

1 How long can you ? your breath?
2 When you ? a cold, what do you do to ? better?
3 How often do you ? your GP for a check-up? Do you ? an appointment over the phone?



SPRAWDŹ SIĘ

ZDANIA WARUNKOWE

1 **Połącz zdania 1–3 z odpowiednim typem zdania warunkowego A–C.**

1 I would run a marathon, if I were fitter.
2 If you watch ads in this game, you help people fight cancer.
3 You will be sick if you eat all these sweets.

A Zero Conditional (tryb warunkowy typ 0)
B First Conditional (tryb warunkowy typ 1)
C Second Conditional (tryb warunkowy typ 2)

2 **Wybierz opcje, które poprawnie uzupełniają podane zdania.**

1 If you work out regularly, you **are / were** fit and full of energy.
2 I would **stay / stayed** in bed if I didn't have to go to school.
3 You won't get better **if / unless** you follow the doctor's orders.
4 If I **will see / see** him today, I'll give him the news.

GRAMMAR BANK ▸ strona 151

3 **W zeszycie połącz fragmenty zdań 1–5 oraz A–E, tak by utworzyć spójne wypowiedzi.**

1 If a patient suffers from pneumonia,
2 If you don't see a dentist,
3 You'll put on weight
4 If I wanted painkillers,
5 I wouldn't take antibiotics

A I would ask for them.
B the toothache will get worse.
C unless they were prescribed by a doctor.
D he or she should go to hospital.
E unless you get some exercise.

4 **W zeszycie uzupełnij zdania odpowiednimi formami czasowników podanych w nawiasach.**

1 If you (**be**) ? disabled, you have the right to special help.
2 He won't get better quickly unless he (**stay**) ? in bed for a few days.
3 If you (**ask**) ? your doctor, she would give you the same advice.
4 Don't worry. If I feel dizzy, I (**sit**) ? down for a while.
5 If you (**not get**) ? enough sleep, you won't be able to study effectively.
6 She (**feel**) ? better if she got regular exercise.
7 Even if I (**be**) ? rich, I would never have plastic surgery.

5 2.13 **Wskaż opcje, które poprawnie uzupełniają tekst. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**

Here's The News!

WAR ON CANCER



What would you say if you [1] **have / had** a chance to play a game and help people at the same time? It will be possible if you [2] **will check / check** out a game called *War on Cancer*, released in 2017.
It's free to play, but it is also a unique charity: it raises money for people fighting cancer in real life.
So, before you [3] **started / start** the game, you can choose the person that you will support while playing.

The game takes place in a world that looks like the inside of the human body. If you [4] **will want / want** to survive on the battlefield, you [5] **need / would need** to defeat as many cancer creatures as you can, because the monsters attack the organism. An interesting thing is, when you [6] **will lose / lose**, you don't die, but you just [7] **will get / get** weaker or you have no more ammunition.

From time to time, there are short advertisements, and when you [8] **watch / will watch** them, some money [9] **will go / goes** to the person you chose at the beginning.

This way, cancer patients are true fighters who need our solidarity, not pity. In reality, it's not a game, but a war!

6 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach zgodnie z treścią tekstu z zadania 5.**

1 *War on Cancer* is a game that helps people who ?.
2 The player is able to ? he/she wants to support.
3 The battlefield is the ? which is being attacked by cancer-like monsters.

POWTÓRZ TAKŻE

SHOULD; PROPOZYCJE I SUGESTIE

GRAMMAR BANK ▸ strona 151

1 **Odpowiedz na pytania.**

▶ Which of these creatures bite? Which of them sting?

ants bees jellyfish mosquitoes snakes ticks



2 **W zeszycie uzupełnij zdania wyrazami z ramki. Dwa z nich zostały podane dodatkowo. W parach zdecydujcie, które zdania są prawdziwe.**

catch feel get is should won't wouldn't

1 If a jellyfish stung you, you ? pour vinegar on your skin.
2 A wild snake will only bite a human if it ? scared.
3 If a honey bee stings you, it ? sting you again.
4 You won't ? any diseases when you get bitten by ants or mosquitoes.
5 If a tick bites you, you will always ? a rash.

3 2 14 **Przeczytaj tekst. Na podstawie informacji w nim zawartych uzupełnij notatki. Każde zdanie 1–4 odnosi się do odpowiedniego akapitu A–D. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

ALL ABOUT TICKS (my notes)

1 Kleszcze często przyczepiają się do ciała w miejscach, które są ? i ?.
2 Borelioza (po angielsku *Lyme disease*) to niebezpieczna ? kleszcze.
3 Po powrocie z miejsc, w których występują kleszcze, należy ? i swojego pupila.
4 Jeśli znajdziesz kleszcza na sobie, nie ?.

4 **Na podstawie tekstu zdecyduj, czy podane zdania 1–4 są prawdziwe, czy fałszywe. Uzasadnij swoje odpowiedzi.**

1 Ticks only attack humans.
2 You can have a temperature when you get bitten by a tick.
3 Wear your socks over the trousers for better protection against ticks.
4 If you find a tick on your body, it doesn't really matter when you remove it.

5 **Z podanych odpowiedzi A–C wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 The first paragraph tells you
A how your body reacts to a tick bite.
B what type of ticks spread diseases.
C where you can get bitten by ticks.
2 Lyme disease can be confused with
A flu.
B headache.
C tiredness.
3 To protect yourself from tick bites, you should NOT
A put insect repellent on your body.
B wear shorts.
C take your dog to the forest.
4 The last paragraph
A tells you what cream you should apply on a tick bite.
B advises you how to remove a tick in the right way.
C explains why you must always see your doctor about every tick bite.

6 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Have you ever been bitten by a tick? If so, how did it happen and what happened next?
2 Are there many ticks where you live? How do you protect yourself from them?

Tick Attack!

What's small, has eight legs and lives off the blood of mammals? The answer is: a tick.

A These small creatures spread different diseases. You can come into contact with them when you are outdoors, especially in grass, woods or bushes. They can attach themselves anywhere on your body, but their favourite areas are warm and moist, for example armpits, ears, hair, or behind the knee.

B The most feared disease spread by ticks is Lyme disease. Apart from a typical rash, many of its symptoms are often similar to symptoms of the flu: fever, chills, body aches, headaches or fatigue. You should see the doctor immediately if you have the symptoms and if you have been in areas where ticks live.



C If you want to avoid ticks, always wear long trousers and tuck them in your socks when outdoors. You should also spray lots of bug repellent on your clothes. When you are back home, you should always check your body and your pet's.

D But what to do if you find a tick on your body? You shouldn't squeeze it or put any cream on it. To remove it properly, you should grasp the tick close to your skin with a pair of tweezers and pull it. If you are not able to do it, go quickly to the doctor's. Time is very important here: the faster the tick is removed, the less chance there will be for any health complications.

Are you scared already? Don't be. Not all ticks carry Lyme disease, but better safe than sorry.

1 **W zeszycie uzupełnij cytat wyrazem: A, B lub C. Odpowiedz na pytania.**

> "You don't appreciate your ? until you become sick."

A medicine **B** hospital **C** health

▶ What does the quote mean? Do you agree with it? Why?/Why not?

2 **W zeszycie uzupełnij zdania wyrazami/zwrotami z ramki.**

allergic to catch a cold examine
medicine runny nose stop sneezing
suffer from take a pill

1 The doctor will ? the patient now.
2 I had to leave the cinema because I couldn't ?.
3 If you ?, you won't be able to go on the school trip.
4 Can I have a glass of water, please? I need to ?.
5 My grandparents ? backache, so they can't walk very far.
6 Ben gets hay fever in the spring and he needs to take his ?.
7 Aaa-choo! I've got a ?. Get me some tissues, please!
8 Jack can't eat peanuts because he's ? them.

3 **Spójrz na zdjęcia i zasugeruj, co dana osoba mogłaby zrobić, żeby poczuć się lepiej. Użyj własnych pomysłów i wyrażeń z ramki.**

go to the dentist
have/drink a lot of water with lemon
put some cream on see a doctor stay in bed
take a painkiller take cough syrup take vitamins

She should put some cream on her sunburn. If she goes outside, she should wear a hat.



4 2.15 **Posłuchaj czterech dialogów i dopasuj każdy z nich do problemów A–D.**

A addiction **B** heart attack
C stomachache **D** twisted ankle

5 2.16 **Posłuchaj rozmowy i wskaż poprawne uzupełnienia zdań. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Cathy suffers from her allergy **all year / for part of the year**.
2 Rob **knew / didn't know** about Cathy's allergy in the past.
3 Cathy **has / hasn't** seen a doctor about her allergy.
4 Cathy will be pleased if she gets **chocolate / flowers** for her birthday.



6 2.16 **Posłuchaj rozmowy jeszcze raz. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu odpowiedz krótko na pytania. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 What is Cathy allergic to?
2 What are the symptoms of Cathy's allergy?
3 Has she tried any medicine for her allergy?
4 When is Cathy's birthday?

7 **W zeszycie przetłumacz fragmenty podane w nawiasach tak, aby otrzymać logiczne i gramatycznie poprawne zdania. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy.**

1 I (**mam alergię na**) ? cats.
2 Have (**Przeziębiłaś się**) ?
3 I sneeze all the time and I've got (**katar**) ?.
4 The treatment (**będzie działać**) ? if you follow your doctor's instructions.

8 **W zeszycie ułóż pytania z rozsypanych wyrazów. Odpowiedzcie na nie w parach.**

1 suffers from / hay fever / you / know / Do / someone who / ?
2 was / to the doctor's / When / went / the last time / you / ?

PRZYDATNE ZWROTY

SAMOPOCZUCIE: PYTANIA

How are you? Jak się masz?
How's (your dad)? Jak się ma (twój tata)?
How are (your parents)? Jak się mają (twoi rodzice)?
How are you feeling? Jak się czujesz?
Are you OK? Nic ci nie jest?
What's the matter? Co się stało? / Co ci jest?
Is something the matter? Czy coś się stało? / Czy coś ci jest?
What seems to be the problem? Co panu/pani dolega?

SAMOPOCZUCIE: ODPOWIEDZI

Fine, thanks (And you?) Dziękuję, dobrze (A ty?)
I'm fine / OK / very well, thank you. Dziękuję, mam się dobrze.
I'm OK, just a bit tired. W porządku, jestem tylko trochę zmęczony/a.
Not very well, I'm afraid. Niestety nie za dobrze.
I feel terrible/awful. Czuję się okropnie.
I feel ill/tired. Jestem/Czuję się chory/chora/zmęczony/zmęczona.
I think I'm ill. Chyba jestem chory/chora.
I feel sick. Jest mi niedobrze.
I've got a bad/terrible headache. Bardzo boli mnie głowa.
I've got a cough. Mam kaszel.
I've got a bit of a cold. Jestem trochę przeziębiony/przeziębiona.
My leg/arm hurts. Boli mnie noga/ręka.
I think my leg's broken. Chyba mam złamaną nogę.

1 USE OF ENGLISH **W zeszycie uzupełnij opis zdjęcia, wpisując w luki 1–4 właściwe wyrazy tak, aby powstał spójny i logiczny tekst. Następnie odpowiedz na zawarte w nim pytanie.**

The [1] ? in the photo isn't feeling very well. She's pressing her hand against her [2] ?. Her eyes are [3] ?. It looks like she has a terrible [4] ?. I think she's suffering some discomfort after using VR goggles. Apparently, when you take off your VR headset, you may feel dizzy or even sick. How does your body react to VR?



2 **W zeszycie uzupełnij pytania, wykorzystując odpowiednią formę wyrazów podanych w nawiasach. W parach odpowiedzcie na pytania i uzasadnijcie swoje odpowiedzi.**

1 (**you / have**) ? problems getting to sleep if you use a smartphone or computer before bedtime?
2 If (**you / not / sleep**) ? at least 8 hours, will you feel tired during the day?
3 If (**you / be**) ? really tired during the day, would you take a nap?
4 If you (**not / want**) ? help your family with the housework, would you pretend to be ill?
5 Are you honest when (**someone / ask / you**) ? how you're feeling?

3 **Do sytuacji 1–4 dobierz odpowiednie pytania z banku zwrotów powyżej. Do niektórych sytuacji pasuje więcej niż jedno pytanie. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 You're visiting a friend who's been ill. You want to know if she's getting better.
2 Someone walking next to you has just fallen down. You want to help.
3 You've come to see a doctor for the first time. The doctor wants to know why.
4 You can see your friend crying. You want to find out what's happened.

4 **W zeszycie uzupełnij zdania wyrazami z ramki. Trzy słowa zostały podane dodatkowo. Następnie dobierz odpowiedzi 1–6 do pytań z banku zwrotów. Niektóre odpowiedzi pasują do kilku pytań.**

all awful better cold fine hurts pains terrible very

1 I've got a bit of a ?.
2 Yes, I'm ? right. I'm just having a bad day.
3 Much ? than yesterday, thank you.
4 No, my foot ? badly.
5 No, everything's ?. Thanks for asking.
6 Not ? well, I'm afraid.

5 2.17 **Usłyszysz cztery wypowiedzi. Do każdej z nich dobierz właściwą reakcję A–E. Jedna reakcja została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnej wypowiedzi. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

A It doesn't matter to them.
B I've got a bad cough.
C She's just a bit tired.
D No, it's still very painful.
E They're very well, thank you.

6 **W parach odegrajcie scenki z zadania 3., korzystając z podanego wyżej banku zwrotów.**

Wskazówka

W e-mailu, w którym udzielasz rad, należy uwzględnić odpowiednie zwroty nieformalne, typowe dla listu elektronicznego do przyjaciela. Użyj także zwrotów stosowanych przy udzielaniu rad.

PRZYDATNE ZWROTY

UDZIELANIE RAD

- **If I were you, I would …** Gdybym był/była tobą, tobym…
- **If I were in your shoes, I would …** Gdybym był/była na twoim miejscu, tobym…
- **Perhaps you should …** Może powinieneś/powinnaś…
- **How about seeing your doctor?** A może idź do lekarza?
- **I suggest/recommend going to the dentist right away.** Sugeruję, żebyś natychmiast poszedł/poszła do dentysty.
- **Why don't you cut down on pizza?** A może byś ograniczył/ograniczyła jedzenie pizzy?
- **You could also work out regularly.** Mógłbyś/Mogłabyś również regularnie ćwiczyć.
- **You'd better get more sleep.** Lepiej, żebyś więcej spał/spała.

1 **Przeczytaj zadanie egzaminacyjne i wskaż zdania lub ich fragmenty, które mu odpowiadają.**

Twój kolega z Anglii chciałby prowadzić zdrowy tryb życia. Napisz do niego e-mail, w którym:

- opiszesz, jak ty dbasz o kondycję fizyczną,
- podasz przykłady, jak kolega powinien się odżywiać,
- poradzisz, co jeszcze mógłby zrobić, by prowadzić zdrowy tryb życia.

Hi Bob,

Thanks for your message. I think I can help you with your problem, because I'm in quite good condition. I work out every day, I also try to eat healthy meals.

Why don't you include more fruit and vegetables in your diet? If I were you, I'd cut down on sweets and fizzy drinks.

It's also a good idea to do sports and I suggest getting enough sleep. Don't spend too much time playing computer games.

Good luck,

Kuba

2 **Przeczytaj e-mail od Kasi, która radzi swojej koleżance, jak zwalczyć przeziębienie. Jakich wskazówek udzieliła Sylvii?**

Hi Sylvia,

I hope you're feeling better today. I've asked my grandma how to treat a cold and here's her advice.

If you have a headache and a runny nose, take some aspirin and a lot of vitamin C. You could also rub some herbal ointment on your chest and wear socks in bed. My grandma suggests drinking a lot of water with lemon and honey, and sleeping a lot too.

But if you're still sick in two days, you'd better see a doctor.

And one more thing, you shouldn't come to school because more people will catch a cold if you cough and sneeze there.

Take care,

Kasia

3 **Przeczytaj e-mail Kasi jeszcze raz i uzupełnij zdania 1–6 informacjami z tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 If Sylvia has a headache and a runny nose, she should take ?.
2 She can try ? special herbal cream on her chest.
3 Sylvia could also ? in bed.
4 Kasia's grandma recommends ? and sleeping a lot.
5 Sylvia should ? she still feels bad.
6 ?, other students will get sick.

4 **Twój kolega przychodzi do szkoły zmęczony, gdyż spędza długie godziny przed komputerem. Napisz do niego e-mail, w którym:**

- wyrazisz swoje zaniepokojenie,
- przedstawisz skutki takiego spędzania czasu,
- zaproponujesz rozwiązanie problemu.

Limit słów: 50–120.

1 **W zeszycie uzupełnij luki w tekście wyrazami z ramki. Trzy wyrazy podano dodatkowo.**

added	am	cut	get	put
start	2 x were	would	wouldn't	

Jola has been unwell lately. She has junk food every day and avoids PE classes. She doesn't sleep well and she wants to change her lifestyle. Here are a few pieces of advice for her:

- If I [1] ? you, I would [2] ? down on processed food.
- If you ate healthy meals, you [3] ? feel much better.
- You need to drink a lot of water. It'll taste better if you [4] ? some lemon in it.
- I [5] ? skip PE classes if I [6] ? in your shoes: physical activity is as important as a healthy diet.
- If you [7] ? regular exercise, your sleep will improve.

2 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach jednym wyrazem utworzonym od podanego słowa, tak aby zdania były poprawne gramatycznie i logicznie.**

1 I've lost my ? somewhere. **PRESCRIBE**
2 The nurse took my blood ?. **PRESS**
3 I'd like to make an ? with doctor Reday, please. **APPOINT**
4 The doctor gave me antibiotics for my ear ?. **INFECT**
5 There are no facilities for the ? people. No wheelchair can go this way. **DISABILITY**
6 Two ? carried the patient to the ambulance. **MEDIC**

3 **W zeszycie uzupełnij zdania wyrazami w nawiasach w odpowiedniej formie. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy.**

Now is the moment of truth: how much time do you spend in front of screens? Too much – that's for sure, so you need to take care of your body before it's too late. Here's some advice. First of all, if the top of [1] (**you / computer screen / be**) ? at the level of your eyes, you [2] (**not / suffer**) ? from a pain in your neck or back. Secondly, if you [3] (**take / break**) ? when playing games, [4] (**you / able**) ? to stretch your arms and legs. Finally, if you [5] (**stop / use**) ? your screens at least an hour before going to bed, you [6] (**sleep / good**) ? and you [7] (**not / be tired**) ? the next morning.



4 **USE OF ENGLISH** **Wykorzystując podane wyrazy, uzupełnij w zeszycie każde zdanie z luką tak, aby zachować sens zdania wyjściowego. Nie zmieniaj formy podanych wyrazów. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy, wliczając w to wyraz już podany.**

1 Jessica has got hay fever. **FROM**
Jessica ? hay fever.
2 You'd better stop smoking if you want to keep fit. **UP**
You'd better ? if you want to keep fit.
3 You should consult a doctor. **IF**
?, I would consult a doctor.
4 Cathy has got an allergy to nuts. **IS**
Cathy ? nuts.
5 Jim sleeps too little. **GET**
Jim doesn't ? sleep.

5 **Dopasuj wypowiedzi A–F do sytuacji 1–6. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Who Says What, When and Where?

1 You notice somebody sitting in a park on a cold day.
2 You're on the phone and you keep sneezing.
3 Your eyes are irritated. What will you tell your doctor?
4 You've just had yoghurt which expired last week.
5 You've been unwell. Your friend calls you.
6 You're tired and feeling dizzy.

A I've got a bad headache.
B Excuse me, is something the matter?
C Sorry. I've got a bit of a cold.
D They're itchy.
E There's something wrong with my stomach.
F How are you, mate?

BBC

CULTURE & SKILLS

Are You Allergic to Where You Live?



Sixteen-year-old Diana Brampton suffers from a very unusual allergy. She's allergic to the cold. It didn't help that she grew up in Ontario, Canada, one of the coldest areas on Earth.

When the temperature goes below 5°C, she develops an allergic reaction. Her feet can swell up and turn a purple colour and she can get a rash all over her body. But it's not just the weather – she can't swim in cool water or even have a drink with ice cubes. Because her allergy is so unusual, it took a long time to get a proper diagnosis.

For years, she couldn't understand what was wrong with her. Luckily, her family were able to move to Florida to help her. There are only about ten days a year when the temperature drops below 5°C there, so Diana can live more comfortably.

The UK doesn't have a problem with extreme cold weather, but it is a very green country and twenty-five per cent of the population suffer from hay fever in spring time. 1.1 million children in the UK are treated for asthma. But why are some people more likely to suffer from hay fever and asthma than others? One teenager, Matt, gave us his opinion.

'My father was allergic to pollen and I guess that's why I am. My doctor told me that you are fifty per cent more likely to be allergic if you have a parent with an allergy. I have a rash, a runny nose and I sneeze a lot. It happens just when the weather gets better after winter. Also, where I live doesn't help much. Birmingham is a big industrial city and the pollution makes the symptoms worse. In the spring, I have to stay indoors. At least I'm not the only one in my class with this problem!'

GLOSSARY
develop – rozwijać się
get a proper diagnosis – zostać właściwie zdiagnozowanym
pollen – pyłek kwiatowy
swell up – spuchnąć
(be) treated for – (być) leczonym na

READING

1 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 What are some things people are allergic to?
2 What are the symptoms of allergies?
3 Do you suffer from any allergies?

2 2 18 **Przeczytaj artykuł i wybierz poprawne uzupełnienia. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Living in Canada made Diana's condition much **worse / better**.
2 Her symptoms include **breathing problems / problems with her skin**.
3 Diana's condition was **easy / difficult** to diagnose.
4 In Florida, Diana doesn't suffer **at all / as often** from her allergy.
5 Many people get hay fever in the UK because of **the landscape / people's diet**.
6 Matt says that **other / no other** people have the same allergy as him.

3 **Przeczytaj ponownie artykuł i w zeszycie uzupełnij zdania zgodnie z jego treścią.**

1 Diana's problem is that she has an [?].
2 Diana may get [?] and swollen feet as soon as the temperature drops below 5°C.
3 Diana is not able to go swimming in cold water or [?].
4 Diana's family wanted to help her so they [?].
5 One in four people in the UK have a problem with [?] in spring.
6 Matt's allergic to pollen and his symptoms are [?] and he sneezes a lot.
7 Living in Birmingham makes things worse for Matt because there is [?].

4 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Were you surprised by Diana's allergy? Why?/Why not?
2 Why are some people more likely to have an allergy than others?

LISTENING

5 **W zeszycie dopasuj słowa 1–6 do ich definicji A–F.**

1 allergy epidemic
2 to trigger
3 dust mites
4 immune system
5 itchy bump
6 drop in blood pressure

A to cause something to happen
B something in our body which protects us againts illness and disease
C a small swelling on the skin which causes you to scratch yourself very often
D a time when many people are suffering from an allergy
E when the pressure of the blood goes down
F tiny creatures which live in our homes in dusty areas, e.g. in carpets

6 BBC 4 **Posłuchaj fragmentu programu BBC na temat alergii i odpowiedz na pytania.**

1 What allergies does Morgan have?
2 What is the doctor putting on Emma's arm and why is he doing it?

7 BBC 4 **Posłuchaj nagrania jeszcze raz. W zeszycie uzupełnij luki w notatce zgodnie z informacjami zawartymi w nagraniu.**

ALLERGIES

✓ Each year over [1] [?] people in the UK need to go to hospital because of their allergies.
✓ Even if people have an allergic reaction to different things, their bodies react in a [2] [?] way.
✓ A doctor can do [3] [?] to find out what you are allergic to.
✓ When the allergic reaction is very serious, people cannot [4] [?] and often have to see the doctor.

8 **W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ Do you think there are more and more allergies where you live? If so, which ones?

PROJECT

9 **W grupach przygotujcie ankietę na temat alergii.**

1 Brainstorm different allergies: nuts, pollen, etc.
2 Write six survey questions (examples below).
   • Are you allergic to …?
   • Do you know anybody who is allergic …?
   • What happens when you have an allergic reaction?
3 Share your results with the class.

9 NAUKA I TECHNIKA

Słowniczek S9

TECHNIKA

battery /'bætəri/ bateria, akumulator
battery life /'bætəri ˌlaɪf/ czas pracy baterii
be out of order /ˌbi ˌaʊt əv 'ɔːdə/ nie działać, być zepsutym
break down /ˌbreɪk 'daʊn/ popsuć się
(a) broken-down (machine) /(ə) 'brəʊkən ˌdaʊn (mə'ʃiːn)/ zepsuta (maszyna)
button /'bʌtn/ przycisk
charger /'tʃɑːdʒə/ ładowarka
connect /kə'nekt/ połączyć
device /dɪ'vaɪs/ urządzenie
digit /'dɪdʒɪt/ cyfra
(digital) camera /(ˌdɪdʒɪtl) 'kæmərə/ (cyfrowy) aparat fotograficzny, kamera (cyfrowa)
fix /fɪks/ przytwierdzić, umocować
headphones /'hedfəʊnz/ słuchawki
manual /'mænjuəl/ instrukcja obsługi
on/off /ɒn/ɒf/ włączony/wyłączony
on-off switch /ˌɒn-'ɒf ˌswɪtʃ/ włącznik/wyłącznik
photocopier /'fəʊtəʊˌkɒpiə/ kserokopiarka
plug /plʌg/ wtyczka
plug in / unplug /plʌg 'ɪn / ʌn'plʌg/ podłączyć do / odłączyć od prądu
press/push a button /ˌpres/ˌpʊʃ ə 'bʌtən/ nacisnąć guzik, przycisk
printer /'prɪntə/ drukarka
remote control /rɪˌməʊt kən'trəʊl/ pilot (np. do telewizora)
shuttle /'ʃʌtl/ kursujący wahadłowo środek transportu (np. autobus, samolot)
socket /'sɒkɪt/ gniazdko
steam engine /'stiːm ˌendʒɪn/ maszyna parowa
switch/turn on/off /ˌswɪtʃ/ˌtɜːn 'ɒn/'ɒf/ włączyć/wyłączyć
technology /tek'nɒlədʒi/ technika
wheel /wiːl/ koło

KOMPUTERY

at /æt/ @ (w adresie e-mail)
attach /ə'tætʃ/ przyłączać, dołączać
attachment /ə'tætʃmənt/ załącznik
be down /ˌbi 'daʊn/ nie działać, zepsuć się, zerwać się
browse the net /ˌbraʊz ðə 'net/ przeglądać, przeszukiwać internet
click / double click /klɪk / 'dʌbəl klɪk/ kliknąć / kliknąć dwukrotnie
crash /kræʃ/ zawiesić się (o komputerze)
create a new folder /kriˌeɪt ə ˌnjuː 'fəʊldə/ stworzyć nowy katalog
database /'deɪtəˌbeɪs/ baza danych
delete /dɪ'liːt/ skasować
desktop /'desktɒp/ pulpit, komputer stacjonarny
dot /dɒt/ kropka (np. w adresie e-mail)
download games /ˌdaʊnləʊd 'geɪmz/ pobierać z sieci (ściągać) gry
(email) account /ˌiː meɪl ə'kaʊnt/ konto e-mail
error /'erə/ błąd
file /faɪl/ plik
go online /ˌgəʊ 'ɒnlaɪn/ łączyć się z siecią
hard disk/drive /ˌhɑːd 'dɪsk/'draɪv/ twardy dysk
install (a program) /ɪnˌstɔːl (ə 'prəʊgræm)/ zainstalować (program)
password /'pɑːswɜːd/ hasło
pen drive /'pendraɪv/ pen drive, pamięć USB
portable /'pɔːtəbəl/ przenośny (np. sprzęt)
post /pəʊst/ wpis (na forum, blogu); zamieścić wpis
privacy /'prɪvəsi/ prywatność
protect /prə'tekt/ chronić
restart /ˌriː'stɑːt/ wznawiać, ponownie uruchamiać
save (a document) /ˌseɪv (ə 'dɒkjəmənt)/ zapisać (dokument)
search engine /'sɜːtʃ ˌendʒɪn/ wyszukiwarka internetowa
security /sɪ'kjʊərəti/ bezpieczeństwo
select /sə'lekt/ wybrać
settings /'setɪŋz/ ustawienia
shut down /ˌʃʌt 'daʊn/ zamykać, wyłączać (komputer, system)
social media /ˌsəʊʃəl 'miːdiə/ serwisy społecznościowe
software /'sɒftweə/ oprogramowanie
start up (a computer) /stɑːt 'ʌp (ə kəm'pjuːtə)/ włączyć, uruchomić komputer
transfer data /træns'fɜː 'deɪtə/ przenosić/wysyłać dane
type /taɪp/ pisać (na komputerze)
untangle /ˌʌn'tæŋgəl/ odplątać
update /ʌp'deɪt/ uaktualnić
upload /ʌp'ləʊd/ załadować, wysyłać (np. pliki na serwer)
user /'juːzə/ użytkownik
web browser /ˌweb 'braʊzə/ przeglądarka internetowa
webcam /'webkæm/ kamera internetowa
website /'websaɪt/ strona internetowa
wire /waɪə/ przewód, kabel
wireless /'waɪələs/ bezprzewodowy

TELEFON KOMÓRKOWY

battery runs for 48 hours /ˌbætəri rʌnz fə 'fɔːti eɪt aʊəz/ bateria działa przez 48 godzin
battery is dead /ˌbætəri ɪz 'ded/ bateria się rozładowała
charge your phone /ˌtʃɑːdʒ jə 'fəʊn/ ładować telefon
enter (your PIN number) /ˌentə (jə 'pɪn ˌnʌmbə)/ wprowadzić (numer PIN)
get a signal /get ə 'sɪgnəl/ być w zasięgu
hang up (on sb) /'hæŋ ʌp (ɒn 'sʌmbɒdi)/ rozłączyć się
keypad /'kiːpæd/ klawiatura
low battery /ˌləʊ 'bætəri/ niski poziom (naładowania) baterii
make a call /meɪk ə kɔːl/ zadzwonić
send a text /send ə tekst/ wysłać SMS
set up a phone /ˌset ˌʌp ə 'fəʊn/ skonfigurować telefon
text sb /'tekst ˌsʌmbɒdi/ pisać do kogoś SMS
there's no signal/coverage /ˌðeəz nəʊ 'sɪgnəl/'kʌvərɪdʒ/ nie ma zasięgu (w telefonie komórkowym)
top up /tɒp 'ʌp/ doładować telefon
(touch) screen /('tʌtʃ) skriːn/ ekran dotykowy

DZIEDZINY NAUKI I NAUKOWCY

air industry /ˌeər 'ɪndəstri/ przemysł lotniczy
area of science /ˌeəriə əv 'saɪəns/ dziedzina nauki
astronaut /'æstrənɔːt/ astronauta
biology | biologist /baɪ'ɒlədʒi | baɪ'ɒlədʒɪst/ biologia | biolog
chemistry | chemist /'keməstri | 'kemɪst/ chemia | chemik
ecology | environmentalist /i'kɒlədʒi | ɪnˌvaɪrən'mentəlɪst/ ekologia I ekolog
expert in the field of … /'ekspɜːt ɪn ðə ˌfiːld əv/ ekspert w dziedzinie…
genetics | geneticist /dʒə'netɪks | dʒə'netɪsɪst/ genetyka | genetyk
history | historian /'hɪstəri | hɪ'stɔːriən/ historia | historyk
mathematics | mathematician /ˌmæθə'mætɪks |ˌmæθəmə'tɪʃən/ matematyka | matematyk
physics | physicist /'fɪzɪks | 'fɪzəsɪst/ fizyka | fizyk
science | scientist / 'saɪəns | 'saɪəntɪst/ nauka, dyscyplina naukowa | naukowiec
robotics /rəʊ'bɒtɪks/ robotyka

NAUKI PRZYRODNICZE I BADANIA PRZESTRZENI KOSMICZNEJ

bacteria /bæk'tɪəriə/ bakterie
cell /sel/ komórka
chemical element /'kemɪkəl ˌeləmənt/ pierwiastek chemiczny
chemical reaction /ˌkemɪkəl ri'ækʃən/ reakcja chemiczna
Earth /ɜːθ/ Ziemia
electricity /ɪˌlek'trɪsəti/ energia elektryczna
environment /ɪn'vaɪrənmənt/ środowisko
freeze /friːz/ zamrozić, zamarznąć
galaxy /'gæləksi/ galaktyka
germs /dʒɜːmz/ bakterie, zarazki
gravity /'grævəti/ grawitacja, przyciąganie (np. ziemskie)
liquid /'lɪkwɪd/ ciecz, płyn; ciekły, płynny
(outer) space /(ˌaʊtə) 'speɪs/ kosmos
oxygen /'ɒksɪdʒən/ tlen
planetarium /ˌplænə'teəriəm/ planetarium
rocket /'rɒkɪt/ rakieta
space exploration /ˌspeɪs ˌekspləˈreɪʃən/ badanie przestrzeni kosmicznej
space station /'speɪs ˌsteɪʃən/ stacja kosmiczna
spacecraft/spaceship /'speɪskrɑːft/ 'speɪsˌʃɪp/ statek kosmiczny
speed of light/sound /ˌspiːd əv 'laɪt/ 'saʊnd/ prędkość światła/dźwięku
solar system /'səʊlə ˌsɪstəm/ Układ Słoneczny
solid /'sɒlɪd/ ciało stałe; stały, zbity (twardy)
steam /stiːm/ para wodna
triangle /'traɪæŋgəl/ trójkąt
turn into sth /'tɜːn ˌɪntə ˌsʌmθɪŋ/ zmieniać się w coś
universe /'juːnɪvɜːs/ wszechświat
vaccine /'væksiːn/ szczepionka

PRACA NAUKOWA

broaden your knowledge /ˌbrɔːdn jə 'nɒlɪdʒ/ poszerzać wiedzę
carry out / do an experiment /'kæri aʊt/duː ən ɪk'sperəmənt/ przeprowadzać eksperyment
come up with /kʌm 'ʌp wɪθ/ wymyślić
create /kri'eɪt/ tworzyć, wymyślać
describe /dɪ'skraɪb/ opisać
data /'deɪtə/ informacje, dane
design /dɪ'zaɪn/ zaprojektować
develop /dɪ'veləp/ opracowywać, rozwijać
development /dɪ'veləpmənt/ rozwój
discover | discoverer /dɪs'kʌvə | dɪs'kʌvərə / odkryć, odkrywać I odkrywca
(do) research /(duː) rɪ'sɜːtʃ/ (prowadzić) badania
evidence /'evədəns/ dowody
experiment on/with sth /ɪk'sperəmənt ɒn/wɪð ˌsʌmθɪŋ/ przeprowadzać doświadczenia na/z czymś
find out /ˌfaɪnd 'aʊt/ dowiedzieć się, odkryć
invent | inventor /ɪn'vent | ɪn'ventə / wynaleźć | wynalazca
invention /ɪn'venʃən/ wynalazek
laboratory/lab /lə'bɒrətri/læb/ laboratorium, pracownia
measure /'meʒə/ zmierzyć
make a discovery /meɪk ə dɪs'kʌvəri/ dokonać odkrycia, odkryć
observe /əb'zɜːv/ obserwować, prowadzić obserwacje
produce /prə'djuːs/ wytworzyć
prove (a theory) /pruːv (ə 'θɪəri)/ udowodnić (teorię)
results /rɪ'zʌlts/ wyniki
study /'stʌdi/ badać
the Nobel prize /ðə ˌnəʊbel 'praɪz/ Nagroda Nobla

INNE

catch hold of sth /kætʃ 'həʊld əv ˌsʌmθɪŋ/ przyczepić się (do czegoś)
driverless /'draɪvələs/ bez kierowcy
fastener /'fɑːsənə/ agrafka
follow the instructions /ˌfɒləʊ ðɪ ɪn'strʌkʃənz/ postępować zgodnie z instrukcjami
sticky /'stɪki/ kleisty, lepki
wind-up /'waɪndʌp/ nakręcany
windscreen wiper /'wɪndskriːn ˌwaɪpə/ wycieraczka do szyb (w samochodzie)

SŁOWOTWÓRSTWO

TWORZENIE RZECZOWNIKÓW ODCZASOWNIKOWYCH

W języku angielskim można utworzyć rzeczowniki, dodając do czasowników m. in. następujące końcówki:

*-ment (attach – attach**ment**, develop – develop**ment**)*

*-ion (connect – connect**ion**, invent – invent**ion**)*

*-y (discover – discover**y**).*

1 **Znajdź w słowniczku obok:**

1 sześć czasowników oznaczających czynności wykonywane przy maszynach, np. *switch on*
2 nazwy czterech dziedzin nauki związanych z naturą, np. *biology*
3 nazwy trzech rzeczy wykonanych przez człowieka, związanych z kosmosem, np. *spaceship*
4 pięć wyrażeń związanych z używaniem telefonu komórkowego, np. *make a call*
5 dwa wyrażenia związane z awarią urządzenia, np. *be down*

2 **W parach napiszcie proste definicje dwóch wyrazów ze słowniczka i przekażcie je innej parze. Czy potrafi ona zgadnąć, o które słowa chodzi?**

very small creatures that are everywhere — *Is it 'bacteria'?*

to watch — *Is it 'to observe'?*

3 **Wybierz dwa wyrazy ze słowniczka i przekaż je koledze/koleżance. Jego/jej zadaniem jest napisanie zdania, w którym wystąpią te słowa.**

A: astronaut, planetarium
B: An astronaut went to the planetarium to relax.

4 2 19 **Posłuchaj rozmowy między Emmą a Joshem. W zeszycie dopasuj do każdej osoby 1–4 właściwe wyrażenie A–E. Jedno z nich zostało podane dodatkowo.**

1 Emma 2 Josh 3 Katie 4 Ben

A has uploaded some photos.
B wants to go shopping online.
C asks a favour.
D wants to do his/her homework.
E is having a party next week.

5 **Wybierz poprawne formy i zapisz je w zeszycie. Następnie w parach zadajcie sobie te pytania.**

1 What do you do when an electrical or electronic device is out of **work / order**?
2 When you have a new gadget, do you read and **do / follow** the instructions in the booklet? Or do you try to **get / find out** by yourself how it works?
3 What do you do when your Internet connection is **away / down**?
4 In your opinion, when should people switch **off / out** their mobile phones?
5 Do you get annoyed when you are on holiday and there's no mobile phone **coverage** / **socket**? Why?/Why not?

6 **Wybierz właściwe słowa i zapisz je w zeszycie.**

How to Be a Mature Computer User

Lots of young people are very skilful computer and Internet users. But do you know how to be a responsible, mature user?



Be organised

- Keep your documents in order. [1] **Create / Open** a separate folder for each school subject or activity.
- Save each [2] **icon / file** under a precise name, for example: not 'English homework' but 'essay_Polish_12Feb'.

Stay focused

- When you go [3] **online / offline** to find some information, focus on what you plan to do. Don't waste time.

Stay safe

- Use [4] **passwords / data** that are difficult to guess.
- Don't open strange-looking [5] **attachments / software** from people you don't know.
- Install an anti-virus [6] **software / file** on your computer.

7 **VOX POPS** **Zadajcie sobie nawzajem pytania i odpowiedzcie na nie, korzystając ze słowniczka.**

Who in your family uses technology the most?
What do they use it for?



SPRAWDŹ SIĘ

STRONA BIERNA

1 **W zeszycie uzupełnij zdania formami czasowników z ramki.**

are hasn't been was were will be

1 Scotch tape ? invented by Richard Draw in 1930.
2 The price of the new model ? released yet.
3 Last year almost 100 million cars ? produced around the world.
4 In the future, cars ? controlled with our voice.
5 McLaren cars ? manufactured in the UK.

2 **Popatrz na zdania w ćwiczeniu 1 i wskaż właściwe odpowiedzi.**

1 Strony biernej używamy, gdy skupiamy się na **czynności / wykonawcy czynności**.
2 W stronie biernej używamy *be* w odpowiednim czasie oraz **drugiej / trzeciej** formy czasownika.
3 Aby powiedzieć, kto wykonuje daną czynność, używamy przyimka **with / by**.

GRAMMAR BANK ▸ strona 152

3 **W zeszycie uzupełnij zdania podanymi czasownikami w stronie biernej czasu Present Simple lub Past Simple.**

1 The airbag (**invent**) ? in the 1950s.
2 Every year many lives (**save**) ? by airbags.
3 A hundred years ago radios and telephones (**make**) ? in this factory.
4 Traditional telephones (**not use**) ? in our office anymore, as most people use mobile phones.

4 **W zeszycie uzupełnij każde zdanie z luką czasownikiem w stronie biernej w odpowiednim czasie tak, by zachować sens zdania wyjściowego.**

1 People make more than a billion mobile phones every year.
More than a billion mobile phones ? every year.
2 Someone has repaired the photocopier.
The photocopier ?.
3 I think someday people will discover intelligent life on other planets.
I think someday intelligent life ? on other planets.
4 Somebody didn't switch the machine off after use.
The machine ? off after use.

5 2.20 **W zeszycie uzupełnij tekst podanymi czasownikami we właściwej formie w stronie bierniej. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**



We live in absolutely fascinating times! In recent years electric driverless cars [1] (**test**) ? in various cities around the world. These vehicles don't need a human driver, they [2] (**control**) ? by computers. They [3] (**equip**) ? with cameras and lasers that help them navigate, and they can stop when there is something in their way.

In 2017, around 100 people [4] (**invite**) ? to ride one of these vehicles in London. The small shuttle bus [5] (**try out**) ? along a path used by pedestrians and cyclists. For safety reasons, the speed wasn't amazing: just 10 km/h. Of course, during the testing period there was a person on board who could stop the vehicle if necessary.

After the testing period, a survey [6] (**carry out**) ? asking Londoners if they thought driverless shuttle buses were a good idea. Around half of them said yes. Can you imagine travelling on a bus without a driver? Do you think such vehicles [7] (**introduce**) ? in your area one day?

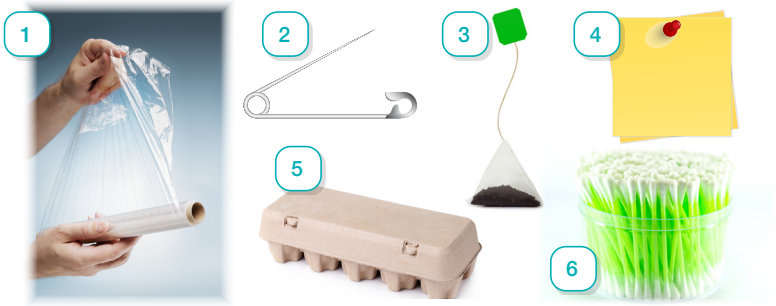
6 **W zeszycie uzupełnij luki w e-mailu Steve'a do Ani zgodnie z treścią tekstu z zadania 5.**

Hi Ania,
I hope you're doing fine. Have I ever told you about the testing of a driverless shuttle bus in London that I took part in some time ago? It was just incredible, like in some sci-fi film, although the [1] ? was less than fantastic. I think it could be compared to fast walking. I could see some passengers were a bit frightened, but there are several [2] ? and lasers that constantly watch the way. We all got scared when a dog suddenly jumped in front of the vehicle, but it just [3] ? immediately. Let me know what you think about driverless cars.
Write soon.
Steve

1 **Dopasuj wyrażenia z ramki do zdjęć. W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 How useful are these popular inventions for you?
2 How difficult would it be to live without them?

an egg carton	clingfilm	a safety pin
Post-it® notes	a teabag	cotton buds



2 **Dopasuj zdania 1–6 do wynalazków przedstawionych w zadaniu 1. Następnie do każdego z tych zdań dobierz zdanie A–F, które stanowi jego logiczną kontynuację. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 **Samples of tea** were sent in small silk packets by an **American businessman**.
2 Doctors say you shouldn't use **them** to clean your ears.
3 **At** first, this type of thin plastic was used in the air industry.
4 You can remove them easily thanks to the very **weak glue**.
5 This fastener was patented in 1849 by **Walter Hunt.**
6 The carton was invented in 1911 by Joseph Coyle after he heard an argument between **two local businessmen**.

A **Then** people started using it to wrap food.
B **His** customer put **them** into boiling water by mistake.
C **He** soon sold **his patent** rights to pay off a debt.
D Unfortunately, **this advice** is ignored by most users.
E **A hotelier** was accusing **a farmer** of delivering broken eggs.
F Funnily, **it** was invented by accident when scientists were looking for **something much stronger**.

3 2 21 **Przeczytaj tekst, z którego usunięto cztery zdania. W zeszycie dopasuj zdania A–E do luk 1–4 tak, aby otrzymać spójną i logiczną całość. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo.**

A At the beginning, it was moved by hand from the inside.
B He found out they were both covered in sticky balls from plants.
C Do you know who invented the battery-powered toy dog or the car radio?
D In order to produce enough power to make it work, you have to turn a handle a number of times.
E You might think that you need to know a lot about science to become one, but this isn't always true.

INVENTIONS THAT CHANGED THE WORLD

Can you imagine yourself as an inventor? [1] ? The most important thing is a new idea, and ideas come to all kinds of people in many different situations.



VELCRO

It was 1948. George de Mestral returned from a walk with his dog. [2] ? He noticed how they caught hold of his clothes, and an idea for a new material was born! Today, Velcro is used on clothes and bags to hold two pieces together.

THE WINDSCREEN WIPER

In 1903, Mary Anderson was on her way to New York by car. She watched the driver getting out of their car many times to brush snow from the windscreen. It was then that she came up with the idea of a long piece of rubber that could clean the glass. [3] ? Now the wipers are powered by electricity.

THE WIND-UP RADIO

In 1991, Trevor Baylis saw a TV programme about Africa. A speaker said that it was difficult to reach some people with important information. In some areas people weren't able to listen to the radio because there was no electricity and batteries were expensive. So Baylis had an idea for a new type of radio. [4] ? His wind-up radio is now given to many people in places where communication is difficult. It is also bought by eco-friendly people who do not like batteries because they damage the Earth.

Adapted from 'Inventions that Changed the World' © David Maule 2005, Pearson English Readers

4 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach zgodnie z informacjami w tekście.**

1 George de Mestral came up with the idea of Velcro after a ?.
2 When the first windscreen wiper was invented, the driver had to ? from the inside.
3 The wind-up radio is popular with people who don't want to ? because they are harmful for the environment.

5 **W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ Which of the inventions described in the text is the most useful? Why?

1 **Odpowiedz na pytania.**

- What does the proverb mean? Do you agree with it? Why?/Why not?

> "It's better to be safe than sorry."

2 **W zeszycie uzupełnij zdania wyrazami z ramki.**

attachment click download online password post privacy security

1 For more information about Albert Einstein, ? on the link at the bottom of the webpage.
2 Oh, no! I've forgotten my ? and I can't log in to my email account.
3 You can ? songs from this website, but you have to pay for them first.
4 Don't open an ? if you don't know the sender – it could be a virus.
5 Some people ? too much information about themselves on their social media.
6 To protect your ?, change your settings so you can only be seen by friends online.
7 An anti-virus program gives you good ? and protects you from hackers.
8 When I'm ?, I like to watch interesting vlogs.

3 **Porozmawiajcie w parach.**

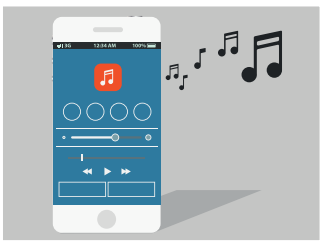
- Choose one of the websites/applications and tell your partner what kind of information someone could find out about you if they hacked it.

If someone hacked my email account, they would read all my personal mail!









4 2 22 **Posłuchaj wypowiedzi czterech osób. Wybierz właściwe odpowiedzi i zapisz je w zeszycie.**

This person

1 A has no anti-virus program.
B doesn't trust her anti-virus program.
2 A was probably hacked.
B can't remember their password.
3 A isn't confident about using some technology.
B can easily change the settings on their devices.
4 A was looking for that particular vlog.
B discovered the vlog by chance.

5 2 23 **Posłuchaj wypowiedzi. Wskaż to stwierdzenie, które najlepiej podsumowuje tekst.**

The speaker is mainly

A describing the dangers of using social media.
B giving technical tips about using the Internet.
C giving advice about online privacy and security.

6 2 23 **Posłuchaj wypowiedzi jeszcze raz. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu uzupełnij luki 1–5. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

There are some basic things you need to be careful about when you [1] ?.

- To protect your privacy you should [2] ? and make sure that strangers can't see what you post.
- It's also important to protect your computer from [3] ?.
- Viruses can enter your computer through [4] ?, attachments and even games that are downloaded.
- Free public wi-fi networks shouldn't be used to log in to your email because hackers can then get [5] ? and private messages.

7 **W zeszycie ułóż pytania z rozsypanych wyrazów. Odpowiedzcie na nie w parach.**

1 passwords / How often / change / you / do / your / ?
2 can / on social media / your / see / Who / posts / ?
3 you / check / the website / before / you / download / Do / always / the game / ?

PRZYDATNE ZWROTY

PROŚBY

Could you do me a favour? Czy mógłbyś/mogłabyś wyświadczyć mi przysługę?
Can/Could you help me to close the door? Czy możesz/mógłbyś/mogłabyś mi pomóc zamknąć drzwi?
Can you give me a hand with it? Czy możesz mi w tym pomóc?
Will/Would you pass me my pen, please? Czy podasz/podałbyś/podałabyś mi, proszę, moje pióro?
Hold this box for a second, will you? Przytrzymaj to pudło, proszę.

ODPOWIEDZI

Sure. / Of course. Oczywiście.
No problem. Nie ma sprawy.
Here you are. Proszę. [kiedy coś podajemy]
I'm sorry, I can't. Przepraszam, nie mogę.
I'd like to, but … Chciałbym/Chciałabym, lecz…
I'd rather not. Wolałbym/Wolałabym nie.

PODZIĘKOWANIA

Thanks a lot. Bardzo dziękuję.
That's very kind of you. To bardzo miło z twojej strony.

ODPOWIEDZI

Not at all. / Don't mention it. Nie ma za co.
You're welcome. Bardzo proszę.
It's my pleasure. Cała przyjemność po mojej stronie.

OFEROWANIE POMOCY

Let me help you. Pozwól, że ci pomogę.
Do you want me to hold it for you? Czy mam ci to potrzymać?
Would you like me to (print this)? Czy chciałbyś/chciałabyś, żebym (to wydrukował/wydrukowała)?

ODPOWIEDZI

Yes, please. Tak, proszę.
No, thanks, I can manage. Nie, dziękuję, poradzę sobie.

1 Odpowiedz na pytania.



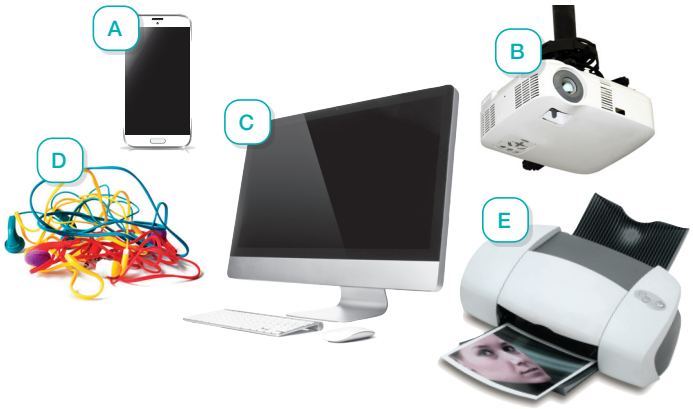
1 Can your parents and grandparents cope with technology?
2 Do they ever ask you for help?
3 Are you patient when you explain to them how to do something on the computer?

2 W zeszycie uzupełnij pytania wyrazami z ramki. Trzy z nich zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnego pytania. Dopasuj prośby 1–5 do urządzeń A–E.

do give help let make please should will

1 Will you ? me a favour, please? I need to replace the ink cartridge.
2 Would you ? me untangle these wires?
3 Could you insert the SIM card for me, ??
4 Can you ? me a hand with this new software?
5 Pass me the remote, ? you?

▸ **Które prośby brzmią bardziej uprzejmie? Która brzmi najbardziej nieformalnie?**



3 2 24 W zeszycie połącz fragmenty wypowiedzi 1–5 z A–E. Przyporządkuj pełne zdania do próśb z ćwiczenia 2. Następnie posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.

1 Sure, but please …
2 I'd like to, …
3 I'd rather …
4 No problem. First, …
5 Here …

A you are.
B not. I'm afraid I could damage it. It's so tiny.
C you need to remove the empty one.
D don't keep them in your pocket again.
E but I know nothing about this program.

4 W zeszycie uzupełnij dialogi. Wpisz w każdą lukę brakujący fragment wypowiedzi tak, aby otrzymać spójne i logiczne teksty.

1 **A:** Could you lend me your tablet for a couple of hours?
B: I'm sorry, but ? not.

2 **A:** Thank you so much for your help with the project.
B: You ?.

3 **A:** Would you like me to copy this for you?
B: Thank you. That's ?.

4 **A:** Do you need any help with your presentation?
B: ? manage.

Wskazówka

W wiadomości z prośbą o pomoc krótko opisujesz problem oraz określasz, jakiej pomocy oczekujesz. W tekstach tego typu stosuje się język nieformalny, więc można używać form skróconych.

PRZYDATNE ZWROTY

PROŚBA O POMOC

- **Can/Could you help me with … ?** Czy możesz/mógłbyś/mogłabyś pomóc mi w/z…?
- **Maybe you could fix … ?** Może mógłbyś/mogłabyś naprawić…?
- **Do you mind if I borrow … ?** Czy nie masz nic przeciwko temu, że pożyczę…?
- **Please help me (to) do it.** Proszę, pomóż mi to zrobić.

WYRAŻANIE WDZIĘCZNOŚCI

- **I will/would be really grateful.** Będę/Byłbym/Byłabym naprawdę wdzięczny/wdzięczna.
- **I'll be so happy if you help me.** Będę szczęśliwy/szczęśliwa, jeśli mi pomożesz.

1 **W poniższej wiadomości Bartek:**

- napisał, jaki ma problem,
- poinformował, w jaki sposób doszło do tej sytuacji,
- wyjaśnił, dlaczego prosi o pomoc właśnie adresata tej wiadomości.

Wskaż części odnoszące się do poszczególnych elementów polecenia.

Kevin,

Help! I borrowed a game console from Julia last week and I've damaged it. When the game was over, I pressed the off button really hard and then the console broke into two parts! I must give it back to Julia tomorrow. She'll get mad when she finds out!

I remember you helped Jacek when his console got broken. Maybe you could fix it?

I would be really grateful.

I'm counting on you,

Bartek

2 **W zeszycie przetłumacz fragmenty tekstu podane w nawiasach na język angielski. Następnie zastanów się, jak mogłoby brzmieć polecenie do napisania tej wiadomości.**

FRI 14:19

Sandra,
I've got a big problem. Our computer [1] (**jest zepsuty**) ? and I've got important IT homework to do. It will take at least a few days to get the computer fixed and I can't wait that long. [2] (**Czy mogłabym odrobić**) ? my homework on your computer?
I know you're very good at IT, so I hope you [3] (**mogłabyś wyjaśnić**) ? a few things to me.
I'll be so happy [4] (**jeżeli się zgodzisz**) ?.
[5] (**Zabiorę cię**) ? to the cinema on Saturday.
[6] (**Wybierz**) ? any film you like!
Please help me.
Jess

3 **W zeszycie dokończ zdania tak, aby powstała kompletna wiadomość z prośbą o pomoc, pasująca do poniższego polecenia. Sformułuj prośbę według swojego pomysłu. Pamiętaj o limicie słów (50–120).**

W wiadomości:

- napisz, jaki masz problem z rowerem,
- poproś kolegę o pomoc w rozwiązaniu problemu,
- napisz, w jaki sposób możesz się odwdzięczyć.

MON 17:23

Peter,
I've got a problem because [1] ?.
You know that in two days we have [2] ?.
Could you [3] ??
I'll be [4] ? and I promise I'll [5] ?.
Dawid

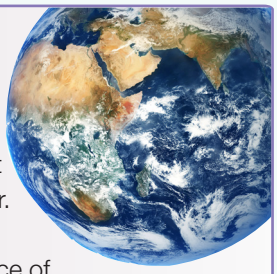
4 **Obiecałeś/Obiecałaś komuś pomoc przy organizacji urodzin, lecz właśnie się okazało, że nie jesteś w stanie dotrzymać słowa. Napisz wiadomość do przyjaciela/przyjaciółki, w której:**

- poinformujesz o problemie,
- poprosisz go/ją o zastępstwo,
- określisz, jak odwdzięczysz się za tę pomoc.

Limit słów: 50–120.

1 **W zeszycie uzupełnij zdania poprawnymi formami czasowników w nawiasach w stronie biernej czasu Present Simple.**

FASCINATING PLANET



Why [1] (**Earth / call**) ? the Blue Planet? Because seventy per cent of its surface [2] (**cover**) ? by water. Did you know that most of Earth's volcanoes [3] (**hide**) below the surface of the oceans? Earth [4] (**surround**) by an atmosphere which is unique and makes life possible. Earth is also the only planet in the solar system which [5] (**not / name**) ? after a Roman god or goddess.

2 **W zeszycie uzupełnij zdania czasownikami w nawiasach w stronie biernej czasu Past Simple, a następnie przyporządkuj każde z nich do osoby/osób z ramki poniżej.**

Isaac Newton	Marie Curie-Skłodowska
Larry Page and Sergey Brin	Xerox engineers

1 Polonium, a chemical element, (**discover**) ? in 1898 by ?.
2 The law of gravity (**describe**) ? in 1687 by ?.
3 The first photocopiers (**introduce**) ? in 1959 by ? in the US.
4 Google, one of the most popular search engines, (**create**) ? in 1998 by ?.

3 **W zeszycie zapisz zdania z zadania 2. w stronie czynnej czasu Past Simple. Każde zdanie rozpocznij określeniem wykonawcy czynności.**

4 **USE OF ENGLISH** **Wykorzystując podane wyrazy, uzupełnij w zeszycie luki w zdaniach tak, aby zachować sens zdania wyjściowego. Nie zmieniaj formy podanych wyrazów. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery słowa, wliczając w to wyraz już podany.**

1 Who invented Velcro? **WITH**
Who ? the idea of Velcro?
2 I often use the Internet to find out information. **GO**
I often ? to find out information.
3 Can you help me install this software? **HAND**
Can you ? with this software?
4 The scientists have made an important discovery. **BEEN**
An important discovery ? by the scientists.
5 These architects will design a bridge. **BY**
A bridge will ? these architects.

5 **USE OF ENGLISH** **W zeszycie przetłumacz na język angielski fragmenty podane w nawiasach tak, aby otrzymać logiczne i poprawne zdania. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy.**

1 I (**zapomniałem hasła**) ? and I can't log in.
2 Twój (**komputer będzie chroniony**) ? with this new anti-virus programme.
3 When you (**klikniesz w tę ikonkę**) ?, you'll find your files.
4 You shouldn't use public wi-fi networks to log in (**na swoje konto**) ? .
5 (**Pozwól, że ci pokażę**) ? how it works.

6 **W zeszycie przetłumacz fragmenty tekstu podane w nawiasach na język angielski.**

DID YOU KNOW?

Lady Ada Lovelace (1815–1852) was the only daughter of Lord Byron, whose *The Giaour* [1] (**został przetłumaczony**) ? into Polish by Adam Mickiewicz. Ada was passionate about science. In her opinion, you could present everything as digits. This made her a pioneer of computing. Unfortunately, Lady Lovelace's ideas [2] (**nie zostały zrozumiane**) ? in the 19th century. But a hundred years later, the new computing language for the American army [3] (**został nazwany**) ? 'Ada' in honour of Lady Lovelace. In 1994, the TAP (The Ada Project) website [4] (**została stworzona**) ? by women scientists at Yale University to collect information and resources related to women in IT.

7 **Dopasuj wypowiedzi A–F do sytuacji 1–6. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Who Says What, When and Where?

1 You don't need any help.
2 Your computer has just crashed and you need your friend's help.
3 Your colleague is grateful to you, but you don't think it's a big deal.
4 Ask your friend for the thing that you can't reach.
5 Your neighbour helped you to carry your things upstairs.
6 You're very busy and your friend wants to talk to you.

A Not right now, please.
B Could you pass it to me, please?
C That's really kind of you.
D No, thanks. I can manage.
E Don't mention it.
F Will you do me a favour, please?

10 SPORT

Słowniczek S10

DYSCYPLINY SPORTOWE

aerobics /eə'rəʊbɪks/ aerobik
athletics /æθ'letɪks/ lekkoatletyka
badminton /'bædmɪntən/ badminton
baseball /'beɪsbɔːl/ bejsbol
basketball /'bɑːskətbɔːl/ koszykówka
bowling /'bəʊlɪŋ/ gra w kręgle
boxing /'bɒksɪŋ/ boks
climbing /'klaɪmɪŋ/ wspinaczka
cycle /'saɪkəl/ jeździć na rowerze
cycling /'saɪklɪŋ/ kolarstwo
dive /daɪv/ nurkować, skakać do wody
diving /'daɪvɪŋ/ nurkowanie, skoki do wody
football (BrE) / soccer (AmE) /'fʊtbɔːl/'sɒkə/ piłka nożna
gymnastics /dʒɪm'næstɪks/ gimnastyka (dyscyplina)
horse-riding /'hɔːs ˌraɪdɪŋ/ jazda konna
ice hockey /'aɪs ˌhɒki/ hokej na lodzie
individual/team sports /ˌɪndə'vɪdʒuəl/'tiːm spɔːts/ sporty indywidualne/zespołowe
indoor/outdoor sports /ˌɪndɔː/ aʊtˌdɔː 'spɔːts/ sporty halowe/uprawiane na świeżym powietrzu
karate /kə'rɑːti/ karate
long-/short-distance running /ˌlɒŋ-/ˌʃɔːt ˌdɪstəns 'rʌnɪŋ/ bieg długo-/krótkodystansowy
marathon /'mærəθən/ maraton
race /reɪs/ wyścig; ścigać się
rollerblading /'rəʊləˌbleɪdɪŋ/ jazda na łyżworolkach
sailing /'seɪlɪŋ/ żeglarstwo
skate /skeɪt/ jeździć na łyżwach
skateboarding /'skeɪtbɔːdɪŋ/ jazda na deskorolce
skating /'skeɪtɪŋ/ łyżwiarstwo
ski /skiː/ jeździć na nartach
ski jumping /'skiː ˌdʒʌmpɪŋ/ skoki narciarskie
skiing /'skiːɪŋ/ narciarstwo
swim /swɪm/ pływać
swimming /'swɪmɪŋ/ pływanie
table tennis /'teɪbəl ˌtenɪs/ tenis stołowy
the long/high jump /ðə 'lɒŋ/'haɪ dʒʌmp/ skok w dal / wzwyż
tug-of-war /ˌtʌg əv 'wɔː/ przeciąganie liny
volleyball /'vɒlibɔːl/ siatkówka
water sports /'wɔːtə ˌspɔːts/ sporty wodne
windsurfing /'wɪndˌsɜːfɪŋ/ windsurfing
winter sports /ˌwɪntə 'spɔːts/ sporty zimowe

SPORTY EKSTREMALNE

adrenaline /ə'drenəlɪn/ adrenalina
bungee jumping /'bʌndʒi ˌdʒʌmpɪŋ/ skoki na linie z dużej wysokości
extreme sport /ɪkˌstriːm 'spɔːt/ sport ekstremalny
free fall /'friː fɔːl/ spadanie swobodne
hang-gliding /'hæŋ ˌglaɪdɪŋ/ lotniarstwo
kite surfing /'kaɪt ˌsɜːfɪŋ/ surfing z latawcem
skydiving, parachuting /'skaɪdaɪvɪŋ, 'pærəʃuːtɪŋ/ spadochroniarstwo

SPRZĘT SPORTOWY

board /bɔːd/ deska
football boots /'fʊtbɔːl ˌbuːts/ korki
football kit /'fʊtbɔːl kɪt/ strój do gry w piłkę nożną
gloves /glʌvz/ rękawice
goggles /'gɒgəlz/ gogle
helmet /'helmɪt/ kask
jersey /'dʒɜːzi/ koszulka sportowa (noszona np. przez piłkarzy)
net /net/ siatka
parachute /'pærəʃuːt/ spadochron
rollerblades /'rəʊləˌbleɪdz/ łyżworolki
rope /rəʊp/ lina
skateboard /'skeɪtbɔːd/ deskorolka
skates /skeɪts/ łyżwy
ski boots /'skiː ˌbuːts/ buty narciarskie
skis /skiːz/ narty
sports equipment /'spɔːts ɪˌkwɪpmənt/ sprzęt sportowy
sports gear /'spɔːts ˌgɪə/ sprzęt/strój sportowy
swimming cap /'swɪmɪŋ ˌkæp/ czepek pływacki
swimming costume /'swɪmɪŋ ˌkɒstjʊm/ kostium kąpielowy
tennis ball /'tenɪs ˌbɔːl/ piłka tenisowa
tennis racket /'tenɪs ˌrækət/ rakieta do tenisa
tracksuit /'træksuːt/ dres
trainers /'treɪnəz/ buty sportowe
trunks /trʌŋks/ kąpielówki
wet suit /'wet suːt/ pianka (np. do surfingu, nurkowania)
whistle /'wɪsəl/ gwizdek

LUDZIE W SPORCIE

athlete /'æθliːt/ lekkoatleta/lekkoatletka, sportowiec/sportsmenka
captain /'kæptɪn/ kapitan
champion /'tʃæmpiən/ mistrz/mistrzyni
coach/trainer /kəʊtʃ/'treɪnə/ trener/trenerka
cyclist /'saɪklɪst/ kolarz/kolarka
diver /'daɪvə/ nurek, skoczek (do wody)
footballer /'fʊtbɔːlə/ piłkarz/piłkarka
goalkeeper /'gəʊlˌkiːpə/ bramkarz/bramkarka
gymnast /'dʒɪmnæst/ gimnastyk/gimnastyczka
lifeguard /'laɪf gɑːd/ ratownik/ratowniczka
opponent /ə'pəʊnənt/ przeciwnik/przeciwniczka
player /'pleɪə/ gracz
professional /prə'feʃənəl/ zawodowiec; profesjonalny, zawodowy
referee /ˌrefə'riː/ sędzia (np. w piłce nożnej)
runner /'rʌnə/ biegacz/biegaczka
skater /'skeɪtə/ łyżwiarz/łyżwiarka
skier /'skiːə/ narciarz/narciarka
ski-jumper /'skiːdʒʌmpə/ skoczek narciarski
spectator /spek'teɪtə/ widz
sportsman/sportswoman /'spɔːtsmən/'spɔːtsˌwʊmən/ sportsmen/sportsmenka
supporter /sə'pɔːtə/ kibic
swimmer /'swɪmə/ pływak/pływaczka
winner /'wɪnə/ zwycięzca/zwyciężczyni

MIEJSCA

basketball court /'bɑːskətbɔːl ˌkɔːt/ boisko do koszykówki
boxing ring /'bɒksɪŋ ˌrɪŋ/ ring bokserski
football pitch /'fʊtbɔːl ˌpɪtʃ/ boisko do piłki nożnej
gym/gymnasium /dʒɪm/dʒɪm'neɪziəm/ sala gimnastyczna; siłownia
racing track /'reɪsɪŋ ˌtræk/ tor wyścigowy
rink /rɪŋk/ lodowisko
ski slope /'skiː ˌsləʊp/ stok narciarski
(national) stadium /(ˌnæʃənəl) 'steɪdiəm/ stadion (narodowy)
swimming pool /'swɪmɪŋ ˌpuːl/ basen
tennis court /'tenɪs kɔːt/ kort tenisowy
track /træk/ bieżnia, tor

WSPÓŁZAWODNICTWO

beat /biːt/ pokonać; uderzenie
car/cycling race /'kɑː/'saɪklɪŋ ˌreɪs/ wyścig samochodowy/kolarski
championship /'tʃæmpiənʃɪp/ mistrzostwa
cheer /tʃɪə/ kibicować, wiwatować
compete /kəm'piːt/ współzawodniczyć
competition/contest /ˌkɒmpə'tɪʃən/ 'kɒntest/ zawody
defeat /dɪ'fiːt/ pokonać
defend /dɪ'fend/ bronić
draw /drɔː/ remis; zremisować
exhibition game /ˌeksə'bɪʃən ˌgeɪm/ mecz towarzyski
fight /faɪt/ walczyć; walka
final/semi-final /'faɪnəl/'semiˌfaɪnəl/ finał/półfinał
first/second half /ˌfɜːst/ˌsekənd 'hɑːf/ pierwsza/druga połowa
fixed game /ˌfɪkst 'geɪm/ ustawiony mecz (tzw. ustawka)
foul /faʊl/ faul; sfaulować
game /geɪm/ gra, mecz
gold/silver/bronze medal /ˌgəʊld/ ˌsɪlvə/ˌbrɒnz 'medl/ złoty/srebrny/brązowy medal
half-time /ˌhɑːf 'taɪm/ przerwa w połowie meczu
kick /kɪk/ kopać; kopnięcie
injury /'ɪndʒəri/ kontuzja
live /laɪv/ na żywo
lose /luːz/ przegrać
loss /lɒs/ przegrana
match /mætʃ/ mecz
national team /'næʃənəl ˌtiːm/ drużyna narodowa
Paralympics /ˌpærə'lɪmpɪks/ paraolimpiada
penalty /'penlti/ rzut karny, punkty karne
play a game /ˌpleɪ ə 'geɪm/ grać mecz
point /pɔɪnt/ punkt
practice /'præktɪs/ trening
practise /'præktɪs/ trenować, ćwiczyć
race /reɪs/ ścigać się; wyścig
score /skɔː/ wynik (meczu); zdobyć punkt (np. strzelając bramkę)
sporting event /'spɔːtɪŋ ɪˌvent/ wydarzenie sportowe
support /sə'pɔːt/ dopingować
the Olympic Games/the Olympics /ðiː əˌlɪmpɪk 'geɪmz/ ðiː ə'lɪmpɪks/ igrzyska olimpijskie
the Winter Olympics / ðiː ˌwɪntər ə'lɪmpɪks/ zimowe igrzyska olimpijskie
the World Cup / ðə ˌwɜːld 'kʌp/ mundial
tournament /'tʊənəmənt/ turniej
train /treɪn/ trenować

ZWROTY

be into sth /ˌbi 'ɪntə ˌsʌmθɪŋ/ lubić coś, interesować się czymś
be useless at sth / ˌbi 'juːsləs ət ˌsʌmθɪŋ/ być beznadziejnym w czymś
do a sport /ˌduː ə 'spɔːt/ uprawiać sport
do athletics/yoga/karate /ˌduː æθ'letɪks/'jəʊgə/kə'rɑːti/ uprawiać lekkoatletykę/jogę/karate
(be) founded /(ˌbi) 'faʊndəd/ (zostać) założonym (np. o drużynie)
get an injury /ˌget ən 'ɪndʒəri/ doznać kontuzji
go for a run/swim /ˌgəʊ fər ə 'rʌn/ ə 'swɪm/ pójść pobiegać/popływać
go swimming/jogging/sailing/diving/skiing/skating/bowling /ˌgəʊ 'swɪmɪŋ/'dʒɒgɪŋ/'seɪlɪŋ/ 'daɪvɪŋ/'skiːɪŋ/'skeɪtɪŋ/'bəʊlɪŋ/ pójść popływać/pobiegać/żeglować/nurkować/na narty/na łyżwy/na kręgle
have a go /ˌhəv ə 'gəʊ/ spróbować
keep fit /ˌkiːp 'fɪt/ utrzymywać formę
knock sb out /ˌnɒk ˌsʌmbɒdi 'aʊt/ znokautować kogoś
lose a game /ˌluːz ə 'geɪm/ przegrać mecz
make up your mind /'meɪk ˌʌp jə 'maɪnd/ zdecydować się
play tricks on sb /ˌpleɪ 'trɪks ɒn ˌsʌmbɒdi/ płatać komuś figle, żartować z kogoś
score a point/goal /ˌskɔːr ə 'pɔɪnt/ 'gəʊl/ zdobyć punkt / strzelić gola
set/break a record /ˌset/ˌbreɪk ə 'rekɔːd/ ustanowić/pobić rekord
take part in a competition /ˌteɪk ˌpɑːt ɪn əˌkɒmpə'tɪʃən/ brać udział w zawodach
take up a sport /ˌteɪk ˌʌp ə 'spɔːt/ zacząć uprawiać sport
win a match /ˌwɪn ə 'mætʃ/ wygrać mecz
win a prize /ˌwɪn ə 'praɪz/ zdobyć nagrodę
work out (at the gym) /'wɜːk ˌaʊt (ət ðə 'dʒɪm)/ ćwiczyć (na siłowni)

INNE

confidence /'kɒnfɪdəns/ ufność, wiara
confident 'kɒnfɪdənt/ pewny siebie, przekonany
couch potato /'kaʊtʃ pəˌteɪtəʊ/ leniuch, osoba spędzająca dużo czasu na kanapie, wpatrując się w telewizor
enthusiastic atmosphere /ɪnˌθjuːziˌæstɪk 'ætməsfɪə/ entuzjastyczna atmosfera
Off he went! /ˌɒf hiː 'went/ I ruszył!
workout /'wɜːkaʊt/ trening, ćwiczenia

1 **Znajdź w słowniczku obok:**

1 trzy nazwy miejsc, w których można uprawiać sport z użyciem piłki, np. *tennis court*
2 sześć nazw sportowców, np. *footballer*
3 trzy nazwy sportów, w których NIE używa się piłki, np. *swimming*
4 trzy wyrazy/wyrażenia oznaczające wygraną lub przegraną w sporcie, np. *lose a game*
5 trzy czasowniki, które mają taką samą formę jak rzeczowniki, np. *beat*

2 **W parach zadajcie sobie nawzajem pytania i odpowiedzcie na nie.**

1 Do you prefer individual sports or team games? Why?
2 Which indoor and outdoor sports do you do?
3 Which sports do you enjoy watching?
4 Which do you prefer: going to a match or watching it on TV?
5 What sports equipment would you like to get for your birthday?

3 2 25 **Posłuchaj rozmowy na temat zajęć sportowych odbywających się w różne dni tygodnia. Dopasuj do każdych zajęć 1–4 odpowiedni dzień tygodnia A–E. Jeden dzień tygodnia został podany dodatkowo. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

SPORTS	DAYS OF THE WEEK
1 basketball	A Monday
2 diving	B Tuesday
3 football	C Wednesday
4 gymnastics	D Thursday
	E Friday



Polish versus English

Angielskie słowo ***athlete*** może oznaczać, w zależności od kontekstu, lekkoatletę lub ogólnie sportowca. Słowo ***gymnastics*** odnosi się do gimnastyki jako dyscypliny sportowej, natomiast codzienną gimnastykę poranną lub wieczorną określamy nazwą ***keep-fit exercises***.
Boisko do piłki nożnej nazywa się (*football*) ***pitch***, natomiast boisko do koszykówki – (*basketball*) ***court***, tak jak (*tennis*) ***court***, czyli kort tenisowy.

4 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach formami: A, B lub C.**

1 The Tour de France is a well-known cycling ? .
A race **B** match **C** game
2 **X:** What was the ? ?
Y: 3–1.
A points **B** score **C** penalty
3 I go to football ? twice a week.
A practice **B** kick **C** championship
4 Wimbledon is the oldest tennis ? in the world.
A tournament **B** medal **C** match
5 **X:** Who won?
Y: No one, the match ended in a ? .
A loss **B** draw **C** victory
6 England won the FIFA World ? once, in 1966.
A Tournament **B** Competition **C** Cup

5 2 26 **Posłuchaj pięciu wypowiedzi (1–5) i dopasuj je do osób A–F. Jedną osobę podano dodatkowo. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

A referee **B** spectator **C** footballer
D champion **E** fans **F** coach

6 **W zeszycie uzupełnij pytania odpowiednimi formami czasowników z ramki. Następnie zadajcie sobie w parach utworzone pytania i odpowiedzcie na nie.**

do keep lose 2x take win work

1 What do you do to ? fit?
2 Do you like ? out at the gym? Why?/Why not?
3 What new sport would you like to ? up?
4 Do you think everyone should ? sports? Why?/Why not?
5 Are you sad when your country's team ? an important football game?
6 Have you ever ? part in a sporting competition? Did you ? a prize?

7 VOX POPS **Zadajcie sobie nawzajem pytanie i odpowiedzcie na nie, korzystając ze słowniczka.**

Can you remember a sporting moment when you were really happy or sad?



SPRAWDŹ SIĘ

PAST PERFECT

1 **W zeszycie uzupełnij zdania formami czasowników z ramki.**

had already won had finished had left put

1 At the swimming pool, I realised that I ? my swimsuit at home.
2 I ? on my swimming cap and jumped into the pool.
3 The race ? before my brother came.
4 I was happy because I ? two swimming races.

2 **Popatrz na zdania w ćwiczeniu 1 i odpowiedz na pytania.**

1 Która czynność nastąpiła jako pierwsza w każdym zdaniu?
2 W którym zdaniu użyto dwóch form czasu Past Simple? Dlaczego?

GRAMMAR BANK ▸ strona 153

3 **W zeszycie uzupełnij zdania czasownikami w nawiasach w czasie Past Simple i Past Perfect.**

1 We (**go**) ? skiing as soon as the snow (**cover**) ? the slope.
2 When I (**finish**) ? my morning jog, Kate (**already** / **have**) ? breakfast.
3 She (**stop**) ? playing volleyball after she (**suffer**) ? a knee injury.
4 I (**cannot**) ? dive because I (**not take**) ? my wet suit with me.
5 Monica (**do**) ? many sports before she (**take up**) ? athletics professionally.
6 Mark (**decide**) ? to go home when he (**realise**) ? that he (**forget**) ? his football kit.

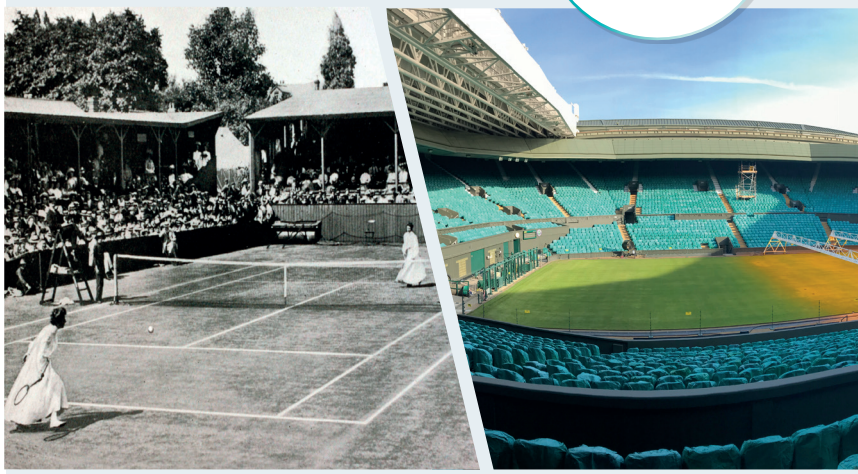
4 **W zeszycie przetłumacz fragmenty zdań na język angielski.**

1 When Jenny got home, she learnt that Peter (**poszedł na łyżwy**) ? an hour before.
2 She was so good at skiing that nobody believed she (**nigdy nie jeździła na nartach**) ? before.
3 Agnieszka won the tournament after she (**pokonała amerykańską tenisistkę**) ?.
4 Olek was hungry after the game, but then he remembered that his grandma (**zrobiła**) ? some dumplings for him!
5 She won the match after her opponent (**popełniła**) ? a simple mistake.

5 2 27 **W zeszycie uzupełnij tekst podanymi czasownikami w czasie Simple Past lub Past Perfect. Posłuchaj i sprawdź.**

WIMBLEDON CHAMPIONSHIPS

Here's The News!



If you are a tennis fan, then I'm sure you have heard about Wimbledon. Organised in London every summer, it is the oldest and one of the most prestigious tennis tournaments in the world.

The first Wimbledon tournament [1](**take**) ? place in 1877 when tennis was still a new sport. There were no professional tennis players and cricket was the most popular spectator sport. In fact, Spencer Gore, who [2](**win**) ? the first 1877 tournament, [3](**play**) ? cricket professionally before signing up for the Wimbledon Championships.

Some things haven't changed at Wimbledon since its early days. The matches are still played on grass, just like over a hundred years ago. However, the courts are very different. In 2009, their owners [4](**install**) ? a special roof over the main court that can be closed in case of rain. Now, bad weather doesn't stop the matches.

An important Wimbledon tradition is that the players wear white clothes. At first, women had to wear a long white dress. When, in 1922, Suzanne Lenglen [5](**appear**) ? on the court wearing a shorter dress, the public was shocked because they [6](**never see**) ? anything like that.

If you are interested in tennis, make sure to visit the Wimbledon Lawn Tennis Museum. You'll discover more fun facts about this sport.

6 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach na podstawie tekstu z zadania 5.**

1 ? was the sport people were interested in before tennis.
2 Spencer Gore was ? of the first Wimbledon Championships.
3 The main court's roof can be opened if it ?.

POWTÓRZ TAKŻE

LICZEBNIKI GŁÓWNE I PORZĄDKOWE

GRAMMAR BANK ▸ strona 153

1 **Odpowiedzcie na pytanie.**

▶ Which of the sporting events would you like to see live?

1 the Ski Jumping World Cup

2 a men's volleyball match at the Olympic Games

3 the Polish national football team playing a match at the national stadium

4 a figure skating competition

5 the women's Wimbledon final

2 **Dobierz początki zdań 1–5 do ich zakończeń A–E. Następnie przyporządkuj poszczególne zdania do wydarzeń sportowych z zadania 1. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 When our team scored the winning goal,
2 Before I went to see the competition,
3 When their opponents won another set,
4 The hill looked much higher than
5 She was the favourite in the tournament because

A I'd never been to a professional ice rink.
B she had already won it six times before.
C the ones I had seen before.
D I almost cried out of happiness.
E I thought that they had just lost their chance of a medal.

3 2.28 **Przeczytaj tekst o drużynie koszykarskiej Globetrotters. Odpowiedz na pytania.**

1 When and where was the team founded?
2 Where have the Globetrotters played so far?
3 How many games have they played so far?
4 Why are their games called exhibition games?
5 What kind of spectators should choose back seats at their matches?

4 **Przeczytaj tekst jeszcze raz i uzupełnij zdania zgodnie z jego treścią. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 The Globetrotters is an American team that started ?.
2 Almost ? spectators have seen their matches so far.
3 If you don't want the Globetrotters to ? on you, you should sit at the back.
4 Players often give spectators ? after a game.

5 **W parach odpowiedzcie na pytania. Uzasadnijcie odpowiedzi.**

1 Would you like to go and see the Globetrotters play?
2 Would you choose a back seat at their match?

HARLEM GLOBETROTTERS

One of the most entertaining sporting events you can go to is a Harlem Globetrotters basketball match. The Globetrotters travel all over the world so that people can see their amazing shots, and have a lot of fun.

The team was founded in 1926 in the USA. Since then, they have played over 26,000 games and entertained more than 148 million fans in over 120 countries around the world.

The Globetrotters matches are called exhibition games because they combine sport with comedy. They are a professional team – the players are paid and their games are not fixed.

If you are lucky enough to get a ticket, you may be surprised not only by their sporting but also entertainment skills. They like to play tricks on spectators, like throwing water on them or pulling them onto the court. So, if you have come just to enjoy the match, get a seat at the back!

At the end of the show, the Harlem Globetrotter athletes stand politely on the court while excited fans take photographs or get autographs.



1 **Odpowiedz na pytania.**

- What does the quote mean? Do you agree with it? Why?/Why not?

> "Every man loves what he is good at."
> *Thomas Shadwell*

2 **Dopasuj wyróżnione części zdań do podanych w tabelce wyrazów o podobnym znaczeniu. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

coach	defeat	opponent	supporters
take part	take up	tournament	useless

1 I'm sure Barcelona can **beat** Real Madrid!
2 Do you know if Jack is going to **compete** in the race?
3 How many teams played in the **competition**?
4 The **fans** are always happy when their team wins.
5 I lost! The **other player** was much better than me.
6 We should **start doing** a team sport to keep fit.
7 Our judo **trainer** studied in Japan when he was younger.
8 I'm **really bad** at ball games, and that's why I never play them.

3 **Dopasuj nazwy wydarzeń sportowych do sportów. Odpowiedz na pytanie.**

Champions League	Davis Cup		
Formula 1 Grand Prix	NBA Finals	Super Bowl	
Tour de France	World Series		

American football	basketball	baseball	cycling	
football	motor racing	tennis		

- Which event would you like to go to and why?

I'd like to go the Super Bowl because I think it's really exciting. Besides, I'd really like to visit the USA.

4 2 29 **Posłuchaj rozmowy Marka i Jenny na temat wydarzeń sportowych i wskaż sport, który będą oglądali.**

basketball	football	motor racing	tennis



5 2 30 **Posłuchaj pięciu wypowiedzi i dialogów. Odpowiedz na pytania poniżej. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

In which text does a speaker …

A tell someone how to improve in a sport?
B say he/she has plans to start playing a sport?
C mention a sport he/she doesn't like?
D disagree with a decision made in a sport?
E say he/she isn't good at a particular sport?

6 2 30 **Posłuchaj nagrania jeszcze raz i wybierz odpowiedzi: A, B lub C. Zapisz je w zeszycie.**

1 Which sport did she **NOT** do?

A B C



2 Which sport does she like the most?

A B C



3 Which sport are they talking about?

A B C



4 What was the result of the football match?
A Their team won.
B Their team lost.
C The match ended in a draw.

5 What does Harry want to buy?

A B C



7 **W zeszycie ułóż pytania z rozsypanych wyrazów. Odpowiedzcie na nie w parach.**

1 sport(s) / at / you / good / are / which / ?
2 like / try / to / you / would / sport(s) / which / ?

PRZYDATNE ZWROTY

PROPOZYCJE

Let's go skiing. Chodźmy na narty.
Maybe we could go to the pool? Może moglibyśmy/mogłybyśmy pójść na basen?
How about playing tennis/a game of tennis? Może zagramy w tenisa?
Why don't we watch the match? Moglibyśmy/Mogłybyśmy obejrzeć mecz.
Why don't you take up a sport? Mógłbyś/Mogłabyś zacząć uprawiać jakiś sport.
Would you like to go for a swim? Czy chciałbyś/chciałabyś pójść popływać?
Do you feel like going for a run? Masz ochotę pójść pobiegać?

ODPOWIEDZI

With pleasure. Z przyjemnością.
Yes. Sure, why not? Czemu nie?
That's a good/great idea. To dobry/świetny pomysł.
No, thanks. Nie, dziękuję.
Maybe some other time. Może innym razem.
Thank you, but ... Dziękuję, ale…
I'd like to, but … Chciałbym/Chciałabym, ale…
Sorry, but … Przykro mi, ale…
Not (right) now. Nie w tej chwili.
I don't think that's a good idea. To chyba nie jest dobry pomysł.
You must be joking! Chyba żartujesz!
I don't feel like going to the gym today. Nie mam dzisiaj ochoty iść na siłownię.

1 **Przeczytaj wpis na blogu Johna, wielbiciela sportów ekstremalnych. Wskaż poprawne uzupełnienie luk: A, B lub C.**

Extreme Life

John Wayne, 15 DECEMBER



After all the sightseeing in Hong Kong, I said to my friends: '*List*en guys! [1] ? getting some adrenaline? Let's go to the Macau Tower for the highest bungee jump in the world.' But when I was standing on the platform, 233 metres above the ground, I was really terrified although I [2] ? a few bungee jumps before. Did I jump? I did and the free fall was unforgettable. But if you don't feel like [3] ? the highest bungee jump, why don't you try sky jumping? It is different from bungee jumping because you don't free fall but you go all the way to the ground slowly and in a standing position.
Check my photos, please. Would you like to have a go?

1	**A** Could we	**B** Do you want	**C** How about
2	**A** have made	**B** made	**C** had made
3	**A** to do	**B** doing	**C** do

2 2 31 **W zeszycie uzupełnij zdania odpowiednimi formami czasowników z ramki. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**

skate dive do go go

1 Let's ? to the gym.
2 Do you feel like ? with sharks?
3 How about ? ? I'd like to try out my new skates.
4 Maybe we could ? for a bike ride?
5 Would you like to ? nothing and laze on the patio?

3 **Przeczytaj odpowiedzi na propozycje z zadania 2. i wybierz poprawne formy. W niektórych zdaniach obie formy są prawidłowe. Dopasuj odpowiedzi do propozycji.**

A **What** / **Why** not? Do you want me to bring some ice cream?
B I'd **like** / **love** to, but I forgot my trunks.
C **With** / **My** pleasure. Let me get my helmet.
D **No** / **Not** now. There are too many people on the rink.
E **Good** / **Great** idea. I really feel like working out.

4 **Napisz w zeszycie propozycje do odpowiedzi z zadania 3., inne niż podane w zadaniu 2.**

5 **Uzupełnij dialogi. Wpisz w każdą lukę brakujący fragment wypowiedzi tak, aby otrzymać spójne i logiczne teksty.**





Wskazówka

Kiedy opisujesz wydarzenie (np. sportowe), napisz o tym, jakie to wydarzenie, kiedy i gdzie miało miejsce oraz kto w nim uczestniczył. Następnie sprecyzuj, co było najciekawszym momentem akcji oraz opisz rezultat wydarzenia. Możesz również napisać, jak się czułeś/czułaś w tej sytuacji i jakie były reakcje innych osób.

PRZYDATNE ZWROTY

KOLEJNOŚĆ ZDARZEŃ

- first / at first / in the beginning / at the beginning of ...
- then / next / after that
- after, before
- while, when, during
- finally, in the end, at the end of ..., eventually

WYRAŻANIE PRZYCZYNY I SKUTKU

- because, so

WYRAŻANIE ZASKOCZENIA

- suddenly, all of a sudden, surprisingly, to my surprise

1 **Przeczytaj relację z wydarzenia sportowego, podczas którego miało miejsce zaskakujące zdarzenie. Ułóż akapity we właściwej kolejności. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

A Just after United had scored their second goal, one of the Spanish fans ran onto the pitch and fell down. He was lying on the grass with his eyes closed. Both teams stopped playing. Everybody was shocked because they thought there was something seriously wrong with the man.

B The first match I ever watched was at Wembley. Manchester United played against Barcelona, so there were many cheerful, noisy Spanish fans at the stadium.

C Then the Spanish goalkeeper remembered that he had seen that man before. He had played the same trick in Madrid to stop the match. The British police arrested the joker and the match went on. United scored three more goals and won the game.

2 **Michał opisał przebieg ostatniego meczu swojej drużyny. Uporządkuj zdania tak, aby tekst stanowił logiczną całość. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Hi Peter,
How are you? You know I play for our school volleyball team. We have come first in many tournaments, but yesterday's match didn't go well.

A Our opponents took their chance and we lost the match.

B Then our coach let the new boy, Tadek, play. He's good, but he hasn't been in our team for long and we still don't play that well together.

C At first, we were scoring points when suddenly our key defender Kamil twisted his ankle.

D All of us were very disappointed. I hope we'll do better next time.

E He was nervous too, because he had never participated in any important games before.

How about you? How's your baseball practice going?
Take care,
Michał

3 **Zosia napisała do kolegi e-mail z opisem wydarzenia sportowego. Przetłumacz fragmenty podane w nawiasach na język angielski. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Hi Kevin,
You won't believe it! Yesterday I saw Marek Rybka, the famous swimmer! I [1] (**poszłam**) ? to a swimming competition. There's a pool in our school and two boys from my class took part in the event. He [2] (**trenował**) ? for a year before the big day. I [3] (**siedziałam**) ? near Marek Rybka who [4] (**przyszedł**) ? to see the competition as well. He [5] (**właśnie wrócił**) ? from the swimming world championships. Suddenly, somebody [6] (**krzyknął**) ? : 'Marek Rybka is here!'. All the people [7] (**pobiegli**) ? towards Marek! Before they came back, the swimmers [8] (**już skończyli**) ? the race. My classmate won, but he was disappointed that nobody [9] (**widział**) ? his success.
Any sports news from England?
Zosia

4 **W e-mailu do kolegi/koleżanki z Anglii opisz wydarzenie sportowe, które ostatnio widziałeś/widziałaś lub w którym brałeś/brałaś udział. Napisz:**

- kiedy odbywało się wydarzenie,
- jaki był jego przebieg,
- jakie wywarło ono na tobie wrażenie.

Limit słów: 50–120.

1 **Przeczytaj dialog o curlingu i uzupełnij luki odpowiednimi formami wyrazów z ramki. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

come go invite play rule team win



Carol: Where were you yesterday? When I called your place, your mum said you [1] ? curling. I didn't understand it.

Thomas: Actually, I went to see a curling game because my uncle [2] ? me there. He wants to start a curling [3] ? in our town. Did you know that before it [4] ? to North America, the Scots [5] ? already ? it in the 16th century.

Carol: And why is it called curling?

Thomas: It's because of the objects which are moved, or curled, on ice.

Carol: And what are the [6] ? of the game?

Thomas: There are two teams of four players. Each team has got eight stones which must be curled to two targets. The team whose stones are the closest to the centre of the target [7] ?.

Carol: Wow, it's really interesting!

2 **Przeczytaj zdania o początkach kilku dyscyplin zimowych. W zeszycie uzupełnij je czasownikami w czasie Past Simple lub Past Perfect.**

WINTER SPORTS

1 Figure skating (**become**) ? an Olympic event in 1908 after Jackson Haines (**show**) ? his ballet movements on ice about 50 years earlier.

2 In 1965, Sherman Poppen (**build**) ? one of the first modern snowboards for his daughter, who (**earlier** / **have**) ? problems using skis.

3 Women (**start**) ? taking part in ski jumping events at the Olympics in 2014, although the sport (**become**) ? an Olympic discipline in 1924.



3 **USE OF ENGLISH** **W zeszycie przetłumacz na język angielski fragmenty podane w nawiasach tak, aby otrzymać logiczne i poprawne zdania. W każdą lukę możesz wpisac maksymalnie cztery wyrazy.**

1 When I opened my bag, I realised (**że ktoś ukradł**) ? my tickets for the NBA game.

2 When Tim returned (**z siłowni**) ?, he realised that he had left his smartphone in the locker.

3 Amy was hungry because she (**właśnie skończyła**) ? a really hard training session.

4 When Rafał came to the hotel to get (**autograf Marcina Gortata**) ?, the basketball player had already left.

5 Jeremi (**zdał**) ? his final exams and was admitted to the University of Physical Education.

4 **W każdym minidialogu ułóż zdanie z rozsypanych wyrazów. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 **A:** I can be another Lewandowski and score a hat-trick!
B: joking / you / be / must / !

2 **A:** to / now / like / you / would / play / table tennis / ?
B: No, not right now.

3 **A:** something / let's / do / else / .
B: What do you mean?

4 **A:** Come on! Iga Świątek is about to play.
B: busy / am / I / .

5 **A:** Did you go to your football training last Saturday?
B: No, I didn't. not / did / feel / it / like / I / .

6 **A:** we / go / maybe / skating / could / ?
B: I can't. My knee hurts.

5 **Dopasuj wypowiedzi A–F do sytuacji 1–6. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Who Says What, When and Where?

1 A boy to his friend on a Hawaiian beach.
2 Father to his couch potato son.
3 Two people on a slope in the Tatras.
4 Two teams with a rope on the playground.
5 Supporters before a match.
6 A trainer to his/her players.

A How about diving?
B Let's have a tug-of-war.
C Maybe we could ski down Kasprowy?
D Why don't we cheer like never before?
E Why don't you take up a sport?
F Would you like to set a record this year?

BBC

CULTURE & SKILLS

Strange Sports

Football, tennis, hockey and cricket are all popular sports around the world. Most people think that in a sport we must be strong, use our mind and want to win. So what about these activities?

A Chess boxing

It's clear that you need a sharp mind to play chess. But you need a strong body too. Sometimes players sit in the same position for a long time! In some competitions, they play for eleven days! There's also a hybrid sport called 'chess boxing'. To do it, you need to be fit – in body and mind. Boxers fight and then play chess! It's popular in Germany, the UK, India and Russia.

B Extreme ironing

Extreme ironing was invented by Tony Hiam from England over 40 years ago, but it became popular some 20 years later when it appeared on the British TV. This extreme sport is about ironing clothes in an unusual place. Some people take their ironing board to the forest, others want to iron a shirt at the top of a high mountain. The possibilities are almost endless. You can always come up with a more unusual location.

C Haggis hurling

In Scotland, some people like to do haggis hurling. Haggis is a traditional Scottish food that looks like a hard ball, but it's made of special meat. Players have to throw the haggis a long way and also very carefully. The haggis must not break when it hits the ground. So, you have to be strong but also clever.

What do you think? Are these activities sports? Would you like to see them in the Olympics?!



GLOSSARY
endless – niezliczony, nieograniczony
haggis – szkocka potrawa przyrządzana z owczych podrobów, zaszytych i duszonych w owczym żołądku; przypomina polską kaszankę
hurling – rzucanie
ironing board – deska do prasowania
mind – rozum, umysł

READING

1 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 How many sports or games can you name in two minutes?
2 Do you do any sports? Do you do them for fun or for competition?

2 2 32 **Przeczytaj tekst i dopasuj zdjęcia 1-3 do sportów A–C.**

1



2



3



3 **Przeczytaj tekst jeszcze raz. Dopasuj akapity A–C do zdań 1–4. Uwaga! Jeden akapit pasuje do dwóch zdań. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1	The object you use in this sport is a local delicacy.
2	It's a mixture of two popular sports.
3	In this sport, you perform a household chore outdoors.
4	One game may last almost two weeks.

4 **Odpowiedzcie w parach na ostatnie pytanie w tekście oraz na poniższe pytania.**

1 Do you know any other unusual sports and people practising them?
2 What do you imagine backward running is?
3 Do you think it is good/bad for you? Why?

LISTENING

5 BBC 5 **Posłuchaj programu BBC o niezwykłych sportach. Zdecyduj, czy zdania poniżej są prawdziwe, czy fałszywe.**

1 At the World Alternative Games, there are more than 30 sports.
2 Three unusual sports are mentioned except for backward running.
3 Backward running was invented in the last century.
4 If you want to lose weight, backward running is good for you.
5 You may become more intelligent if you do backward running.

6 **Na podstawie informacji zawartych w nagraniu odpowiedz krótko w języku angielskim na pytania. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Who came up with the idea for backward running first?
2 Which parts of your body is backward running good for?
3 Where should you do backward running?

7 **W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ Which of the sports – chess boxing, extreme ironing, haggis hurling or backward running – would be the most difficult for you to do and why?

For me, extreme ironing would be very difficult because I've never used an iron!

PROJECT

8 **W grupach stwórzcie prezentacje na temat niecodziennych sportów.**

1 Choose a few sports that people do in your country.
2 Invent a new hybrid sport from two of these sports.
3 Find some photos of the two sports.
4 Write a short description of the new sport.
5 Present your new sport to the class.
6 Vote on the most popular new hybrid sport!

11 PRACA

Słowniczek S11

ZAWODY

accountant /ə'kaʊntənt/ księgowy/księgowa
app designer /'æp dɪˌzaɪnə/ autor/autorka aplikacji
au pair /ˌəʊ 'peə/ młoda osoba, zwykle kobieta, cudzoziemka zatrudniona do opieki nad dzieckiem i drobnych prac domowych
babysitter /'beɪbiˌsɪtə/ opiekun/opiekunka do dziecka
chef /ʃef/ szef/szefowa kuchni
cleaner /'kliːnə/ sprzątacz/sprzątaczka
clerk /klɑːk/ urzędnik/urzędniczka
computer programmer /kəmˌpjuːtə 'prəʊgræmə/ programista/programistka
decorator /'dekəreɪtə/ dekorator/dekoratorka
director /dəˌrektə/ reżyser/reżyserka
editor /'edɪtə/ redaktor/redaktorka
electrician /ɪˌlek'trɪʃən/ elektryk
engineer /ˌendʒə'nɪə/ inżynier
fashion designer /'fæʃən dɪzaɪnə/ projektant/projektantka mody
firefighter /'faɪəˌfaɪtə/ strażak
flight attendant /'flaɪt əˌtendənt/ steward/stewardesa
florist /'flɒrɪst/ kwiaciarz/kwiaciarka
IT specialist /ˌaɪ 'tiː 'speʃəlɪst/ informatyk/informatyczka
journalist /'dʒɜːnəlɪst/ dziennikarz/dziennikarka
judge /dʒʌdʒ/ sędzia
lawyer /'lɔːjə/ prawnik/prawniczka
librarian /laɪ'breərɪən/ bibliotekarz/bibliotekarka
lifeguard /'laɪfgɑːd/ ratownik/ratowniczka
manager /'mænɪdʒə/ kierownik/kierowniczka
musician /mjuː'zɪʃən/ muzyk
nurse /nɜːs/ pielęgniarz/pielęgniarka
office worker /'ɒfɪs ˌwɜːkə/ pracownik biurowy
plumber /'plʌmə/ hydraulik
police officer /pə'liːs ˌɒfɪsə/ policjant/policjantka
politician /ˌpɒlə'tɪʃən/ polityk
psychologist /saɪ'kɒlədʒɪst/ psycholog
receptionist /rɪ'sepʃənɪst/ recepcjonista/recepcjonistka
restaurant critic /'restərɒnt ˌkrɪtɪk/ krytyk kulinarny
sailor /'seɪlə/ marynarz, żeglarz
scientist /'saɪəntɪst/ naukowiec
security guard /sɪ'kjʊərəti ˌgɑːd/ ochroniarz
shop assistant /'ʃɒp əˌsɪstənt/ sprzedawca/sprzedawczyni
social media consultant /ˌsəʊʃəl ˌmiːdiə kən'sʌltənt/ specjalista/specjalistka w dziedzinie mediów społecznościowych
soldier /'səʊldʒə/ żołnierz
(tourist) guide /('tʊərɪst) gaɪd/ przewodnik/przewodniczka
travel agent /'trævəl ˌeɪdʒənt/ pracownik/pracowniczka biura podróży
TV presenter /ˌtiː 'viː prɪˌzentə/ prezenter telewizyjny / prezenterka telewizyjna
vet /vet/ weterynarz
well-being consultant /wel biɪŋ kən'sʌltənt/ specjalista w dziedzinie zdrowia

SŁOWOTWÓRSTWO

W języku angielskim nazwy zawodów tworzymy przede wszystkim za pomocą odpowiednich końcówek:

- czasownik + *-er, -or* i *-ant*, np. *paint – painter, consult – consultant*
- rzeczownik + *-ian*, np. *politics – politician*
- słowa zakończone na *-ise* lub *-ism* + *-ist,* np. *journalism – journalist*

W ten sposób tworzy się nazwy zawodów związane z naukami ścisłymi, np. *biology – biologist*.

MIEJSCA PRACY

airport /'eəpɔːt/ lotnisko
army /'ɑːmi/ wojsko
bakery /'beɪkəri/ piekarnia
building site /'bɪldɪŋ ˌsaɪt/ budowa
butcher's /'bʊtʃərz/ sklep mięsny
editorial office /ˌedɪ'tɔːriəl 'ɒfɪs/ redakcja
embassy /'embəsi/ ambasada
factory /'fæktəri/ fabryka
fashion house /'fæʃən ˌhaʊs/ dom mody
florist's /'flɒrɪsts/ kwiaciarnia
lab/laboratory /læb/lə'bɒrətri/ laboratorium
law court /'lɔː ˌkɔːt/ sąd
library /'laɪbrəri/ biblioteka
parliament /'pɑːlɪmənt/ parlament
prison /'prɪzən/ więzienie
travel agency /'trævəl ˌeɪdʒənsi/ biuro podróży

PRZYMIOTNIKI (praca)

badly paid /ˌbædli 'peɪd/ źle płatny
challenging /'tʃælɪndʒɪŋ/ ambitny
demanding /dɪ'mɑːndɪŋ/ trudny, wymagający
dream (job) /driːm (dʒɒb)/ wymarzona (praca)
full-time /ˌfʊl 'taɪm/ na pełny etat
holiday/summer/weekend (job) /'hɒlədeɪ/'sʌmə/'wiːkend (dʒɒb)/ (praca) wakacyjna/weekendowa
part-time /ˌpɑːt 'taɪm/ w niepełnym wymiarze godzin
satisfying /'sætəsfaɪ-ɪŋ/ satysfakcjonujący
shift (work) /'ʃɪft (wɜːk)/ (praca) zmianowa
well-paid /ˌwel 'peɪd/ dobrze płatny
temporary /'tempərəri/ tymczasowy

PRZYMIOTNIKI (pracownik)

caring /'keərɪŋ/ opiekuńczy
energetic /ˌenə'dʒetɪk/ energiczny
enthusiastic /ɪnθjuːzi'æstɪk/ pełen entuzjazmu
frustrated /frʌs'treɪtɪd/ sfrustrowany
hard-working /ˌhɑːd'wɜːkɪŋ/ pracowity
impatient /ɪm'peɪʃənt/ niecierpliwy
impolite /ˌɪmpə'laɪt/ niegrzeczny
independent /ˌɪndɪ'pendənt/ niezależny
lazy /'leɪzi/ leniwy
patient /'peɪʃənt/ cierpliwy
polite /pə'laɪt/ grzeczny
professional /prə'feʃənəl/ profesjonalny
qualified /'kwɒlɪfaɪd/ wykwalifikowany
reliable /rɪ'laɪəbəl/ solidny, niezawodny
sensible /'sensəbəl/ rozsądny

CZASOWNIKI (obowiązki w pracy)

advise /əd'vaɪz/ doradzać, radzić
consult /kən'sʌlt/ konsultować się, radzić się
deliver /dɪ'lɪvə/ dostarczać
design /dɪ'zaɪn/ projektować
give orders /ˌgɪv 'ɔːdəz/ wydawać polecenia
look after / take care of /ˌlʊk 'ɑːftə/ ˌteɪk 'keər əv/ opiekować się
manage /'mænɪdʒ/ zarządzać, kierować
repair /rɪ'peə/ naprawiać
run a business /rʌn ə 'bɪznɪs/ prowadzić firmę
save /seɪv/ ratować, oszczędzać
serve /ˌsɜːv/ obsługiwać
take orders /ˌteɪk 'ɔːdəz/ przyjmować zamówienia
treat patients /ˌtriːt 'peɪʃənts/ leczyć pacjentów
type /taɪp/ pisać (na komputerze)
use /juːz/ używać
wear a uniform /weər ə 'juːnɪfɔːm/ nosić mundur, uniform

WYNAGRODZENIE

bonus /'bəʊnəs/ premia
earn /ɜːn/ zarabiać
make money /meɪk 'mʌni/ zarabiać pieniądze
minimum wage /ˌmɪnəməm 'weɪdʒ/ płaca minimalna
pay /peɪ/ płaca; płacić
(pay) rise /('peɪ) raɪz/ podwyżka
pension /'penʃən/ emerytura, renta (pieniądze)
pocket money /'pɒkɪt ˌmʌni/ kieszonkowe
salary /'sælәri/ pensja (miesięczna, roczna)
tip /tɪp/ napiwek
unemployment benefit /ˌʌnɪm'plɔɪmənt ˌbenəfɪt/ zasiłek dla bezrobotnych
wage/wages /weɪdʒ/'weɪdʒɪz/ płaca, zarobki (szczególnie zapłata tygodniowa, dniówka)

LUDZIE W PRACY

boss /bɒs/ szef/szefowa
client /'klaɪənt/ klient/klientka (np. fryzjera, prawnika)
customer /'kʌstəmə/ klient/klientka (np. w sklepie)
colleague /'kɒliːg/ kolega/koleżanka z pracy
employee /ɪm'plɔiiː/ pracownik/pracownica
employer /ɪm'plɔɪə/ pracodawca
staff /stɑːf/ personel
team /tiːm/ zespół

POSZUKIWANIE PRACY

apply for a job /əˌplaɪ fər ə 'dʒɒb/ ubiegać się o pracę
be/get fired /ˌbi/ˌget 'faɪəd/ zostać zwolnionym
career /kə'rɪə/ zawód, kariera
certificate /sə'tɪfɪkət/ świadectwo, zaświadczenie
change your job /ˌtʃeɪndʒ jə 'dʒɒb/ zmienić pracę
employ /ɪm'plɔɪ/ zatrudnić
employment /ɪm'plɔɪmənt/ zatrudnienie
experience /ɪk'spɪəriəns/ doświadczenie
get a job /ˌget ə 'dʒɒb/ dostać pracę
give up / quit work /ˌgɪv 'ʌp/ˌkwɪt 'wɜːk/ rzucić pracę
job agency /'dʒɒb ˌeɪdʒənsi/ biuro pośrednictwa pracy
job candidate /'dʒɒb ˌkændədət/ kandydat/kandydatka do pracy
job interview /ˌdʒɒb 'ɪntəvjuː/ rozmowa kwalifikacyjna
look for a job /ˌlʊk fər ə 'dʒɒb/ szukać pracy
lose one's job /ˌluːz wʌnz 'dʒɒb/ stracić pracę
place of work /ˌpleɪs əv 'wɜːk/ miejsce pracy
post/position /pəʊst/pə'zɪʃən/ stanowisko
qualifications /ˌkwɒlɪfɪ'keɪʃənz/ kwalifikacje
qualities /'kwɒlətiz/ przymioty, zalety
sign a contract /ˌsaɪn ə 'kɒntrækt/ podpisać umowę
skill /skɪl/ umiejętność
task /tɑːsk/ zadanie
train /treɪn/ szkolić
unemployed /ˌʌnɪm'plɔɪd/ osoba bezrobotna; bezrobotny/bezrobotna
(work) permit /(wɜːk) 'pɜːrmɪt/ pozwolenie (na pracę)

INNE

be off sick /ˌbi ɒf 'sɪk/ być na zwolnieniu chorobowym
be successful /ˌbi sək'sesfəl/ odnieść sukces
contact with people /'kɒntækt wɪð ˌpiːpəl/ kontakt z ludźmi
(job) satisfaction /('dʒɒb) ˌsætəsfækʃən/ satysfakcja (zawodowa)
emigrate /'emɪgreɪt/ emigrować
do sth for a living /ˌduː ˌsʌmθɪŋ fər ə'lɪvɪŋ/ zarabiać czymś na życie
get promoted /ˌget prə'məʊtɪd/ dostać awans
responsible for sth /rɪ'spɒnsəbəl fə ˌsʌmθɪŋ/ odpowiedzialny za coś
retire /rɪ'taɪə/ przejść na emeryturę
retirement /rɪ'taɪəmənt/ emerytura
share ideas /ˌʃeər aɪ'dɪəz/ dzielić się pomysłami
set up your own company /set ˌʌp jər ˌəʊn 'kʌmpəni/ założyć własną firmę
work abroad /ˌwɜːk ə'brɔːd/ pracować za granicą
work as /'wɜːk əz/ pracować jako
work for (a company) /ˌwɜːk fər (ə'kʌmpəni)/ pracować w (firmie)
work full-time /ˌwɜːkˌfʊl 'taɪm/ pracować na pełen etat
work irregular hours /ˌwɜːk ɪˌregjələr 'aʊəz/ mieć nieregulowane godziny pracy
work long hours /ˌwɜːk ˌlɒŋ 'aʊəz/ pracować wiele godzin dziennie
work on sth /'wɜːk ɒn ˌsʌmθɪŋ/ pracować nad czymś
work part-time /ˌwɜːk pɑːt'taɪm/ pracować w niepełnym wymiarze godzin
work shifts /ˌwɜːk 'ʃɪfts/ pracować na zmiany
work with a computer /ˌwɜːk wɪð ə kəm'pjuːtə/ pracować na komputerze

1 **Znajdź w słowniczku obok:**

1 nazwy pięciu zawodów, które zazwyczaj wykonuje się w biurze, np. *manager*
2 nazwy pięciu zawodów wymagających kreatywności, np. *architect*
3 nazwy pięciu zawodów wykonywanych w stroju służbowym, np. *police officer*
4 cztery przymiotniki określające cechy dobrego przewodnika turystycznego, np. *energetic*
5 trzy wyrażenia lub zwroty związane ze zmianą pracy, np. *quit work*

2 **W zeszycie uzupełnij zdania odpowiednimi formami czasowników ze słowniczka. Czy zgadzasz się z tymi stwierdzeniami?**

1 You should always ? a contract when you start a new job.
2 Don't ? up work unless you have found a new one.
3 When you are ? for a job, you need to send your CV.
4 If you work hard, you will ? promoted in the end.
5 It's a good idea to ? up your own company and be independent.

3 **Wybierz trzy wyrazy lub wyrażenia ze słowniczka i przekaż je koledze/koleżance. Jego/jej zadaniem jest napisanie zdań, w których wystąpią te słowa.**

Example: work, earn, company



Joan works as a vlogger.
She earns good money.
She runs her company.

4 2 33 **Posłuchaj sześciu osób mówiących o swojej pracy. W zeszycie dopasuj osoby (1–6) do nazw zawodów, jakie wykonują (A–F).**

A shop assistant
B architect
C plumber
D nursery school teacher
E postman/postwoman
F firefighter

Polish versus English

Angielski wyraz **pension** nie oznacza pensji, czyli wynagrodzenia pracownika, lecz pieniądze wypłacane emerytowi (emeryturę). Pensja to po angielsku **salary** (jeśli jest wypłacana co miesiąc) lub **wage(s)** (szczególnie tygodniówka, dniówka – zwykle w odniesieniu do pracowników fizycznych).

5 2 33 **Posłuchaj ponownie nagrania i w zeszycie uzupełnij zdania brakującymi czasownikami.**

1 I drive around eight villages and ? letters and parcels.
2 I ? buildings.
3 We ? people when there's a fire or a flood.
4 People call me and I ? it for them.
5 I ? customers in a shop.
6 I ? of children and teach them.

6 **W zeszycie uzupełnij zdania słowami z ramki.**

benefit rise pension pocket salary wages

1 Nicole is a good lawyer, so she earns a good ?.
2 Amy finally managed to get a job as a waitress. Her ? are not very high, but better than the unemployment ? she had before.
3 Ethan doesn't earn very much, but he may get a ? next year.
4 My grandma is retired, so she gets a ?.
5 Every week Sam gets £10 ? money from his parents.

7 **W zeszycie uzupełnij zdania poprawnymi przyimkami.**

1 Jack is responsible ? closing the shop in the evenings.
2 What do you do ? a living?
3 I'd like to work ? a journalist ? a travel magazine.
4 I've got an office job, so I work ? a computer for 8 hours a day.
5 Peter is working ? a very interesting project now.

8 **VOX POPS** **W parach zadajcie sobie nawzajem pytanie i odpowiedzcie na nie.**

How do you and other people in you family get to school or work?



SPRAWDŹ SIĘ

PYTANIA POŚREDNIE

1 **W zeszycie połącz części zdań.**

1 I wonder
2 I'd like to know whether
3 Could you tell me when
4 Do you know

A if he's going to retire next year?
B you've ever worked as a waiter.
C how this machine works.
D I will get promoted?

2 **Popatrz na zdania w ćwiczeniu 1 i odpowiedz na pytania.**

1 Czy podkreślone fragmenty mają szyk zdania pytającego czy oznajmującego?
2 Kiedy na końcu pytań pośrednich stawiamy znak zapytania?

GRAMMAR BANK ▸ strona 154

3 **W zeszycie przekształć pytania w pytania pośrednie.**

1 Does he wear a uniform at work? I'm not sure ?.
2 Are you going to apply for the job? Can you tell us ??
3 When did you talk to him? I'd like to know ?.
4 Could you lend me your tablet? I wonder if ?.

SPRAWDŹ SIĘ

MOWA ZALEŻNA

4 **Przeczytaj parę zdań. W zeszycie uzupełnij tabelkę.**

Mowa niezależna: Amy said, 'John, I didn't see your boss yesterday'.
Mowa zależna: Amy told John that she hadn't seen his boss the day before.

Mowa niezależna	Mowa zależna
1 ?	she
didn't see	2 ?
3 ?	his
yesterday	4 ?

5 **Przeczytaj pytania i wskaż właściwe uzupełnienie zdania.**

Mowa niezależna: Mary asked, 'Are you tired?'
Mowa zależna: Mary asked me if I was tired.

Pytanie przytaczane w mowie zależnej przyjmuje szyk zdania **pytającego / oznajmującego**.

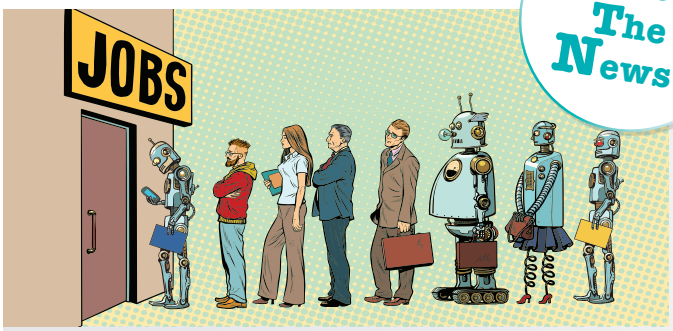
GRAMMAR BANK ▸ strona 154

6 **Przepisz zdania do zeszytu, używając mowy zależnej. Odpowiedz na pytanie.**

1 My parents once said, 'Vlogging is not a real job.'
2 Someone once told me, 'Sharing too much information on social media can hurt your career.'
3 A friend once told me, 'Very few YouTubers make a lot of money.'
4 My teacher once said, 'In the future people will only work in virtual reality.'

▸ Do you agree with the opinions? Why?/Why not?

7 2 34 **W zeszycie uzupełnij luki w wywiadzie, stosując mowę zależną. Posłuchaj wywiadu, aby sprawdzić odpowiedzi.**



Presenter: Hello and welcome to our programme. Today we're on the phone with Tom, a job consultant. Hello, Tom.
Tom: Hi everybody, I'm up to my ears in work*. Is it going to be a short interview?
Presenter: I'm sorry, I didn't hear you. Our assistant was collecting dirty cups. Could you repeat that?
Tom: I said [1] ? up to my ears in work. And I asked if [2] ? going to be a short interview.
Presenter: Sure, Tom. Here's my first question: do you think that there will be any new jobs in ten years' time?
Tom: Now I didn't hear you. What was your question?
Presenter: I asked if [3] ? be any new jobs in ten years' time.
Tom: But of course! Everything changes: some jobs appear, others disappear. A vlogger or a drone pilot are examples of jobs that didn't exist 15 years ago. Our society is changing, people live longer. The elderly will need, for example, well-being consultants who will advise them.
Presenter: Let me repeat the last sentence: you said older people [4] ? the help of well-being consultants?
Tom: That's right.
Presenter: Thank you Tom. It's very interesting, but we have to finish.
Tom: I'm sorry, did you say we [5] ? finish?
Presenter: That's right. Thank you for your time! Bye!

8 **W zeszycie odpowiedz na pytania na temat tekstu z zadania 7.**

1 What does Tom do for a living?
2 Why did he want the interview to be short?
3 What jobs does Tom mention that appeared in recent times?

1 Dopasuj zawody do zdjęć i definicji.

call centre worker | drone pilot | game tester
social media manager | subtitlor | YouTuber



This person …

A translates films.
B can fly an aircraft.
C only talks to customers on the phone.
D looks after a company's online image.
E makes money from posting viral videos.
F looks for problems and bugs in a new product.

2 W zeszycie przetłumacz fragmenty zdań na język angielski. Przyporządkuj zdania zawodom z zadania 1. Niektóre zdania pasują do kilku profesji.

1 Could you explain to me (**co dokładnie robisz**) ? ?
2 Can I ask you (**ile pieniędzy możesz**) ? make out of your channel?
3 I'd like to know (**czy musisz pracować**) ? shifts.
4 Can you tell me (**ile filmów przetłumaczyłaś**) ? so far?
5 I wonder (**gdzie mogę się nauczyć**) ? this job.
6 Do you remember (**kiedy pomyślałeś**) ? that you could change your hobby into a profession?

3 W parach odpowiedzcie na pytania.

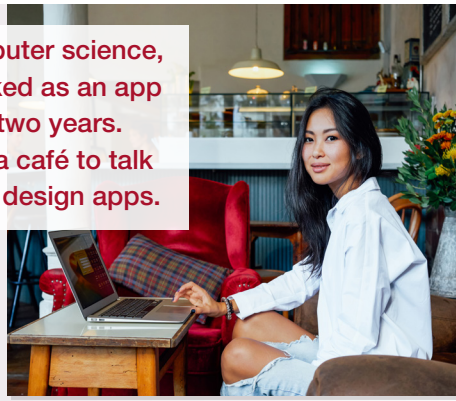
▶ Which of the people in exercise 1 would you like to interview? Why? What questions would you ask them?

4 2 35 Przeczytaj wywiad i ogłoszenie. W zeszycie uzupełnij luki w e-mailu zgodnie z treścią tekstów.

Hi Mike,

I've just read an interesting interview with Niki, an [1] ? and I thought I could become one myself. The job gives her a lot of freedom, which I like. It took Niki [2] ? to design her first app. It has helped [3] ? to find new homes. Do you think I could learn app designing? I've found a course online that costs [4] ? and lasts [5] ?. Let me know what you think about it.

Magda



Niki (20) studies computer science, but she has also worked as an app designer for the past two years. We're meeting her in a café to talk about what it's like to design apps.

How did you start designing apps?

When I was in high school, I was a volunteer at an animal shelter. We were thinking about how to make people adopt homeless animals. I thought about a mobile matching app for dogs and people. You know, you fill in a form about your lifestyle and what kind of dog you'd like to adopt, and then you get a matching dog. As it was quite an expensive thing to produce, I decided to do it myself.

Did you already have the necessary skills?

Generally, I was interested in computer programming, but I had to learn app designing. So, for a start, I went to my brother, who's an IT specialist, and he taught me the basics. And so, I designed my app in a year. It's a great success and over a hundred dogs have found homes since then.

Congratulations! And what are the advantages of being an app designer?

First of all, you make things. Any job where you can be creative is usually satisfying. Also, it's an amazing feeling to know that thousands of people are using the thing that you have created. And my grandma Sophia is really proud of me too.

Do you have to sit in an office?

It depends on your employer really, but I'm lucky I can work from anywhere. What's more, I work flexible hours. It's convenient because I'm a morning person and the best time to work for me is from 6 a.m.

Have you ever dreamt about being an app designer?
Your dream may come true with us.
Learn to design your first app today!

In our course you will learn:
- how to plan your app,
- how to program,
- how to find a market for your app.

Duration: 30 hours

Fee: £120

1 **Przeczytaj cytat i odpowiedz na pytania.**

1 What does the quote mean? Do you agree with it? Why?/Why not?

> **"If you want to do your job well, you've got to love it. If you haven't found your dream job, keep looking."**

2 What does *keep looking* mean? Choose A, B or C.

A always watch something
B hold a pair of binoculars
C continue to look

2 **W zeszycie uzupełnij definicje wyrazami z ramki.**

certificate decision earn full-time
mistake money pay part-time
skill train

1 When you **make a** ? , you do something wrong.
2 If you have a ? **job**, you work for eight hours a day, from Monday to Friday.
3 Your ? is the money someone gives you for the job that you do.
4 When you are paid for a job, you **make** ? .
5 When you ? , someone teaches you how to do something.
6 A ? is a piece of paper that shows you have studied something and passed.
7 When you **make a** ? , you choose something or somebody.
8 If you work a few afternoons a week, you have a ? **job**.
9 A ? is an ability to do something well.
10 People who work ? **money** from their job.

3 2 36 **Posłuchaj trzech wypowiedzi na temat pracy i wskaż zawód pasujący do każdej wypowiedzi.**

A a firefighter or a lifeguard?
B an app designer or an IT specialist?
C a police officer or a security guard?

4 **Odpowiedz na pytania.**

1 Are there any jobs that only men/women usually do? What are they?
2 What do you think about some jobs being reserved for men/women only? Do you agree with the idea?

5 2 37 **Posłuchaj wywiadu na temat Anny Divya pilotującej samoloty odrzutowe. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu uzupełnij każdą lukę jednym wyrazem.**

1 Anny is the ? woman to become a pilot of a Boeing 777.
2 Aviation was an unusual ? for a woman.
3 Anny's ? has always supported her.
4 Her parents didn't have enough ? for the school fees.
5 Anny wasn't able to ? well when she spoke English.



6 2 37 **Ponownie posłuchaj wywiadu. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu uzupełnij w zeszycie luki w poniższej notatce.**

Anny Divya (my notes)

1 flies a plane that carries almost ? people
2 born in ?
3 person who inspired her: ?
4 money for school fees borrowed from family, friends and ?
5 at the start had ? English pronunciation
6 thinks you should work hard and ?

7 **W zeszycie przetłumacz fragmenty zdań na język angielski. W każdą lukę możesz wstawić maksymalnie cztery wyrazy.**

1 (**Czy wiesz, jak**) ? she became a pilot?
2 She said that was what (**zawsze chciała**) ? to do.
3 Could you tell us (**czy miała**) ? any other problems?
4 It's important to work hard and to (**podążać za marzeniami**) ? .

8 **W zeszycie ułóżcie pytania z rozsypanych wyrazów i odpowiedzcie na nie.**

1 job / your / is / dream / What / ?
2 to follow / you / ready / dreams / Are / your / ?
3 were seven / did / you / want to be / when / What / you / ?

PRZYDATNE ZWROTY

PYTANIA O PLANY I MARZENIA

What would you like to do after you finish school? Co chciałbyś/chciałabyś robić, kiedy skończysz szkołę?
What are your plans for the future? Jakie są twoje plany na przyszłość?
Why do you want to be (a dentist)? Dlaczego chcesz być (dentystą/dentystką)?
Do you think you'll move abroad? Czy sądzisz, że przeprowadzisz się za granicę?



WYRAŻANIE PLANÓW I MARZEŃ

I'd like to be/become (an engineer). Chciałbym/Chciałabym być/zostać (inżynierem).
I'm planning to get a weekend job. Zamierzam znaleźć pracę weekendową.
It's my dream to (work in film). Moim marzeniem jest (pracować w filmie).
It's my ambition to have a well-paid job. Moją ambicją jest mieć dobrze płatną pracę.
I don't want to (work in an office). Nie chcę pracować (w biurze).
I hope I'll study in Cambridge. Mam nadzieję, że będę studiować w Cambridge.
If all goes well, I'll run my dad's business. Jeśli wszystko pójdzie dobrze, poprowadzę firmę taty.
I hope so/not. Mam nadzieję, że tak/nie.

1 **Przyjrzyj się zdjęciu i uzupełnij w zeszycie każdą lukę jednym wyrazem tak, aby powstał spójny i logiczny tekst. Dla ułatwienia podano pierwsze litery wyrazów. Odpowiedz na pytanie z tekstu.**

In the picture there are four young [1] **e** ? of a modern company. They're working together in a [2] **t** ?. They're probably having a [3] **m** ?. They're [4] **s** ? on colourful beanbags. This kind of office space creates a pleasant atmosphere. I think that makes people more creative. I'd love to work there.

How about you? Would you like your classroom arranged in this way? Why?/Why not?



2 2 38 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach tak, aby zachować sens pytań z rozmowy o pracę. Posłuchaj nagrania i sprawdź odpowiedzi. Następnie w parach odpowiedzcie na pytania.**

1 'Is it your ambition to be successful in life?'
First, the interviewer asked me if ?.
2 'What's your biggest dream?'
Then she wanted to know what ?.
3 'Would you like to work in a team or on your own?'
She also asked if ?.
4 'Do you want to set up your own company in the future?'
She wanted to know if ?.
5 'What salary do you hope to get?'
Finally, she asked ?.

3 2 39 **Posłuchaj nagrania i odpowiedz krótko na usłyszane pytania, używając podanych zwrotów. Następnie wybierz jedno pytanie, na które chcesz udzielić w zeszycie pełnej odpowiedzi.**

I hope not.
If all goes well, I will.
I hope so.
I don't know. Maybe.
I wouldn't like to.

4 2 40 **Usłyszysz cztery wypowiedzi (1–4). Do każdej z nich dobierz właściwą reakcję A–E. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jedna reakcja została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnej wypowiedzi.**

A Let's hope I don't have to study and work.
B I'd like to study medicine and become a surgeon one day.
C I hope not.
D If all goes well, I'll go to university in the USA.
E Because it's my dream to help others.

5 **W parach odegrajcie scenkę.**

Imagine you have been invited for an interview as a waiter/waitress at a local pizzeria.

- Write five questions you may be asked.
- How would you answer the questions?
- Role play the interview: one of you is an interviewer, the other – an interviewee.

Wskazówka

Pisząc blog, możesz dzielić się planami ze swoimi czytelnikami. Może masz już swój wymarzony zawód? Opisz go: wyjaśnij, na czym polega ta praca oraz co musisz zrobić, by móc ją wykonywać. Wybór konstrukcji gramatycznych zależy od tego, jak konkretne są twoje plany. Możesz też wspomnieć o swoich zainteresowaniach czy dotychczasowych osiągnięciach, które przybliżają cię do wymarzonej pracy.

PRZYDATNE ZWROTY

- **I want to work as a journalist.** Chcę pracować jako dziennikarz/dziennikarka.
- **I'd like to be/become a doctor.** Chciałbym/chciałabym być/zostać lekarzem/lekarką.
- **I hope I'll start my own company.** Mam nadzieję, że założę własną firmę.
- **I'm going/planning to learn foreign languages so that I can become a tourist guide.** Zamierzam się uczyć języków, żeby zostać przewodnikiem/przewodniczką.
- **I'm doing a baking course in the summer.** Latem zrobię kurs pieczenia.

1 **Przeczytaj wpis na blogu Oli, w którym pisze na temat wymarzonego zawodu. Wskaż zdania odnoszące się do jej planów i zamierzeń na przyszłość. Zastanów się, jakich czasów i konstrukcji używa, aby je wyrazić. Przyporządkuj te zdania do następujących kategorii:**

- określenie zamiarów i intencji,
- określenie działań zaplanowanych w określonym czasie,
- opisywanie przyszłości, co do której nie ma jeszcze konkretnych planów.

DREAM BIG BUT SET GOALS

Many of us can't imagine their dream jobs when they are fifteen. But I think you could start by asking yourself what your interests and skills are. Then think about your dream job and set goals.

As for me, I'd like to be a fashion designer because I'm interested in fashion. I'm good at drawing and sewing. I'm going to study Fashion Design in Antwerp. That's why I'm planning to start saving money for my studies from January. One day I'll open my boutique selling unique luxury clothes. At present, I'm participating in a course for young designers. In June, I'm taking lessons in Flemish to get ready for my studies.

Small steps are important!

2 **Znany bloger, Quisine King, informuje na blogu:**

- o jakim zawodzie marzy,
- co chciałby osiągnąć w tym zawodzie,
- dlaczego właśnie ten zawód wydaje mu się idealny.

Przeczytaj wpis, a następnie odpowiedz na pytania.

Many friends ask me what my ideal future job is. I'd like to be a chef, of course! I mean, an outstanding and well-known chef.

To me, the kitchen is like a chemistry lab and I'm the scientist working on new foods and tastes. I want to be a chef who is a real cooking trendsetter.

I'm going to study hard to learn both the traditional and new ways of preparing meals. I can work in my father's restaurant to get some experience when I graduate. Later, perhaps I'll work for a famous restaurant serving my own dishes.

In my perfect job, I can combine my passion for cooking, making customers happy and earning money.

1 What is Quisine King's dream job?
2 How is he going to prepare for his ideal job?
3 What will he do when he gets some experience?
4 What is his definition of a perfect job as a chef?

3 **Przeczytaj wpis na blogu i wybierz właściwe uzupełnienie zdań.**

I hope I [1] **will be** / **am going** a computer programmer in the future. I [2] **love** / **'d love** computers and IT is my favourite school subject. One day I [3] **am running** / **will run** my own IT business.

I [4] **am going to develop** / **am developing** new kinds of programs and new ways of programming when I graduate from Technical University.

I [5] **would like** / **will** to make programming a school subject in future. I [6] **will plan** / **am planning** to write a simple program for teenagers so that they can learn basic IT English in summer. I even have a name for it: *IT for free*.

4 **Przygotuj wpis na blogu, w którym:**

- poinformujesz o swoim wymarzonym zawodzie i wyjaśnisz, dlaczego tak ci się on podoba,
- napiszesz, na czym będzie polegała twoja praca,
- opiszesz przygotowania do wykonywania tej pracy.

Limit słów: 50–120.

1 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach, wybierając poprawną odpowiedź: A lub B.**



Kate works from home. Her friend is asking her some questions about it.

1 Can you tell me ? to work from home?
A if it is easy **B** is it easy

2 I wonder how much time ? on work daily.
A do you spend **B** you spend

3 Do you know ? a company that is looking for employees now?
A is there **B** if there is

4 I'd like to know ? work from home in ten years' time.
A if you will **B** will you

5 I'm curious ? you with your work.
A how your cat helps **B** how does your cat help

2 **W zeszycie dopasuj odpowiedzi Kate (A–E) do pytań w zadaniu 1. Następnie zamień odpowiedzi na mowę zależną, rozpoczynając zdania od: *Kate said that …***

A Too much!
B She helps me by purring and keeping me company.
C I have no idea, but you can find a lot of adverts on the Internet.
D I like it, so probably I will.
E Yes, it is but, in my opinion, only for those who are disciplined.

3 **W zeszycie zamień na mowę zależną dialog odbywający się podczas rozmowy kwalifikacyjnej. Użyj czasowników: *asked, answered*.**

Interviewer: Why do you want to become a flight attendant?
Robert: It's always been my dream.
Interviewer: What are your strengths?
Robert: I can deal with stress well and I'm a sociable person.
Interviewer: What do you know about our airline?
Robert: I know you're the best in your business.
Interviewer: How long are you going to work for us?
Robert: I will work as long as the airline is satisfied with me.
Interviewer: Finally, when can you start?
Robert: Now!

4 **USE OF ENGLISH** **W zeszycie przetłumacz na język angielski fragmenty podane w nawiasach tak, aby otrzymać logiczne i poprawne zdania. W każdą lukę możesz wstawić maksymalnie cztery wyrazy.**

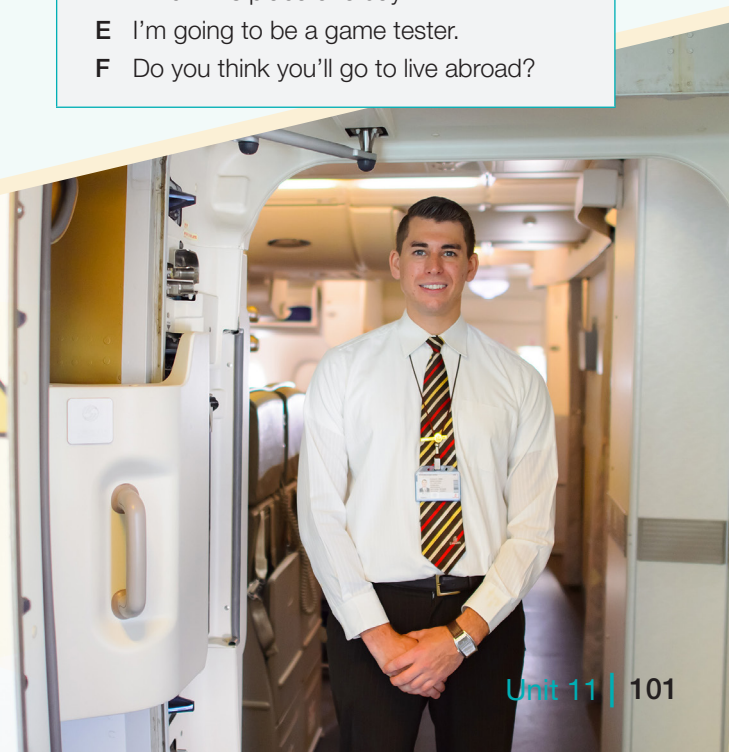
1 John (**pracuje na zmiany**) ? .
2 The interviewer wanted to know (**czy jestem cierpliwy**) ? .
3 Mary knew what time (**przyjedzie autor**) ? .
4 Tell me (**kiedy Edison wynalazł**) ? a voice recorder.
5 I asked him what (**jest jego wymarzona praca**) ? .

5 **W zeszycie dopasuj wypowiedzi A–F do sytuacji 1–6.**

Who Says What, When and Where?

1 Somebody is asking if you are planning to move.
2 You tell your friend about your dream job.
3 You'd like to manage a family business in the future.
4 Your teacher asks your class about their future plans.
5 You're asking a friend what salary she'd like to get.
6 You tell your friend a secret.

A What would you like to do after you finish school?
B How much would you like to earn?
C No one knows it yet, but I'm going to go to a technical secondary school.
D I'll run this place one day.
E I'm going to be a game tester.
F Do you think you'll go to live abroad?



12 ZAKUPY I USŁUGI

Słowniczek S12

RODZAJE SKLEPÓW

baker's /'beɪkəz/ piekarnia
bookshop /'bʊkʃɒp/ księgarnia
butcher's /'bʊtʃəz/ sklep mięsny
cake shop /'keɪk ʃɒp/ ciastkarnia
charity shop /'tʃærəti ʃɒp/ sklep (zwykle z używanymi rzeczami), z którego dochód przeznaczony jest na cele charytatywne
chemist's/pharmacy /'kemɪsts/ 'fɑːməsi/ apteka
clothes shop /'kləʊðz ʃɒp/ sklep z ubraniami
cosmetics shop/beauty store /kɒz'metɪks ʃɒp/'bjuːti stɔː/ drogeria
department store /dɪ'pɑːtmənt ˌstɔː/ dom towarowy
farmers' market /'fɑːməz ˌmɑːkɪt/ rynek, targ z żywnością
florist's /'flɒrɪsts/ kwiaciarnia
furniture shop /'fɜːnɪtʃə ˌʃɒp/ sklep meblowy
greengrocer's /'griːnˌgrəʊsəz/ sklep owocowo-warzywny
grocer's /'grəʊsəz/ sklep spożywczy
newsagent's /'njuːzˌeɪdʒənts/ kiosk z gazetami
online shop /'ɒnlaɪn ˌʃɒp/ sklep internetowy
pet shop /'pet ˌʃɒp/ sklep zoologiczny
second-hand shop /ˌsekənd 'hænd ʃɒp/ sklep z używanymi rzeczami
shoe shop /'ʃuː ˌʃɒp/ sklep obuwniczy
shopping centre /'ʃɒpɪŋ ˌsentə/ centrum handlowe
sports shop /'spɔːts ˌʃɒp/ sklep sportowy
stationer's /'steɪʃənəz/ sklep z artykułami papierniczymi
sweet shop /'swiːt ˌʃɒp/ sklep ze słodyczami

W SKLEPIE

accessories /ək'sesəriz/ akcesoria
bargain /'bɑːgɪn/ okazja (cenowa)
basket /'bɑːskɪt/ koszyk
browse /braʊz/ przeglądać, rozglądać się
cashier /kæ'ʃɪə/ kasjer/kasjerka
change /tʃeɪndʒ/ reszta
cheap /tʃiːp/ tani
(self-)checkout /(self)'tʃekaʊt/ (samoobsługowa) kasa
choice /tʃɔɪs/ wybór
competitive /kəm'petətɪv/ konkurencyjny
cosmetics /kɒz'metɪks/ kosmetyki
cost /kɒst/ koszt; kosztować
customer /'kʌstəmə/ klient/klientka
deliver /dɪ'lɪvə/ dostarczać
delivery /dɪ'lɪvəri/ dostawa
electrical items /ɪ'lektrɪkəl ˌaɪtəmz/ artykuły elektryczne
expensive /ɪk'spensɪv/ drogi
gifts /gɪfts/ upominki
luxury items /'lʌkʃəri ˌaɪtəmz/ towary luksusowe
price /praɪs/ cena
products/goods /'prɒdʌkts/gʊdz/ produkty, towary
queue /kjuː/ stać w kolejce; kolejka
second-hand /ˌsekənd'hænd/ używany
sell /sel/ sprzedawać
(attentive) shop assistant /(əˌtentɪv) 'ʃɒp əˌsɪstənt/ (pomocny, usłużny, dbały) sprzedawca
shopping bag /'ʃɒpɪŋ ˌbæg/ torba na zakupy
shopping list /'ʃɒpɪŋ ˌlɪst/ lista zakupów
special offer /ˌspeʃəl 'ɒfə/ oferta specjalna, promocja
staff /stɑːf/ obsługa, personel
stationery /'steɪʃənəri/ artykuły papiernicze
trolley /'trɒli/ wózek na zakupy

KUPOWANIE UBRAŃ

changing/fitting room /'tʃeɪn.dʒɪŋ/ 'fɪtɪŋ ˌruːm/ przymierzalnia
designer clothes /dɪ'zaɪnə kləʊðz/ drogie, markowe ubrania
fashionable/trendy /'fæʃənəbəl/ 'trendi/ modny
fit /fɪt/ pasować (pod względem rozmiaru)
I'm a size (12). /ˌaɪm ə ˌsaɪz ('twelv)/ Noszę rozmiar (12).
ladies' fashion /'leɪdiz ˌfæʃən/ odzież damska
loose /luːs/ luźny
match /mætʃ/ pasować (do innej części garderoby pod względem wzoru/stylu)
menswear /'menzweə/ odzież męska
size /saɪz/ rozmiar
tight /taɪt/ ciasny
too small/big /ˌtuː 'smɔːl/'bɪg/ zbyt mały/duży
try something on /ˌtraɪ ˌsʌmθɪŋ 'ɒn/ przymierzać coś

PIENIĄDZE

banknote/note /'bæŋknəʊt/nəʊt/ banknot
cent /sent/ cent
coin /kɔɪn/ moneta
currency /'kʌrənsi/ waluta
euro /'jʊərəʊ/ euro
penny/pence /'peni/pens/ pens/ pensy
pocket money /'pɒkɪt ˌmʌni/ kieszonkowe
pound sterling /ˌpaʊnd 'stɜːlɪŋ/ funt szterling (waluta brytyjska)
US dollar /ˌjuː ˌes 'dɒlə/ dolar amerykański
value /'vælju:/ wartość
zloty /'zlɒtɪ/ złoty

SKŁADANIE REKLAMACJI

... is missing /... ɪz 'mɪsɪŋ/ brakuje…
broken /'brəʊkən/ zepsuty, stłuczony, złamany
complain (about the service) /kəm'pleɪn (əˌbaʊt ðə 'sɜːvɪs)/ składać skargę (na obsługę)
exchange sth for sth else /ɪks'tʃeɪndʒ ˌsʌmθɪŋ fə ˌsʌmθɪŋ ˌels/ wymienić jedną rzecz na drugą
get/have your money back /ˌget/ˌhæv jə 'mʌni bæk/ otrzymać zwrot pieniędzy
go off /ˌgəʊ 'ɒf/ zepsuć się (o żywności)
hole /həʊl/ dziura
It doesn't work. /ɪt ˌdʌzənt 'wɜːk/ To nie działa.
make a complaint /ˌmeɪk ə kəm'pleɪnt/ złożyć reklamację
poor quality /ˌpɔː 'kwɒləti/ słaba jakość
receipt /rɪ'siːt/ paragon, kwit
refund /rɪ'fʌnd/ zwracać pieniądze; /'riːfʌnd/ zwrot pieniędzy
repair /rɪ'peə/ naprawiać
return /rɪ'tɜːn/ zwrócić
scratched /skrætʃt/ porysowany
send sth back /ˌsend ˌsʌmθɪŋ 'bæk/ odesłać coś
solve the problem /ˌsɒlv ðə 'prɒbləm/ rozwiązać problem
speak/talk to the manager /ˌspiːk/ ˌtɔːk tə ðə 'mænɪdʒə/ rozmawiać z kierownikiem (sklepu)
torn /tɔːn/ rozdarty, porwany
wrong colour/size /ˌrɒŋ 'kʌlə/'saɪz/ zły kolor/rozmiar

PUNKTY USŁUGOWE

beauty salon /'bjuːti 'sælɒn/ salon piękności
car wash /'kɑː wɒʃ/ myjnia samochodowa
cash machine /'kæʃ məˌʃiːn/ bankomat
dry cleaner's /ˌdraɪ 'kliːnəz/ pralnia chemiczna
garage/service station /'gærɪdʒ/ 'sɜːvəs ˌsteɪʃən/ warsztat samochodowy, stacja obsługi
hairdresser's /'heəˌdresəz/ fryzjer
petrol station /'petrəl ˌsteɪʃən/ stacja benzynowa
service /'sɜːvɪs/ usługa
theme park /'θiːm pɑːk/ park rozrywki

REKLAMA

ad /æd/ reklama, ogłoszenie (pot.)
advertise /'ædvətaɪz/ reklamować, zachęcać do kupienia
advertisement/advert /əd'vɜːtɪsmənt/'ædvɜːt/ reklama, ogłoszenie
advertising campaign /'ædvətaɪzɪŋ kæmˌpeɪn/ kampania reklamowa
brochure /'brəʊʃə/ broszura
commercial /kə'mɜːʃəl/ reklama radiowa i telewizyjna
flyer /'flaɪə/ ulotka reklamowa
junk mail /'dʒʌŋk meɪl/ przesyłki reklamowe
leaflet /'liːflət/ ulotka
poster /'pəʊstə/ plakat
slogan /'sləʊgən/ hasło reklamowe
sponsor /'spɒnsə/ sponsor

ZWROTY

20 per cent discount/off /ˌtwenti pə ˌsent 'dɪskaʊnt/'ɒf/ 20 procent zniżki
Anything else? /ˌeniθɪŋ 'els/ Czy coś jeszcze?
buy sth at half price /ˌbaɪ ˌsʌmθɪŋ ət ˌhɑːf 'praɪs/ kupić coś za połowę ceny
buy sth in a sale /ˌbaɪ ˌsʌmθɪŋ ɪn ə 'seɪl/ kupić coś na wyprzedaży
buy sth online /ˌbaɪ ˌsʌmθɪŋ ɒn'laɪn/ kupić coś przez internet
Can I help you? /ˌkæn aɪ 'help jʊ/ Czym mogę służyć?
due to /'djuː tə/ z powodu
enter your PIN /ˌentə jə 'pɪn/ wprowadzić PIN
(not) have enough money (on you) /(ˌnɒt) ˌhæv ɪˌnʌf 'mʌni (ɒn jʊ)/ (nie) mieć dość pieniędzy (przy sobie)
How much is ...? /ˌhaʊ 'mʌtʃ ɪz .../ Ile kosztuje…?
I can/can't afford it /aɪ ˌkæn/ˌkɑːnt ə'fɔːd ɪt/ Stać/Nie stać mnie na to.
pay in cash / by (credit) card /ˌpeɪ ɪn 'kæʃ / baɪ ('kredɪt) kɑːd/ płacić gotówką / kartą (kredytową)
save money /'seɪv ˌmʌni/ oszczędzać pieniądze
sell like hot cakes /ˌsel laɪk 'hɒt ˌkeɪks/ sprzedawać się jak ciepłe bułeczki
spend money /'spend ˌmʌni/ wydawać pieniądze
That's £20 altogether. /ˌðæts ˌtwenti 'paʊndz ˌɔːltəˌgeðə/ Razem będzie 20 funtów.

INNE

inconvenience /ˌɪnkən'viːniəns/ kłopot, niedogodność
leftovers /'leftəʊvəz/ resztki (jedzenia)
review /rɪ'vjuː/ recenzja
swap /swɒp/ zamieniać, wymieniać
swishing /'swɪʃɪŋ/ spotkanie towarzyskie połączone z wymianą, np. ubrań

1 **Znajdź w słowniczku obok:**

1 cztery rodzaje materiałów reklamowych, np. *leaflet*
2 pięć czasowników związanych z zakupami, np. *browse*
3 nazwy siedmiu typów punktów usługowych, np. *dry cleaner's*
4 pięć wyrażeń związanych z robieniem zakupów, np. *Can I help you?*
5 trzy przymiotniki opisujące niepełnowartościowy towar, np. *broken*

2 **Korzystając ze słowniczka, w zeszycie uzupełnij zdania nazwami sklepów.**

1 My mum buys vegetables at the farmers' ?.
2 They've built a new ? in our town. There are fifty shops in it, cafés, and a cinema.
3 I can't afford new designer clothes, but I often find really interesting used things at the ?.
4 I'm going to the ?. I need some new pens.
5 Dad has just been to the ?. He's bought some sausages.
6 I'm going to the ? to get my grandma's favourite magazine.

Polish versus English

Angielskie słowo ***chemist's*** oznacza popularny w Wielkiej Brytanii rodzaj sklepu, będący połączeniem drogerii i apteki. Jeśli sklep taki ma wydzieloną część, w której sprzedaje się leki (zwłaszcza na receptę), nazywa się on ***pharmacy***.
drogeria – *chemist's*, *cosmetics shop*, *beauty store*
apteka – *chemist's*, *pharmacy*

3 **Do których sklepów lubisz chodzić? W parach opowiedzcie sobie o ulubionych sklepach.**

I like going to the shoe shop because …



4 3.1 **Posłuchaj dialogu i zdecyduj, czy zdania 1–3 są prawdziwe (P), czy fałszywe (F). Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 The customer wants to try something on.
2 The jeans don't fit.
3 The jeans aren't fashionable.

5 3.1 **Posłuchaj dialogu jeszcze raz i w zeszycie uzupełnij luki w zdaniach.**

1 Excuse me, where's the [1] ??
2 These jeans are [2] ?. Have you got a [3] ??
3 It's the [4] ?, sir.

6 3.2 **W zeszycie uzupełnij dialog słowami z ramki. Następnie posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**

back exchange manager receipt return work

Customer: Good morning. I'd like to [1] ? this hairdryer. I bought it here yesterday and it doesn't [2] ?.
Shop assistant: I'm sorry to hear that. Have you got the [3] ??
Customer: Yes, here it is.
Shop assistant: Would you like to [4] ? the hairdryer for a new one?
Customer: No, I'd just like my money [5] ?, please.
Shop assistant: I'm afraid that's not possible.
Customer: Excuse me? I'd like to talk to the [6] ?.

Polish versus English

Angielskie słowo ***broken*** oznacza zarówno *złamany, stłuczony*, jak i *zepsuty*:
One of the crayons is broken. Jedna z kredek jest **złamana**.
One of the cups is broken. Jedna z filiżanek jest **stłuczona**.
The camera is broken. Aparat jest **zepsuty**.

7 **W zdaniach 1–3 wybierz poprawne formy i zapisz je w zeszycie. Następnie w parach odpowiedzcie na te pytania.**

1 What was the best bargain you've ever bought **in / by** a sale?
2 Do you sometimes buy things **online / on the computer**? What do you buy?
3 Do you spend most of your pocket **cash / money** or do you save it? Why?

SPRAWDŹ SIĘ

ZAIMKI *ONE/ONES*

1 **W zeszycie uzupełnij zdania słowami z ramki.**

apples printer T-shirt

1 **A:** This ? is nice.
B: The yellow **one**? I think it's too baggy.
2 We need a new ?. The old **one** has broken down and it can't be fixed.
3 Which ? shall we buy, the red **ones** or the green **ones**?

Kiedy używamy zaimka *one*, a kiedy *ones*?

ZAIMKI *ANOTHER, OTHER* I *THE OTHER*

2 **W zeszycie połącz części zdań.**

1 I've already had two slices of cake, but …
2 They bought skirts, tops and …
3 The left shoe fits me, but …
4 I just bought these postcards in London because …
5 I don't like it here, let's …

a lots of **other** clothes.
b can I have **another** one?
c find **another** café.
d **the other** one is too small!
e all **the other** souvenirs were too expensive.

3 **Popatrz na zdania w ćwiczeniu 2. Dopasuj wyróżnione zaimki do poniższych znaczeń:**

A *drugi* (z dwóch) lub *pozostałe* (z określonego zbioru)
B *jeszcze* jeden lub *inny*
C *inne*

GRAMMAR BANK ▸ strona 155

4 **W zeszycie uzupełnij dialogi wyrazami *one/ones*.**

1 **A:** I'd like to see the vase that's on the top shelf.
B: This ?
A: No, the blue ?.

2 **A:** Let's buy these oranges.
B: Do you mean the Spanish ?

3 **A:** I need a new mobile phone.
B: But you bought ? two months ago!

5 **W zeszycie zupełnij zdania zaimkami *other, the other* lub *another*.**

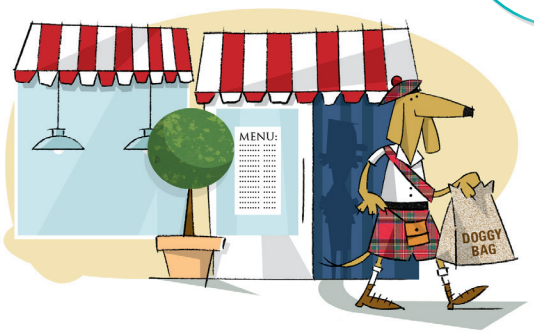
1 I'd like to buy this book, but this copy has a torn page. Could I have ? one, please?
2 I'm going to have ? cup of tea. It's delicious.
3 We bought chocolates and many ? things.
4 My mum's got two mobile phones: one is for work and ? one for family.

6 3 3 **W zeszycie uzupełnij tekst słowami z ramki. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**

2x another 3x one ones other

Would you like a DOGGY BAG?

Here's The News!



When you eat out in Britain, don't be surprised if you hear a waiter asking: 'Would you like a doggy bag?' Some clients immediately say, 'Yes, I'd like [1] ?'. [2] ?, people, possibly foreigners, will ask, 'What exactly is a doggy bag?'

It is a bag for the leftovers, that is the food that you couldn't finish in the restaurant. If you are full and feel you couldn't eat [3] ? bite, you can take the food home and enjoy it later. This way it isn't wasted.

As part of an initiative against food waste, the Scottish government decided to give away free doggy bags to restaurants. The [4] ? that offered the doggy bags to their clients had to throw away much less food. Research shows that a lot of people like the idea of a doggy bag, but some of them don't ask for [5] ? because they are embarrassed.

Doggy bags are not a new invention. They became popular in the USA in the 1940s, when times were hard and pet owners started taking leftovers for their dogs. Then, people began using the bags to take the food home for themselves, but the name didn't change. Some people don't like it very much and would prefer [6] ? name, a more elegant [7] ?. And what do you think?

7 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach na podstawie tekstu z zadania 6.**

1 A doggy bag is a container for ? from a restaurant.
2 Thanks to doggy bags, there is ? food waste in some Scottish restaurants.
3 Some ? ashamed to ask for a doggy bag.

POWTÓRZ TAKŻE

ZDANIA Z DWOMA DOPEŁNIENIAMI;
ZAIMKI PYTAJĄCE I TWORZENIE PYTAŃ

GRAMMAR BANK ▸ strona 156

1 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

- Which of these things would you never buy online? Why not?

medicine perfume shoes books
train tickets second-hand furniture

2 **Przeczytaj porady dotyczące zakupów przez internet. W zeszycie ułóż zdania w odpowiedniej kolejności tak, aby stanowiły logiczną całość.**

Your guide to online shopping ››

A Then go on a special website that compares prices from a number of online shops. When you compare the prices, pay attention to the delivery costs.
B Finally, decide how you want to pay: by credit card or bank transfer.
C First, Decide what you really need to buy and plan how much you want to spend.
D Before you click 'buy', read the rules for returns.
E Next, read the reviews of the product and of the shop you've chosen.

3 **Odpowiedzcie na pytania.**

1 What is your experience with online shopping?
2 What do you think of the advice about online shopping? Would you add any other advice?

4 3 4 **Przeczytaj teksty. W zdaniach 1–4 z podanych odpowiedzi wybierz właściwą: A, B lub C, zgodną z treścią tekstów. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Both texts (A) are about
A online shopping.
B tips on how to save money.
C sales.

2 What does the notice (B) say?
A You can only pay in cash today.
B The nearest cash machine is out of order.
C Customers get a 5% discount if they pay by credit card.

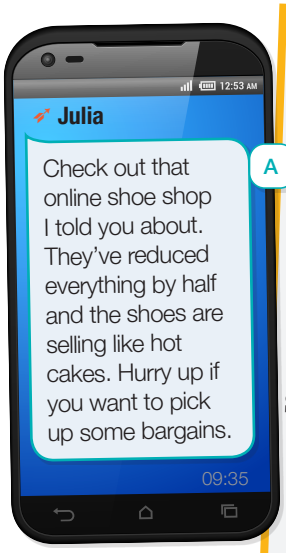
3 This text (C) is
A a warning about a dishonest offer.
B an advertisement for electronic goods.
C a review of an online shop.

4 The correct order of the sentences in the message (D) is
A 2–1–3–4. B 2–4–3–1. C 1–3–4–2.

5 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

In your family, who is …
- a bargain hunter?
- a smart shopper?
- a real shopaholic?

Do they often shop online?



A

Hooked-On-Books

We're closing down.

Save up to 80% off regular prices.
Everything must go!
For more information go online
www.hookedonbooks.com

B

Due to some technical problems
WE CANNOT ACCEPT
ANY CARD PAYMENTS TODAY.

We apologise for any inconvenience and we are offering a 5% DISCOUNT on all our products today.

The nearest cash machine is located next to the main entrance.

C

They have a good selection of electronic goods and offer very competitive prices, much lower than other online shops. Their customer service is excellent – they answer your emails immediately. Recently I've bought a tablet from their store in the sales. It was so cheap that for a moment I wondered if there was something wrong with the product. But no, the product was in perfect condition and the package was delivered on time. Another good thing is that you get free delivery with every order of £50 or more.

D

Jimmy, can I ask you a favour?

1 Buy one loaf of brown bread and five rolls.

2 Could you get me some medicine from the chemist's?

3 Then go to that bakery next to the supermarket.

4 The prescription is on the table.

Love,

Daddy

1 **Odpowiedz na pytania.**

- What does the quote mean? Do you agree with it? Why?/Why not?

> "Never spend your money before you have it."
> *Thomas Jefferson*

2 **Dopasujcie sklepy i usługi podane w ramce do ilustracji. Porozmawiajcie w parach.**

- Look at the different shops and services. Choose one and tell your partner what you need to do or buy. Your partner must advise you where to go to.

cash machine clothes shop dry cleaner's
hairdresser's vet's shopping centre
sports center



I need to have my hair cut. Where should I go?

You could go to the shopping centre: there's a hairdresser's.

3 35 **Posłuchaj dialogów w sklepie. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu dopasuj do każdej wypowiedzi 1–4 odpowiadające jej zdanie A–E. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

In this dialogue someone

A can't afford to buy something.
B can get a discount.
C wants to exchange something.
D wants to get his/her money back.
E doesn't have enough money on him/her.

4 **W zeszycie utwórz minidialogi, dopasowując wypowiedzi 1–4 do zdań A–D.**

1 The service here is really great! Our waiter is excellent!
2 Our local restaurants are quite good and the prices aren't high.
3 I enjoyed our meal, but I think we paid too much.
4 What a great restaurant! They treated us like kings!

A That's true. The ones in London are too expensive.
B Yes, you're right. That's the only thing I could complain about.
C I know! We ordered our food and they brought it to us immediately!
D I agree. We should give him a good tip.

5 36 **Posłuchaj wypowiedzi 1–4 na temat jedzenia w restauracji. W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach wyrazami z ramki.**

bad good high

1 The restaurant had ? food and ? service.
2 The restaurant had ? food and ? prices.
3 The restaurant had ? food and ? prices.
4 The restaurant had ? food and ? service.

6 36 **Posłuchaj nagrania jeszcze raz. Na podstawie informacji w nim zawartych dopasuj do każdej wypowiedzi 1–4 odpowiadające jej zdanie A–E. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

This speaker

A complained about the food to the owner of the restaurant.
B thought the food at the restaurant would be better than it was.
C wasn't pleased with the waiters at the restaurant.
D was very happy with the food and the service at the restaurant.
E had an enjoyable time at an expensive restaurant.

7 **W zeszycie ułóż pytania z rozsypanych wyrazów. Odpowiedzcie na nie w parach.**

1 of restaurant / What kind / would / like / to / go to / you / ?
2 go with / you / would / Who / like / to / ?
3 order / to / like / would / What / you / ?

PRZYDATNE ZWROTY

SPRZEDAWANIE

Can I help you? Czy mogę pani/panu pomóc?
What size would you like? Jaki rozmiar pan/pani sobie życzy?
The fitting rooms are over there. Tam są przymierzalnie.
That'll be twenty-four pounds all together. Wszystko razem kosztuje 24 funty.
How would you like to pay? Jak będzie pan/pani płacić?
Please enter your PIN. Proszę wprowadzić PIN.
Here's your change/receipt. Oto reszta/paragon.
Would you like a bag? Czy chce pan/pani torebkę?
Would you like me to gift-wrap it for you? Czy zapakować na prezent?
You have to keep the receipt to bring the product back. Aby zwrócić produkt, należy zachować paragon.

KUPOWANIE

I'm just looking, thanks. Dziękuję, tylko się rozglądam.
How much is it? / How much does it cost? Ile to kosztuje?
Where are the fitting rooms? Gdzie są przymierzalnie?
Could I have a bigger size? Czy mogę prosić o większy rozmiar?
I'll take it. Wezmę to.
I think I'll leave it. Chyba tego nie wezmę.
I'd like two of these. Poproszę o dwa/dwie takie.
Can I pay by credit card? Czy mogę zapłacić kartą?
I'd like to pay in cash. Chciałbym/Chciałabym zapłacić gotówką.
Could you put it in a bag for me? Czy mogę prosić o torebkę?
I'd like to return/change this, please. Chciałbym/Chciałabym to zwrócić/wymienić.

1 **W zeszycie uzupełnij tekst, wykorzystując wyrazy z ramki. Cztery wyrazy zostały podane dodatkowo.**

another	do	make	one	ones	other
queue	supermarket				

Does anybody work here?

Jo De, 16 APRIL

Even if I like to buy snacks from vending machines and use self-checkouts, it doesn't mean that I don't need shop assistants in a [1] ? . I need them a lot! They help me out every time I get lost among the shelves. But one Swedish businessman has a different opinion. Recently he's opened the first shop that doesn't have any staff. It's open twenty four hours a day, every day of the year. To [2] ? the shopping there, customers use a special app which opens the door and lets them scan whatever they've bought. They pay for all their shopping once – at the end of the month. The businessman is thinking of opening [3] ? shop. Would you like [4] ? where you live?



2 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

baker's	bookshop	chemist's
clothes shop	florist's	furniture shop

1 Is it important to have assistants in these shops? Why?/Why not?
2 Which of them will become staff-free, self-service shops in the near future?
3 Do you usually complain when shop assistants are too attentive or not attentive enough?

3 **Przeczytaj zdania wypowiedziane przez sprzedawcę. Ułóż je w logicznej kolejności. Zapisz kolejność zdań w zeszycie.**

E – ? – ? – ? – ? – ? – ? – C

A Remove your card, please.
B How would you like to pay?
C There we go. Have a nice day. ✔
D Here's your receipt.
E Will that be all? ✔
F Please insert your card.
G That'll be £15.30.
H Enter your pin.

4 3 7 **W zeszycie dopasuj zdania 1–4 wypowiedziane przez klienta do zdań z zadania 3. tak, aby powstał logiczny dialog. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**

1 I'll pay by credit card.
2 Thank you. Goodbye.
3 Put it in the bag, please.
4 Yes, that's all, thanks.

5 **Do każdej z opisanych sytuacji dobierz właściwą reakcję: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Chcesz kupić tanie słuchawki. Jak poprosisz sprzedawcę o pomoc?
A I'm looking for inexpensive headphones.
B I'm just looking at some inexpensive headphones.
C Look at these headphones. They're not expensive.

2 Po przymierzeniu kurtki decydujesz, że jej nie kupisz. Co powiesz sprzedawcy?
A I'm sorry, I couldn't buy it. B I think I'll leave it.
C I'm going to take it back.

3 W jaki sposób poinformujesz sprzedawcę, że chcesz zwrócić produkt?
A Could I change this? B I'd like to return this, please.
C Here's your change.

Wskazówka

Wpis na forum internetowym to popularny sposób uzyskania opinii oraz aktualnych informacji dotyczących produktów, usług lub miejsc. Zwracając się do grona internautów, warto zacząć wpis od nieformalnego pozdrowienia: *Hi Everyone*, *Hi Guys* lub *Hi there*. Należy też z góry podziękować za pomoc.

PRZYDATNE ZWROTY

PROŚBA O OPINIĘ I REKOMENDACJĘ

- **I'd like to ask for your opinion about (online shops).** Chciałbym/Chciałabym poprosić was o opinię na temat (sklepów internetowych).
- **Can anyone recommend (some good cosmetics)?** Czy ktoś może polecić (jakieś dobre kosmetyki)?
- **Which product would you recommend?** Który produkt polecilibyście/poleciłybyście?
- **Has anyone had problems with (this app)?** Czy ktoś z Was miał jakieś problemy z (tą apką)?
- **I'm curious if you've had a similar experience.** Jestem ciekawy/ciekawa, czy mieliście podobne doświadczenie.

OPIS SYTUACJI

- **I'm thinking of buying ...** Zastanawiam się nad kupnem...
- **I've read lots of enthusiastic/mixed/bad reviews (of this game).** Przeczytałem/Przeczytałem wiele entuzjastycznych/mieszanych/złych recenzji (tej gry).

DZIĘKOWANIE

- **I'd appreciate your advice.** Byłbym wdzięczny / Byłabym wdzięczna za radę.
- **Thank you in advance for your help.** Z góry dziękuję za pomoc.

1 **Przeczytaj wzorcowy wpis na forum internetowym, w którym Marek:**

- wyjaśnia, dlaczego potrzebuje porady w sprawie zakupów,
- prosi o sugestie, gdzie kupować owoce i warzywa,
- pyta o ceny żywności w Wielkiej Brytanii.

Wskaż fragmenty odpowiadające punktom zadania.

Hi Everyone,
I'm coming to Cambridge for an English course. I'm vegetarian and I think I'll have to cook for myself. I haven't got much money, so I can't really afford to eat out. Can anyone recommend a good shop with fresh fruit and vegetables? Or is it perhaps better to shop at a farmer's market? Could you give me some tips on how to save money on food? Another thing is that I don't know much about food prices in the UK. I wonder if food is more expensive than in Poland. How much are bananas or apples, for example?
Thank you in advance for your help.
Marek

2 **Kinga poprosiła o opinię na temat aplikacji do sprzedaży używanych rzeczy. Przetłumacz fragmenty w nawiasach na język angielski.**

Hi Guys,
My mum [1](**zastanawia się nad sprzedażą**) ? some of our clothes that we don't wear any more. and we're not sure which app for selling used stuff to choose. There are now lots of adverts for two new apps, that is *HotCakes* and *Refun*. [2](**Przeczytałam wiele entuzjastycznych recenzji**) ? of them on English forums, but I don't see much difference between them. [3](**Którą polecilibyście**) ? to someone with no selling experience? I know that these apps are free to download, but I'm curious if you have to pay for selling something.
[4](**Byłabym wdzięczna za pomoc**) ?.
Kinga

3 **Wybierz trzy polecenia, które odnoszą się do zadania z ćwiczenia 2. Ułóż je we właściwej kolejności.**

A Wytłumacz, dlaczego potrzebujesz pomocy w wyborze aplikacji.
B Wyraź opinię na temat popularnych aplikacji do sprzedaży.
C Zapytaj o koszty związanie z użytkowaniem aplikacji.
D Zapytaj o opinię na temat dwóch popularnych aplikacji do sprzedaży.
E Poproś o recenzję ubrań kupionych za pomocą aplikacji.

4 **Przeczytaj przykładowy wpis na forum. Zamień wyróżnione fragmenty na wyrażenia z ramki, aby poszerzyć zakres zastosowanego słownictwa. Przepisz poprawiony tekst to zeszytu.**

attractive | of poor quality | On the other hand, | are excited about it | mixed | I'm curious | complain

Hi Everyone,
I'd like to ask your opinion about Left'n'Right wireless earphones. Does anyone use the new X8 model? It's got a very [1]**nice** design, but the earphone battery has got [2]**good but also bad** reviews. Some people [3]**like** it because it only takes about an hour to charge it. [4]**But** a few people think that the charger is [5]**bad**. Others [6]**aren't happy** that the battery dies quickly and that the phone app doesn't show the correct battery level. [7]**I'd like to know** if anyone has had such problems.

5 **Chcesz kupić grę wideo dla swojego kolegi. Stwórz wpis na forum, w którym:**

- wyjaśnisz, dlaczego chcesz kupić grę,
- opiszesz jakiego rodzaju gry szukasz,
- poprosisz o radę, którą grę kupić.

1 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach jednym wyrazem utworzonym od podanego słowa tak, aby zdania były poprawne gramatycznie i logicznie.**

1 I'd like to make a ?, please. **COMPLAIN**
2 I'd like to speak to the ?, please. **MANAGE**
3 Could you get some delicious apples at the local ?? **GREEN**
4 We're very sorry. We'll ? you the money right now. **FUND**
5 They've just started an ? campaign against fur coats. **ADVERT**
6 Could I ? this pair for a bigger size, please? **CHANGE**

2 **W zeszycie przetłumacz fragmenty zdań podane w nawiasach. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy.**



[1](**Czy kiedykolwiek słyszałeś**) ? about *freecycling*? It means giving away things that you no longer want to [2](**innym ludziom**) ? for free. This way fewer things are thrown away. There are many freecycling groups [3](**które pomagają**) ? to connect people who want to give something away with those who may need those things. Another interesting idea is *swishing*. People get together with their friends or neighbours. Everyone brings something, [4](**na przykład ubrania**) ? and accessories, to swap. It's like a shop where old things get new owners. It's fun because people don't have to spend money to get something new and they [5](**spędzają razem czas**) ?. And if there are any leftover things, they are later donated to [6](**sklepów dobroczynnych**) ?. This idea is very popular in the UK. [7](**Czy stanie się**) ? popular in Poland, too?

3 **Wybierz poprawną odpowiedź: A lub B. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 I gave him two vouchers: the first one was for the cinema and ? for a concert.
A another one **B** the other one
2 These trousers fit me, but ? are too tight.
A another one **B** the other ones
3 ? one did you choose: the red one or the pink one?
A Which **B** What
4 I need some potatoes. These ? are rotten.
A one **B** ones
5 I need ? 5 minutes to finish the test!
A the other **B** another

4 **W zeszycie uzupełnij luki zgodnie z treścią zdań wyjściowych. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy.**

1 Would you do something for me?
Could I ? a favour?
2 I can't afford it.
I can't ? it's too expensive.
3 The price is 30% lower today.
We've got a 30% ? today.
4 How much does it cost?
How much ? it?
5 Where can I try this on?
Where's ??

5 **Dopasuj wypowiedzi A–F do sytuacji 1–6. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Who Says What, When and Where?

1 You want to get some bananas.
2 You're doing the shopping, but you don't have any cash on you.
3 You've just come into a shop and you can hear an assistant's voice.
4 You've bought something, but you don't have anything to carry it in.
5 The cashier needs to charge you for your shopping.
6 You are not happy with something you have bought.

A Can I pay by card here?
B Could you put it in a bag for me, please?
C How can I help you?
D How would you like to pay?
E I'd like four of those, please.
F I'd like to return this, please.

BBC

CULTURE & SKILLS

Robots at People's Service



Robots and machines can do a lot of things today. Should we be worried that they might take over our jobs? Or should we be happy because they can do jobs we don't enjoy?

1

Technology is progressing very quickly nowadays. Robots and computers can do more and more jobs. In fact, thousands of machines are doing jobs today that people did in the past. Experts think that even more people will lose their jobs in the future.

2

This change began a long time ago. Robots started to build cars in 1961 in the USA and trains without drivers appeared soon after that. At the beginning, robots and machines usually did the repetitive work in manufacturing. Then they started to replace other jobs to make our life easier. Today robots may be secretaries, travel agents, librarians, airport check-in assistants or farm workers.

3

Some of us might be replaced by robots in the future, but some jobs will always need people. If you have a job which is about taking care of people or finding solutions to unusual problems, you'll be safe. They say that there will always be teachers, hairdressers, care workers and top businesspeople who make important decisions. Of course, there will be new jobs too because we'll need lots of computer specialists and people to teach everyone to encode and design new machines.

4

But who really knows? There are more and more robots doing the work of shop assistants in grocery shops. There are also humanoid robots which serve coffee and food, and answer customers' simple questions. And in restaurants in China and Japan, some robots are waiters. In Japan, you can also check in to a very unusual hotel where robots play a special role …

GLOSSARY
at somebody's service – na czyichś usługach
care worker – opiekun ludzi starszych i/lub chorych
humanoid – przypominający człowieka, mający cechy człowieka
manufacturing – produkcja przemysłowa
progress – postępować, rozwijać się
replace – zastąpić

READING

1 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 How many jobs can you write down in your notebook in two minutes?
2 Which of these jobs do you think robots can do now?
3 Which jobs do you think robots will do in the future?
4 Which jobs do you think robots will not be able to do in the future? Why?

2 3 8 **Przeczytaj tekst. W zeszycie dopasuj nagłówki A–E do akapitów 1–4. Jeden nagłówek został podany dodatkowo.**

A Jobs in danger
B Jobs which need the human touch
C Fast development
D Technology needs creative minds
E Today you will be served by …

3 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach 1–5 zgodnie z treścią tekstu.**

1 It is possible that in the future a lot of people will ? to robots.
2 At first, most robots worked in factories, where they completed ? tasks.
3 Your job will be safe if you solve ? at work.
4 There will be new job opportunities for people who can ? others to write computer programmes.
5 A growing number of robots work as ?.

4 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Who do you think will lose their jobs in the future – people who earn good money or people who don't earn much money? Why?
2 Do you think robots will be good or bad for society in the future? Why?
3 How will robots benefit your life in the future?

LISTENING

5 **Odpowiedz na pytania.**

1 Do you ever stay in hotels when you travel?
2 What was the most unusual place you stayed in when on holiday?

6 **W zeszycie połącz słowa 1–6 oraz A–F, by utworzyć spójne wyrażenia. Przetłumacz je na język polski.**

1	to welcome	A	laugh
2	facial	B	visitors
3	tourist	C	recognition
4	to make sb	D	the door
5	to protect	E	a uniform
6	to wear	F	attraction

7 BBC 6 **Posłuchaj fragmentu programu o niezwykłym hotelu w Japonii. Odpowiedz na pytania.**

1 Why is the Henn Na Hotel unusual?
2 Why is the visitor surprised by the second receptionist?
3 Do the receptionists speak English?
4 Why does the visitor laugh when he's at reception?
5 Why does a machine take his photograph?

8 BBC 6 **Posłuchaj nagrania jeszcze raz i na podstawie informacji w nim zawartych uzupełnij w zeszycie luki 1–6 w poniższej notatce.**

The Henn Na Hotel – my notes

✓ When you enter the hotel, you are greeted by [1] ?.
✓ There are [2] ? receptionists at this hotel.
✓ The visitor [3] ? when he hears the dinosaur receptionist.
✓ They take a photo of the guest because there are no [4] ? for the rooms and the doors use facial recognition.

9 **W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ Would you like to stay at this hotel? Why?/Why not?

PROJECT

10 **W grupach przygotujcie prezentację na temat robotów.**

1 Use the Internet to research a new and clever robot that works in your country or abroad.
2 Write a short script and include some photos or a video.
3 Present the robot to your class.
4 Vote for the cleverest robot.

13 KULTURA

Słowniczek S13

POJĘCIA OGÓLNE

artist /'ɑːtɪst/ artysta/artystka
audience /'ɔːdiəns/ widownia
character /'kærəktə/ postać, bohater/bohaterka
create /kri'eɪt/ tworzyć
entertainment /ˌentə'teɪnmənt/ rozrywka
hero/heroine /'hɪərəʊ/'herəʊɪn/ główny bohater / główna bohaterka
icon /'aɪkɒn/ ikona
masterpiece /'mɑːstəpiːs/ arcydzieło
plot /plɒt/ akcja, fabuła
premiere /'premieə/ premiera
review /rɪ'vjuː/ recenzja
viewer /'vjuːə/ widz
work of art /ˌwɜːk əv 'ɑːt/ dzieło sztuki

MUZYKA

classical music /ˌklæsɪkəl 'mjuːzɪk/ muzyka poważna
composer /kəm'pəʊzə/ kompozytor/kompozytorka
composition /ˌkɒmpə'zɪʃən/ kompozycja, utwór
concert hall /'kɒnsət ˌhɔːl/ sala koncertowa
conductor /kən'dʌktə/ dyrygent/dyrygentka
folk music /'fəʊk ˌmjuːzɪk/ muzyka folkowa
indie (independent) music /ˌɪndi (ˌɪndə'pendənt) 'mjuːzɪk/ muzyka wytwórni niezależnych
kind of music /ˌkaɪnd əv 'mjuːzɪk/ rodzaj muzyki
lyrics /'lɪrɪks/ tekst piosenki
musician /mjuː'zɪʃən/ muzyk
piece /piːs/ kawałek, utwór (muzyczny)
tour /tʊə/ tournée, trasa koncertowa

LITERATURA

adventure story /əd'ventʃə ˌstɔːri/ powieść przygodowa
autobiography /ˌɔːtəbaɪ'ɒgrəfi/ autobiografia
beginning/ending /bɪ'gɪnɪŋ/'endɪŋ/ początek/koniec
biography /baɪ'ɒgrəfi/ biografia
chapter /'tʃæptə/ rozdział
comic book /'kɒmɪk ˌbʊk/ komiks
detective story / murder mystery /dɪ'tektɪv ˌstɔːri/ˌmɜːdə 'mɪstəri/ kryminał
entitled /ɪn'taɪtld/ pod tytułem, zatytułowany
fairy tale /'feəri ˌteɪl/ baśń
fiction /'fɪkʃən/ beletrystyka, literatura piękna
ghost story /'gəʊst ˌstɔːri/ historia o duchach
historical novel /hɪˌstɒrɪkəl 'nɒvəl/ powieść historyczna
non-fiction /ˌnɒn 'fɪkʃən/ literatura faktu
novel /'nɒvəl/ powieść
poem /'pəʊɪm/ wiersz
poet /'pəʊɪt/ poeta/poetka
poetry /'pəʊətri/ poezja
romantic novel /rəʊˌmæntɪk 'nɒvəl/ powieść romantyczna
short story /ˌʃɔːt 'stɔːri/ opowiadanie
travel book /'trævəl ˌbʊk/ książka podróżnicza
volume /'vɒljuːm/ tom
writer /'raɪtə/ pisarz/pisarka

SZTUKI PLASTYCZNE

abstract art /ˌæbstrækt 'ɑːt/ sztuka abstrakcyjna
design /dɪ'zaɪn/ projekt; projektować
draw /drɔː/ rysować
drawing /'drɔːɪŋ/ rysunek
exhibit /ɪg'zɪbɪt/ wystawiać, pokazywać publicznie
exhibition /ˌeksə'bɪʃən/ wystawa
expressionism /ɪk'spreʃənɪzəm/ ekspresjonizm (styl w sztuce)
expressionist /ɪk'spreʃənɪst/ ekspresjonista (artysta); ekspresjonistyczny
landscape /'lændskeɪp/ pejzaż
modern art /ˌmɒdn 'ɑːt/ sztuka nowoczesna
mural /'mjʊərəl/ malowidło ścienne
paint /peɪnt/ malować
painter /'peɪntə/ malarz/malarka
painting /'peɪntɪŋ/ obraz
photographer /fə'tɒgrəfə/ fotograf
photography /fə'tɒgrəfi/ fotografika
portrait /'pɔːtrət/'pɔː.treɪt/ portret
sculpt /skʌlpt/ rzeźbić
sculptor /'skʌlptə/ rzeźbiarz/rzeźbiarka
sculpture /'skʌlptʃə/ rzeźba
self-portrait /ˌself 'pɔːtrət/'pɔː.treɪt/ autoportret
still life /ˌstɪl 'laɪf/ martwa natura
studio /'stjuːdiəʊ/ pracownia
take photos /ˌteɪk 'fəʊtəʊz/ robić zdjęcia

TEATR

applaud /ə'plɔːd/ oklaskiwać
applause /ə'plɔːz/ oklaski
box office /'bɒks ˌɒfɪs/ kasa biletowa
cast /kɑːst/ obsada
curtain /'kɜːtn/ kurtyna
perform /pə'fɔːm/ przedstawiać, grać, wystawiać
performance /pə'fɔːməns/ przedstawienie
play /pleɪ/ sztuka teatralna
seat /siːt/ miejsce (w teatrze)
stage /steɪdʒ/ scena (miejsce w teatrze)
theatre /'θɪətə/ teatr

FILM

acting /'æktɪŋ/ gra aktorska
action film /'ækʃən ˌfɪlm/ film akcji
award /ə'wɔːd/ nagroda
cartoon / animated film /kɑː'tuːn/ ˌænəmeɪtəd 'fɪlm/ film rysunkowy, kreskówka
direct /də'rekt/ reżyserować
director /də'rektə/ reżyser/reżyserka
disaster film /dɪ'zɑːstə fɪlm/ film katastroficzny
documentary /ˌdɒkjə'mentəri/ film dokumentalny
main role /ˌmeɪn 'rəʊl/ główna rola
play the part/role of sb /ˌpleɪ ðə 'pɑːt/ 'rəʊl əv ˌsʌmbɒdi/ grać rolę (kogoś)
sci-fi (science fiction) film /'saɪ ˌfaɪ (ˌsaɪəns 'fɪkʃən) fɪlm/ film science fiction
shoot /ʃuːt/ kręcić, filmować
soundtrack /'saʊndtræk/ ścieżka dźwiękowa
special effects /ˌspeʃəl ə'fekts/ efekty specjalne
star in a film /ˌstɑːr ɪn ə 'fɪlm/ grać główną rolę w filmie
subtitles /'sʌbˌtaɪtəlz/ napisy
thriller /'θrɪlə/ film sensacyjny

PRZYMIOTNIKI OPISUJĄCE DZIEŁA SZTUKI

amazing /ə'meɪzɪŋ/ niesamowity
amusing /ə'mjuːzɪŋ/ zabawny
awful/horrible/terrible /'ɔːfəl/ 'hɒrəbəl/'terəbəl/ okropny, straszny
boring /'bɔːrɪŋ/ nudny
brilliant/excellent /'brɪljənt/'eksələnt/ świetny
disappointing /ˌdɪsə'pɔɪntɪŋ/ rozczarowujący
disgusting /dɪs'gʌstɪŋ/ okropny, wstrętny
enjoyable /ɪn'dʒɔɪəbəl/ przyjemny (np. w oglądaniu)
entertaining /ˌentə'teɪnɪŋ/ zajmujący, zabawny
fascinating /'fæsəneɪtɪŋ/ fascynujący
frightening/scary/terrifying /'fraɪtnɪŋ/'skeəri/'terəfaɪŋ/ przerażający
hopeless/rubbish /'həʊpləs/'rʌbɪʃ/ beznadziejny, do niczego
intriguing /ɪn'triːgɪŋ/ intrygujący
meaningful /'miːnɪŋfəl/ istotny, głęboki, treściwy
poor /pɔː/ kiepski
shocking /'ʃɒkɪŋ/ szokujący
spectacular /spek'tækjələ/ spektakularny, sprawiający duże wrażenie
strange /streɪndʒ/ dziwny
thrilling/exciting /'θrɪlɪŋ/ɪk'saɪtɪŋ/ pasjonujący
touching /'tʌtʃɪŋ/ wzruszający
ugly-looking /'ʌgli-lʊkɪŋ/ brzydki, nieatrakcyjny
(un)believable /(ˌʌn)bɪ'liːvəbəl/ (nie)wiarygodny
(un)conventional /(ˌʌn)kən'venʃənəl/ (nie)konwencjonalny
(un)original /(ˌʌn)ə'rɪdʒɪnəl/ (mało) oryginalny
violent /'vaɪələnt/ pełen przemocy

ŚRODKI MASOWEGO PRZEKAZU

article /'ɑːtɪkəl/ artykuł
broadcast /'brɔːdkɑːst/ audycja; nadawać, transmitować
come out /ˌkʌm 'aʊt/ wyjść, ukazać się (o książce, albumie)
comic strip /'kɒmɪk ˌstrɪp/ historyjka obrazkowa (np. w gazecie)
crossword /'krɒswɜːd/ krzyżówka
daily/weekly/monthly /'deɪli/ 'wiːkli/'mʌnθli/ dziennik/tygodnik/miesięcznik
episode /'epɪsəʊd/ odcinek
game/quiz show /'geɪm/'kwɪz ˌʃəʊ/ teleturniej
gossip /'gɒsɪp/ plotka, plotki; plotkować
interview /'ɪntəvjuː/ wywiad; przeprowadzać wywiad
journalist /'dʒɜːnəlɪst/ dziennikarz/dziennikarka
live broadcast /ˌlaɪv 'brɔːdkɑːst/ transmisja na żywo
(music/teen) magazine /('mjuːzɪk/ 'tiːn) mægəˌziːn/ czasopismo (muzyczne/młodzieżowe)
news /njuːz/ wiadomości
newspaper /'njuːzˌpeɪpə/ gazeta
publish /'pʌblɪʃ/ publikować
reality show /ri'æləti ˌʃəʊ/ reality show
soap opera /'səʊp ˌɒpərə/ telenowela
sports programme /'spɔːts ˌprəʊgræm/ program sportowy
tabloid /'tæblɔɪd/ brukowiec
TV series /tiː 'viː ˌsɪəriːz/ serial telewizyjny

ZWROTY

based on (a novel / a true story) /ˌbeɪst ɒn (ə 'nɒvəl/ə ˌtruː 'stɔːri)/ oparty na (powieści/prawdziwej historii)
be set in /ˌbi 'set ɪn/ rozgrywać się w
famous for /'feɪməs fə/ słynny z powodu
go to art galleries /ˌgəʊ tuː 'ɑːt ˌgælərɪz/ chodzić do galerii sztuki
in the background /ɪn ðə 'bækgraʊnd/ w tle (np. obrazu)
in the foreground /ɪn ðə 'fɔːgraʊnd/ na przednim planie (np. obrazu)
make sense /ˌmeɪk 'sens/ być sensownym, mieć sens
recommend sth to sb /ˌrekə'mend ˌsʌmθɪŋ tə ˌsʌmbɒdi/ polecać coś komuś
source of inspiration /ˌsɔːs əv ˌɪnspə'reɪʃən/ źródło inspiracji
worth seeing/reading /ˌwɜːθ 'siːɪŋ/ 'riːdɪŋ/ wart zobaczenia/przeczytania

INNE

appeal /ə'piːl/ podobać się komuś, pociągać kogoś; oddziaływać na coś
art movement /ˌɑːt 'muːvmənt/ ruch artystyczny
camera crew /'kæmərəˌ kruː/ ekipa zdjęciowa
fjord /'fiːɔːd/ fiord
handwriting /'hændˌraɪtɪŋ/ charakter pisma
must-watch /'mʌst-wɒtʃ/ coś, co należy koniecznie obejrzeć
(the) Renaissance /(ðə) rɪ'neɪsəns/ Renesans, Odrodzenie (jako epoka)
think outside the box /'θɪŋk aʊtˌsaɪd ðə 'bɒks/ myśleć twórczo, kreatywnie

1 **Znajdź w słowniczku obok:**

1 pięć nazw artystycznych zawodów, np. *conductor*
2 pięć czasowników związanych z tworzeniem sztuki, np. *direct*
3 trzy wyrazy lub wyrażenia związane z odbiorem sztuki, np. *recommend*
4 trzy przymiotniki, którymi opisałabyś ostatnio przeczytaną książkę, np. *enjoyable*

2 **Odpowiedz na pytanie.**

▶ Which of the types of music below do you like, and which ones do you dislike? Say why.

classical folk hip hop indie
jazz pop punk rock

3 39 **Posłuchaj sześciu osób opowiadających o filmach. Dopasuj wypowiedzi 1–6 do gatunków filmowych A–G. Jeden gatunek został podany dodatkowo.**

A cartoon
B documentary
C horror film
D musical
E romantic comedy
F sci-fi film
G thriller

4 **Opowiedz koleżance/koledze o filmie, który ci się ostatnio spodobał.**

So, it was a thriller called …

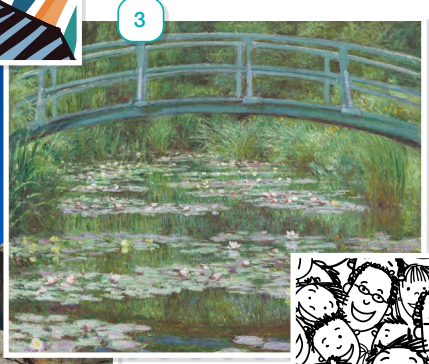
5 **W zeszycie dopasuj słowa z ramki do ilustracji 1–6.**

landscape sculpture portrait
abstract painting drawing still life













6 **W zeszycie uzupełnij zdania słowami z ramki.**

design exhibitions mural
studio take

1 She loves painting, so she spends whole days in her ?.
2 I'm interested in photography; I ? a lot of pictures in my free time.
3 We saw lots of art ? when we were in Italy last year.
4 I've seen an amazing ? in Katowice. It shows a Zeppelin taking off from a building!
5 Ellen would like to ? theatre costumes in the future.

7 **W zeszycie uzupełnij zdania, korzystając ze słowniczka. Pierwsze litery brakujących wyrazów zostały podane.**

1 The main **c**? in a story is sometimes called the hero or **h**?.
2 If we describe a work of art as a **m**?, we mean that it's unusually good.
3 Some people think art is serious; others believe it is a form of **e**?.
4 If a book or film has an exciting **p**?, it's not boring.

8 VOX POPS **Zadajcie sobie nawzajem pytania i odpowiedzcie na nie, korzystając ze słowniczka.**

1 Who was your idol when you were seven or eight?
2 Did you have a favourite singer or group when you were little? Who was it?
3 Which cartoons did you like?



SPRAWDŹ SIĘ

ZDANIA PRZYDAWKOWE

1 Każdą parę zdań uzupełnij jednym słowem z ramki. Odpowiedzi zapisz w zeszycie.

where who which

1 a The man ? /that wrote the songs was at the party.
b James Stevens, ? wrote the songs, was present at the concert.
2 a I liked the book ? /that you gave me.
b I liked the book 'The Hobbit', ? my grandma gave me.
3 a This is the castle ? they shot the film.
b This is Alnwick Castle, ? they shot the film.

2 Popatrz na zdania w ćwiczeniu 1. Odpowiedz na pytania.

1 Które fragmenty spośród podkreślonych zawierają informacje dodatkowe?
2 Kiedy w zdaniach podrzędnych używamy przecinków?

GRAMMAR BANK ▸ strona 157

3 W zeszycie uzupełnij zdania, wstawiając *who*, *which* lub *where*. Następnie zdecyduj, w których zdaniach należy dodać przecinki.

1 The Louvre ? you can see the Mona Lisa is one of the most visited museums in the world
2 The film ? we saw last night was based on a novel.
3 I talked to the woman ? made that film.
4 This is the theatre ? we saw *Macbeth* last year.
5 Alden Ehrenreich ? plays Han Solo in *Solo: A Star Wars Story* was discovered by Steven Spielberg.
6 What do we call art ? shows plants, fruit or everyday objects?

SPRAWDŹ SIĘ

ZDANIA OKOLICZNIKOWE CELU

4 W zeszycie ułóż zdania z podanych wyrazów.

1 Gdańsk / a play. / went to / We / **to see**
2 late. / I / a taxi / **so as not to be** / took

5 Popatrz na zdania w ćwiczeniu 4. Uzupełnij zdania poniżej wyrazami z ramki.

bezokolicznik cel *so as not*

Aby wyrazić ?, w zdaniach twierdzących używamy struktury ***to*** + ?.

W zdaniach przeczących używamy struktury ? ***to*** + **bezokolicznik**.

GRAMMAR BANK ▸ strona 157

6 W zeszycie połącz zdania, używając bezokolicznika z *to* lub *so as not to*.

1 I'm saving money. I want to buy this painting.
2 He took lots of photos. He didn't want to forget that day.
3 Let's leave early. Then we won't be late for the play.

7 3 10 **W zeszycie przetłumacz na język angielski fragmenty podane w nawiasach. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**



When in 2016 Tom Hanks, [1](**który**) ? had won the Oscar twice, posted a photo of a Fiat 126p on Twitter, he didn't expect to get a real one a year later. But it happened thanks to his Polish fans in Bielsko-Biała, [2](**gdzie to auto**) ? had been produced between 1973 and 2000. It was Monika Jaskólska [3](**która zobaczyła**) ? Tom Hanks's post and decided to celebrate the actor's 61st birthday by giving him the car. She raised money through crowdfunding [4](**żeby kupić**) ? the Fiat.

Tom Hanks was really surprised when he heard about this special gift and said that he couldn't wait to drive the fabulous Polish Fiat. A few months later, the car was delivered to Los Angeles. *Fantastycznie* was the Polish word [5](**które**) ? was used by the actor when he saw his present. He had learnt it in Wrocław while shooting *Bridge of Spies*, [6](**który**) ? was directed by Steven Spielberg.

Some of the crowdfunded money was spent on the Fiat for Tom, but the rest was given to the local paediatric hospital. The actor donated some money [7](**żeby wesprzeć**) ? the hospital too.

8 Uzupełnij luki w zdaniach zgodnie z treścią tekstu z zadania 7.

1 Monika Jaskólska wanted to give the car to the actor for ?.
2 A lot of people ? money for the car.
3 The film *Bridge of Spies* ? in Wrocław.
4 Tom Hanks decided to ? the hospital in Bielsko-Biała.

POWTÓRZ TAKŻE

ZAIMKI NIEOKREŚLONE *SOME-, ANY-, NO-, EVERY-*

GRAMMAR BANK ▸ strona 157

1 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

a sculptor a musician a painter
an architect a poet a chef

1 Which of these people can be called artists? Why?
2 If you could be an artist, who would you like to be? Why?

2 **W podanych zdaniach wskaż właściwe zaimki. Niekiedy obie wersje są poprawne. W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ What do you think of these definitions? Use the adjectives from the box.

clever funny so-so surprising
stupid unfair

1 A sculptor is a magician **who / which** brings stone to life.
2 A chef is an artist **whose / which** work is always destroyed by the audience.
3 A musician is someone **who / that** uses sounds to make people happy.
4 A good architect can design heaven on earth, **where / which** you want to live forever.
5 A poet writes things **that / which** only make sense to other poets.
6 A painter knows how to draw something **who / that** most people can't see.

3 3 11 **Przeczytaj artykuł i zdecyduj, które z określeń z zadania 1. odnoszą się do Leonarda da Vinci.**

4 **Przeczytaj artykuł i ogłoszenie. W zeszycie uzupełnij luki w e-mailu zgodnie z treścią tekstów.**

Cześć Tomek,
Nie wiem, czy to Cię zainteresuje, ale już za dwa dni, w [1] ?, przyjedzie do naszego miasta autorka biografii Leonarda da Vinci. Chcę pójść na to spotkanie, bo jestem jego fanką! Leonardo był malarzem, architektem, rzeźbiarzem, muzykiem, pisarzem i inżynierem! Projektował maszyny wojenne i [2] ?. Myślał o kilku rzeczach na raz i wielu z nich nie kończył (tak jak ja!). No i nie dbał o [3] ?, ale za to dbał o swoich znajomych. Był dla nich [4] ?. Trochę się rozpisałam, ale chcę Cię zachęcić do pójścia na to spotkanie. Nic nie szkodzi, że nie masz książki, bo będzie można [5] ?.
Daj znać, czy pójdziesz.
Ala

THE ECCENTRIC GENIUS



There are very few people today who have never heard the name Leonardo da Vinci. He lived in the Italian Renaissance and died in 1519, but he became a pop culture icon that is still fascinating. There are several reasons why Leonardo is so intriguing to us – the famous *Lady with an Ermine* is only one of them.

Leonardo da Vinci was one of the most talented artists of all time. However, just calling him an artist is not fair enough because the list of areas he was active in is quite long. Apart from being a painter, an architect and a sculptor, he was also an inventor, a philosopher, a musician, a writer and an engineer. He wrote poetry and created maps. He made discoveries in anatomy and geology. He also designed military systems and musical instruments. He was truly a Renaissance man*, interested in a lot of topics and keen to understand the world.

Like many artists, Leonardo had quite an unconventional life and personality too. He was left-handed and often wrote from right to left, which made his handwriting difficult to read. He had problems finishing anything – he was always drawing and thinking about several things at the same time. He did not care about fashion – he wore a short jacket at a time when the fashion was for long ones. But it's interesting to know that Leonardo really cared about other people, he was kind and generous to them.

* Renaissance man is a person who is clever at a great number of things.

MEET THE AUTHOR!

Friday, 20 May, 8 p.m.
at Bookfan bookstore • 20 High Street

The author of
Leonardo – the Renaissance Man
will sign the book!

- *Ask questions about Leonardo da Vinci!*
- *Bring your copy or get one!*
- *Free entrance!*

1 **W zeszycie uzupełnij zdanie wyrazami z ramki. Odpowiedz na pytania.**

thousand words picture

"A [1] ? is worth a [2] ? [3] ?."

- What does the quote mean? Do you agree with it? Why?/Why not?

2 **Porozmawiajcie w parach.**

- What inspires you? Why? Choose a field of art below and use the wordlist on page 112.

painting theatre film music
literature sculpture architecture
photography fashion design

What inspires you?

Literature! I love reading autobiographies. I'm inspired by the stories of other people's lives.

3 3 12 **Posłuchaj audycji na temat Andy'ego Warhola. W zeszycie uzupełnij luki 1–5 w tekście na podstawie informacji zawartych w nagraniu.**



Andy Warhol was a very original artist who came from [1] ?. He [2] ? a fascinating art form called pop art. Warhol's source of inspiration were [3] ?. His works of art were upsetting to some people, but others thought they were [4] ?. In [5] ?, Warhol started painting celebrities.

4 **Odpowiedz na pytania.**

1 Which picture do you think is the original that inspired the other three?
2 Do you know who painted the original and what its title is?
3 How does it make you feel?



5 3 13 **Posłuchaj fragmentu audycji radiowej na temat jednego z dzieł Edvarda Muncha. Wybierz poprawne odpowiedzi i zapisz je w zeszycie.**

1 Martin Novak is an **art historian / art critic**.
2 Edvard Munch was a **director / painter**.
3 *The Scream* is a **masterpiece / mural**.
4 Edvard Munch died in **1944 / 1949**.
5 The painter was **angry / exhausted** when he was watching the sunset.

6 3 13 **Posłuchaj ponownie audycji. W zeszycie uzupełnij luki 1–5 w e-mailu na podstawie informacji zawartych w nagraniu.**

Hi Peter,
I've just listened to a radio broadcast about an expressionist painter, Edvard Munch. He was born in Norway in [1] ?. Maybe you know his most famous painting, *The Scream*, which is one of the paintings that everybody [2] ?. I like it a lot. The art historian said that the painting was rather simple because there was just a [3] ?, a fjord and some hills, a colourful sky, the person screaming, and two other figures in the background. He also said that Munch was [4] ? by the colour of the blood red clouds. The painter heard a [5] ? going through nature and that's what he painted. Isn't it fascinating? Tell me about your favourite work of art, please.
Write soon,
Angie

7 **Ułóżcie w zeszycie pytania z rozsypanych wyrazów i odpowiedzcie na nie.**

1 is / opinion / *The Scream* / your / What / of / ?
2 of / your / What / favourite / is / work / art?

PRZYDATNE ZWROTY

PYTANIE O OPINIĘ

How did you like the (play)? Jak ci się podobała (sztuka)?
What do you think of the (film)? Co myślisz o tym (filmie)?
What's your opinion (of this book)? Jakie jest twoje zdanie (o tej książce)?

WYRAŻANIE OPINII

I think/believe / In my opinion ... Myślę, że / Moim zdaniem…
I find it boring. Uważam to za nudne.
It was great/brilliant. Był świetny.
It's worth seeing. Warto to zobaczyć.
It was so-so. Był taki sobie.
It was hopeless/rubbish. Był beznadziejny / do niczego.

ZGADZANIE SIĘ / NIEZGADZANIE SIĘ

I think so too. Też tak myślę.
I think you're right. Myślę, że masz rację.
I agree. Zgadzam się.
I don't think so. Nie sądzę. / Wątpię.
I don't agree. Nie zgadzam się.
I think you're wrong. Sądzę, że się mylisz.
I have a different opinion. Mam inne zdanie.

Negatywną opinię można wyrazić łagodniej, używając **not very / not really / not so** + określenie pozytywne, np.

It was awful. = It wasn't very good.
I hate it. = I don't really like it.
I find it boring. = I find it not so interesting.

1 **W zeszycie uzupełnij opis zdjęcia wyrazami z ramki. Pięć wyrazów zostało podanych dodatkowo. Odpowiedz na pytania na końcu tekstu.**

abstract dislike find landscape like plot similar title which who



In the photo we can see a woman [1] ? has come to an exhibition of modern art.
She's looking at an [2] ? painting. It shows something that looks [3] ? a cloud of yellow smoke. We can't see the woman's face, so it's difficult to guess what she thinks of the picture. Does she like it or does she [4] ? it uninteresting? Perhaps she's thinking about its meaning. Because the painting has no [5] ?, everyone has to decide what it's about by themselves.
What is your opinion of the painting? What do you think it's about?

2 **W zeszycie ułóż pytania z rozsypanych wyrazów. Następnie przyporządkuj do nich odpowiedzi A–C.**

1 the / like / how / you / did / exhibition / ?
2 is / your / art / abstract / opinion / what / of / ?
3 about / what / you / do / like most / the painting / ?

A Nothing in particular. In my opinion, it's average.
B I believe it was worth going to. I like abstract art.
C I think it's difficult to understand. It's not my favourite kind of art.

3 3 14 **Posłuchaj dialogów z zadania 2. W zeszycie zanotuj różnice między odpowiedziami zapisanymi w podręczniku a nagraniem. Czy zmieniają one znaczenie odpowiedzi?**

4 **Nadaj poniższym opiniom łagodniejszą formę, wykorzystując wyrazy podane w nawiasach.**

What do you think of this?





1 I thought: She looks awful.
I said: (**she / look / good**) ? .

2 I thought: It's rubbish.
I said: (**I / like / much**) ? .

5 3 15 **Posłuchaj czterech wypowiedzi (1–4). Do każdej z nich dopasuj w zeszycie właściwą reakcję A–E. Jedna reakcja została podana dodatkowo.**

A That's right. It wasn't very good.
B No, I think they're wrong.
C In my opinion, it wasn't worth watching.
D Absolutely. What he said was wrong.
E You're right. It's great.

6 **Zapytajcie się nawzajem o opinię na temat sztuki przedstawionej w zadaniach 1 i 4. Czy druga osoba się z wami zgadza? Jeśli nie, spróbujcie ją przekonać do swojego zdania.**

Wskazówka

Wpis na blogu wyrażający opinię o filmie/sztuce/książce jest wypowiedzią w stylu nieformalnym lub półformalnym. Zawiera opinię blogera/blogerki na temat dzieła i/lub twórcy. Autor wpisu powinien uzasadnić swoje zdanie i nawiązać do treści utworu. Zwykle blogerzy zachęcają czytelników do komentowania wpisów lub zadają pytania i proszą czytelników o odpowiedzi.

PRZYDATNE ZWROTY

WYRAŻANIE OPINII

- **It's well worth seeing/reading.** Naprawdę warto go obejrzeć/przeczytać.
- **It's a must-watch/must-read for anyone (interested in modern dance).** To obowiązkowa pozycja dla wszystkich (zainteresowanych tańcem nowoczesnym).
- **The plot/acting is brilliant/dull.** Fabuła/Gra aktorska jest doskonała/nudna.
- **Some people say the film is exciting/boring/controversial, but in my opinion …** Niektórzy mówią, że film jest ekscytujący/nudny/kontrowersyjny, ale moim zdaniem…
- **Don't miss it!** Nie przegap/przegapcie go!
- I think it's a waste of time. Myślę, że to strata czasu.

PROŚBA O OPINIĘ

- **What do you think?** Co ty sądzisz / wy sądzicie?
- **I'm really interested in your opinion.** Bardzo ciekawi mnie twoje/wasze zdanie.
- **Please share your opinion with other readers.** Proszę, podziel się swoją opinią z czytelnikami.

1 **Przeczytaj wpis na blogu i odpowiedz na pytania 1–4. Następnie zastanów się, jak mogłoby brzmieć polecenie do napisania tego tekstu.**

Hi,
Today I'm going to write about the great nature documentary series *Planet Earth*. There are 11 episodes and each of them presents wildlife in a different place on Earth. I'm impressed by the work of the camera crews – the pictures in this series are spectacular. At the end of each episode there's a short part which shows how some scenes were filmed. Don't miss it! I also think that the narrator, Sir David Attenborough, is just brilliant. I believe it's a must-watch for anyone who is interested in nature.
I'd really like to know your opinions on the series, so please leave a comment below. What's your favourite episode?

1 What does the blogger think about the series?
2 Who does he/she recommend the series to?
3 What people working on the series are mentioned by the blogger?
4 What does the blogger ask his/her readers to do?

2 **Przeczytaj wpis na blogu Diany na temat wystawy fotograficznej „Zostań wegetarianinem". Wypisz przymiotniki związane z wystawą i wrażeniami Diany w takiej kolejności, w jakiej pojawiają się w tekście. Następnie przeczytaj ponownie tekst, zakryj go i, patrząc na przymiotniki, spróbuj napisać go jeszcze raz w zeszycie.**

Hi,
I've just seen the 'Go vegetarian' photo show in our school and I must say that I was rather disappointed. The photos seemed boring to me. The pictures show unattractive-looking dishes on ugly plates. The food looks horrible and it must all taste the same! I love vegetarian cuisine and I know there are a lot of delicious-looking vegetarian dishes. We all know that Peter, who is the author, is really talented, so what made him choose such terrible photos for the exhibition?
I'm sorry to say I can't recommend it to anybody who loves food or photography. Clearly, the show should be entitled 'Don't go vegetarian'.
Share your opinions, please.

3 **Do fragmentów zdań 1–8 (podanych we właściwej kolejności) dopasuj ich zakończenia A–H tak, aby stworzyć logiczny i spójny – wpis na blogu z recenzją książki. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 I've just finished …
2 Why? Because I enjoyed it so much …
3 The story takes …
4 The narrator is a girl …
5 She lives in a small town in the south of the USA …
6 Atticus is a lawyer …
7 I think it's a wonderful, wise book …
8 Do you have favourite books …

A whose name is Jean, but everyone calls her Scout.
B reading *To Kill a Mockingbird* by Harper Lee for the second time.
C that you have read more than once?
D about growing-up, cruelty, kindness, and respect for other people.
E that after some time I wanted to return to it.
F with her older brother Jem and their father Atticus.
G place in the 1930s.
H and he is working on a difficult case.

4 **Widziałeś/Widziałaś ostatnio ciekawy film. Napisz wpis na blogu, w którym:**

- poinformujesz, jaki film widziałeś/widziałaś,
- podzielisz się opinią na jego temat,
- zachęcisz czytelników do wyrażenia opinii.

Limit słów: 50–120.

1 **W zeszycie uzupełnij luki w wypowiedziach Nicka i Gemmy słowami z ramek. W każdej ramce trzy wyrazy podano dodatkowo.**

compose design lyrics reviews when where

Nick: 'I grew up around rock because of my dad. Later on, I started looking for artists that [1] ? similar music. I know if I like a song [2] ? I hear it for the first time. Now I'm into Linkin Park and Green Day. I usually listen to artists whose music is original and [3] ? are meaningful.'

musician perform publish sculptor which who

Gemma: 'This year I'm obsessed with *Thirty Seconds to Mars*. Nothing is more real than their music. They come from the USA, where they [4] ? and raise money to help victims of natural disasters. I'd recommend their songs to people [5] ? like good progressive rock. They're awesome, especially Jared Leto, who is not only a [6] ?, but also an actor.'

2 **Wybierz poprawną formę: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Live Action Role-playing

Does [1] ? know what LARP is? Kasia does. She is a member of a LARP group [2] ? organises *live action role-playing*. Larpers, [3] ? play such games, act out scenes from their favourite books, series, or write their own scripts. Kasia and her LARP friends are now into Robin Hood legends. The stories take them back to the Middle Ages [4] ? there was a king, his knights, and a group of Robin Hood's men fighting for justice. Kasia has studied her fictional character [5] ? make any mistakes. Lately, they've found perfect scenery for their LARP in a nearby park, [6] ? they will soon try out the adventures from Sherwood Forest. So, is there anyone here [7] ? would like to try larping one day?



1	**A** anything	**B** anybody	**C** anywhere
2	**A** that	**B** where	**C** whose
3	**A** that	**B** which	**C** who
4	**A** where	**B** when	**C** which
5	**A** so as to	**B** to	**C** so as not to
6	**A** where	**B** that	**C** when
7	**A** who	**B** where	**C** which

3 **USE OF ENGLISH** **Wykorzystując podane wyrazy, uzupełnij w zeszycie każde zdanie tak, aby zachować sens zdania wyjściowego. Nie zmieniaj formy podanych wyrazów. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy, wliczając w to wyraz już podany.**

1 Jamie's new exhibition opened last Friday. He didn't tell anybody about it. **WHICH**
Jamie didn't tell anybody about ? last Friday.

2 Martyna thinks there's no value in tabloids. **WORTH**
Martyna thinks tabloids ? reading.

3 Tom helped his younger brother. He didn't want to disappoint him. **AS**
Tom helped his younger brother so ? disappoint him.

4 This magazine is a monthly. **EVERY**
This magazine is published ?.

4 **Dopasuj wypowiedzi A–F do sytuacji 1–6. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Who Says What, When and Where?

1 You don't know whether your friend liked the show. Ask her.
2 You text your friend about the film you didn't like.
3 You don't think your friend is right. Tell him/her.
4 You think the play was horrible, but you say it in a more delicate way.
5 You're telling your friend about a wildlife documentary you've just seen.
6 You agree with your friend's opinion about the concert. Express it.

A I think it wasn't very good.
B Exactly!
C How did you like it?
D I'm sorry, but I think you're wrong.
E It was rubbish.
F It's worth watching if you're into whales.

14 ŻYCIE SPOŁECZNE

S14 Słowniczek

STRUKTURA PAŃSTWA I URZĘDY

ambassador /æm'bæsədə/ ambasador
border /'bɔ:də/ granica
border with sth /'bɔ:də wɪð ˌsʌmθɪŋ/ graniczyć z czymś
capital /'kæpətl/ stolica
citizen /'sɪtɪzən/ obywatel/ obywatelka
constitution /ˌkɒnstɪ'tju:ʃən/ konstytucja
country /'kʌntri/ kraj
currency /'kʌrənsi/ waluta
democratic /ˌdemə'krætɪk/ demokratyczny
democracy /dɪ'mɒkrəsi/ demokracja
elect /ɪ'lekt/ wybierać w wyborach
election /ɪ'lekʃən/ wybory
embassy /'embəsi/ ambasada
emigrant /'emɪgrənt/ emigrant
emigrate /'emɪgreɪt/ emigrować
emigration /ˌemɪ'greɪʃən/ emigracja
flag /flæg/ flaga
government /'gʌvəmənt/ rząd
head of state /ˌhed əv 'steɪt/ głowa państwa
immigrant /'ɪmɪgrənt/ imigrant/ imigrantka
immigrate /'ɪmɪgreɪt/ imigrować
immigration /ˌɪmɪ'greɪʃən/ imigracja
integrate /'ɪntəgreɪt/ integrować się
kingdom /'kɪŋdəm/ królestwo
mayor /meə/ burmistrz
Ministry of (Justice) /ˌmɪnəstri əv 'dʒʌstɪs/ ministerstwo (sprawiedliwości)
monarchy /'mɒnəki/ monarchia
MP (Member of Parliament) /ˌem 'pi: (ˌmembər əv 'pɑ:ləmənt)/ poseł/posłanka
national anthem /ˌnæʃənəl 'ænθəm/ hymn narodowy
official language /əˌfɪʃəl 'læŋgwɪdʒ/ język urzędowy
parliament /'pɑ:ləmənt/ parlament
political party /pəˌlɪtɪkəl 'pɑ:ti/ partia polityczna
politician /ˌpɒlə'tɪʃən/ polityk
politics /'pɒlətɪks/ polityka
population /ˌpɒpjə'leɪʃən/ populacja, liczba ludności
president /'prezɪdənt/ prezydent
prime minister /ˌpraɪm 'mɪnəstə/ premier
queen /kwi:n/ królowa
republic /rɪ'pʌblɪk/ republika
society /sə'saɪəti/ społeczeństwo
state /steɪt/ państwo
town hall /ˌtaʊn 'hɔ:l/ ratusz
voivodeship /'vɔɪvəʊdʃɪp/ województwo
vote /vəʊt/ głosować

PROBLEMY SPOŁECZNE

abuse /ə'bju:z/ nadużywać (np. alkoholu)
addict /'ædɪkt/ osoba uzależniona
addiction /ə'dɪkʃən/ uzależnienie
be addicted to sth /bi ə'dɪktɪd tə ˌsʌmθɪŋ/ być uzależnionym od czegoś
cause problems /ˌkɔ:z 'prɒbləmz/ powodować, wywoływać problemy
discriminate /dɪˌskrɪmə'neɪt/ dyskryminować
discrimination /dɪˌskrɪmə'neɪʃən/ dyskryminacja
duty /'dju:ti/ obowiązek
gambling /'gæmblɪŋ/ hazard
homeless /'həʊmləs/ bezdomny
homelessness /'həʊmləsnəs/ bezdomność
lose control over /ˌlu:z kən'trəʊl ˌəʊvə/ tracić kontrolę nad
poverty /'pɒvəti/ bieda, ubóstwo
racism /'reɪsɪzəm/ rasizm
shelter /'ʃeltə/ schronisko
social problems /'səʊʃəl ˌprɒbləmz/ problemy społeczne
unemployment /ˌʌnɪm'plɔɪmənt/ bezrobocie
violence /'vaɪələns/ przemoc

WSPARCIE SPOŁECZNE

charity /'tʃærəti/ organizacja dobroczynna, charytatywna
charity event /'tʃærəti ɪˌvent/ impreza charytatywna
charity work /'tʃærəti ˌwɜ:k/ działalność dobroczynna
collect/raise money /kəˌlekt/ˌreɪz 'mʌni/ zbierać pieniądze
community centre /kə'mju:nəti ˌsentə/ ośrodek kultury
donate /dəʊ'neɪt/ ofiarować, oddać; dać datek na cel charytatywny
fundraising /'fʌndˌreɪzɪŋ/ zbieranie funduszy
helpline /'helplaɪn/ telefon zaufania
social event /ˌsəʊʃəl ɪ'vent/ wydarzenie społeczne/towarzyskie
voluntary work /'vɒləntəri wɜ:k/ wolontariat
volunteer /ˌvɒlən'tɪə/ zgłosić się na ochotnika; wolontariusz/ wolontariuszka

PRZESTĘPCY I PRZESTĘPSTWA

aggression /ə'greʃən/ agresja
armed /ɑ:md/ uzbrojony
attack sb /ə'tæk ˌsʌmbɒdi/ zaatakować kogoś
attacker /ə'tækə/ napastnik
blackmail /'blækmeɪl/ szantażować; szantaż
blackmailer /'blækmeɪlə/ szantażysta
break into /'breɪk ˌɪntə/ włamać się do
bully /'bʊli/ prześladować, znęcać się; łobuz, osoba znęcająca się nad słabszymi
bullying /'bʊliɪŋ/ prześladowanie, nękanie
burglar /'bɜ:glə/ włamywacz/ włamywaczka
burglary /'bɜ:gləri/ kradzież z włamaniem
burgle /'bɜ:gəl/ włamać się
commit a crime /kəˌmɪt ə 'kraɪm/ popełnić przestępstwo
criminal /'krɪmɪnəl/ przestępca
cyberstalking/cyberbullying /'saɪbəˌstɔ:kɪŋ/'saɪbəˌbʊlɪŋ/ nękanie w internecie
kidnap /'kɪdnæp/ porwać
kidnapper /'kɪdnæpə/ porywacz
kidnapping /'kɪdnæpɪŋ/ porwanie
mug /mʌg/ napadać (zaatakować i obrabować kogoś w miejscu publicznym)
mugger /'mʌgə/ napastnik, sprawca rozboju
mugging /'mʌgɪŋ/ napad (uliczny), rozbój
murder /'mɜ:də/ mordować; morderstwo
murderer /'mɜ:dərə/ morderca
pick sb's pocket /ˌpɪk ˌsʌmbɒdiz 'pɒkət/ dokonać kradzieży kieszonkowej
pickpocket /'pɪkˌpɒkət/ kieszonkowiec
pickpocketing /'pɪkˌpɒkətɪŋ/ kradzież kieszonkowa
rob /rɒb/ obrabować
robber /'rɒbə] rabuś, bandyta
robbery /'rɒbəri/ napad rabunkowy
shoplift /'ʃɒpˌlɪft/ kraść w sklepie
shoplifter /'ʃɒpˌlɪftə/ złodziej sklepowy
shoplifting /'ʃɒpˌlɪftɪŋ/ kradzież sklepowa
stalk /'stɔ:k/ nękać
stalker /'stɔ:kə/ natręt (śledzący kogoś)
stalking /'stɔ:kɪŋ/ nękanie
steal /sti:l/ kraść
terrorism /'terərɪzəm/ terroryzm
terrorist /'terərɪst/ terrorysta/ terrorystka
theft /θeft/ kradzież
thief /θi:f/ złodziej/złodziejka
vandal /'vændl/ wandal
vandalise /'vændəlaɪz/ dewastować, niszczyć
vandalism /'vændəlɪzəm/ wandalizm

PRAWO I ŚCIGANIE PRZESTĘPSTW

accuse sb of sth /ə'kju:z ˌsʌmbɒdi əv ˌsʌmθɪŋ/ oskarżyć kogoś o coś
alibi /'æləbaɪ/ alibi
arrest /ə'rest/ aresztować
break the law /ˌbreɪk ðə 'lɔ:/ łamać prawo
catch /kætʃ/ złapać
court /kɔ:t/ sąd
crime /kraɪm/ przestępczość; przestępstwo
escape /ɪ'skeɪp/ uciec
evidence /'evədəns/ dowody
fine /faɪn/ mandat, grzywna
fingerprints /'fɪŋgəprɪnts/ odciski palców
get caught /ˌget 'kɔ:t/ zostać złapanym
get out of prison /ˌget ˌaʊt əv 'prɪzən/ wyjść z więzienia
give up /ˌgɪv 'ʌp/ poddać się
guilty /'gɪlti/ winny
(il)legal /(ɪ)'li:gəl/ (nie)legalny
innocent /'ɪnəsənt/ niewinny
investigate /ɪn'vestɪgeɪt/ prowadzić dochodzenie
investigation /ɪnˌvestɪ'geɪʃən/ śledztwo, dochodzenie
judge /dʒʌdʒ/ sędzia
law /lɔ:/ prawo
lawyer /'lɔ:jə/ prawnik/prawniczka
obey /əʊ'beɪ/ przestrzegać, być posłusznym, postępować zgodnie z
police officer /pə'li:s ˌɒfɪsə/ policjant/policjantka
police station /pə'li:s ˌsteɪʃən/ posterunek policji
prison /'prɪzən/ więzienie
(private) detective /(ˌpraɪvət) dɪ'tektɪv/ (prywatny) detektyw
punish /'pʌnɪʃ/ karać
punishment (for sth) /'pʌnɪʃmənt (fə ˌsʌmθɪŋ)/ kara (za coś)
report a crime /rɪˌpɔ:t ə 'kraɪm/ zgłosić przestępstwo
sentence /'sentəns/ wyrok; skazać
solve a mystery /ˌsɒlv ə 'mɪstəri/ rozwiązać zagadkę
victim /'vɪktɪm/ ofiara
weapon /'wepən/ broń
witness /'wɪtnəs/ świadek; być świadkiem

INNE

expire /ɪk'spaɪə/ upływać, wygasać, tracić ważność
expel from /ɪk'spel frəm/ wydalać (ucznia ze szkoły)
form /fɔ:m/ tworzyć
permanent /'pɜ:mənənt/ stały, trwały
recognise /'rekəgnaɪz/ uznać, rozpoznawać
tease /ti:z/ droczyć się, dokuczać

1 **Znajdź w słowniczku obok:**

1 nazwy pięciu problemów społecznych, np. *poverty*
2 nazwy pięciu rodzajów przestępstw, np. *blackmail*
3 nazwy pięciu przestępców, np. *a bully*
4 pięć czasowników lub zwrotów związanych ze ściganiem przestępstw, np. *solve a mystery*

2 3 16 **Posłuchaj czterech wypowiedzi i w zeszycie dopasuj je do przestępstw A–D, o których jest mowa.**

A robbery
B shoplifting
C burglary
D pickpocketing

3 3 16 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach, a następnie posłuchaj nagrania jeszcze raz i sprawdź odpowiedzi.**

1 The security guards caught three young people ? small electronic items.
2 Two men with guns ? the jeweller's shop in Victoria Square yesterday evening!
3 My wallet was ?!
4 Someone ? our neighbour's house last night.

4 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach wyrazami i wyrażeniami z ramki.**

Congress	King	Parliament
President	Prime Minister	Queen

5 **Odpowiedz na pytania.**

1 How often do the citizens of Poland **elect** a president?
2 How old do you have to be to **vote** in **elections** in Poland?
3 Who is the **head of state** in Poland?
4 Can you name the main **political parties** in Poland?
5 What's the title of the Polish **national anthem**?

6 **W zeszycie uzupełnij zdania odpowiednimi formami czasowników z ramki. Z którymi zdaniami się zgadzasz? Omówcie w parach swoje poglądy na ten temat.**

break	catch	commit	solve

1 Everyone who ? a crime should always be punished.
2 You should never ? the law even if you disagree with it.
3 Most people respect the law only if they think they may get ?.
4 I would like to have a chance to ? a real crime mystery some day.

7 **VOX POPS** **Zadajcie sobie nawzajem pytanie i odpowiedzcie na nie, korzystając ze słowniczka.**

Could you tell me about your country?



English-speaking countries: government and politics



1 The Capitol in Washington D.C. is the meeting place of the United States ?.

2 Buckingham Palace is the residence of the ? or ? of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.





3 The White House is the official residence of the ? of the United States.



4 The Palace of Westminster in London is also known as the Houses of ?.



5 Number 10 Downing Street is the residence and office of the ? of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.

SPRAWDŹ SIĘ

ZDANIA OKOLICZNIKOWE CZASU

1 **Każde zdanie można uzupełnić dwoma z podanych słów. Wskaż je.**

1 I'll phone you **as soon as** / **until** / **when** I get some more information.
2 I always make sure that my passport is in my pocket **before** / **after** / **as long as** I cross the border.
3 A pickpocket stole her wallet **when** / **while** / **after** she was doing the shopping.

2 **Popatrz na zdania w ćwiczeniu 1. Które zdanie odnosi się do przeszłości, które do teraźniejszości, a które do przyszłości?**

GRAMMAR BANK ▸ strona 158

3 **W zeszycie uzupełnij zdania odnoszące się do przeszłości. Użyj spójników z ramki.**

as soon as | before | until | while

1 ? the guard was talking to the woman, the burglars broke into the bank.
2 We phoned the police ? we saw the broken door.
3 The detective waited ? the criminals had left the building.
4 ? anyone realised what was happening, the criminal had escaped.

4 **W zeszycie uzupełnij zdania podanymi czasownikami w odpowiedniej formie odnoszącej się do przyszłości.**

1 I (**not believe**) ? he's guilty until I (**see**) ? the evidence.
2 Don't worry. The thief (**get**) ? caught as soon as he (**try**) ? to leave the country.
3 The detective (**phone**) ? us when he (**have**) ? the information.
4 A police photographer (**take**) ? some photos before we (**take**) ? the cars away.

5 **W zdaniach 1–4 wybierz poprawną formę. W parach powiedzcie, czy przestrzegacie poniższych zasad dotyczących bezpiecznej jazdy na rowerze.**

1 Don't use a mobile or listen to music on headphones **while / as soon as** you're riding a bike.
2 Remember to give a hand signal **after / before** you turn.
3 At a zebra crossing, always wait **until / while** all the pedestrians are off the road.
4 Turn on the bike lights **as soon as / until** it gets dark.

6 3 17 **W zeszycie uzupełnij tekst podanymi czasownikami we właściwej formie. Posłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**



Earth is home to millions of species, but there is one that is dominant: humans. We are responsible for all the problems on our planet: global warming, the ozone hole, endangered (or already extinct) species, just to name a few. By 2050 Earth will be really crowded, with 9 billion people living here.

No wonder that when a group of scientists [1] (**announce**) ? that they wanted to build a new nation in outer space, thousands of people [2] (**get**) ? interested in the idea. The project called *Asgardia* is open to everybody and it is free to join. Its mission is to build a 'peaceful society' in space. But before other countries [3] (**recognise**) ? Asgardia as a nation, it will need to have a permanent population, a territory and a government. After Asgardians [4] (**create**) ? a democratic government, they [5] (**form**) ? a Court, a Ministry of Justice and other institutions. Then the United Nations will vote on the new country.

In the meantime, in 2017 Asgardians sent their first satellite into space and they are getting ready to build platforms in Earth's orbit for Asgardians to live on.

7 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach na temat tekstu z zadania 6.**

1 As soon as a group of scientists ? the news of Asgardia, a lot of people decided to join this project.
2 ? can become a member of the Asgardian society.
3 Asgardians want to organise a ? in outer space.

8 **W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▸ What would you say if you were offered the opportunity to live on a different planet?

POWTÓRZ TAKŻE

CZASOWNIKI ZŁOŻONE

GRAMMAR BANK ▸ strona 158

1 **Zapoznaj się z wyrazami w ramce i odpowiedz na pytania.**

cigarettes	coffee	chocolate	Internet
gambling	painkillers	sport	video gaming

1 What do these things have in common?
2 Do you think a lot of people are addicted to these things? Why?/Why not?
3 How hard is it to give them up?
4 How serious are these addictions in your opinion?

2 **W zeszycie ułóż zdania w odpowiedniej kolejności tak, aby stanowiły logiczną całość. Następnie odpowiedz na pytanie.**

1 As a result, they cause problems for themselves and for others.
2 In both cases addicts often lose control over their lives.
3 The first one is when someone abuses substances such as alcohol or drugs.
4 There are two main types of addictions.
5 The other one is a strong need to do an activity, for example shopping or surfing the Internet.

▶ Which examples in exercise 1 are addictions to substances? Which are addictions to activities?

3 3 18 **Przeczytaj tekst, z którego usunięto cztery zdania. W zeszycie dopasuj zdania A–E do luk 1–4 tak, aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Uwaga: jedno zdanie zostało podane dodatkowo.**

A But aren't adults as bad?
B My kids were satisfied and told me, 'Great! You're always checking your phone!'
C Families do not talk with each other as they did before the mobile phone era.
D I wasn't enjoying the film because I couldn't concentrate – I also wanted to check my phone.
E Addiction to technology is a serious problem among teenagers.

4 **W zdaniach 1–3 z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Why did Allison have problems concentrating on the film?
A She thought she'd forgotten to turn off the lights at home.
B There were too many people in the cinema.
C She felt the need to look at her phone.

2 Why do Allison's children call her *Killjoy Mum*?
A She doesn't enjoy watching films.
B She is addicted to technology.
C She is strict.

3 In Allison's opinion, how does phone addiction affect families?
A Families don't have conversations.
B Parents contact their children by email.
C Children talk to their parents using applications.

5 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach 1–5 zgodnie z treścią tekstu.**

1 Allison realised she was ? after a visit to the cinema.
2 Allison has got ? children.
3 Allison's family are not allowed ? at the table.
4 Allison thinks that ? are as addicted to electronic devices as teenagers.
5 Allison says that families talked to each other more ? became popular.

6 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Do you know any people who are addicted to technology?
2 Is technology addiction a serious social problem? Why?/Why not?



Last week we went to the cinema. Just as the film began, little windows of light started to open around us – people were checking their phones. [1] ? On my way home, I realised my mobile is the first thing I reach for when I wake up, and the last before I fall asleep. I thought I should deal with the problem.

My name is Allison and I'm a mum of two teenagers, who call me *Killjoy Mum* because I make the rules in our family. When I noticed that I had become addicted to my phone, I told my kids that from then on we'd have another rule – no technology at the table. [2] ? So they also noticed. I was shocked.

It is teenagers with their electronic devices in their hands that are called rude by older generations. [3] ? Everywhere you can see grown-ups with their phones – mums sitting in cafés, shopping online, with their babies playing with tablets; dads reading emails during their kids' football matches. [4] ? We need to put down the phones and start talking IRL (In Real Life).

1 **Odpowiedz na pytania.**

▶ What does the quote mean? Choose option: A, B or C. Do you agree with it? Why? / Why not?

> "Charity begins at home."

A First you help your family and friends and then you can help others.

B First you organise a fundraising event at home and then in a public place.

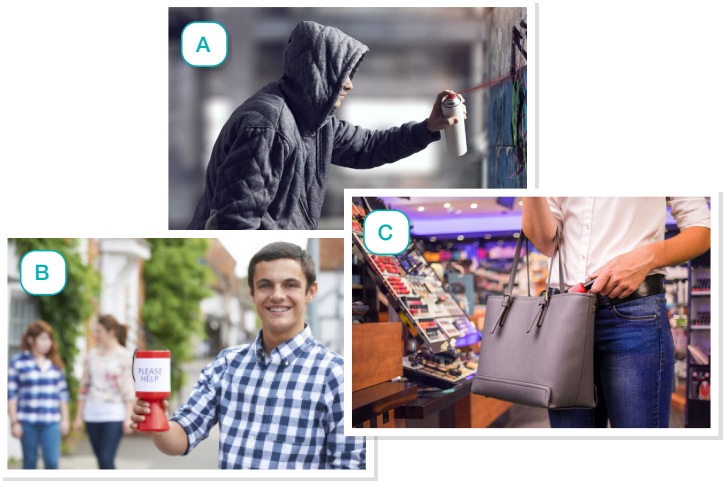
C When you are born at home, you are able to give and share things with others.

2 **W zdaniach 1–7 wybierz właściwe formy. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 You shouldn't make people feel bad if they don't give money to **charity / society**.
2 We're trying to think of ways to **raise / rise** money for the homeless shelter.
3 Stop **teasing / joking** your sister about her new hairstyle. She's going to cry!
4 He was **expired / expelled** from school for cheating in an exam.
5 **A:** Why are you a **citizen / volunteer**?
B: Because I want to do something useful in my free time.
6 It is a doctor's **duty / law** to help sick people.

3 **Dopasuj zdjęcia do sytuacji w ramce. Następnie odpowiedz na pytanie.**

charity fundraising shoplifting vandalism



▶ What would you do if you saw these things happening?

What would you do if you saw someone shoplifting?

Well, if the person looked poor or hungry, and they were stealing food, I might not say anything.

4 3 19 **Posłuchaj rozmowy Toma i Lucy. Które opinie należą do Toma (T), a które do Lucy (L)? Odpowiedz na pytanie.**

1 Ben isn't a friendly person.
2 It's a pity that Ben isn't at school anymore.
3 Ben is a cyberbully.
4 What Ben did wasn't serious.
5 Ben deserves his punishment.

▶ Whose opinion do you agree with?

5 3 20 **Posłuchaj rozmowy między Martinem a Claire na temat pomocy osobom poszkodowanym. Zdecyduj, czy zdania poniżej są prawdziwe, czy fałszywe.**

1 Annie wants to help some people.
2 There have been floods in Bangladesh and the UK.
3 Martin thinks we should help people in poorer countries.
4 Claire says she's going to raise money for charity too.

6 3 20 **Posłuchaj jeszcze raz rozmowy Martina i Claire. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu odpowiedz krótko na pytania 1–5. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Where in the High Street did Claire see Annie?
2 What was Annie doing there?
3 Is Annie paid for what she does?
4 Do Martin and Claire have the same opinion on charity?

7 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 What do you think about Annie's action?
2 Who do you agree with, Martin or Claire? Why?

8 **W zeszycie przetłumacz fragmenty zdań na język angielski. W każdą lukę możesz wstawić maksymalnie cztery wyrazy.**

1 Claire saw Annie while (**zbierała pieniądze**) ? for homeless people.
2 (**Wielu ochotników**) ? helped after the terrible floods.
3 We should (**pomagać ludziom**) ? who are in trouble.
4 As soon as they (**uzbierali**) ? enough money, they sent it to the victims of the floods.

PRZYDATNE ZWROTY

PROŚBA O RADĘ

I need your advice. Potrzebuję twojej rady.
Can I ask your advice/opinion? Czy mogę zapytać cię o radę/zdanie?
Can you give me some advice (about something)? Czy możesz coś mi doradzić (w pewnej sprawie)?
I don't know what to (do) / how to (solve the problem). Nie wiem, co (zrobić) / jak (rozwiązać ten problem).
Should I (vote for him)? Czy powinienem/powinnam (na niego głosować)?
What do you think I should do? Jak sądzisz, co powinienem/powinnam zrobić?
Do you think I should (ask them for help)? Czy uważasz, że powinienem/powinnam (poprosić ich o pomoc)?
I'm thinking of (working as a volunteer). What do you think? Rozważam (pracę jako wolontariusz). Co o tym sądzisz?

UDZIELANIE RAD

I think you should (vote in the student council elections). Uważam, że powinieneś/powinnaś (głosować w wyborach do samorządu szkolnego).
I suggest that you should (report it to the police). Proponuję, żebyś (zgłosił/zgłosiła to na policję).
If I were you, I'd (ignore them). Na twoim miejscu (zignorowałbym/zignorowałabym ich).
Make sure that (you are safe). Upewnij się, że (jesteś bezpieczny/bezpieczna).
Take my advice and (solve the problem yourself). Radzę ci (rozwiązać problem samodzielnie).
Here's a good tip. Just talk openly about the problem. Oto moja dobra rada. Po prostu porozmawiaj otwarcie o problemie.
My advice is to (call the helpline). Radzę ci (zadzwonić na telefon zaufania).
The best thing is not to (tell anyone). Najlepiej będzie nie (mówić nikomu).
Let me give you a piece of advice. Never give up. Pozwól, że dam ci jedną radę. Nigdy się nie poddawaj.

1 **Przeczytaj tekst i wskaż właściwe uzupełnienie zdań. Następnie w parach zadajcie sobie nawzajem pytania z tekstu i odpowiedzcie na nie.**

Bullying is wrong



Bullying takes place when someone keeps hurting another person by words or action on purpose. A bully is often stronger or older than their [1]**victim / witness**. Bullying can be emotional or physical. People [2]**which / that** are bullied physically are often hit or shouted at. Other examples are rude gestures or breaking someone's possessions. Emotional bullying is, for example, when someone is called names or sent nasty messages, but also when their social life is hurt. Making fun of someone in public, [3]**saying / telling** lies about someone or telling others not to be friends with someone count as social bullying. Would you know what [4]**do / to do** if you witnessed bullying? Who would you ask for help and advice?

2 **W zeszycie uzupełnijcie zdania wyrazami z ramki. Cztery wyrazy zostały podane dodatkowo. Następnie zdecydujcie, która z rad jest niewłaściwa.**

advice be best helpful make should thing would were

What to do when someone is bullying you or somebody else?

1 I think you ? never ignore bullying.
2 If I ? you, I'd speak to an adult you trust.
3 ? sure that you keep reporting the bullying until it stops.
4 The ? thing is to call a special helpline.
5 My ? is to fight back.

3 **Do każdej z opisanych sytuacji 1–3 dobierz właściwą reakcję A–C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 Chcesz poprosić przyjaciela o radę w sprawie osobistej. Co powiesz?
A Could I ask you a personal question?
B May I ask you a big favour?
C Can I ask your advice about something?

2 Kolega chce samodzielnie udać się w niebezpieczne miejsce. W jaki sposób mu to odradzisz?
A Why don't you go there?
B If I were you, I wouldn't go there.
C You don't have to go there.

3 Jak poradzisz koleżance, aby wzięła udział w imprezie charytatywnej?
A Are you going to take my advice about the charity event?
B I think you should take part in the charity event.
C Take my advice and organise the charity event.

Wskazówka

Zaproszenie formalne piszemy zazwyczaj w imieniu swoim lub innych osób. Tekst taki zawiera ustalone zwroty grzecznościowe i zwykle pisany jest językiem formalnym, dlatego nie stosujemy skrótów, czasowników złożonych (*phrasal verbs*) czy wyrażeń potocznych.

PRZYDATNE ZWROTY

- **Dear Mr/Mrs Brown,** Drogi Panie / Droga Pani Brown,
- **On behalf of (my friends) …** W imieniu (moich przyjaciół)…
- **I would like to invite you for …** Chciałbym zaprosić Pana/Panią/Ciebie na…
- **We have the pleasure of inviting you to …** Mamy przyjemność zaprosić Pana/Panią/Ciebie na…
- **We hope to see you there.** Mamy nadzieję Pana/Panią/Ciebie tam zobaczyć.
- **We will be happy if you attend our charity event.** Będziemy szczęśliwi, jeżeli przybędziecie na naszą imprezę charytatywną.
- **We are counting on your generosity/presence.** Liczymy na Państwa/Twoją hojność/obecność.
- **We are looking forward to your participation.** Czekamy z niecierpliwością na Państwa/Twój udział.

1 **Marek i Paweł przygotowali zaproszenie, w którym:**

- podali powód, dla którego ich klasa organizuje imprezę charytatywną,
- opisali jej planowany przebieg,
- wyjaśnili, na co zostaną przeznaczone zebrane pieniądze.

Wskaż fragmenty zaproszenia odpowiadające poszczególnym elementom polecenia.

Dear Friends,

On behalf of Class 8a we would like to invite everyone to our charity concert.

Two of our classmates have lost their home. It was damaged during the recent violent storm and they need our help now.

A great band *The Grasshoppers* have agreed to play for us for free.

The event will take place at the Concert Arena on Monday, September 16 from 5 p.m. to 8 p.m.

We hope to see everybody there and we are really counting on your generosity. Money raised at the event will be used to rebuild our friends' house.

Together we can make a difference!

Marek Nowak and Paweł Pietrzak

2 **W szkole zorganizowano świąteczną imprezę charytatywną. Przeczytaj zaproszenie, a następnie odpowiedz na znajdujące się pod nim pytania. Zastanów się, jak mogłoby brzmieć polecenie do napisania tego tekstu.**

Dear Teachers and Students!

We have the pleasure of inviting you to the Christmas Toy Collection in our school hall on Friday, December 21, from 4 p.m. to 7 p.m.

When Christmas comes, we must not forget about the children in the children's hospital in our town.

Be their Santa Claus and bring a toy, a game or a book for a child to the event.

As soon as we finish collecting the donations, there will be a Christmas carol concert.

We are looking forward to your participation.

Students of 8c



1 Who is invited to the charity event?
2 Where and when will it take place?
3 What should the participants bring to school?
4 Who is organizing the charity event?

3 **W zeszycie przetłumacz zdania na język angielski.**

1 W imieniu klasy 8a zapraszam na imprezę charytatywną do naszej szkoły.
2 Pieniądze zebrane podczas imprezy zostaną przekazane schronisku dla zwierząt w naszym mieście.
3 Kiedy tylko zbierzemy pieniądze, kupimy sprzęt sportowy dla naszego ośrodka kultury.
4 Kiedy nadchodzi Wielkanoc, nie wolno nam zapomnieć o samotnych osobach.

4 **Napisz zaproszenie dla nauczycieli i kolegów ze szkoły na imprezę charytatywną, podczas której odbędzie się sprzedaż prac artystycznych wykonanych przez uczniów. Dochód zostanie przeznaczony na szczytny cel. W zaproszeniu:**

- poinformuj, kiedy i gdzie odbędzie się impreza,
- wyjaśnij, jaki jest jej cel,
- zachęć adresatów zaproszenia do wzięcia w niej udziału.

Limit słów: 50–120.

1 **Dopasuj słowa z ramki do definicji poniżej. Jedno słowo zostało podane dodatkowo. Napisz jego definicję. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

capital citizen flag national anthem MP parliament prime minister

1 The official song of a nation that is sung during important public events.
2 A piece of cloth with a coloured pattern or picture on it that represents a country.
3 Someone who legally belongs to a particular country and has rights and responsibilities there, whether they are living there or not.
4 Someone who represents people in parliament.
5 An organisation of people who are elected to make a country's laws and discuss important issues.
6 The leader of the government in the UK and in some other countries.

2 **Wybierz słowa, które poprawnie uzupełniają zdania. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

1 You have **broken** / **committed** / **hurt** the law.
2 She is going to **prison** / **parliament** / **court** next week as she's a witness in a case.
3 The judge **committed** / **sentenced** / **accused** them to three years in prison.
4 The police are still trying to **catch** / **solve** / **arrest** the mystery of the missing diamonds.
5 I think they **stole** / **burgled** / **broke** into our house through the bathroom window.
6 He didn't **make** / **commit** / **break** that crime. He was innocent.

3 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach wyrazami utworzonymi od podanych słów tak, aby zdania były logiczne i poprawne gramatycznie.**

1 Craig took part in a(n) ? business and went to prison. **LEGAL**
2 Sherlock is one of the most famous ?. **DETECT**
3 The police are carrying out an international ?. **INVESTIGATE**
4 ? is a real problem, especially during football matches. **VANDAL**
5 ? happens when you treat someone unfairly because of who they are. **DISCRIMINATE**

4 **W zeszycie uzupełnij luki zgodnie z treścią zdań wyjściowych. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy.**

1 James emigrated to Australia. Then he started an ostrich farm there.
After he ?, James started an ostrich farm there.
2 I can't go out now. First I must finish my project.
I can't go out until I ?.
3 They didn't finish painting the graffiti. They were caught.
They were caught while ? the graffiti.
4 We want to collect money to buy some new books for the local library.
As soon ? enough money, we will buy some new books for the local library.

5 **USE OF ENGLISH** **W zeszycie przetłumacz na język angielski fragmenty podane w nawiasach tak, aby otrzymać logiczne i poprawne zdania. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie cztery wyrazy.**

1 Peter (**został usunięty ze**) ? school for cheating in his finals.
2 Are you going to (**głosować na Ann**) ? in the school council elections?
3 While he (**dokonywał kradzieży w sklepie**) ?, a lady started screaming.
4 He parked his car in the wrong place and had to (**zapłacić mandat**) ?.
5 The police are looking for a criminal who (**uciekł z**) ? prison.

6 **Dopasuj wypowiedzi A–E do sytuacji 1–5. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

Who Says What, When and Where?

1 Your friend has just told you about her problems. She wants it to stay secret.
2 You've seen a group of vandals destroying benches in the park. Someone comes up to you.
3 You need your friend's advice.
4 Your friend has started spending time with a group of people who you think are bullies. You're worried about him.
5 You're organising a concert at the local community center. You want your classmates to come.

A I hope to see you there.
B Should we report it to the police?
C What should I do?
D If I were you, I'd stop hanging out with them.
E Please don't tell anyone else about this.

BBC

CULTURE & SKILLS

Crime Facts from Around the World



Countries have different laws because they often have different attitudes to certain crimes. That is why punishments are never the same. Here are a few facts about crime and laws from around the world.

Did you know that in Singapore it's illegal to sell chewing gum because it damages the city's pavements? [1] [?] You may also need to pay a financial penalty if you do something as simple as feeding the pigeons. It's an offence in Singapore.

In Finland, fines for certain crimes are based on how much you earn. If you are rich, you pay more. [3] [?] He got a fine of over €100,000! Do you think that's fair?

In Iceland, thefts and robberies almost never happen. House burglaries are very rare. [4] [?] The police are largely invisible.

Finally, Britain is famous for having the biggest number of CCTV cameras per person in the world. If your bag was stolen, it's possible that one of the many cameras has recorded it. The police can use the images to try to identify the thief. The cameras make the British feel quite protected. [5] [?] It's also a beautiful place to visit.

GLOSSARY
attitude to sth – podejście, stosunek do czegoś
CCTV camera – kamera przemysłowa
chewing gum – guma do żucia
differ – różnić się
invisible – niewidoczny
petty – drobny, mało istotny
speeding – przekroczenie dozwolonej prędkości

READING

1 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 What countries do you think are the safest in the world?
2 Is there much crime where you live?
3 What kinds of crimes happen, if any? Are they serious or not?

2 **Przeczytaj tekst, z którego usunięto cztery zdania. W zeszycie dopasuj zdania A–E do luk tak, aby tekst stanowił logiczną całość. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo.**

A This is not considered such a serious crime.
B You can get a fine or even go to prison for a petty crime like that!
C According to the police, Edinburgh in Scotland is the country's safest city.
D A few years ago, the director of a big mobile phone company was caught speeding.
E People leave the front door to their houses open or their bicycles unlocked on the street.

3 **Przeczytaj artykuł jeszcze raz. Zdecyduj, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe. Uzasadnij swoje odpowiedzi.**

1 The writer thinks that selling chewing gum is a serious crime.
2 The writer thinks that chewing gum is a serious crime.
3 In Finland, the punishment depends on how rich you are.
4 The police have a lot to do in Iceland.
5 Edinburgh is more dangerous than other cities in the United Kingdom.

4 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Do you think CCTV cameras are a good way to make a place safer? Why?/Why not?
2 Which of the countries' laws mentioned in the text do you agree/disagree with? Why?



LISTENING

5 **W zeszycie dopasuj wyrazy/wyrażenia 1–8 do ich definicji A–H.**

1 a vault
2 spectacular
3 a safe deposit box
4 to disconnect
5 a sack
6 a rope
7 to drill
8 to store

A a large bag
B to switch off
C to make a hole in something
D a container used for keeping valuable objects in a bank
E very strong string
F to keep
G very impressive, exceptional
H a room with thick walls and a strong door where valuable objects and money are kept

6 BBC **Posłuchaj nagrania o słynnym rabunku. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu odpowiedz na pytania. Zapisz odpowiedzi w zeszycie**

1 In which city did the robbery happen?
2 What did the robbers steal?
3 Did the robbers disconnect all the CCTV cameras?
4 Where was the vault located?
5 How thick was the wall of the vault?

7 **W parach opiszcie przebieg akcji rabunkowej.**

PROJECT

8 **W grupach przygotujcie prezentację na temat filmu lub serialu o stróżach prawa.**

1 Research a film you like.
2 Write notes about what happens in the film.
3 Prepare a poster with pictures (always cite your sources).
4 Tell the story to the class.

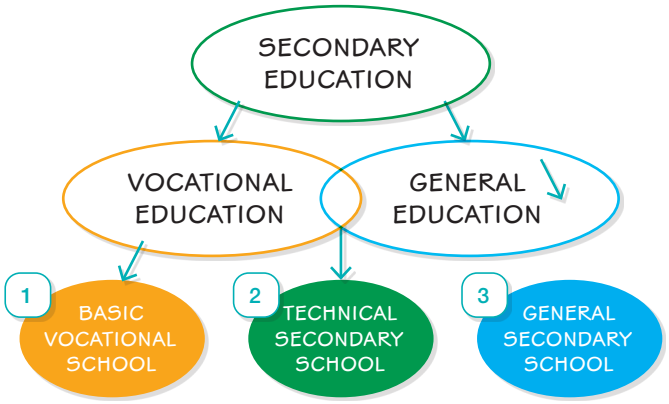
1 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 Are you looking forward to secondary school?
2 In what ways do you think it will be different to primary school?

2 3 22 **Posłuchaj rozmowy nauczyciela z uczennicą na temat planów na przyszłość. W zeszycie zastąp słowa/wyrażenia wyróżnione w zdaniach 1–6 ich odpowiednikami użytymi w nagraniu.**

1 Molly would like to get a language **qualification**.
2 Molly is asking her teacher about **marks**.
3 Which university will Molly **go to**?
4 Studying hard will **bring a good result** for Molly.
5 Molly has more career **choices** than she knows.
6 Many industries need workers with language **abilities**.

3 **Dopasuj typy szkół ponadpodstawowych 1–3 do ich definicji A–C.**



A a school for students who want to pass the Matura exam and begin higher studies to get a university degree

B a school for students who want to get vocational qualifications and can choose if they want to take the Matura exam

C a school for students who want to start working immediately after finishing their compulsory education

4 **W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ What school would you like to go to and why?

5 3 23 **Przeczytaj wywiad z Anią i Danielem na temat ich planów na przyszłość. W zeszycie odpowiedz na poniższe pytania.**

1 does Daniel prefer a vocational school to a general secondary school?
2 What do students get at a vocational school?
3 What will Daniel have when he finishes the technical school?
4 What does Ania want to become?
5 What school is she going to look for?



Journalist: Welcome to our weekly series *The future of teens in Europe*. Today we've got guests from Poland, Ania and Daniel, who are finishing primary school next year. OK, guys. What are your plans after primary school?

Daniel: Everything depends on my grades. My dream is to get to the Technical Secondary School of Electronics in my town. It's one of the best in Poland.

Ania: A vocational school? I thought you'd go to a general secondary school and then to university.

Daniel: I know what I like, and that's electronics. Why should I go to a general secondary school if I know what I'm interested in? When you go to a vocational school, you get the necessary knowledge and skills to do a job. That's true, but it doesn't mean that you can't go to university after that. It's just a different way to get there.

Ania: Maybe you're right. I've heard studying in a vocational school is much easier than in a general secondary school.

Daniel: I think it depends on the school. I talked to my friend who attends the school I want to go to. She says there's so much work that they don't have time for school trips. But I know it'll pay off: when I finish this school, I'll have both a vocational diploma and the Matura exam, and I'll be able to go to university if I want to. Maths and Physics are at a really high level in my future school, so there should be no problem in passing the Matura exam.

Journalist: You've really given it a lot of thought, Daniel. How about you, Ania? What's your plan?

Ania: Well, I was thinking about going to a general secondary school, but now I'm not sure … I'd like to be a chef, so maybe I should look for a school of culinary arts?

Journalist: Well, our time's up. Thank you, guys. It's been good talking to you. And good luck with your year 8 exams!

6 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 What is your opinion of vocational schools?
2 How do they compare with general secondary schools?

7 **PROJECT** **Wykonaj projekt.**

Find out what secondary schools there are in your area. Ask your school mates about what school they are planning to go to and why. Then, draw a chart with your results and present it to the rest of the class.

1 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

▶ How do you learn? What techniques do you use to remember information? Think about:

- dates for History,
- new words for a foreign language,
- facts for Biology,
- formulas for Chemistry or Maths.

2 3 24 **Dopasuj każdy styl uczenia się 1–3 do dwóch zdań A–F. Następnie posłuchaj nagrania i sprawdź odpowiedzi.**

You can learn faster when you know your learning style. Look at the picture below for the different ways in which people learn.



A can remember information better by reading it aloud
B have no problem with reading charts and symbols
C remember what was better than what they saw or heard
D often draw while listening
E need to move around while listening or talking
F enjoy discussions and listening to others

3 **Przeczytaj wywiad z Olgą Bołądź i odpowiedz na pytanie:**

4 **Odpowiedz na pytania dotyczące wywiadu z Olgą Bołądź.**

1 Why did Olga learn languages?
2 At school, which language skills were Olga's best?
3 How did Olga's Spanish get better?
4 What was unexpected about Olga's career choice?
5 How does Olga learn best?
6 How has a knowledge of languages helped Olga's career?

5 **W zeszycie uzupełnij zdania wyrażeniami z wywiadu w ramce.**

practice makes perfect a dream come true
a means to an end

1 Lionel Messi was the boys' hero and meeting him was ? for them.
2 I don't enjoy working in a shop, but it's ? because it lets me earn money for travelling.
3 If you play the guitar every day, you will become very good at it. As they say, ?.

6 **PROJECT** **Wykonaj projekt.**

Interview your classmates and find out what kind of learners they are. See which learning style is dominant in your class. Compare your results with a partner.

LEARNING STYLE	ELA	PAWEŁ	SZYMON
VISUAL	√		√
AUDITORY	example	√	√
KINAESTHETIC	√		

Which learning styles does Olga Bołądź prefer?

Today we're talking with Olga Bołądź, an actress, who has appeared in more than thirty films and TV series since 2006, for example, *Czas honoru*, *Kobiety mafii*, *Volta*, *Słaba płeć?* *Człowiek z magicznym pudełkiem*.

Hi Olga, how many languages do you know and how well do you speak them?

I know English, Spanish and Italian. I have no problem in communicating in any of them.

How did you discover your passion for languages?

Actually, I've never been passionate about learning languages. But as I always wanted to have a life full of adventures, they were a means to an end that would let me lead an interesting life.

How easy or difficult was it to learn languages?

I'm dyslexic, so I had terrible problems with reading, spelling and writing, and I did quite badly at tests. But I wasn't afraid to speak and my accent was good.

When was the first time you tested your English or Spanish abroad?

I went to the UK during my school holidays and, although I had a low mark in English, I managed pretty well! Then I went to Spain to study drama. My Spanish was so-so, but I improved it greatly just by talking to people.

What did you want to be when you were 14?

I wanted to be a lawyer like almost everybody in my family. But in secondary school I discovered that I was good at acting. I passed the exams for The National Academy of Theatre Arts in Kraków and became an actress.

Actors need to have a good memory. Has your memory always been good or did you have to practise?

Well, of course practice makes perfect, but the first thing is to find out what your learning style is. At school, I noticed that I learnt best when I listened, so my learning style is auditory. But I also have a photographic memory: I remember in pictures, so I can recall a page from a textbook. Knowing your learning style helps a lot in remembering long texts.

What adventure did you have thanks to your knowledge of foreign languages?

A few years ago, I had a role playing alongside one of my favourite actors, Ewan McGregor, in *The Red Point*, a short film directed by Patryk Vega. It was both an adventure and a dream come true!



1 **Zapoznaj się wyrazami w ramce i odpowiedz na pytania.**

1 What kind of books do you like reading? Why?
2 Which is the most popular type of book in your class?

adventure story | biography | comic novel | detective story | fairy tale | fiction | ghost story | horror | historical novel | non-fiction | romantic novel | travel book | young adult book



2 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

- Has any book ever fired your imagination? Which book was it? Why?

3 **Przeczytaj wywiad z Elżbietą Cherezińską. W zeszycie uzupełnij luki 1–7 w tekście zdaniami A–G.**

A Who is he then?
B I was a total bookworm.
C From then on, I haven't stopped writing.
D Thanks to that, he's an excellent hero for a novel.
E I'd really like Polish history to be a living part of it.
F I wrote radio plays and I wanted to be a film director.
G And his sister, Świętosława, became the most famous queen of Scandinavia.

4 **W parach przygotujcie pytania do wywiadu.**

- Imagine you are going to interview your favourite author. What questions would you ask him/her?

If I could, I would ask Stanisław Lem where he got his ideas about the future from. I would also ask him what he thinks of the technology we have today.

5 **PROJECT** **Wykonaj projekt.**

Prepare a presentation of your favourite historical hero. Include facts about his/her life and what he/she achieved. Say how you think your hero has affected your country.

Elżbieta Cherezińska is one of the most popular authors in Poland. She has written several historical novels, including: *Harda, Królowa, Niewidzialna korona, Korona śniegu i krwi.* If you enjoy epic tales, you will not be disappointed!



What were you like when you were 14? What did you want to become?

When I was 14, I kept changing my mind. [1] ? But I was equally interested in forensic medicine – that's using medical knowledge to find out who or what caused someone's death. It seemed incredibly fascinating. I also thought that being a soldier on a military mission would be a great thing to do in life … I was scared of working in an office.

What were your favourite books back then?

I just loved historical novels. I also liked young adult books and detective stories, but I read those very quickly just for fun and didn't think too much about them. [2] ?

How did you become a writer?

I graduated from the National Academy of Dramatic Art in Warsaw. One day, I was asked to read some passages from a book during a meeting with the Israeli ambassador Szewach Weiss. The ambassador liked it so much that we started talking and I decided to write a novel about his life. [3] ?

Why did you start writing novels about Polish monarchs?

I love Polish history and the Middle Ages. Also, I've always been interested in the moment when the king leaves the throne room. [4] ? What is he like? I missed exciting stories about Polish kings, so I decided to write them myself.

Who is your favourite hero from your books?

I like all of them. Mieszko I was a wise ruler and military leader, and a great diplomat. Bolesław I the Brave was an excellent warrior and strategist. [5] ? She was Queen of Sweden, Denmark and Norway, and also of England, for a short period of time. Those two were gossiped about for hundreds of years in the courts of Europe and were also written about in the Icelandic sagas.

Rumour has it that you don't really like King Władysław I the Elbow-high. Why?

It's not that I don't like him. I just think that King Władysław was quite a rebellious hero and as a politician he made rather controversial decisions. [6] ? But if I were his wife, I wouldn't put up with him for a week.

Can you imagine your novels on the big screen?

Of course, but not because they are my novels, but because film has the power to fire the imagination. [7] ?

1 Odpowiedz na pytania.

1 Look at the pictures and match them with some reasons why people go to live abroad. Can you think of any other reasons?

education lifestyle work opportunities





2 Would you like to go to school abroad? Why?/Why not? If so, where would you like to study?

2 3 25 Posłuchaj wypowiedzi Pawła na temat życia w Wielkiej Brytanii. Zdecyduj, które ze zdań 1–6 są prawdziwe (P), fałszywe (F), czy też zawarta w nich informacja nie znalazła się w nagraniu (N). W zeszycie popraw zdania fałszywe.

1 The family moved to England because of the parents' jobs.
2 Paweł spoke English well when he moved to England.
3 Paweł found lots of similarities between Poland and England.
4 Paweł was the only Polish student at his school.
5 It was difficult for Paweł to form friendships.
6 Paweł feels that he is more British than Polish.

3 Odpowiedz na pytanie.

▶ Imagine you want to travel the world and learn about different cultures. Where would you like to go? Why?

4 Przeczytaj wywiad z Magdą i odpowiedz na poniższe pytania. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

1 Why did Magda stay in the UK?
2 How did Magda's job in a restaurant help her?
3 Why did Magda get the job at Blair Castle?
4 What does Magda do at the castle when she isn't a tour guide?
5 According to Magda, how does travel broaden your mind?

5 Porozmawiajcie w parach.

1 If you could live anywhere else in the world, where would it be? Why?
2 Would it be difficult for you to leave your country? Why?/Why not?

Today we're talking to Magda Dolezińska-Coston about her life and work as a tour guide in Scotland. Magda was a drama teacher in Lubin, Poland.

How long have you been in the UK, Magda?

I came here in 2006, so it's been quite a long time now. When I first arrived, I was sure I would return home soon. But I fell in love with this country as well as with one Englishman, who is now my husband.

What did you do before you started working at the Scottish castle?

Well, it wasn't great at first because my English wasn't good enough. I started working in a restaurant where I could practise my English a lot. When I felt confident enough to take another step, I became a receptionist, then an office assistant until I finally found the perfect occupation as a tour guide in one of Scotland's finest tourist attractions – Blair Castle.

How did you get this job?

I just applied. The castle is open to everybody. It's a multicultural visitor attraction, tourists come from all over the world, so they need employees speaking many languages, including Polish. At the beginning of every year, new seasonal staff members are recruited and anyone can apply. For two years I was a seasonal guide. Then I got a full-time contract.

What do you like about your job?

I've always loved art and history as well as contact with people. But as much as I love being a guide and giving tours around the castle during summer, I also enjoy my winter duties. Who wouldn't love polishing muskets or cleaning shoes that belonged to King George IV? I really feel I've found my perfect job.

What advice would you give to teenagers?

Travel, as it broadens your mind. You get to know different people, cultures, languages. Create your own life because the future's in your hands!



Blair Castle

February 3, 2018

6 PROJECT Wykonaj projekt.

Do a survey. Ask five people what they would miss the most about Poland if they moved to another country. Then prepare the results in the form of a presentation. Tell the class about your results.

1 **Sprawdź, ile wiesz na temat języków obcych i rozwiąż quiz.**

1 There are about **70 / 700 / 7,000** languages in the world.
2 The most commonly used letter in the English language is **a / e / o**.
3 More words in the English language begin with **c / n / s** than with any other letter.
4 The longest word in English is *pneumonoultramicroscopicsilicovolcanoconiosis*, a type of lung disease. Which two languages are used to form the word?
5 Look very closely at the word **SWIMS**. What is unusual about it?
6 What do you notice about this sentence: *The quick brown fox jumps over the lazy dog*. (Hint: think about the English alphabet).

2 3 26 **Posłuchaj wypowiedzi na temat zapożyczeń w języku polskim i połącz początki zdań 1–4 z ich zakończeniami A–D.**

1 The word *joystick…*
2 The Polish word *internetowy…*
3 The word *communication…*
4 The word *chef…*

A sounds the same as a Polish word, but with a different meaning.
B has kept its English spelling in Polish.
C has an extra meaning in Polish that doesn't exist in English.
D combines English with Polish spelling and grammar.

3 3 27 **Przeczytaj tekst. W zdaniach 1–5 wskaż poprawną formę.**

1 Many new words entered English through **migration / education**.
2 English has **given / taken** more words than any other language.
3 English language was greatly influenced by **French / German**.
4 The majority of technology words in English come from **borrowing / creating names**.
5 Traditional media such as film and television have **less / more** influence on language than social media.

4 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 What effect does borrowing words from other languages have on Polish?
2 What are the advantages and disadvantages of this?

5 **PROJECT** **Wykonaj projekt.**

Write a fact sheet about Polish language. Use information from the Internet to say when it originated and apart from English, what else has influenced the Polish language? Present your findings to the class.



How Languages Change

Languages are not static. They change and evolve just as cultures do. But how does this happen? In the past, it occurred when people who spoke different languages left their homelands for other areas, or traded goods, or when they fought against each other in wars. English has borrowed thousands of words and expressions from many other languages this way.

There are more than 120 languages that have contributed to English vocabulary and, of all languages, English is the biggest borrower of words. Almost 40% of English words come from French. Look through any major English dictionary and you'll see many influences, from *alligator* (Spanish) to *zoo* (Greek). In fact, about 80% of present-day English vocabulary comes from languages other than the original Germanic English.

But not all the changes in English are borrowed. Sometimes, words and expressions are made up to give a name to something new. This happens a lot in science and technology. For example, the word *telephone* was created to name the new device. Phrases such as *travel card* and *solar farm* are made up of existing English words, and were created to give names to these new things. Or, new words can be made with combinations of existing words such as *internet* (*international* + *network*).

In the last few decades, it is the media that has influenced the language most. In the past, expressions were shared through face-to-face contact and usually it took a generation before a word became widely used. Today, the use of English in film, television and, especially, the Internet allows words to travel faster than ever before.

A new word or phrase that is invented today can be around the globe by tomorrow via Twitter. If people like it, it will spread on all social media and will become part of daily language in no time at all.

1 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 What do you think of when you buy clothes?
2 Do you care about fashion?
3 Which fashions from the past do you like: hippie / 50s / punk / disco / other? Why?



2 3 28 **Przeczytaj wpis na blogu o modzie. W zeszycie uzupełnij luki w tekście zdaniami A–E. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo.**

A Also, there are mountains of clothes that have been thrown out.
B Fashions from the past are really stylish.
C Stop buying stuff just because it's cheap.
D That's a lot of rubbish!
E Let me explain why.

3 **W zeszycie uzupełnij luki w zdaniach 1–5 zgodnie z informacjami zawartymi w tekście.**

1 Jess wrote to Trinny to get some ? on buying clothes.
2 Some clothes you buy this year won't be ? next year.
3 To make clothes, companies use ? that can be bad for the environment.
4 Your friend and you can ? clothes to have something new to wear.
5 Trinny believes that you can look cool if you wear ? clothes.

4 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 What do you do with clothes you don't wear anymore?
2 Would you wear second-hand or vintage clothes? Why?/Why not?

5 **PROJECT** **Wykonaj projekt.**

Choose a decade from the 20th century. Look for pictures and information on the fashion of that time. Make a poster and present it to the class.

Trinny's Fashion Blog

Last week, I got an email from a reader called Jess. Here's what she wrote:

The sales have started and there are lots of clothes at great prices. I'm thinking of buying some, but would it be better to buy one or two good quality items of clothing instead of lots of cheap ones?

The simple answer is: yes! [1] ? Well, lots of clothes are trendy only for one season. That's great news for the companies which make them, but it's not good for your wallet! Sometimes the clothes are cheap to buy, so you don't care if you only wear them a few times. It's easy to go to the shops and buy new stuff. It's called 'fast fashion' and just like fast food – it's cheap and quick, it's everywhere and it isn't very good quality.

But there's a good reason to choose well and buy less – fast fashion is bad for the planet. Think of the energy and water necessary to produce the clothes. The chemicals that are used to dye the fabrics are sometimes harmful for the environment. [2] ? Where will they all go?

Is it possible to be eco-friendly and trendy?
Yes, it is! This is what you can do:

⇨ Before you go shopping for new clothes, check carefully what you already have in your wardrobe.
⇨ [3] ? Spend your money on fewer, but good quality clothes that will last longer.
⇨ Make sure you buy things that you really like and will want to wear many times.
⇨ Try swapping clothes with friends. In this way, you can reuse clothes.
⇨ Why not try some vintage clothes? [4] ? Just one nice piece is enough to make you look super cool.

What do you think? Post your comments below.



1 **Odpowiedz na pytania.**

1 The expression 'junk food' can have different meanings. Look at the photos and say what they are.



2 Why do people throw out food?

2 3 29 **Posłuchaj wypowiedzi na temat problemów dotyczących żywności. Które zagadnienia 1–5 zostały poruszone w tekście?**

1 keeping food fresh after you buy it in a supermarket
2 food products that people don't want to buy
3 people who eat food that is bad for their health
4 places where you can buy healthy food
5 people who waste food by not eating it before it's too late

3 3 30 **Przeczytaj tekst o inicjatywie The Real Junk Food Project. Następnie w zeszycie uzupełnij luki w zdaniach zgodnie z jego treścią.**

1 We waste almost ? of the food that we produce.
2 The Real Junk Food Project uses unwanted food to cook meals that you can eat at their ?.
3 Customers of the food waste warehouse pay for the food as much ?.
4 You should keep fresh food products in ?.
5 If you're looking for a new ?, you can go online.

4 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

If you had lunch at *The Junk Food Project* café, how much would you pay? Would it be the usual amount you pay for something, more than this, or less? Why?

5 PROJECT **Wykonaj projekt.**

Ask your family what food you throw out most often and why. Then do some research online or at your local supermarket: find out which foods are most commonly thrown out. Compare your findings with your classmates.

The Real Junk Food Project

Did you know that nearly one third of the food produced in the world every year is wasted? That's 1.3 billion tonnes! Sometimes we throw away food that is actually good to eat.

Adam Smith, a British chef, decided to do something about the problem. He set up *The Real Junk Food Project* in December 2013. His idea was very simple: find food before it is thrown out; check it to make sure it is safe to eat; cook it and sell it. The Project has its own cafés where customers pay whatever price they want for the meals. They call this 'pay as you feel'. There are lots of people who support this movement and visit the cafés.

But that's not all. The Project has also opened the first food waste 'warehouse' in the UK, where customers can buy food that would otherwise be thrown out by farmers, supermarkets, restaurants and other businesses. It's also 'pay as you feel' and has already helped a lot of people.

Food waste is a big global problem, but there is something you can do at your own home. Here are some tips:

1 Go shopping only when you're full. When you're hungry, you tend to buy too much food.

2 Store fresh food products in the fridge to make them last longer.

3 If you've got some ingredients, but no idea what to cook, use the Internet to find a suitable recipe.

Remember, when food is wasted, the time, money and energy used to produce the food is also wasted. Don't add to the problem, be part of the solution!

1 **Odpowiedz na pytania.**

1 Are you interested in celebrities' lives?
2 Do you follow them on social media?
3 Who do you follow?

2 3 31 **Posłuchaj rozmowy na temat reality show. Zdecyduj, czy zdania 1–5 są prawdziwe (P), czy fałszywe (F). W zeszycie popraw zdania fałszywe.**

1 Max has watched the *Tweet Teens* show before.
2 Max follows the teenagers online.
3 Anna thinks the teenagers are on the show to become famous.
4 Max believes you can become famous even if you are not talented.
5 Anna is going to watch the show with Max.

3 **W parach odpowiedzcie na pytania.**

1 What do you think about reality shows?
2 Would you like to take part in such a show? Why?/Why not?

4 3 32 **Przeczytaj wpis na blogu, z którego usunięto cztery zdania. Uzupełnij luki w tekście zdaniami A–E. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

A As teens, we're still forming our personalities and finding our identity.
B But the reality is very different because when they are no longer recognised on the street, they can become quite depressed.
C We're curious about their relationships, what they look like without make-up and what they did on their holidays.
D Their success makes us believe that anything is possible, and that we too can become famous.
E Some of them post a lot of pics and check if they get enough likes and comments.

5 **Uporządkuj zdania zgodnie z kolejnością, w jakiej zawarte w nich informacje pojawiają się w tekście.**

A People think their lives are more boring than celebrities' lives.
B Celebrities use social media to stay famous.
C People often want to look like their favourite celebrities.
D Many people are interested in celebrities' lives even though they are complete strangers to them.

6 **W parach odpowiedzcie na pytanie.**

▶ If you could, what would you like to be famous for?

I'd love to be a famous actor. I could meet other famous people and be rich!

7 **PROJECT** **Wykonaj projekt.**

Ask your family and friends which famous person they would like to be for a day and why. Present your findings to the class.

Betty the Blogger

What do you think about celebrities?

Celebrities – we're obsessed with them! We want to know what they wore to their film premiere or to the gym. [1] ? Most teenagers have never met their favourite celebrity, but we act like we know and care about them, like a friend or a family member.

We often copy their clothes, their hairstyles, or how they talk. But why do we do this? Why do we want to be like our favourite singer, actor or sports star? Scientists say it's because a teenager's brain is still developing. [2] ? When we look at a celebrity, we see the person we could become.

It's true that people are attracted to fame and everything that fame brings: money and success. Celebrities are rich and successful, and their lives seem more interesting than ours. [3] ? And in the modern world, with the importance of social media and reality TV, it's easier than ever before to find fame. Also, it doesn't really matter what you are known for – the important thing is just to be famous.

Personally, I think fame can be stressful. Celebrities often feel they have to look attractive all the time in case the paparazzi take photos of them. They probably worry about how to stay famous too. [4] ? It's like they're always shouting, 'Look at me!'

How about you? Do you want to be famous?



UNIT 1

CZASOWNIK *TO BE*

Czasownika *to be* w czasie Present Simple używamy m.in. przy określaniu wieku i narodowości oraz przy opisywaniu cech i położenia osób lub przedmiotów:

*I'**m** sixteen.*

*They **are** from France.*

*The book **is** on the table.*

zdania twierdzące		
I	**'m / am**	*English.*
He/She/It	**'s / is**	
We/You/They	**'re / are**	
zdania przeczące		
I	**'m not / am not**	*at home.*
He/She/It	**isn't / 's not / is not**	
We/You/They	**aren't / 're not / are not**	

pytania ogólne			**krótkie odpowiedzi**	
Am	*I*	*late?*	*Yes, I **am**.*	*No, I'**m not**.*
Are	*you*		*Yes, you **are**.*	*No, you **aren't**.*
Is	*he / she / it*		*Yes, he / she / it **is**.*	*No, he / she / it **isn't**.*
Are	*we / you / they*		*Yes, we / you / they **are**.*	*No, we / you / they **aren't**.*

pytania szczegółowe			
Where	**are**	*you/we/they*	*from?*
Why	**is**	*she/he/it*	*at home?*

UWAGA!
W języku angielskim, tworząc pytania ogólne (*yes/no*), nie używamy odpowiednika polskiego słowa „czy".

W przypadku pytań zawierających czasownik „być" (*to be*) stosujemy inwersję, czyli zamieniamy miejscami podmiot i orzeczenie, np:

***She is** at home.* **Ona jest** w domu.
***Is she** at home?* **Czy ona jest** w domu?

***You are** hungry.* **Jesteś** głodny.
***Are you** hungry?* **Czy jesteś** głodny?

CZASOWNIK *HAVE GOT*

Czasownika *have got* w czasie Present Simple używamy:

- do wyrażenia posiadania:

  ***I've got** a dog and a parrot.*

  ***Have** you **got** a guitar?*

- przy opisywaniu osób i opowiadaniu o rodzinie oraz planie lekcji:

  *She**'s got** wavy hair.*

  *I **haven't got** any brothers or sisters.*

  *We**'ve got** Maths on Monday and Wednesday.*

zdania twierdzące		
I/We/You/They	**'ve got / have got**	*brown eyes.*
He/She/It	**'s got / has got**	
zdania przeczące		
I/We/You/They	**haven't got / have not got**	*a garden.*
He/She/It	**hasn't got / has not got**	

pytania ogólne				**krótkie odpowiedzi**	
Have	*I / we / you / they*	**got**	*a sister?*	*Yes, I/we/you/they **have**.*	*No, I/we/you/they **haven't**.*
Has	*he / she / it*			*Yes, he/she/it **has**.*	*No, he/she/it **hasn't**.*

pytania szczegółowe				
When	**have**	*you/we/they*	**got**	*Maths?*
Why	**has**	*she/he/it*		*a red eye?*

UWAGA!
W języku polskim odmieniamy czasowniki przez osoby, więc zbędne jest używanie w zdaniu podmiotu, jeśli jest nim zaimek osobowy taki jak „ja", „ty", „on", „ona" itd. Natomiast w języku angielskim musimy zawsze pamiętać o zaimku osobowym w funkcji podmiotu.

Mają wspaniałe pomysły. ***They've got** great ideas.*

Jacka jeszcze tu nie ma. **Czy jest** w domu?
*Jack isn't here yet. **Is he** at home?*

Co **masz** w torbie? *What **have you got** in your bag?*

CZAS PRESENT SIMPLE

Czasu Present Simple używamy do wyrażenia:

- ogólnie uznawanych prawd i sytuacji stałych:
  *Water **freezes** at 0°C.*
- czynności rutynowych, powtarzających się:
  ***I get up** at seven.*

zdania twierdzące		
I/We/You/They	*live*	*in London.*
He/She/It	*live**s***	
zdania przeczące		
I/We/You/They	***don't / do not***	***go** to the cinema.*
He/She/It	***doesn't / does not***	

pytania ogólne			**krótkie odpowiedzi**	
Do	*I we you they*	*need help?*	*Yes, I/we you/they **do**.*	*No, I/we/you they **don't**.*
Does	*he she it*		*Yes, he/she it **does**.*	*No, he/she/it **doesn't**.*

pytania szczegółowe				
What	***do***	*I*	***need***	*to know?*
When		*you we they*	***leave***	*for school?*
Where	***does***	*she he it*	***come***	*from?*

pytania o podmiot		
Who	***knows***	*anything about computers?*
Who	***plays***	*football with you at school?*

3. OSOBA LICZBY POJEDYNCZEJ – ZASADY PISOWNI

Zasada ogólna	+ *-s*	*I swim – she swim**s** I say – he say**s***
Czasowniki zakończone na spółgłoskę + *-y*	*-y → -ies*	*I try – he tr**ies** I cry – she cr**ies***
Czasowniki *do* i *go* oraz czasowniki zakończone na *-ss, -x, -ch, -sh*	+ *-es*	*I pass – she pass**es** I wish – he wish**es** I do/go – it do**es**/go**es***

PRZYSŁÓWKI CZĘSTOTLIWOŚCI

Przysłówki częstotliwości, takie jak *never, sometimes, often, usually, always,* zazwyczaj występują:

- przed głównym czasownikiem: *We **sometimes** visit them.*
- po czasowniku *to be*: *He is **usually** late.*
- w zdaniach przeczących – pomiędzy czasownikiem posiłkowym a głównym: *I don't **often** eat meat.*

Przysłówkowe wyrażenia częstotliwości składające się z więcej niż jednego słowa często występują na początku lub końcu zdania:

*We go to the beach **at the weekends** / **every weekend** / **twice a year**.*

once = one time (raz)

twice = two times (dwa razy)

three/four/ten times (trzy/cztery/dziesięć razy)

CZAS PRESENT CONTINUOUS

Czasu Present Continuous używamy do wyrażenia czynności odbywających się:

- w chwili mówienia o nich:
  *My sister **is sleeping** at the moment.*
  ***Are** they **winning**?*
- w danym przedziale czasowym (sytuacja tymczasowa):
  *My sister **is studying** Medicine.*
  ***Am** I **doing** well this year?*

zdania twierdzące		
I	***'m / am***	*listen**ing**.*
He/She/It	***'s / is***	
We/You/They	***'re / are***	
zdania przeczące		
I	***'m not / am not***	*listen**ing**.*
He/She/It	***isn't / 's not / is not***	
We/You/They	***aren't / 're not / are not***	

pytania ogólne			**krótkie odpowiedzi**	
Am	*I*	*listen**ing**?*	*Yes, you **are**.*	*No, you **aren't**.*
Are	*you*		*Yes, I **am**.*	*No, I**'m not**.*
Is	*he she it*		*he Yes, she **is**. it*	*he No, she **isn't**. it*
Are	*we you they*		*we Yes, you **are**. they*	*we No, you **aren't**. they*

pytania szczegółowe			
What	***am***	*I*	*do**ing**?*
Why	***are***	*you/we/they*	*leav**ing**?*
Where	***is***	*she/he/it*	*go**ing**?*

ZASADY PISOWNI

Zasada ogólna	+ *-ing*	*learn – learn**ing***
Czasowniki zakończone na spółgłoskę + *-e*	*-e* → *-ing*	*write – writ**ing***
Czasowniki zakończone na krótką samogłoskę + spółgłoskę	podwajamy spółgłoskę + *-ing*	*run – run**ning***

Typowe określenia dla czasu Present Continuous: *now, at the moment.*

CZASOWNIKI WYRAŻAJĄCE CZYNNOŚCI I STANY

Czasowniki możemy podzielić na dwie grupy:

- czasowniki wyrażające **czynności**, np. *do, make, drink, eat, learn, play;*
- czasowniki wyrażające **stany umysłu** (np. *know, understand, forget, remember, need, want*), **posiadanie** (np. *have*), **opinie i przekonania** (np. *think, believe*), **uczucia** (np. *like, love, hate*) i odnoszące się do **zmysłów** (np. *see, hear, smell, taste*).
  Tych czasowników zazwyczaj nie używamy z czasem Present Continuous.

UWAGA!
Niektóre czasowniki mogą wyrażać zarówno stany, jak i czynności:

*I**'m having** a shower now. = I'm taking a shower now.* (czynność)

*I **have** a shower in my bathroom. = There is a shower in my bathroom.* (posiadanie)

*What **are** you **thinking** about?* (czynność)

*I **think** P!nk is fantastic.* (opinia)

KONSTRUKCJE CZASOWNIKOWE Z FORMĄ GERUND LUB BEZOKOLICZNIKIEM

Gdy w jednym zdaniu łączymy ze sobą dwa czasowniki, musimy użyć drugiego czasownika we właściwej formie. Po niektórych czasownikach (np. *agree, can't afford, choose, decide, forget, hope, manage, need, offer, plan, prefer, pretend, refuse, try, want, would like, would love)* występuje bezokolicznik (*to* + czasownik):

***I want to get** this job.*

***I promised to go** to the cinema with her.*

Inne czasowniki (np. *avoid, can't stand, consider, don't mind, enjoy, fancy, feel like, finish, hate, imagine, like, love, miss, prefer, regret, risk, suggest*) łączą się z formą *gerund* (czasownik + *-ing*):

***I enjoy going** to the theatre.*

***I fancy having** a picnic this afternoon.*

UWAGA!
Po czasownikach *like, love, hate* i *prefer* mogą wystąpić obie formy, jednak gdy mówimy o naszych upodobaniach, najczęściej używamy formy *gerund*:

***I hate travelling** by coach.*
***I prefer travelling** during the day.*

Formy *gerund* używamy również po przyimkach:

*I'm fond **of taking** pictures.*

*She stopped me **from taking** this job.*

UNIT 2

THERE IS / THERE ARE

Konstrukcji *there is/there are* używamy, aby powiedzieć, że w jakimś miejscu znajduje się lub nie znajduje się jakiś przedmiot lub osoba:

There is *a poster on the wall*. Na ścianie **jest** (**wisi**) plakat.

There aren't *any chairs in the kitchen*. W kuchni **nie ma** krzeseł.

Konstrukcji tej używamy bardzo często do opisu miejsc, np. domu lub pokoju.

zdania twierdzące			
Present Simple	***There***	***'s / is***	*a cat in the garden.*
		're / are	*two birds in the tree.*
Past Simple		***was***	*a cat in the garden.*
		were	*two birds in the tree.*
Future Simple		***'ll / will be***	*a cat in the garden.*
			two birds in the tree.

zdania przeczące			
Present Simple	***There***	***isn't / is not***	*a cat in the garden.*
		aren't / are not	*two birds in the tree.*
Past Simple		***wasn't / was not***	*a cat in the garden.*
		weren't / were not	*two birds in the tree.*
Future Simple		***won't be / will not be***	*a cat in the garden.*
			two birds in the tree.

pytania ogólne			**krótkie odpowiedzi**		
Present Simple	***Is***	***there***	*a cat in the garden?*	*Yes,* ***there is****.*	*No,* ***there isn't****.*
	Are		*two birds in the tree?*	*Yes,* ***there are****.*	*No,* ***there aren't****.*
Past Simple	***Was***		*a cat in the garden?*	*Yes,* ***there was****.*	*No,* ***there wasn't****.*
	Were		*two birds in the tree?*	*Yes,* ***there were****.*	*No,* ***there weren't****.*
Future Simple	***Will***	***there be***	*a cat in the garden?*	*Yes,* ***there will****.*	*No,* ***there won't****.*
			two birds in the tree?		

UWAGA!

Zwróć uwagę na różnicę pomiędzy formami *there is* i *it is*. Ta pierwsza służy do określenia obecności kogoś lub czegoś w danym miejscu lub zaprzeczeniu tej obecności. Natomiast ***it is*** jest początkiem zdania, gdzie ***it*** to podmiot, a ***is*** – forma osobowa czasownika **być**, np.

There is *a cat on my desk.* Na moim biurku **jest** kot.

It is *a cat*. To **jest** kot.

There was *an accident in front of our school.* Przed naszą szkołą **zdarzył się** wypadek.

It was *an accident.* To **był** wypadek.

PRZYIMKI MIEJSCA

in – w	*near* – przy
on – na	*opposite* – naprzeciwko
behind – za	*under* – pod
in front of – przed	*above, over* – nad
next to – obok	*between* – pomiędzy

SOME I ANY

There	*is*	***a***	*shower*	*in the flat.*
	isn't			
Is	*there*			*in the flat?*
There	*are*	***some*** (kilka)	*plants*	*in the room.*
	aren't	***any*** (żadne)		
Are	*there*	***any*** (jakieś)		*in the room?*

UWAGA!

There ***isn't any*** *water. = There* ***is no*** *water.*

There ***aren't any*** *shelves. = There* ***are no*** *shelves.*

LICZBA MNOGA RZECZOWNIKÓW

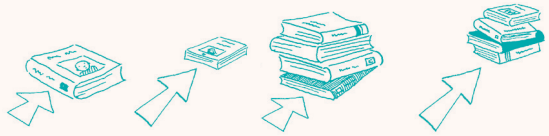
RZECZOWNIKI REGULARNE – ZASADY PISOWNI

Zasada ogólna	+ *-s*	*doll – doll**s*** *room – room**s*** *house – house**s***
Rzeczowniki zakończone na *-s*, *-ss*, *-x*, *-sh*, *-ch* lub *-o* (wyjątki to np.: *photos, pianos, radios, kimonos, discos, hippos*)	+ *-es*	*bus – bus**es*** *glass – glass**es*** *box – box**es*** *bush – bush**es*** *watch – watch**es*** *tomato – tomato**es***
Rzeczowniki zakończone na spółgłoskę + *-y*	*-y* → *-ies*	*party – parti**es*** *lady – ladi**es***
Rzeczowniki zakończone na *-f* lub *-fe* (wyjątki to np.: *roofs*, *hoofs*, *giraffes*, *cliffs*, *beliefs*)	*-f* → *-ves*	*loaf – loa**ves*** *knife – kni**ves***

RZECZOWNIKI NIEREGULARNE

child – children *foot – feet* *goose – geese*
man – men *mouse – mice* *person – people*
sheep – sheep *tooth – teeth* *woman – women*

ZAIMKI WSKAZUJĄCE



This book. That book. These books. Those books.

pytania			**odpowiedzi**
What	*'s/is*	***this?***	***It's*** *a book.*
		that?	
	are	***these?***	***They're*** *books.*
		those?	

UNIT 3

CZAS PAST SIMPLE

Czasu Past Simple używamy, by mówić o:

- czynnościach i zdarzeniach zakończonych w przeszłości:

  I visited *my grandparents last Sunday.*
  W ubiegłą niedzielę **odwiedziłem** dziadków.

- naszych dawnych przyzwyczajeniach:

  *My mum **read** me bedtime stories.*
  Mama **czytała** mi bajki na dobranoc.

- wydarzeniach historycznych:
  *Edward VI **became** King of England when he **was** nine years old.*

  Edward VI **został** królem Anglii, kiedy **miał** dziewięć lat.

Określenia czasu stosowane w czasie Past Simple:
five hours ago, yesterday, the day before yesterday, last week, last Sunday, two years ago, in 2015, when I was ten (years old), at the age of ten.

FORMA CZASOWNIKA

Formy czasu Past Simple czasownika *to be* (być) to *was* i *were*.

W przypadku pozostałych czasowników używamy ich tzw. drugiej formy. W zależności od czasownika może ona być regularna lub nieregularna.

CZASOWNIKI REGULARNE

Zasada ogólna	+ *-ed*	*start – start**ed*** *wash – wash**ed***
Czasowniki zakończone na *-e*	+ *-d*	*arrive – arrive**d*** *promise – promise**d***
Czasowniki zakończone na spółgłoskę + *-y*	*y* → *-ied*	*try – tr**ied*** *cry – cr**ied***
Czasowniki jednosylabowe zakończone na samogłoskę + spółgłoskę (z wyjątkiem *-y* i *-w*)	podwajamy spółgłoskę + *-ed*	*stop – sto**pped*** *drop – dro**pped***
Czasowniki wielosylabowe zakończone na samogłoskę + *-l*	podwajamy spółgłoskę + *-ed*	*travel – trave**lled*** *cancel – cance**lled***
Czasowniki wielosylabowe zakończone na samogłoskę + spółgłoskę (z wyjątkiem *-y* i *w*), w których akcent pada na ostatnią sylabę	podwajamy spółgłoskę + *-ed*	*prefer – prefe**rred*** *refer – refe**rred***

CZASOWNIKI NIEREGULARNE

Wiele często używanych czasowników ma nieregularną formę czasu Past Simple, np.:

go – went, see – saw, find – found, take – took.

Form czasowników nieregularnych musisz nauczyć się na pamięć. Ich lista znajduje się na stronie 167.

TWORZENIE ZDAŃ

Czasownik *to be*

zdania twierdzące			
I/He/She/It	***was***	*on holiday last week.*	
We/You/They	***were***		
zdania przeczące			
I/He/She/It	***wasn't / was not***	on holiday last week.	
We/You/They	***weren't / were not***		
pytania ogólne			**krótkie odpowiedzi**
Was	*I he she it*	*on holiday?*	*Yes, I he she it* ***was.*** / *No, I he she it* ***wasn't.***
Were	*we you they*		*Yes, we you they* ***were.*** / *No, we you they* ***weren't.***
pytania szczegółowe			
When	***were***	*you/we/they*	*at the seaside?*
How old	***was***	*she/he/it*	*at that time?*

Pozostałe czasowniki

zdania twierdzące				
I/You/He/She/It/ We/They	***stopped*** *the car.*			
	went *home for lunch.*			
zdania przeczące				
I/You/He/She/It/ We/They	***didn't / did not stop*** *the car.*			
	didn't / did not go *home for lunch.*			
pytania ogólne			**krótkie odpowiedzi**	
Did	*I you he she it we they*	***stop*** *the car?* / ***go*** *home?*	*Yes, I he she it we you they* ***did.***	*No, I he she it we you they* ***didn't.*** / ***did not.***
pytania szczegółowe				
Where	***did***	*I/you/she/he/it we/they*	***come***	*from?*
pytania o podmiot				
Who	***ate***	*all the biscuits?*		
What	***happened***	*next?*		

CZAS PRESENT PERFECT SIMPLE

Czasu Present Perfect Simple używamy, by mówić o:

- czynnościach i sytuacjach, które rozpoczęły się w przeszłości i trwają do chwili obecnej:

  *She **has lived** here for five years.*
  Ona tu **mieszka** od pięciu lat.

- wydarzeniach, które dokonały się w przeszłości, ale mają wpływ na teraźniejszość i/lub widoczne są ich skutki:

  *Dad **has baked** a cake.* Tata **upiekł** ciasto. (Możemy je zjeść!)

- doświadczeniach życiowych:

  ***Have** you ever played draughts?* **Grałeś** kiedyś w warcaby?

UWAGA!
Zdania w czasie **Present Perfect** dotyczące sytuacji, która rozpoczęła się w przeszłości i trwa do chwili obecnej, często tłumaczymy na język polski za pomocą czasu teraźniejszego:

*My brother **has played** football since he was five.*
Mój brat **gra** w piłkę nożną, odkąd skończył pięć lat.

TYPOWE OKREŚLENIA DLA CZASU PRESENT PERFECT SIMPLE:

- *since* (od) + moment rozpoczęcia czynności
  *We've been married **since** 2010.*
  Jesteśmy małżeństwem **od** 2010 r.
- *for* (od, przez) + czas trwania czynności
  *We have been at this school **for** two years.*
  Chodzimy do tej szkoły **od** dwóch lat.
- *ever* (kiedyś, kiedykolwiek)
  *Have you **ever** been abroad?* Czy byłaś **kiedyś** za granicą?
- *never* (nigdy)
  *She has **never** been abroad.* Ona **nigdy** nie była za granicą.
- *just* (właśnie)
  *Ania and Piotrek have **just** split up.*
  Ania i Piotrek **właśnie** ze sobą zerwali.
- *already* (już)
  *We've **already** had lunch.* Jedliśmy **już** lunch.
- *yet* ma dwa znaczenia
  w przeczeniach: jeszcze (nie)
  *I haven't done my homework **yet**.* **Jeszcze nie** odrobiłam lekcji.
  w pytaniach: już
  *Have you been there **yet**?* Czy byliście tam **już**?
- *recently*, *lately* (ostatnio)
  *Have you seen him **lately**?* Czy widziałeś go **ostatnio**?

FORMA CZASOWNIKA

Formę czasu Present Perfect Simple tworzymy, używając czasownika posiłkowego ***have*** lub ***has*** oraz formy Past Participle czasownika (tzw. trzeciej formy), która w zależności od czasownika, może być regularna lub nieregularna.

Czasowniki regularne

Trzecią formę czasowników regularnych tworzymy w identyczny sposób jak drugą (patrz s. 142).

Czasowniki nieregularne

Wiele często używanych czasowników ma nieregularną formę Past Participle, np.: *go – gone, see – seen, find – found*

Ich lista znajduje się na stronie 167.

TWORZENIE ZDAŃ

zdania twierdzące		
I/You/We/They	***'ve / have***	*finish**ed**.*
He/She/It	***'s / has***	
zdania przeczące		
I/You/We/They	***haven't / have not***	*finish**ed**.*
He/She/It	***hasn't / has not***	

pytania			**krótkie odpowiedzi**	
Have	*I you we they*	*finish**ed**?*	*Yes, I/you we/they **have**.*	*No, I/you/we they **haven't**.*
Has	*he she it*		*Yes, he/ she/it **has**.*	*No, he/she/it **hasn't**.*

PRZYIMKI CZASU

in	***on***	***at***
January	*Thursday*	*7 o'clock*
1999	*Friday morning*	*lunchtime*
the evening	*1st May*	*night*
the 1920s	*New Year's Eve*	*the weekend*
(the) winter	*Christmas Day*	*Christmas*

UWAGA!
Po polsku mówimy: *w tym roku, w przyszłym roku, w zeszłym roku*. W języku angielskim pomijamy przyimek i powiemy odpowiednio: ***this year***, ***next year***, ***last year***.

UNIT 4

PRZYMIOTNIKI

Przymiotniki nazywają cechy osób lub rzeczy i charakteryzują rzeczowniki:

*He's a **young** man. He's **tall**.*
*It's an **excellent** car. It's **expensive**.*

Z przymiotnikami używamy często słów *too* (zbyt) i *not enough* (niewystarczająco):

*It **isn't big enough**. It **is too** small.*

Aby wzmocnić znaczenie przymiotnika, możemy użyć następujących konstrukcji:

- *so* (tak) + przymiotnik:
  *He was **so weak** that he couldn't stand up.*
  Był **tak słaby**, że nie był w stanie wstać.
- *such a/an* (taki, taka, takie) + przymiotnik + rzeczownik w liczbie pojedynczej:
  *It was **such a good cake** that we ate all of it.*
  To było **tak dobre ciasto**, że zjedliśmy je całe.
- *such* (taki, taka, tacy, takie) + przymiotnik + rzeczownik w liczbie mnogiej lub rzeczownik niepoliczalny:
  *They are **such talented players** that they can beat anybody.*
  To są **tak utalentowani zawodnicy**, że mogą pokonać każdego.
- *How* + przymiotnik:
  ***How nice** of you!* **Jak** to **miło** z twojej strony!
- *What (a/an)* + przymiotnik + rzeczownik:
  What a great idea! **Co za wspaniały pomysł!**

STOPNIOWANIE PRZYMIOTNIKÓW

PRZYMIOTNIKI REGULARNE

przymiotniki (*adjectives*)	**stopień wyższy** (*comparative*)	**stopień najwyższy** (*superlative*)
przymiotniki jedno- i dwusylabowe *tall* *narrow*	+ *-er* *tall**er*** *narrow**er***	+ *-est* *(the) tall**est*** *(the) narrow**est***
przymiotniki wielosylabowe i niektóre dwusylabowe *expensive* *helpful*	dodajemy *more* ***more** expensive* ***more** helpful*	dodajemy *most* *(the) **most** expensive* *(the) **most** helpful*
przymiotniki dwusylabowe zakończone na spółgłoskę + *-y* *pretty* *easy*	*-y* → *-ier* *pretti**er*** *easi**er***	*-y* → *-iest* *(the) pretti**est*** *(the) easi**est***
przymiotniki zakończone na *-e* *safe*	+ *-r* *safe**r***	+ *-st* *(the) safe**st***
przymiotniki jednosylabowe zakończone na samogłoskę + spółgłoskę (z wyjątkiem *w*) *big* *hot*	podwajamy spółgłoskę + *-er* *bi**gger*** *ho**tter***	podwajamy spółgłoskę + *-est* *(the) bi**ggest*** *(the) ho**ttest***

PRZYMIOTNIKI NIEREGULARNE

- Kilka często używanych przymiotników ma nieregularną formę w stopniu wyższym i najwyższym:
  *good – **better** – (**the**) **best*** *bad – **worse** – (**the**) **worst**.*

PORÓWNANIA

- Aby porównać dwie lub więcej rzeczy, używamy słówka *than* (niż):
  *London is bigger **than** Paris.*
  Londyn jest większy **niż** Paryż.
- Przy porównywaniu używamy też konstrukcji *(not) as … as* ((nie) tak … jak):
  *Paris **is not as big as** London.*
  Paryż **nie jest tak duży jak** Londyn.

PRZYSŁÓWKI

Przysłówki precyzują znaczenie czasowników lub przymiotników:

*She talks so **quickly** that it's **absolutely** impossible to understand her.*
Ona mówi tak **szybko**, że zrozumienie jej jest **absolutnie** niemożliwe.

PRZYSŁÓWKI REGULARNE

zasada ogólna	przymiotnik + *-ly*	*quick – quick**ly***
przymiotniki zakończone na *-le*	*-le* → *-ly*	*terrible – terrib**ly***
przymiotniki zakończone na *-y*	*-y* → *-ily*	*heavy – heavi**ly***

PRZYSŁÓWKI NIEREGULARNE

early – early *fast – fast* *hard – hard*
late – late *good – well*

Z przysłówkami często używamy słów *too* (zbyt) i *(not) enough* ((nie)wystarczająco):

*You work **too hard**.* Pracujesz **zbyt ciężko**.

*I didn't play **well enough** to win.*
Nie grałem **wystarczająco dobrze**, żeby wygrać.

Od niektórych przymiotników zakończonych na *-ly* (*friendly, lively, lovely, silly*) zwykle nie tworzymy form przysłówków. Posługujemy się wówczas zwrotami z przymiotnikami:
*She looked at me **in a friendly way**.*

STOPNIOWANIE PRZYSŁÓWKÓW

- Krótkie przysłówki, które mają taką samą formę jak przymiotniki (np.: *late, fast, early*), stopniujemy tak samo jak krótkie przymiotniki:
  near – nearer – (the) nearest *early – earlier – (the) earliest*
- Przysłówki *well* i *badly* stopniujemy tak samo jak odpowiadające im przymiotniki *good* i *bad*:
  well – better – (the) best *badly – worse – (the) worst*
- Do pozostałych przysłówków dodajemy *more* w stopniu wyższym i *the most* w stopniu najwyższym:
  carefully – more carefully – (the) most carefully
  politely – more politely – (the) most politely

PRZEDIMKI

Przedimków nieokreślonych *a* i *an* używamy przed rzeczownikami w liczbie pojedynczej, gdy:

- mówimy o rzeczy/osobie po raz pierwszy:

  *There is **a cat** in the garden.*

  *I've got **an armchair** in my room.*
- mówimy o rzeczy/osobie jako przykładzie określonej kategorii:

  ***An apple** a day is good for your health.*
- mówimy, jaki ktoś ma zawód:

  *He's **a teacher**.*

  *She's **an architect**.*

UWAGA!
Przedimek nieokreślony ***a*** przyjmuje formę ***an***, jeśli występuje przed samogłoską słyszalną.

*This is **a university**.* (słowo *university* wymawiamy /ˌjuːnəˈvɜːsəti/ – słyszymy spółgłoskę, więc stawiamy przed nim ***a***)

*We've got half **an hour** before we start our next lesson.* (słowo *hour* wymawiamy /ˈaʊə/ – słyszymy samogłoskę, więc stawiamy przed nim ***an***)

*I've bought **an interesting book**.* (przymiotnik poprzedzający rzeczownik w liczbie pojedynczej zaczyna się od słyszalnej samogłoski)

*He's asked me **an extremely difficult question**.* (używamy ***an***, bo chociaż rzeczownik *question* zaczyna się od spółgłoski, to stoi przed nim przysłówek zaczynający się na samogłoskę, poprzedzający przymiotnik + rzeczownik w l. poj.)

Przedimka określonego *the* używamy przed rzeczownikami w liczbie pojedynczej i liczbie mnogiej z:

- nazwami rzeczy/osób, które rozmówca może bezbłędnie zidentyfikować:

  *Here's **the bus**.* (ten autobus, na który czekamy)
- nazwami rzeczy/osób, które są jedyne w swoim rodzaju:

  *What time does **the sun** rise?*
- nazwami rzeczy/osób wcześniej wspomnianych w rozmowie:

  *I have a pencil and a notebook but **the pencil** is broken.*
- niektórymi nazwami państw:

  the USA, the Netherlands, the United Kingdom, the Czech Republic
- nazwami krain geograficznych, pasm górskich, rzek, mórz, oceanów, archipelagów i pustyń:

  the Alps, the Amazon, the Black Sea, the Pacific, the Seychelles, the Sahara
- nazwami pór dnia:

  in the morning, in the afternoon, in the evening
- nazwami miejsc użyteczności publicznej, w tym z nazwami teatrów i kin:

  the Empire (Theatre)
- przymiotnikami w stopniu najwyższym:

  *It's **the best** film on at the moment.*
- nazwami instrumentów muzycznych:

  *She plays **the drums**.*

Nie używamy przedimków, gdy mówimy o:

- grupie rzeczy/osób jako należących do określonej kategorii:

  ***Dogs** are friendlier than **cats**.*
- posiłkach:

  have lunch, have breakfast, have dinner
- transporcie:

  by train, by plane, by taxi, by car
- porach nocy:

  at night, at midnight, after midnight
- kontynentach, państwach i miastach:

  Africa, Poland, Paris (Uwaga! Są wyjątki, np. *the Republic of Poland*)
- rzeczownikach abstrakcyjnych:

  ***Love** conquers all.*

UWAGA!
Czasami obecność przedimka ***the*** (lub jego brak) zmienia znaczenie zdania.
*I'm **going to school**.* Idę do szkoły. (jako uczeń, na lekcje)

*I'm **going to the school**.* Idę do szkoły. (do budynku, nie w celu uczestnictwa w lekcjach)

UNIT 5

CAN/COULD, MAY, MUST/MUSTN'T, HAVE TO

Czasowników **can** i **could** używamy, gdy mówimy w czasie teraźniejszym (***can***) lub przeszłym (***could***) o:

- umiejętnościach:

  *He is only four years old and he **can** already read!*
  On ma tylko cztery lata i już **umie** czytać.

  *He **could** read when he was only four years old.*
  Umiał czytać, kiedy miał tylko cztery lata.

UWAGA!
Can i *could* często używamy z czasownikami takimi jak *hear* (słyszeć), *see* (widzieć) i *understand* (rozumieć):

*We **could hear** the sea at night.*
W nocy **słyszeliśmy** szum morza.

*I **can't understand** why you are so angry.*
Nie rozumiem, dlaczego jesteś tak zły.

*I **can see** you!* **Widzę** cię!

- możliwości lub przyzwoleniu (w pytaniach i przeczeniach):

  ***Can** I use your computer?*
  Czy **mogę** skorzystać z twojego komputera?

  *I **couldn't** go to the disco with Joe because I was ill.*
  Nie mogłem iść na dyskotekę z Joe, bo byłem chory.

UWAGA!
Mówiąc o przyzwoleniu lub pytając o nie, zamiast czasownika *can* możemy użyć ***may*** *(móc):*

*'**May** I come in?' 'Yes, you **may**.'*

*'Mum, **may** I go to Ted's party?' 'No, you **may** not.'*

Czasownika ***may*** używamy również do wyrażenia prawdopodobieństwa:

*He **may be** ill.* On **może być** chory.

*It **may rain** in the afternoon*. **Może padać** po południu.

zdania twierdzące		
I/You/He/She/It We/They	***can / could / may***	go to the party.
zdania przeczące		
I/You/He/She/It We/They	***can't / couldn't may not***	go to the party.

pytania ogólne			**krótkie odpowiedzi**
Can/ Could/ May	I/you he/she/it we/they	*go to the party?*	*Yes, I/you/he/she/it/we they **can / could / may**.*
			*No, I/you/he/she/it/we/they **can't / couldn't / may not**.*

Wyrażeniem ***be able to*** (umieć, móc, być w stanie) możemy zastąpić czasownik modalny *can*, szczególnie w tych czasach gramatycznych, w których on nie występuje lub występuje w innym znaczeniu:

*I'**ll be able to** help you.* **Będę mógł** / **Będę w stanie** ci pomóc.

***Were** you **able** to repair the dishwasher?*
Czy **byliście w stanie** naprawić zmywarkę?

Czasownika ***must*** (musieć) używamy tylko w czasie teraźniejszym:

- do wyrażenia obowiązku lub konieczności:

  *You **must** clean your room*. **Musisz** posprzątać swój pokój.

- do udzielenia rady:

  *You **must** see your doctor.* **Musisz** pójść do lekarza.

Czasownika ***mustn't*** (nie wolno) używamy tylko w czasie teraźniejszym:

- do wyrażenia zakazu:

  *Students **mustn't** wear make-up at school.*
  Uczniom **nie wolno** przychodzić do szkoły w makijażu.

- do wyrażenia silnej sugestii:

  *You really **mustn't worry** about him. He's fine.*

  Naprawdę **nie martw się** o niego. Wszystko z nim w porządku.

UWAGA!
Zauważ, że forma *mustn't* oznacza „nie wolno", a nie „nie musieć".

Na pytanie: *Must I …?* (Czy muszę…?) odpowiadamy: *No, you needn't.*

zdania twierdzące		
I/You/He/She/It/We/They	***must***	*have a rest.*
zdania przeczące		
I/You/He/She/It/We/They	***mustn't must not***	*leave the room.*

pytania			**krótkie odpowiedzi**
Must	*I/you he/she it/we they*	*do the homework now?*	*Yes, I/you/he/she/it/we/they **must**.*
			*No, I/you/he/she/it/we/they **needn't**.*

Czasownika ***have to*** używamy, gdy mówimy o:

- obowiązujących zasadach:

  *We **have to** do two languages at school.*
  W szkole **musimy** uczyć się dwóch języków.

- obowiązkach narzuconych nam przez inne osoby:

  *I **have to** post these letters for my mum.* **Muszę** wysłać te listy dla mamy.

zdania twierdzące		
I/We/You/They	***have to***	*go now.*
He/She/It	***has to***	
zdania przeczące		
I/We/You/They	***don't / do not have to***	*write the essay.*
He/She/It	***doesn't / does not have to***	

pytania				**krótkie odpowiedzi**	
Do	*I/we you they*	***have to***	*come to the meeting?*	*Yes, I/we/you they **do**.*	*No, I/we/you they **don't**.*
Does	*he she it*			*Yes, he/she/it **does**.*	*No, he/she/it **doesn't**.*

CZAS PRZESZŁY

Forma *have to* ma jedną formę czasu przeszłego: ***had to***.

*We missed the last bus, so we **had to** walk home.*
Spóźniliśmy się na autobus, więc **musieliśmy** iść do domu na piechotę.

*Did you **have to** do the washing-up when you were ten?*
Czy **musiałeś** zmywać naczynia, kiedy miałeś dziesięć lat?

WYRAŻANIE PRZYSZŁOŚCI: *GOING TO*

Formy *be* + *going to* (+ bezokolicznik) używamy:

- gdy mówimy o zamiarach i planach:

  ***I'm going to** visit my aunt on Sunday.*
  Zamierzam odwiedzić moją ciocię w niedzielę.

- gdy przewidujemy przyszłość, opierając się na przesłankach widocznych obecnie:

  *Look at those clouds. It**'s going to** rain.*
  Spójrz na te chmury. **Będzie** padać.

zdania twierdzące		
I	***'m / am***	***going to** complain.*
He/She/It	***'s / is***	
We/You/They	***'re / are***	
zdania przeczące		
I	***'m not / am not***	***going to** complain.*
He/She/It	***isn't / 's not/is not***	
We/You/They	***aren't / 're not/are not***	

pytania ogólne			**krótkie odpowiedzi**	
Am	*I*	***going to** complain?*	*Yes, you **are**.*	*No, you **aren't**.*
Are	*you*		*Yes, I **am**.*	*No, I**'m not**.*
Is	*he / she / it*		*he / she / it Yes, she **is**.*	*he / she / it No, she **isn't**.*
Are	*we / you / they*		*we / you / they Yes, you **are**.*	*we / you / they No, you **aren't**.*

WYRAŻANIE PRZYSZŁOŚCI: PRESENT CONTINUOUS

Czas Present Continuous może być używany do wyrażania planów i ustaleń:

***I'm seeing** the dentist today.* **Idę** dziś do dentysty.

*My mother **is organising** her party in a restaurant.*
Moja mama **organizuje** przyjęcie w restauracji.

*They **aren't playing** a concert tomorrow.* Oni jutro **nie grają** koncertu.

*What **are** you **doing** this weekend?* Co **robisz** w ten weekend?

Tworzenie form czasu Present Continuous zostało omówione na stronie 139.

UWAGA!
Zamiar (wyrażany przy użyciu *going to*) może być wyłącznie postanowieniem, podczas gdy ustalenie (wyrażane w czasie Present Continuous) wymaga przedsięwzięcia pewnych kroków w celu jego realizacji:

***I'm going to visit** my aunt on Sunday.*
Mam zamiar odwiedzić ciocię w niedzielę. (Zadzwonię do niej.)

***I'm visiting** my aunt on Sunday.* **Widzę się** z ciocią w niedzielę. (Już z nią rozmawiałam, ustaliłyśmy godzinę itp.)

WYRAŻANIE PRZYSZŁOŚCI: *WILL*

Formy *will* (+ bezokolicznik) używamy:

- gdy przewidujemy przyszłość na podstawie własnych opinii lub gdy spodziewamy się, co ma nastąpić:

  *I think Germany **will win** the next World Cup.*
  Myślę, że Niemcy **wygrają** następne mistrzostwa świata.

  *It **will get** dark at about 4.30 today.*
  Około 16:30 dzisiaj **zrobi się** ciemno.

- gdy podejmujemy decyzję w momencie mówienia:

  *It's my father's birthday tomorrow and I can't think what to get him … I know! **I'll buy** him a book about football.*
  Tata ma jutro urodziny i nie mam pojęcia, co mu kupić... Już wiem! **Kupię** mu książkę o piłce nożnej!

- gdy formułujemy obietnice, ostrzeżenia i prośby:

  ***I'll be** there at 7.30, I promise.* Obiecuję, że **będę** tam o 7:30.

  *I **won't let** you go there.* **Nie pozwolę** ci tam pójść.

  ***Will** you **help** me with the cleaning tomorrow?*
  Czy pomożesz mi jutro posprzątać?

zdania twierdzące		
I / He / She / It / We / You / They	***'ll / will***	*help you.*
zdania przeczące		
I / He / She / It / We / You / They	***won't / will not***	*help you.*

pytania ogólne			**krótkie odpowiedzi**	
Will	*I / you / he / she / it / we / you / they*	*see you soon?*	*Yes, I / you / he / she / it / we / they **will**.*	*No, I / you / he / she / it / we / they **won't**.*

UWAGA!
Określenia czasu przydatne przy wyrażaniu przyszłości: *tomorrow, the day after tomorrow, next week/month/year, in two years*

UNIT 6

CZAS PAST CONTINUOUS

Czasu Past Continuous używamy:

- do opisania stanów lub czynności, które trwały lub były wykonywane w jakimś określonym momencie w przeszłości:

  *In 1988 I was at college in the US and my parents **were living** in Jamaica.*
  W 1988 roku byłem na studiach w USA, a moi rodzice **mieszkali** na Jamajce.

  *I **was reading** at 8 o'clock last night.*
  Wczoraj wieczorem o ósmej **czytałem**.

- do opisania tła jakiegoś jednorazowego wydarzenia (o którym z kolei najczęściej mówimy w czasie Past Simple) lub opisania dwóch dłuższych czynności trwających równocześnie:

  *While we **were playing** in the park, it started to rain.*
  Podczas gdy **graliśmy** w parku, zaczęło padać.

  *When I woke up, the sun **was shining** and birds **were singing**.*
  Kiedy się obudziłam, słońce **świeciło** i ptaki **śpiewały**.

  *While I **was working** in the garden, the children **were swimming** in the pool.*
  Podczas gdy **pracowałam** w ogrodzie, dzieci **pływały** w basenie.

- do podkreślenia, że dana czynność trwała długo lub za długo:
  *He **was watching** TV all evening.*
  Oglądał telewizję cały wieczór.

zdania twierdzące		
I *He* *She* *It*	***was***	*sleep**ing**.*
You *We* *They*	***were***	
zdania przeczące		
I *He* *She* *It*	***wasn't / was not***	*sleep**ing**.*
You *We* *They*	***weren't / were not***	

pytania ogólne			**krótkie odpowiedzi**	
Was	*I* *he* *she* *it*	*sleep**ing**?*	*Yes, I / he / she / it* ***was**.*	*No, I / he / she / it* ***wasn't**.*
Were	*you* *we* *they*		*Yes, you / we / they* ***were**.*	*No, you / we / they* ***weren't**.*

CZASY PAST SIMPLE I PAST CONTINUOUS

Czasu Past Simple używamy do opisania wydarzeń, które miały miejsce w przeszłości, już się zakończyły i nie ma znaczenia, jak długo trwały:

*Last Sunday Timmy **learned** to ride a bicycle.*
W ubiegłą niedzielę Timmy **nauczył się** jeździć na rowerze.

Czasu Past Continuous używamy do opisania czynności, które trwały w określonym momencie w przeszłości i nie jest istotne, czy zostały zakończone:

*Last Sunday Timmy **was learning** to ride a bicycle.*
W ubiegłą niedzielę Timmy **uczył się** jeździć na rowerze.

*I **was travelling** around the world in 2017.*
W 2017 roku **podróżowałem** po świecie.

Czasowniki, które zwykle nie występują w formie czasu Past Continuous:

- czasowniki opisujące wrażenia zmysłowe: *hear*, *see*, *smell*, *taste*,
- czasowniki określające stany umysłu lub uczucia: *believe*, *forget*, *hate*, *know*, *like*, *love*, *need*, *mean*, *mind*, *prefer*, *realise*, *remember*, *suppose*, *understand*, *want*,
- czasowniki określające relacje lub stany: *belong*, *contain*, *cost*, *matter*, *own*.

WHEN I *WHILE*

Aby powiedzieć, że podczas trwania jednej czynności lub sytuacji, wyrażonej w czasie Past Continuous, miało miejsce inne wydarzenie, wyrażone w czasie Past Simple, używamy spójników *when* lub *while*.

Z czasem **Past Simple** używamy ***when***, a z czasem **Past Continuous** – ***when*** lub ***while***.

***When/While I was waiting** for the bus, I saw Kamil Bednarek.*
Kiedy/Podczas gdy czekałem na autobus, zobaczyłem Kamila Bednarka.

*I was waiting for the bus **when I saw** Kamil Bednarek.*
Czekałem na autobus, **kiedy zobaczyłem** Kamila Bednarka.

ZAIMKI OSOBOWE, FORMY DZIERŻAWCZE

ZAIMKI OSOBOWE

Zaimki osobowe						
I	***you***	***he***	***she***	***it***	***we***	***they***
Zaimki w formie dopełnienia						
me	***you***	***him***	***her***	***it***	***us***	***them***

Zaimki w formie dopełnienia zawsze występują w zdaniu po czasowniku: *I saw **him** on television last night.*

UWAGA!

Zaimka *you* możemy użyć jako formy bezosobowej.

***You have to be** 18 to drive a car.*
Trzeba mieć ukończone 18 lat, żeby prowadzić samochód.

***You can see** the whole of Warsaw from there.*
Stamtąd **można zobaczyć** całą Warszawę.

FORMY DZIERŻAWCZE

Przymiotniki dzierżawcze występujące z rzeczownikami						
my	***your***	***his***	***her***	***its***	***our***	***their***
Zaimki dzierżawcze występujące samodzielnie						
mine	***yours***	***his***	***hers***	***its***	***ours***	***theirs***

Zaimek dzierżawczy występujący samodzielnie zastępuje przymiotnik dzierżawczy wraz z występującym po nim rzeczownikiem:

– *Whose book is it?* – Czyja to książka?
– *It's* ***mine***. – **Moja**.
– *It's* ***my book***. – To **moja książka**.

Formy dzierżawcze rzeczownika

- Aby utworzyć formę dzierżawczą rzeczownika, do rzeczownika dodajemy końcówkę *'s*: *Dad****'s*** *car*.
- Jeśli rzeczownik zakończony jest na *-s*, dodajemy tylko apostrof: *student****s'*** *problems*.
- Jeśli właścicieli jest kilku, końcówkę *'s* dodajemy tylko do ostatniej osoby: *Mum and Dad's car*.

UWAGA!

Pamiętaj, że formę *'s* przyjmują również czasowniki *has* oraz *is* w swoich formach skróconych, np.
She's *got a big car.* = ***She has*** *got a big car.*
He's *really boring.* = ***He is*** *really boring.*

ZAIMKI ZWROTNE I WZAJEMNE

ZAIMKI ZWROTNE

I	***myself***
you	***yourself***
he	***himself***
she	***herself***
it	***itself***

we	***ourselves***
you	***yourselves***
they	***themselves***

Zaimki zwrotne, np.: *myself*, *himself*, *yourselves* itd., w niektórych sytuacjach odpowiadają polskiemu **się** lub **siebie**. Używamy ich również do podkreślenia, że ktoś doświadczył czegoś osobiście lub wykonał coś samodzielnie:

We introduced ***ourselves***. Przedstawiliśmy **się**.
He has cut ***himself***. Skaleczył **się**.
I'm enjoying ***myself*** *a lot.* Wspaniale **się** bawię.
They did their homework by ***themselves***.
Oni **samodzielnie** zrobili zadanie domowe.
Help ***yourself*** *to some juice, please.* Proszę, poczęstuj **się** sokiem.
Make ***yourselves*** *at home.* Rozgośćcie **się**.

UWAGA!

Wiele czasowników, które w języku polskim są czasownikami zwrotnymi, w języku angielskim nie posiada zaimka zwrotnego, np. czuć się – *feel*, skupić się – *concentrate/focus*, spotkać się – *meet*.

ZAIMKI WZAJEMNE

Jeśli czynność dotyczy dwóch lub większej liczby osób i ma charakter wzajemny, używamy zaimków ***each other*** lub ***one another*** (siebie nawzajem, sobie nawzajem):

We always help ***one another***. Zawsze **sobie** pomagamy.
They're in love with ***each other***. Są w **sobie** zakochani.

UNIT 7

RZECZOWNIKI POLICZALNE I NIEPOLICZALNE

Rzeczowniki policzalne nazywają rzeczy, które możemy policzyć. Mogą występować w liczbie pojedynczej (z przedimkiem nieokreślonym *a/an*) lub w liczbie mnogiej (np. z liczebnikami):

a/one book – (two) books

an/one apple – (four) apples

Z **rzeczownikami policzalnymi** możemy również użyć następujących określeń:

some / a few	kilka
any	kilka / jakieś (w pytaniach i przeczeniach)
a lot of / lots of	wiele
many	wiele (głównie w pytaniach i przeczeniach)
few	niewiele
no	wcale

*Have you got **a lot of** / **many** friends?*
Czy masz **wielu** przyjaciół?

*There were **some** / **a few** magazines on the table.*
Na stole było **kilka** magazynów.

*Very **few** people wanted to help.*
Niewielu ludzi chciało pomóc.

*There are **no** trains to Bath today.*
Dziś nie ma **żadnych** pociągów do Bath.

Rzeczowniki niepoliczalne nazywają rzeczy, których nie możemy policzyć. Występują zawsze w liczbie pojedynczej i nie używamy przed nimi przedimka nieokreślonego ani liczebników, np.:
bread, *water*, *furniture*, *money*, *advice*, *rubbish*, *homework*, *jewellery*, *luggage*, *fruit*, *news*, *information*, *work*, *traffic* itd.

Z **rzeczownikami niepoliczalnymi** możemy również użyć następujących określeń:

some / a little / a bit of	trochę
any	trochę / jakieś (w pytaniach i przeczeniach)
a lot of / lots of	dużo
much	dużo (głównie w pytaniach i przeczeniach)
little	mało
no	wcale

*I don't have **a lot of** / **much** money on me.*
Nie mam przy sobie **dużo** pieniędzy.

There's ***some*** / ***a little*** ice cream left in the freezer.
W zamrażalniku zostało **trochę** lodów.

*We had very **little** time.* Mieliśmy bardzo **mało** czasu.

*There is **no** furniture in this flat.*
W tym mieszkaniu nie ma **żadnych** mebli.

UWAGA!
*There **are no** trains to Bath today. = There **aren't any** trains to Bath today.*
*There is **no furniture in this flat**. = There **isnt' any** furnture in this flat.*

UWAGA!
Niekiedy, podobnie jak w języku polskim, nazwy substancji niepoliczalnych mogą być stosowane jako rzeczowniki policzalne, np.:
***Two teas**, please.* Poproszę dwie herbaty. (= dwie filiżanki)
***Three waters** for me, please.* Dla mnie trzy wody, proszę. (= trzy butelki wody)

Kiedy *how much*, a kiedy *how many*?

How many używamy przed rzeczownikami policzalnymi w liczbie mnogiej:

***How many** books are there in your room?*
Ile jest książek w twoim pokoju?

How much używamy przed rzeczownikami niepoliczalnymi:
***How much** milk is there in the fridge?* **Ile** jest mleka w lodówce?

UWAGA!
How much używamy też w pytaniach o cenę i wagę:
***How much is** this T-shirt?* **Ile kosztuje** ta koszulka?
***How much are** those jeans?* **Ile kosztują** te dżinsy?
***How much** do you weigh?* **Ile** ważysz?

TRYB ROZKAZUJĄCY

Tryb rozkazujący dla drugiej osoby liczby pojedynczej i mnogiej tworzy się za pomocą **podstawowej formy czasownika**. W zdaniach twierdzących wyraża **nakaz**, **polecenie** lub **żądanie**:

***Sit** still.* **Siedź**/**Siedźcie** spokojnie.

***Come** here.* **Chodź**/**Chodźcie** tu.

Dodając **please**, można za pomocą trybu rozkazującego wyrazić również **prośby**, np. *Hold it, **please**.* **Proszę** to potrzymać.

Tryb rozkazujący dla pierwszej i trzeciej osoby liczby pojedynczej i mnogiej tworzy się za pomocą czasownika ***let***. Dla pierwszej osoby liczby mnogiej przyjmuje on zazwyczaj formę ***let's*** (*let us*):

***Let's** go!* Chodźmy!

***Let** me do this.* **Pozwól**, że to zrobię.

TRYB ROZKAZUJĄCY W ZDANIACH PRZECZĄCYCH

W trybie rozkazującym za pomocą przeczenia wyraża się **zakazy**. Dla drugiej osoby liczby pojedynczej i mnogiej przeczenia tworzy się, dodając ***don't***:

***Don't eat** junk food*. **Nie jedz**/**Nie jedzcie** śmieciowego jedzenia.

Tak samo tworzy się przeczenia dla trzeciej osoby liczby pojedynczej:

***Don't let** Ania try it!* **Niech** Ania tego nie próbuje!

Przeczenie w pierwszej osoby liczby mnogiej tworzy się dodając **not**:

***Let's not** go there!* **Nie idźmy** tam!

UNIT 8

ZDANIA WARUNKOWE

Zdań warunkowych trybu 0 (*Zero Conditional*) używamy, mówiąc o faktach oraz sytuacjach, które są zawsze prawdziwe. Zarówno w zdaniu podrzędnym, jak i nadrzędnym używamy czasu **Present Simple**:

Ice ***melts if*** *you* ***heat*** *it.*
Lód się **rozpuszcza**, jeśli się go **podgrzeje**.

Zdań warunkowych trybu 1 (*First Conditional*) używamy, gdy mówimy o tym, co może się wydarzyć, jeśli zaistnieją pewne warunki. W zdaniach podrzędnych rozpoczynających się od *if* używamy czasu **Present Simple**, a w zdaniach nadrzędnych (wynikowych) – ***will***:

If *you* ***leave*** *a message,* ***I'll ring*** *you back.*
Jeżeli zostawisz wiadomość, **oddzwonię**.

UWAGA!
If + not możemy zastąpić spójnikiem ***unless*** (jeśli nie, chyba że). Pamiętaj, że po *unless* nie używamy już przeczenia:

Unless you keep fit*, you will always feel tired.*
Jeśli nie zadbasz o swoją formę, zawsze będziesz czuł się zmęczony.

A specialist will not see you ***unless you have*** *a referral from your GP.*
Lekarz specjalista Cię nie przyjmie, ***jeśli nie będziesz miał*** skierowania od lekarza ogólnego.

W zdaniach warunkowych typu 0 oraz 1 możemy użyć trybu rozkazującego lub rady wyrażonej przez ***should/shouldn't*** w części dotyczącej rezultatu działań:

If the syrup doesn't work, ***(you should) buy*** *another one.*
Jeśli ten syrop nie będzie działał, **kup** sobie inny.

If you have back problems, ***don't carry / you shouldn't carry*** *heavy boxes.*
Jeśli będą cię bolały plecy, **nie dźwigaj** ciężkich pudeł.

Zdań warunkowych trybu 2 (*Second Conditional*) używamy, gdy mówimy o sytuacjach niemożliwych lub mało prawdopodobnych w chwili obecnej:

If I were *you,* ***I would talk*** *to your parents.*
Gdybym był tobą, **porozmawiałbym** z rodzicami.

W zdaniach podrzędnych rozpoczynających się od *If* używamy formy czasu **Past Simple**, a w zdaniach nadrzędnych (wynikowych) stosujemy ***would***.

UWAGA!
Jeżeli zdanie podrzędne (*if ...*) występuje jako pierwsze, to stawiamy po nim przecinek:

If *you leave a message,* ***I'll*** *ring you back.*
Jeśli zostawisz wiadomość, **oddzwonię**.

I'll *ring you back* ***if*** *you leave a message.*

SHOULD

Czasownika modalnego ***should*** (powinienem/powinnam, powinieneś/powinnaś, powinien/powinna itd.) używamy, gdy:

- udzielamy rad/sugestii lub gdy o nie prosimy:
  You look tired. You ***should*** *go to bed.*
  Wyglądasz na zmęczonego. **Powinieneś** iść spać.

  What ***should*** *I wear to the party?*
  Co **mam/powinnam** założyć na imprezę?
- wyrażamy opinię lub o nią pytamy:
  Children ***shouldn't*** *play with matches.*
  Dzieci **nie powinny** bawić się zapałkami.

  Should *I go to the hairdresser's?* Czy **mam/powinnam** pójść do fryzjera?

zdania twierdzące		
I/You/He/She/It We/They	***should***	*wait.*
zdania przeczące		
I/You/He/She/It We/They	***shouldn't / should not***	*wait.*

pytania ogólne			**krótkie odpowiedzi**	
Should	*I* *you* *he/she/it* *we* *they*	*try again?*	*Yes, I/you he/she/it we/they* ***should****.*	*No, I/you he/she/it we/they* ***shouldn't****.*

PROPOZYCJE I SUGESTIE

WYRAŻANIE PROPOZYCJI I SUGESTII

Let's go *to the cinema.* **Chodźmy** do kina.

Let's not do *it.* **Nie róbmy** tego.

We could make *pizza.* **Moglibyśmy zrobić** pizzę.

Why don't we ask *him for help?* **Dlaczego nie poprosimy** go o pomoc?

Would you like to borrow *my bike?* **Czy chciałbyś pożyczyć** (ode mnie) mój rower?

W propozycjach i sugestiach w pierwszej osobie często występuje *shall*, np.:

Shall I open *the window?* **Czy mam otworzyć** okno?

Shall we *dance?* **Zatańczymy**?

ODPOWIEDZI NA PROPOZYCJE I SUGESTIE

That sounds *great/interesting!* **To brzmi** świetnie/interesująco!

Good idea*!* To **dobry pomysł**!

I'd rather go *to the theatre.* **Wolałbym pójść** do teatru.

I'd rather not go *to the theatre.* **Wolałbym nie iść** do teatru.

Yes, I'd like/love to. **Z przyjemnością**. / **Bardzo chętnie**.

I'd prefer to go *to the concert.* **Wolałbym pójść** na concert.

I'd prefer not to stay up *late.* **Wolałbym nie siedzieć** do późna.

UNIT 9

STRONA BIERNA

Strony biernej używamy, gdy bardziej interesuje nas sama czynność niż osoba, która jest jej sprawcą:

*These shoes **are made** in Italy.*
Te buty ***są robione*** we Włoszech.

Jeżeli chcemy powiedzieć, kto wykonuje daną czynność, używamy przyimka ***by***:

*These shoes are made **by** an Italian company.*
Te buty są robione ***przez*** włoską firmę.

Żeby powiedzieć o instrumencie, narzędziu lub substancji, używamy przyimka ***with***:
The door was opened ***with a big old key***.
Te drzwi otworzono **za pomocą dużego starego klucza**.

Stronę bierną w poszczególnych czasach gramatycznych tworzymy za pomocą odpowiedniej formy czasownika ***be*** oraz formy **Past Participle** (tzw. trzeciej formy) czasownika.

zdania twierdzące			
Present Simple	I	***'m/am***	***invited.***
	You/We/They	***'re/are***	
	He/She/It	***'s/is***	
Past Simple	*I/He/She/It*	***was***	
	You/We/They	***were***	
Present Perfect	*I/You/We/They*	***'ve/have been***	
	He/She/It	***'s/has been***	
Future Simple	*I/You/He/She/It/We/They*	***'ll/will be***	
zdania przeczące			
Present Simple	*I*	***'m not/am not***	***invited.***
	You/We/They	***aren't/are not***	
	He/She/It	***isn't/is not***	
Past Simple	*I/He/She/It*	***wasn't/was not***	
	You/We/They	***weren't/were not***	
Present Perfect	*I/You/We/They*	***haven't been/ have not been***	
	He/She/It	***hasn't been/ has not been***	
Future Simple	*I/You/He/She/It/We/They*	***won't be/ will not be***	

UWAGA!
Nie należy mylić struktury i znaczenia poniższych zdań:
*My computer **was hacked**.* **Włamano się** na mój komputer (czynność wyrażona w stronie biernej 3. formą czasownika *hack*).
I was depressed. **Byłem załamany** (nie jest to czynność, ale opis samopoczucia wyrażony przymiotnikiem *depressed*, a nie czasownikiem, więc nie jest to strona bierna).

pytania				**krótkie odpowiedzi**	
Present Simple					
Am	I		***invited?***	*Yes, I **am**.*	*No, I'**m not**.*
Are	you/we/they			*Yes, you/we/they **are**.*	*No, you/we/they **aren't**.*
Is	he/she/it			*Yes, he/she/it **is**.*	*No, he/she/it **isn't**.*
Past Simple					
Was	I/he/she/it		***invited?***	*Yes, I/he/she/it **was**.*	*No, I/he/she/it **wasn't**.*
Were	you/we/they			*Yes, you/we/they **were**.*	*No, you/we/they **weren't**.*
Present Perfect					
Have	I/you/we/they	***been***	***invited?***	*Yes, I/you/we/they **have**.*	*No, I/you/we/they **haven't**.*
Has	he/she/it	***been***		*Yes, he/she/it **has**.*	*No, he/she/it **hasn't**.*
Future Simple					
Will	I/you/he/she/it/we/they	***be***	***invited?***	*Yes, I/you/he/she/it/we/they **will**.*	*No, I/you/he/she/it/we/they **won't**.*

UNIT 10

CZAS PAST PERFECT

Czasu Past Perfect używamy, gdy opowiadamy wydarzeniach z przeszłości i chcemy zaznaczyć, że jedno z nich miało miejsce wcześniej niż inne, zazwyczaj opisane w czasie Past Simple:

*When I came home, Dan **had** already **left**.*

zdania twierdzące			
I/You/He/She/It/We/They		***'d / had***	*finish**ed**.*
zdania przeczące			
I/You/He/She/It/We/They		***hadn't / had not***	*finish**ed**.*
pytania ogólne			**krótkie odpowiedzi**
Had	*I/you/he/she/it/we/they*	*finish**ed**?*	*Yes, I/you/he/she/it/we/they **had**.*
			*No, I/you/he/she/it/we/they **hadn't**.*

pytania szczegółowe			
What	***had***	*I/you/he/she/it/we/they*	***done**?*
Why			***left**?*
Where			***stayed**?*

UWAGA!

W zależności od znaczenia, czasownik *go* może przybierać dwie różne formy Past Participle: *gone* i *been:*

*I went to Josie's house but she wasn't there. She **had gone** to the cinema.* (Josie wyszła i nie było jej w domu.)

*Andrea had three heavy plastic bags in her hands She **had been** to the supermarket.* (Andrea była w sklepie i z niego wróciła.)

Czasy Past Perfect i Past Simple możemy połączyć w zdaniu za pomocą *after* (po), *before* (przed, zanim), *as soon as* (gdy tylko), *when* (kiedy) lub *by the time* (zanim):

*We all went to the cinema **as soon as we had done** our exams.*
Wszyscy poszliśmy do kina, **kiedy tylko skończyliśmy** egzaminy.

*The concert **had started by the time** we arrived.*
Koncert **zaczął się zanim** przyszliśmy.

*They won the semi-finals **after they had defeated** their opponents in the previous matches.*
Wygrali półfinały, **po tym jak pokonali** przeciwników w poprzednich meczach.

LICZEBNIKI GŁÓWNE I PORZĄDKOWE

LICZEBNIKI GŁÓWNE

1 one	*11 eleven*	*30 thirty*
2 two	*12 twelve*	*40 forty*
3 three	*13 thirteen*	*50 fifty*
4 four	*14 fourteen*	*60 sixty*
5 five	*15 fifteen*	*70 seventy*
6 six	*16 sixteen*	*80 eighty*
7 seven	*17 seventeen*	*90 ninety*
8 eight	*18 eighteen*	*100 one hundred*
9 nine	*19 nineteen*	*1,000 one thousand*
10 ten	*20 twenty*	*1,000,000 one million*

- Liczebniki od 21 do 99, inne niż pełne dziesiątki, zapisujemy z łącznikiem: ***twenty-two*** (22), ***forty-one*** (41), ***sixty-six*** (66), ***seventy-nine*** (79).

LICZEBNIKI PORZĄDKOWE

1st first	*11th eleventh*	*30th thirtieth*
2nd second	*12th twelfth*	*40th fortieth*
3rd third	*13th thirteenth*	*50th fiftieth*
4th fourth	*14th fourteenth*	*60th sixtieth*
5th fifth	*15th fifteenth*	*70th seventieth*
6th sixth	*16th sixteenth*	*80th eightieth*
7th seventh	*17th seventeenth*	*90th ninetieth*
8th eighth	*18th eighteenth*	*100th hundredth*
9th ninth	*19th nineteenth*	*1,000th thousandth*
10th tenth	*20th twentieth*	*1,000,000th milionth*

21st twenty-first
22nd twenty-second
23rd twenty-third
24th twenty-fourth
101st hundred and first
126th hundred and twenty-sixth
1032nd thousand and thirty-second

- Zauważ, że w liczebnikach porządkowych wielocyfrowych od 21, tylko ostatnia cyfra przybiera formę liczebnika porządkowego: ***forty-third*** (43rd), ***sixty-fifth*** (65th).
- Liczebniki porządkowe od 21 do 99, inne niż pełne dziesiątki, zapisujemy z łącznikiem: ***twenty-second*** (22nd), ***twenty-fourth*** (24th).

UNIT 11

PYTANIA POŚREDNIE

Pytania pośrednie to pytania przytoczone za pomocą zwrotu grzecznościowego lub innego zwrotu wprowadzającego, np.:

I wonder … Zastanawiam się …

Can/Could you tell me … Czy możesz/mógłbyś mi powiedzieć…

I'd like to know … Chciałbym się dowiedzieć…

Po zwrocie grzecznościowym stawiamy:

- spójnik ***if*** lub ***whether*** w przypadku przytaczania pytań ogólnych (zaczynających się w języku polskim od „czy") lub
- zaimek względny (***who***, ***where***, ***when*** itp.) w przypadku przytaczania pytań szczegółowych.

Przytaczane pytanie przyjmuje szyk zdania oznajmującego, zaś całe zdanie może być zdaniem twierdzącym lub pytaniem:

Does Jim work here? → *Could you tell me* ***if Jim works*** *here?*

Is she coming with us? → *I wonder* ***whether she is coming*** *with us.*

Did Mary catch her bus? → *I'd like to know* ***if Mary caught*** *her bus.*

Who are they? → *Do you know* ***who they are****?*

What's your name? → *Can you tell me* ***what your name is****?*

What was Eve doing? → *I wonder* ***what Eve was doing****.*

What time did Max arrive? → *Do you know* ***what time Max arrived****?*

MOWA ZALEŻNA

ZDANIA OZNAJMUJĄCE

W wypowiedzi przekazywanej za pomocą **mowy zależnej** ulegają zmianie następujące elementy:

- czasy gramatyczne, jeśli zdanie główne jest w czasie przeszłym:

mowa niezależna		mowa zależna
Present Simple *'I **work** here.'*	→	**Past Simple** *Eve said (that) she **worked** there.*
Present Continuous *'Lucy **isn't coming** with me.'*	→	**Past Continuous** *Eve said (that) Lucy **wasn't coming** with her.*
Present Perfect *'I **have been** to Venice.'*	→	**Past Perfect** *Eve said (that) she **had been** to Venice.*
Past Simple *'It **didn't take** us long to get there.'*	→	**Past Perfect** *Eve said (that) it **hadn't taken** them long to get there.*
Future Simple *'I**'ll give** you a hand.'*	→	***would* + bezokolicznik** *Eve said (that) she**'d give** me a hand.*
can *'Tim **can't go** on holiday on his own.'*	→	***could*** *Eve said (that) Tim **couldn't go** on holiday on his own.*
should/may *'Tom **shouldn't give up his job**.'*	→	***should/may*** *Eve said (that) Tom **shouldn't give up his job**.*
must *'I **must** be patient.'*	→	***had to*** *Eve said (that) she **had to** be patient.*

- zaimki osobowe, zwrotne i dzierżawcze oraz przymiotniki dzierżawcze:

  *'**I** don't want **your** help; **I** can take care of **this myself**.'* → *He told me (that) **he** didn't want **my** help and that **he** could take care of **that himself**.*

- określenia czasu i miejsca:

  now → *then / at that time*

  today → *that day*

  tomorrow → *the next day / the following day*

  yesterday → *the previous day / the day before*

  tonight → *that night*

  last week → *the previous week / the week before*

  next week → *the following week / the next week*

  three days ago → *three days before / three days earlier*

UWAGA!

Nie zmieniamy czasu po czasowniku wprowadzającym w czasie przeszłym, jeśli przytaczamy:

- prawa natury, np. *Jack **said** water **boils** at 100° Centigrade.* Jack **powiedział**, że woda **wrze** w 100°C.
- zasady, reguły, np. *Jack **said** that to play the game you **need** two people.* Jack **powiedział**, że do tej gry **potrzeba** dwóch osób.

PYTANIA

Aby przytoczyć pytanie, używamy czasownika wprowadzającego, np. *ask*, *want to know* lub *wonder*. W konstrukcji pytania zmieniamy te same elementy, co w przypadku zdań oznajmujących (czasy gramatyczne, zaimki, przymiotniki dzierżawcze, określenia czasu i miejsca). Pytanie przytaczane w mowie zależnej przyjmuje szyk zdania oznajmującego:

- Pytania ogólne

'Is the water boiling?' → *He asked me* ***if the water was boiling****.*

- Pytania szczegółowe

'What have you done?' → *She asked me what* ***I had done****.*

UNIT 12

ZAIMKI *ONE/ONES*

Kiedy nie chcemy w kolejnych wypowiadanych zdaniach wielokrotnie powtarzać tego samego rzeczownika lub chcemy wskazać jakiś konkretny przedmiot lub osobę, używamy zaimka *one*/*ones*:

'I want a biscuit.' 'Which ***one****?' 'This* ***one****.'*
„Chcę ciastko." „**Które**?" „**To**."

I like all the pictures except ***the ones*** *over there.*
Podobają mi się wszystkie zdjęcia, oprócz **tych** tam dalej.

ANOTHER / OTHER / THE OTHER

another	+ rzeczownik policzalny w liczbie pojedynczej lub zaimek *one*	inny, następny, jeszcze jeden
I'm going to have ***another*** *cup of coffee.* *There are three small birds on the balcony. Oh look, there's* ***another one****.*		
other	+ rzeczownik w liczbie mnogiej lub zaimek *ones*	inni, inne
I've got ***other*** *questions, too.* *I don't like this dress. Ca you show me any* ***other ones****?*		
the other	+ rzeczownik policzalny lub zaimki *one/ones*	ten drugi, pozostałe (z konkretnej liczby)
There were two nice pairs of boots. I bought this pair because ***the other one*** *was wrong size.* *I chose this coat in the end because* ***the other ones*** *were all too expensive.*		

ZDANIA Z DWOMA DOPEŁNIENIAMI

Czasowniki takie jak np. *give*, *offer*, *pass*, *buy*, *show*, *send*, *teach*, *lend* wymagają dopełnienia bliższego, lecz mogą występować również z drugim dopełnieniem (dopełnieniem dalszym).

- Najczęstsza struktura zdania z dwoma dopełnieniami wygląda następująco:

  rzeczownik + czasownik + **dopełnienie dalsze** + **dopełnienie bliższe**

  Michael bought ***Catherine a ring****.*
  Michael kupił **Catherine pierścionek**.

  Maria showed ***Mike her new tablet****.*
  Maria pokazała **Mike'owi swój nowy tablet**.

- Możliwa jest jednak również inna struktura zdania:

  rzeczownik + czasownik + **dopełnienie bliższe** + ***to/for*** + **dopełnienie dalsze**

  Michael bought ***a ring for Catherine****.*
  Michael kupił **pierścionek dla Catherine.**

  Maria showed ***her new tablet to Mike****.*
  Maria pokazała **swój nowy tablet Mike'owi**.

UWAGA!
Jeżeli dopełnienie bliższe jest wyrażone zaimkiem, to zawsze musi się ono znaleźć bezpośrednio po orzeczeniu, np.:

Michael bought ***it*** *for Catherine.*
Maria showed ***it*** *to Mike.*

TWORZENIE PYTAŃ W RÓŻNYCH CZASACH

Zaimki pytajne służą m.in. do tworzenia pytań szczegółowych. Do najczęściej używanych należą:

- *what* (co/jaki)

What		*is*	*this?*
		are	*you doing now?*
		do	*you remember?*
What	*(time)*	*is*	*it?*
		's	*the time?*

UWAGA!
Zwróć uwagę na pytanie *What's your name?*, które ma inną konstrukcję w języku polskim i angielskim, nie można więc go dosłownie przetłumaczyć.

- *who* (kto)

Who	*is*	*your*	*friend?*
	are	*they?*	
	are	*you*	*waiting for?*
	discovered America?		

UWAGA!
Pamiętaj, że pytania z zaimkiem pytajnym *who* mogą dotyczyć tak podmiotu, jak i dopełnienia:

- *Who* ***bought*** *that watch?* Kto **kupił** ten zegarek?
  (jest to pytanie o podmiot, czyli nie wstawiamy operatora po zaimku pytajnym, a pytanie ma szyk zdania oznajmującego)
- *Who* ***did she buy*** *that watch for?* Komu **ona kupiła** ten zegarek?
  (jest to pytanie o dopełnienie, z operatorem po zaimku pytajnym)

UWAGA!
W języku polskim przyimki występują przed zaimkami pytajnymi np.: o kim? / dla kogo? / z kim? W języku angielskim stawiamy je po czasowniku, np.
Who *did you come* ***with****?* **Z kim** przyszłaś?
Who *are you talking* ***about****?* **O kim** rozmawiacie?
Who *will you buy it* ***for****?* **Dla kogo** to kupisz?

GRAMMAR BANK

- ***whose*** (czyj/czyja/czyje)

Whose	*coat*	*is this?*
	book	*can I borrow?*

- ***which*** (który/która/które)

Which	*pen*	*is yours?*
	T-shirt	*should I put on?*

- ***where*** (gdzie)

Where	*do*	*you*	*come from?*
	are	*they*	*running?*
	did	*you*	*meet Ann?*

- ***when*** (kiedy)

When	*will*	*you*	*visit us?*
	did	*they*	*buy a car?*
	are	*they*	*going to do it?*

UWAGA!

Zaimek pytający *when* nie występuje w pytaniach w czasie Present Perfect.

- ***why*** (dlaczego)

Why	*are*	*you*	*so tired?*
	did	*Tom*	*do it?*
	are	*you*	*crying?*

- ***how*** (jak)

How	*are*	*you?*	
	do	*you*	*do?*
	do	*you*	*get to school?*

Zaimek *how* może występować w pytaniach z przymiotnikami i przysłówkami:

- ***how often*** (jak często)

How often	*do*	*you*	*help your parents?*
	should	*I*	*go to the dentist?*

- ***how long*** (jak długo)

How long	*does*	*it*	*take you to get to school?*
	were	*they*	*on holiday?*
	have	*you*	*known Mary?*

- ***how much*** (ile – do rzeczowników niepoliczalnych)
  how many (ile – do rzeczowników policzalnych)

How much	*time*	*do*	*you*	*need?*
	money	*does*	*she*	*earn?*
How many	*books*	*does*	*she*	*have?*
	tomatoes	*do*	*you*	*need?*
	countries	*have*	*they*	*visited so far?*

UWAGA!

Pytania z ***which*** i ***what***

- ***Which*** *one are you going to choose: the red one or the blue one?*
  Który wybierasz: czerwony czy niebieski? (ograniczona liczba do wyboru)
- ***What*** *do you usually buy when shopping for clothes?*
  Co zazwyczaj kupujesz z ubrań, gdy idziesz na zakupy? (ogólnie, liczba nie jest ograniczona)

UNIT 13

ZDANIA PRZYDAWKOWE

ZDANIA PRZYDAWKOWE DEFINIUJĄCE

Zdania **przydawkowe definiujące** to zdania podrzędne, które podają informację pozwalającą zidentyfikować konkretną osobę, rzecz lub miejsce. Wprowadzamy je za pomocą zaimków takich jak: ***who***, ***which***, ***where*** lub ***that***. Nie oddzielamy ich przecinkiem od zdania nadrzędnego.

zdania opisujące osoby	*Students **who/that** are late must report to the headteacher.* Uczniowie, **którzy** są spóźnieni, muszą zgłosić się do dyrektora.
zdania opisujące rzeczy/ zwierzęta	*Is that the necklace **which/that** Leo gave you?* Czy to naszyjnik, **który** dał ci Leo?
zdania opisujące miejsca	*That's the hospital **where** I was born.* To jest szpital, **w którym** się urodziłem.

ZDANIA PRZYDAWKOWE NIEDEFINIUJĄCE

Zdania **przydawkowe niedefiniujące** to zdania podrzędne, które podają **dodatkową** informację na temat danej osoby, rzeczy lub miejsca. Wprowadzamy je za pomocą zaimków takich jak ***who***, ***which*** lub ***where*** (ale nie *that*). Zawsze oddzielamy je przecinkiem lub przecinkami od zdania nadrzędnego.

zdania opisujące osoby	*My brother, **who** lives in Moscow, is a dancer.* Mój brat, **który** mieszka w Moskwie, jest tancerzem.
zdania opisujące rzeczy/ zwierzęta	*My parrot, **which** I've had for 2 years, can talk.* Moja papuga, **którą** mam od 2 lat, potrafi mówić.
zdania opisujące miejsca	*St Mary's church, **where** we got married, is 300 years old.* Kościół Świętej Marii, **w którym** wzięliśmy ślub, ma 300 lat.

UWAGA!
Zaimek ***whose*** (czyj) mówi o przynależności do kogoś, do czegoś:

- ***Whose** book is this?* **Czyja** to książka?
- *This is the author **whose** book was published last week.*
  To autor, **którego** książka została wydana w zeszłym tygodniu.
- *This is the book **whose** storyline is complicated.*
  To książka, **której** fabuła jest skomplikowana.

UWAGA!
W języku polskim przed zaimkami **który**, **którego**, **której** stawiamy przecinek. W języku angielskim musimy upewnić się, czy podana informacja jest niezbędna do zrozumienia treści, czy też jest dodatkowa:

- *I don't like the news **which** they broadcast here.*
  Nie lubię wiadomości, **które** są tu nadawane. (informacja niezbędna)
- *Alfred Hitchcock, **who** directed 'Psycho' in 1960, is one of the greatest British film directors.* (informacja dodatkowa)
  Alfred Hitchcock, **który** nakręcił „Psychozę" w 1960 roku, jest jednym z najbardziej znanych reżyserów brytyjskich.

ZDANIA OKOLICZNIKOWE CELU

- Celowość naszych działań możemy wyrazić, używając **bezokolicznika** z ***to*** (jest to skrócona wersja *in order to*). Taką konstrukcję nazywamy **bezokolicznikiem celu**:

  *I'll phone Jim **to invite** him to dinner*. Zadzwonię do Jima, **aby zaprosić** go na obiad.

  *She went to the market **to do** some shopping*. Poszła do sklepu, **aby zrobić** zakupy.

- Konstrukcja ***so as not to*** służy do wyrażenia celu poprzez formę przeczącą:

  *We'd better take a taxi **so as not to be late***. Lepiej weźmy taksówkę, **aby się nie spóźnić**.

  *Can we keep this a secret **so as not to upset** Jane?* Czy możemy utrzymać to w tajemnicy, **aby nie martwić** Jane?

ZAIMKI *SOME-, ANY-, NO-, EVERY-*

osoby	**rzeczy**	**miejsca**
someone/**some**body	**some**thing	**some**where
anyone/**any**body	**any**thing	**any**where
no one/**no**body	**no**thing	**no**where
everyone/**every**body	**every**thing	**every**where

- Zaimków ***someone/somebody*** (ktoś), ***something*** (coś) i ***somewhere*** (gdzieś) używamy w zdaniach twierdzących:
  ***Somebody** has eaten my pizza*. **Ktoś** zjadł moją pizzę.
  *I want to tell you **something***. Chcę ci **coś** powiedzieć.
  *I'd like to to go **somewhere***. Chciałbym **gdzieś** pójść.
- Zaimków ***anyone/anybody*** (ktoś, nikt), ***anything*** (coś, nic) i ***anywhere*** (gdzieś, nigdzie) używamy w zdaniach przeczących i pytaniach:
  *She doesn't love **anybody***. Ona ***nikogo*** nie kocha.
  *I didn't want to tell you **anything***. Nie chciałem ci **nic** mówić.
  Are you going ***anywhere***? Idziesz **gdzieś**?

- Znaczenie zdania przeczącego uzyskujemy też, używając zaimków *no one*/*nobody* (nikt), *nothing* (nic) i *nowhere* (nigdzie), jednak wtedy nie zaprzeczamy już czasownika w zdaniu, ponieważ w języku angielskim nie ma podwójnego przeczenia:
  ***Nobody** knows her secret*. **Nikt** nie zna jej sekretu.
  *There is **nothing** I can do about it*. **Nic** nie mogę z tym zrobić.
  *Where did you go? **Nowhere***. Gdzie poszedłeś? **Nigdzie**.
- Zaimki *everyone*/*everybody* (wszyscy), *everything* (wszystko) i *everywhere* (wszędzie) są używane w zdaniach twierdzących, przeczących i w pytaniach:
  ***Everybody** likes her*. **Wszyscy** ją lubią.
  *I didn't tell him **everything***. Nie powiedziałem mu **wszystkiego**.
  *Were there people **everywhere**?* Czy **wszędzie** byli ludzie?

UWAGA!
Po zaimkach *everyone/everybody* używamy liczby pojedynczej czasownika, nie mnogiej:
Everybody is happy. Wszyscy są szczęśliwi.

UNIT 14

ZDANIA OKOLICZNIKOWE CZASU

W zdaniach okolicznikowych czasu używamy spójników takich jak:
when (gdy), *while* (podczas gdy), *until* (aż nie, dopóki nie, do czasu, gdy), *as soon as* (jak tylko), *before* (zanim) oraz *after* (po tym jak).

- Zdania okolicznikowe czasu odnoszące się do przyszłości mają budowę podobną do zdań warunkowych pierwszego stopnia. W zdaniu podrzędnym, po spójnikach wymienionych powyżej, używamy czasu Present Simple, np.:

  ***When** it gets colder, we will feed stray cats.*
  Kiedy zrobi się zimniej, będziemy dokarmiać bezdomne koty.

  *Will they wait **until** we come?*
  Czy poczekają **do czasu, gdy** przyjdziemy?

UWAGA!
W języku polskim w zdaniach czasowych w odniesieniu do przyszłości, mamy czas przyszły w obu członach zdania. Natomiast w języku angielskim występuje czas teraźniejszy w zdaniu podrzędnym:
*After he **stays** in bed for a few days, he**'ll get** better.*
Po tym jak **poleży** w łóżku przez parę dni, **wyzdrowieje**.

- Zdania okolicznikowe czasu odnoszące się do teraźniejszości, np. opisujące sytuacje stałe, mają budowę podobną do zdań warunkowych stopnia zerowego, np.:

  ***Before** Marie has breakfast, she takes a shower.*
  Zanim Maria zje śniadanie, bierze prysznic.
- W zdaniach okolicznikowych czasu dotyczących przeszłości mogą wystąpić czasy Past Simple, Past Perfect i Past Continuous (ten ostatni zwłaszcza po spójniku *while*), np.:

  *Somebody broke into my flat **while** I was sleeping.*
  Ktoś włamał się do mojego mieszkania, **gdy** spałem.

  ***As soon as** the father (had) left, the children turned on the TV.*
  Jak tylko tata wyszedł, dzieci włączyły telewizor.

CZASOWNIKI ZŁOŻONE

Czasowniki złożone składają się z czasownika i przyimka (np. *in*, *on*, *up,* itp.) lub przysłówka (np. *away*, *along,* itp.). Powstała kombinacja może (choć nie musi) całkowicie różnić się znaczeniem od czasownika wyjściowego.

Czasownik i przyimek/przysłówek mogą występować łącznie lub rozdzielnie. Jeśli czasownik ma dopełnienie, można umieścić je za lub przed przysłówkiem (przyimkiem), np.

*Jim **turned** the music **down**. = Jim **turned down** the music.*
Jim **ściszył** muzykę.

Jeśli dopełnieniem jest zaimek, stoi on zawsze przed przyimkiem/przysłówkiem, np.

*Jim **turned** it **down**.* Jim to **ściszył**.

▸ Przykładowe czasowniki złożone

ŻYCIE CODZIENNE/TOWARZYSKIE

ask sb out umówić się z kimś na randkę
blow up nadmuchać
break up zerwać (z kimś)
bring up wychowywać
cheer sb up pocieszyć kogoś
eat up zjadać wszystko
eat out jeść poza domem
fall in love zakochać się
fall out with pokłócić się z
get away with sth uniknąć kary za coś
get on well with sb być z kimś w dobrych stosunkach
get up wstawać
give up rzucić (np. palenie, pracę)
go out wychodzić (np. do kina, restauracji)
grow up dorastać
hang on poczekać
hang out with sb spędzać z kimś czas, trzymać się z kimś
hurry up pospieszyć się
look after opiekować się
look down on sb patrzeć z góry na kogoś
look up to sb podziwiać kogoś
make up with sb pogodzić się z kimś
make up your mind zdecydować się
split up rozstać się
stay in/out zostać w domu / być poza domem
take away zabrać
take up zainteresować się / zająć się (np. nowym hobby)
think over przemyśleć
throw away wyrzucać
wake up budzić się
warm up (food) podgrzać (jedzenie)
work out ćwiczyć (na siłowni)

PRACA

set up (a company) założyć (firmę)

UBRANIA

dress up ubierać się elegancko
put on zakładać
take off zdejmować
try on przymierzać

ZDROWIE

breathe in/out wdychać/wydychać powietrze
get over (an illness) wyzdrowieć
come down with zapaść (na chorobę)
lie down położyć się
throw up wymiotować

SZKOŁA

carry out przeprowadzać (np. doświadczenie)
find out dowiedzieć się, odkryć
hand in oddawać (np. pracę domową)
look for szukać
look up sprawdzić (np. w słowniku)
pick up (a language) nauczyć się (języka)
take down zanotować

DOM

break down zepsuć się
break in/into włamać się do
move in/out wprowadzić/wyprowadzić się
plug in podłączyć (do prądu)
run out of skończyć się
switch on/off włączyć/wyłączyć
switch over zmienić program/stację
tidy up posprzątać
turn on/off włączyć/wyłączyć
turn up/down podgłośnić/ściszyć

PODRÓŻOWANIE

check in/out zameldować się w / wymeldować się z (hotelu)
get into / out of wsiadać do / wysiadać z (samochodu)
get on/off wsiadać do / wysiadać z (pociągu/autobusu/promu)
go away (on holiday) wyjechać (na wakacje)
put up a tent rozbić namiot
set off/out wyruszyć
slow down zwolnić (o prędkości)
take off wystartować (o samolocie)

WRITING BANK

Poniższe modele wypowiedzi stanowią przegląd zarówno typów tekstów, jak i zwrotów funkcjonalnych, których znajomość przyda ci się przy tworzeniu wypowiedzi pisemnej. Warto korzystać z informacji dotyczących pisania, znajdujących się w sekcjach WRITING w rozdziałach głównych.

1 E-MAIL: OPIS POSTACI Unit 1, str. 10

Napisz e-mail do koleżanki z zagranicy, opisujący osobę z twojej rodziny. W e-mailu opiszesz:

- wygląd zewnętrzny tej osoby,
- jej cechy charakteru,
- zainteresowania.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

Dear Georgia,

Thank you for your email.

You want to know something more about my brother. His name is Adam and he's 16. Some people say that he is similar to me, but I don't agree. He's quite handsome and well-built. He's got short dark hair, blue eyes and a nice smile. He wears glasses. He loves comfortable, sporty clothes because he's full of energy so that's why he plays basketball. He's very intelligent but quite easy-going – he often forgets to do his homework. He's also a keen reader of fantasy. Sometimes we quarrel, but I love him.

Would you like to meet him?

See you soon,

XYZ

107 słów

- wygląd zewnętrzny
- cechy charakteru
- zainteresowania

2 E-MAIL: ODPOWIEDŹ NA OGŁOSZENIE Unit 2, str. 18

Napisz odpowiedź na ogłoszenie o wakacyjnej pracy dla nastolatków, zamieszczone w internecie. Właściciel trzech kotów potrzebuje, by ktoś zamieszkał u niego i zaopiekował się pupilami podczas jego nieobecności. W odpowiedzi:

- napiszesz, dlaczego ta oferta cię interesuje,
- wyjaśnisz, dlaczego jesteś dobrym kandydatem na opiekuna / dobrą kandydatką na opiekunkę kotów,
- poprosisz o dodatkowe informacje dotyczące mieszkania.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

Dear Sir/Madam,

I have found your offer about a holiday job on the Internet. I am interested in it because I love animals. This summer I am going to come to London so I need a place to stay and I would like to earn some money.

Actually, I know quite a lot about cats because I have got two at home. I clean their litter boxes, feed them and play with them.

I would be grateful if you could tell me something more about the flat. Also, could you send me some pictures of it? It would be nice to see your cats too.

I am looking forward to your reply.

Yours faithfully,

XYZ

115 słów

- dlaczego ta oferta cię interesuje
- informacja o tym, że jesteś dobrym kandydatem na opiekuna / dobrą kandydatką na opiekunkę
- prośba o informacje dotyczące mieszkania

3 E-MAIL: ZAPROSZENIE Unit 3, str. 28

Właśnie wygrałeś/wygrałaś szkolny konkurs gotowania. Z tej okazji odbędzie się pokaz, na którym wystąpisz. Napisz do anglojęzycznego znajomego e-mail z zaproszeniem, w którym:

- wyrazisz radość z wygranej w konkursie,
- zaprosisz znajomego na swój występ,
- poinformujesz, kiedy i gdzie odbędzie się pokaz.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

Hi Kevin,

I'm writing to tell you that I've just won the school cooking competition! I'm so happy! I still can't believe it because it was at a high level. The judges said that my dishes were delicious. I'm really proud of myself! I want to invite you to a show at my school, where all the finalists will cook. It'll be on 26 May. I know you are a bit of a foodie so you might be interested in trying the dishes prepared by me and the other contestants. Could you come a bit earlier and stay for the weekend? After the cooking show, we could spend some time together. What do you think?

Take care,

XYZ

117 słów

- wyrażenie radości z wygranej w konkursie
- zaproszenie znajomego na swój występ
- kiedy i gdzie odbędzie się to wydarzenie

4 WPIS NA FORUM: OPIS WYDARZENIA Unit 4, str. 36

Utwórz wpis na forum klasy, w którym:

- napiszesz o ważnym wydarzeniu z udziałem uczniów twojej klasy,
- określisz, jakie emocje wywołało ono w tobie,
- opiszesz, jak zareagowałeś/zareagowałaś.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

Hi there!

I decided to write about the accident which took place yesterday after school. Two of our classmates, Tomek and Robert helped an elderly woman who fell down on the street and they called an ambulance. Then, they took care of the lady's dog. The boys have been looking after Rex since the accident. I'm impressed by what they did. I'm really proud of them. I've already talked to our form teacher, Mr Smith, who offered to organise a small party in honour of the boys. It'll be organized tomorrow, during the last lesson. I'm going to bake a cake. It'd be nice if you could bring something to eat or drink too. See you there!

XYZ

117 słów

- informacja o ważnym wydarzeniu w klasie
- określenie tego, jakie emocje wywołało ono w tobie
- opis, jak zareagowałeś/zareagowałaś

WRITING BANK

5 WPIS NA FORUM: LISTA ZASAD

Unit 5, str. 46

Założyłeś/założyłaś na forum szkolną grupę przyjaciół lokalnego schroniska dla zwierząt. Zrób wpis, w którym jako administrator:

- poinformujesz, czym będą zajmować się członkowie grupy,
- określisz, jakich działań nie będzie można podejmować,
- poprosisz, aby członkowie potwierdzili, że zapoznali się z zasadami.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

Hi guys! I have great news: our group *Cats&Dogs' friends* is official!

All animal lovers from our school may join our group.

I'm sure that we all want to do something for the animals from our local shelter. Below, there's a set of rules for our group:

1 We should learn as much as possible about cats' and dogs' behaviour.
2 We have to administer the website of the shelter.
3 Everybody must spend one day a week at the shelter and walk the dogs.
4 We can't walk a dog if it's not on our schedule.
5 We mustn't feed the animals without permission.

Please let me know that you have read the rules and that you accept them.

XYZ

120 słów

- czym będą zajmować się członkowie grupy
- jakich działań nie będzie można podejmować
- prośba, aby członkowie potwierdzili, że zapoznali się z zasadami

6 POCZTÓWKA Z WAKACJI

Unit 6, str. 54

Napisz widokówkę, w której:

- podasz, gdzie i z kim jesteś na wakacjach,
- opiszesz krótko, jak spędzasz czas,
- poinformujesz, kiedy wracasz.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

Hi there,

Greetings from Australia! I can't believe I'm here. My aunt invited me and my brother to spend a month at her place. It's amazing. My cousins are showing us the beauty of Australia. I've already visited Uluru which is a large rock formation and a sacred place for Aborigines. It's 400 km from the town we're staying at, near Alice Springs. Besides, you remember that I'm crazy about koalas, so now I can see how these cute bears live in the wild and what they are really like.



I'm coming back on 26 August, just before the end of our summer holidays. How about you? Are you home yet?

Lots of kisses,

XYZ

114 słów

- gdzie i z kim jesteś na wakacjach
- jak spędzasz czas
- kiedy wracasz

7 WPIS NA BLOGU KULINARNYM

Unit 7, str. 64

Na blogu publikujesz przepis na twoją ulubioną potrawę. We wpisie podajesz:

- jakie składniki są potrzebne,
- jakie czynności po kolei należy wykonać, aby potrawa się udała,
- jak serwować przyrządzone danie.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

Hello all vegetarians!
Here's a very simple recipe.
Ingredients:
✓ 2 medium zucchini
✓ 4 medium potatoes
✓ 1 medium red pepper
✓ 1 clove garlic
✓ 1/2 cup dry bread crumbs
✓ 1/4 cup olive oil
✓ green parsley
First, wash the zucchini, red pepper and potatoes. Then, peel the potatoes and cut all the vegetables into pieces.
Chop the garlic.
In a baking pan, toss together the zucchini, potatoes and red pepper. Add chopped garlic, bread crumbs, and olive oil.
Season with paprika, salt and pepper.
Bake for 1 hour in a preheated oven until the potatoes are tender and lightly brown.
Serve hot with chopped green parsley.
Enjoy!

104 słowa

potrzebne składniki
czynności, które po kolei należy wykonać, aby potrawa się udała
jak serwować przyrządzone danie

8 E-MAIL: UDZIELANIE RAD

Unit 8, str. 72

Twoja koleżanka ostatnio prawie nic nie je i bardzo schudła. Martwisz się o nią i piszesz do niej e-mail, w którym:

- wyrażasz swoje zaniepokojenie,
- przedstawisz skutki jej postępowania,
- zaproponujesz rozwiązanie.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

Hi Jane,
You know that you're my best friend and I really worry about you. I've noticed that you eat nothing during lunch breaks. You also have some problems with concentration at school. You seem to be tired and lacking in energy. I think it's all because you're starving yourself. If you don't start eating, you may have serious problems not only at school, but with your health. You should visit a dietician and go on a healthy diet. Also, if you want to lose weight, why not do more sports? How about going to the sports centre? I've heard they offer a lot of activities and this month there's a 20% discount.
What do you say to that?
Hugs,
XYZ

120 słów

wyrażenie swojego zaniepokojenia
przedstawienie skutków takiego postępowania
propozycja rozwiązania

WRITING BANK

Poniższe modele wypowiedzi stanowią przegląd zarówno typów tekstów, jak i zwrotów funkcjonalnych, których znajomość przyda ci się przy tworzeniu wypowiedzi pisemnej. Warto korzystać z informacji dotyczących pisania, znajdujących się w sekcjach WRITING w rozdziałach głównych.

1 WIADOMOŚĆ: PROŚBA O POMOC

Unit 9, str. 82

Obiecałeś/Obiecałaś komuś pomoc przy nauce do testu z angielskiego, lecz właśnie się okazało, że nie jesteś w stanie dotrzymać słowa. Napisz wiadomość do kolegi/koleżanki, w której:

- poinformujesz o problemie,
- poprosisz go/ją o zastępstwo,
- określisz, jak odwdzięczysz się za tę pomoc.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

Hi Bob,

I need to ask you a favour. I promised to help Eve to revise for the English grammar test next week, but I can't do it. I've caught chickenpox from my younger sister and I have to stay at home for two weeks. Eve has already done all the grammar exercises from one unit, but she still needs to revise the other one. Could you meet her on Saturday and help her instead of me? If you do it for me, I'll help you to prepare the best party ever at the end of the school year.

Answer as soon as possible.

Take care,

XYZ

106 słów

- informacja o problemie
- prośba o zastępstwo
- odwdzięczenie się za tę pomoc

2 E-MAIL: OPIS WYDARZENIA

Unit 10, str. 90

W e-mailu do kolegi/koleżanki z Anglii opisz wydarzenie sportowe, które ostatnio widziałeś/widziałaś lub w którym brałeś/brałaś udział. Napisz:

- kiedy i gdzie odbywało się wydarzenie,
- jaki był jego przebieg,
- jakie wywarło ono na tobie wrażenie.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

Hi Will,

How are you? How was your weekend? Last Saturday my dad and I went to see a football match at the town stadium. When our local team scored two goals in the first ten minutes, I couldn't believe my eyes! The atmosphere was great. Then in the second half we suddenly lost two goals and it was disappointing. I was so upset. Luckily, just before the end of the game our striker scored the decisive goal and the stadium went crazy with joy! I was so excited I almost started to cry. It was a fantastic day.

Cheers,

XYZ

100 słów

- kiedy i gdzie odbywało się wydarzenie
- przebieg wydarzenia
- twoje emocje związane z wydarzeniem

3 WPIS NA BLOGU: PLANY ZWIĄZANE Z PRACĄ

Unit 11, str. 100

Przygotuj wpis na blogu, w którym:

- poinformujesz o zamiarze podjęcia pracy wakacyjnej i wyjaśnisz, dlaczego zdecydowałeś/zdecydowałaś się jej poszukać,
- napiszesz, na czym będzie polegała twoja praca,
- opiszesz, jak spróbujesz ją zdobyć.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

I've never worked before, but this year I want a summer job. I'm saving for a new guitar, so it would be nice to earn some extra money during the holidays.
In July and August, a lot of people go on holiday and their flats are empty. When people are away, I'll water their plants and feed their pet fish. I can also do the shopping for them before their return.
I'm going to offer my services to the people in my street. I'll talk to my neighbours first and then put up adverts in local shops too.
What do you think?

102 słowa

informacja o zamiarze podjęcia pracy i podanie powodu
wyjaśnienie, na czym będzie polegała praca
opis pomysłu na zdobycie pracy

4 WPIS NA FORUM: PROŚBA O OPINIĘ

Unit 12, str. 108

Utwórz wpis na forum internetowym, w którym:

- wyjaśnisz, dlaczego potrzebujesz nowego plecaka,
- napiszesz, jakiego plecaka poszukujesz,
- poprosisz o rekomendacje, który plecak kupić.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech punktów tak, aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

Hi Everyone,
I need to buy a new school backpack. The one I have still looks OK, but I can't fasten it because of the broken zip. Unfortunately, it can't be repaired. I'm so disappointed because I've only had it for over a year. I'm ready to spend more than on my last backpack if the new one lasts for at least a few years. It should be strong because my schoolbooks are really heavy. It would be great if it had a laptop pocket. Can anyone recommend a reliable school backpack? I'm curious which brand you guys prefer. I've read lots of enthusiastic reviews of Koala backpacks. What do you think of them?
I'd appreciate your help.
XYZ

118 słów

wyjaśnienie dlaczego potrzebujesz nowego plecaka
opis, jakiego plecaka poszukujesz
prośba o rekomendacje, który plecak kupić

WRITING BANK

5 WPIS NA BLOGU: RECENZJA Unit 13, str. 118

Utwórz wpis na blogu, w którym:
- poinformujesz, jaką książkę ostatnio czytałeś/czytałaś,
- podzielisz się opinią na jej temat,
- zachęcisz czytelników do wyrażenia opinii.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

Hi!
Today I'm writing about a series of books that have been really popular for the past 40 years: *Jeżycjada* by Małgorzata Musierowicz. You asked me to express my opinion about its latest volume, *Ciotka Zgryzotka*. Frankly speaking, it's not my favourite book of the series, I preferred the previous one, *Feblik*. But it's got the humour and optimism which I like in these books. From time to time it's nice to read about the friendly relations, mutual help and understanding in the Borejko family.
If you agree with me, write your comments below. I'd also like to hear from those of you who have different opinions.

XYZ

107 słów

- jaką książkę ostatnio czytałeś/czytałaś
- opinia na temat książki
- zachęcenie czytelników do wyrażenia ich opinii

6 ZAPROSZENIE FORMALNE Unit 14, str. 126

Napisz zaproszenie dla nauczycieli i kolegów ze szkoły na imprezę charytatywną, podczas której odbędzie się kiermasz ciast. Dochód zostanie przeznaczony na szczytny cel. W zaproszeniu:
- poinformuj, kiedy i gdzie odbędzie się kiermasz,
- wyjaśnij, na co zamierzacie przeznaczyć pieniądze uzyskane ze sprzedaży ciast,
- zachęć adresatów zaproszenia do wzięcia udziału w wydarzeniu.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów.

Dear Teachers and Students,

The students of form 8F
would like to invite you

to the Cake Bazaar,
which is going to be organised in our school hall
next Friday, 22 April, at lunchtime.

We are raising money for our classmate, Damian, who was operated on last month. Soon, he will need a wheelchair to be able to come back to school. We would like to help him to buy it.

We are waiting for you with delicious
apple pies, cheesecakes and chocolate cakes.

Please, come and buy some for yourselves and for your families! We are counting on your presence and generosity.

103 słowa

- kiedy i gdzie odbędzie się kiermasz
- na co zostaną przeznaczone pieniądze uzyskane ze sprzedaży ciast
- zachęta do udziału w imprezie

IRREGULAR VERBS

S15

Forma podstawowa	Past Simple	Past Participle	Polski odpowiednik
be	was / were	been	być
beat	beat	beaten	uderzać, bić
become	became	become	stawać się
begin	began	begun	zaczynać (się)
bite	bit	bitten	gryźć
blow	blew	blown	wiać, dmuchać
break	broke	broken	łamać, tłuc
bring	brought	brought	przynosić
build	built	built	budować
burn	burnt/ burned	burnt/ burned	palić (się)
buy	bought	bought	kupować
catch	caught	caught	łapać
choose	chose	chosen	wybierać
come	came	come	przychodzić, przyjeżdżać
cost	cost	cost	kosztować
cut	cut	cut	ciąć, skaleczyć (się)
do	did	done	robić
draw	drew	drawn	rysować, ciągnąć
dream	dreamt/ dreamed	dreamt/ dreamed	śnić, marzyć
drink	drank	drunk	pić
drive	drove	driven	prowadzić (samochód)
eat	ate	eaten	jeść
fall	fell	fallen	padać, upadać
feed	fed	fed	karmić
feel	felt	felt	czuć
fight	fought	fought	walczyć
find	found	found	znajdować
fly	flew	flown	latać, fruwać
forget	forgot	forgotten	zapominać
get	got	got	dostawać
give	gave	given	dawać
go	went	gone	iść, jechać
grow	grew	grown	rosnąć
have	had	had	mieć
hear	heard	heard	słyszeć
hide	hid	hidden	kryć, chować
hit	hit	hit	uderzać
hold	held	held	trzymać
hurt	hurt	hurt	boleć, ranić
keep	kept	kept	trzymać
know	knew	known	wiedzieć, znać
lead	led	led	prowadzić (być pierwszym)

Forma podstawowa	Past Simple	Past Participle	Polski odpowiednik
learn	learnt/ learned	learnt/ learned	uczyć się
leave	left	left	wyjeżdżać, opuszczać
lend	lent	lent	pożyczać (komuś)
let	let	let	pozwalać
lose	lost	lost	gubić
make	made	made	robić
meet	met	met	spotykać
pay	paid	paid	płacić
put	put	put	kłaść, położyć
read	read	read	czytać
ride	rode	ridden	jeździć (na rowerze)
ring	rang	rung	dzwonić
run	ran	run	biegać
say	said	said	mówić, powiedzieć
see	saw	seen	widzieć
sell	sold	sold	sprzedawać
send	sent	sent	wysyłać
set	set	set	nastawiać
shake	shook	shaken	trząść (się), potrząsać
shoot	shot	shot	strzelać
show	showed	shown	pokazywać
shut	shut	shut	zamykać
sing	sang	sung	śpiewać
sit	sat	sat	siedzieć
sleep	slept	slept	spać
smell	smelt/ smelled	smelt/ smelled	pachnieć
speak	spoke	spoken	mówić
spend	spent	spent	spędzać, wydawać
stand	stood	stood	stać
steal	stole	stolen	kraść
swim	swam	swum	pływać
take	took	taken	brać
teach	taught	taught	nauczać
tell	told	told	mówić, powiedzieć
think	thought	thought	myśleć, uważać
throw	threw	thrown	rzucać
understand	understood	understood	rozumieć
wake (up)	woke (up)	woken (up)	budzić się/kogoś
wear	wore	worn	nosić (na sobie)
win	won	won	wygrywać
write	wrote	written	pisać

© Pearson Central Europe Sp. z o.o.
ul. Szamocka 8, 01-748 Warszawa
www.pearson.pl

The rights of Arek Tkacz, Angela Bandis, Anita Lewicka, Richard Cowen and Renata Ranus to be identified as authors of this work have been asserted by them in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act, 1988.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise without the prior written permission of the copyright holders.

First published 2018
This edition 2021
Prited in Poland by Zapolex
ISBN 978-83-6666-332-9

Acknowledgements
The publisher would like to thank Bartosz Michałowski, Anna Pasternak, Anna Rzeźnik and Małgorzata Wieruszewska for their contribution to the development of this title.

The publisher would like to thank the following teachers who contributed to the development of this title: Agnieszka Duda, Lusine Grigoryan-Gurska, Przemysław Jarzębski, Jacek Kozyra, Marlena Leszko, Agnieszka Romer, Dorota Szreder.

Illustration Acknowledgements
Ewa Olejnik 7, 14, 67, 103, 104; Norbert Rybarczyk 23, 27, 28; Marek Regner 85.

Photo Acknowledgements
The publisher would like to thank the following for their kind permission to reproduce their photographs:

123RF.com: Aleksandr Davydov 33, 71, Alexkoral 52, Anat Chantrakool 69, Anton Oparin 45, Anton Starikov 43, Antonio Balaguer Soler 69, Antonio Guillem 26, 52, Arnel Manalang 45, Brian Jackson 77, Cienpies Design 97, Cosmin Manci 69, Denis Ismagolov 97, Denys Semenchenko 105, Earl Walker 45, Ekaterina Bychkova 5, Eva Balasoiu 34, Feng Yu 9, Gennady Kireev 106, Globalphoto 69, Igor Kimov 81, Ivan Ryabokon 52, Izflzf 15, Jacek Sopotnicki 44, Jiri Kaderabek 106, Jiri Pravda 79, Juri Samsonov 43, Letizia Concetta Giuffrida 87, Maksym Bondarchuk 81, Maria Stepanova 69, Mats-Peter Forss 81, Michael Rosskothen 44, Natalya Belinskaya 5, Nerijus Juras 79, Nicolas Fernandez 69, Nicoleta Ifrim-Ionescu 62, Oksana Bratanova 59, Oksana Kumer 5, Oleh Tokarev 49, Oleksii Gotovyi 7, Olesya Karakotsya 117, Ondrej Prosicky 44, PÃ©ter Gudella 45, Raldi Somers 57, Ruslan Kudrin 88, 88, Sanja Bojanovic 88, Sarote Impheng 79, Serg_v 61, Sergey Pykhonin 135, Sergey Soldatov 110, Sujin Surakoon 88, Supparsorn Wantarnagon 107, Sutiporn Somnam 29, Sylvie Bouchard 81, Tatiana Popova 79, Thomas Bullock 45, Vadim Guzhva 25, Vadim Popov 106, Vadim Sadovski 122, Valerii Zan 79, Vieloryb 81, Vladyslav Makarov 52, Volodymyr Goinyk 57, Volodymyr Nikulin 97, Watcharapol Amprasert 79, WavebreakMedia Ltd 97, Yan Koev 106, 106, Yod Pimsen 81, alex_l 43, anmi 5, aquir 9, art1980 55, bbtreesubmission 61, breadmaker 13, byzonda 106, captainvector 5, cd123 88, chr1 45, denisfilm 59, dolgachov 130, 35, fallesenphotography 45, gstockstudio 99, illustratorovich 45, kasto 44, kidstudio852 5, kozorog 69, kudryashka 113, kzenon 63, li xuejun 9, macrovector 43, miceking 88, mizio1970 59, olgaosa 117, poemsuk kinchokawat 106, prapan Ngawkeaw 43, rafalstachura 59, roystudio 5, scanrail 9, simo988 79, stocksnapper 79, 79, tomaccojc 62, tykhyi 15, undrey 97, valengilda 43, vectomart 62, vectorgraphics2014 105, vectortatu 131; **Alamy Stock Photo:** Geoffrey Swaine 20, Heritage Image Partnership Ltd 19, Peter Barritt 116, Shaun Higson / India 15, dpa picture alliance 24; Alivia–.Oncological Foundation,www.alivia.org.pl, **„War on Cancer":** the project carried out by Saatchi&Saatchi Poland Sp. z.o.o., Platige Image S.A,©2017 11 bit studios S.A..68; **Anny Divya:** 98; **Atelier für Sonderaufgaben:** 17; **BBC Worldwide Learning:** 113, 121, 14, 24, 31, 41, 5, 59, 77, 85, 95; **East News:** 131, 132; **Getty Images:** Frank Bienewald 74, Samir Hussein 6, Universal Historu Archive / UIG 133; **Magdalena Dolezinska:** 134; **Maja Zaworowska:** 59, 8; **Patrick Ney:** 133; **Press Association Images:** PA Archive / Andrew Milligan 93; **Shutterstock.com:** 26kot 91, Anton Balazh 121, Anton Gvozdikov 91, 99, Barabasa 70, BeatoAerialPhotography 14, Ben Gingell 70, Bikeworldtravel 55, Black Rafter Photos 116, Borysevych.com 8, Canadian Press / REX 42, Claudio Stocco 128, Creative Lab 101, DGLimages 38, De Visu 21, Dean Drobot 8, Dmitry 124, ESB Professional 26, Earl Nottingham / AP / REX 97, East News / REX 115, Ekaterina Ankudinova 113, Everett - Art 113, 113, Flavio Lo Scalzo / EPA-EFE / REX 114, FloridaStock 56, Fotosenmeer 124, GaudiLab 138, George Rudy 134, Georgejmclittle 80, Igor Zakowski 116, JKstock 97, Jan H Andersen 127, Jo Ann Snover 16, John Photography / REX 87, JuliusKielaitis 121, Kamala Sakornmaneesup 134, KatKehl 86, Kathy Willens / AP / REX 11, Kwirry 115, Lauren Cipriani / AP / REX 78, Macrovector 16, Markus Lange / imageBROKER / REX 37, Matias Del Carmine 113, Mel Evans / AP / REX 116, Mikael Buck / REX 50, Monkey Business Images 38, 88, MyImages - Micha 92, NLshop 116, Natalia Chuen 41, Ondrej Prosicky 47, Orhan Cam 121, 121, Paul Prescott 93, Photographee.eu 16, Qilai Shen / EPA /REX 53, Randy Miramontez 87, Rawpixel.com 125, 80, 80, Rishiken 136, Ron Zmiri 15, RossHelen 73, Selenophile 95, Sergey Nivens 124, Sorbis 101, SpeedKingz 109, 137, 81, Syda Productions, 134, 139, The Travel Library / REX 51, Tovovan 80, ViChizh 65, Viktoriya Panasenko 11, Wayhome Studio 70, bel_ka 136, chombosan 70, dominika zarzycka 121, faestock 119, g-stockstudio 123, kongsky 93, margouillat photo 137, mrcmos 89, nito 59, photo.ua 113, studiostoks 32, 96, tawan 98, unpict 9, whitemomo 7.
Cover images: 123RF.com: Dmitrii Shironosov, **Shutterstock.com:** Sean Prior

Every effort has been made to trace the copyright holders and we apologise in advance for any unintentional omissions. We would be pleased to insert the appropriate acknowledgement in any subsequent edition of this publication.

JĘZYK ANGIELSKI

Repetytorium

dla szkoły podstawowej

to idealne rozwiązanie dla uczniów, którzy w systematyczny sposób chcą gruntownie przećwiczyć kluczowe umiejętności językowe z zakresu języka angielskiego wymagane na koniec szkoły podstawowej.

- Lekcje ***Vocabulary*** pozwalają utrwalić najważniejsze słowa i zwroty z głównych zagadnień tematycznych.
- Usystematyzowane lekcje ***Grammar*** powtarzają kluczowe struktury gramatyczne, a sekcja ***Grammar Bank*** podsumowuje informacje gramatyczne w formie przystępnych tabel, wyjaśnień i przykładów.
- Zadania ***Use of English*** pomagają ćwiczyć niezbędne środki językowe.
- Lekcje ***Reading, Listening, Writing*** i ***Functions*** rozwijają umiejętności czytania, słuchania i pisania oraz poszerzają znajomość funkcji językowych.
- Regularne powtórki na koniec każdego rozdziału pozwalają sprawdzić zdobytą wiedzę.
- Sekcje ***BBC Culture & Skills***, oparte na autentycznych materiałach, rozwijają umiejętności poznawcze i poszerzają wiedzę o świecie.

BBC

CULTURE & SKILLS

ZGODNY Z NOWĄ PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ

Z CYFROWYM ODZWIERCIEDLENIEM

ISBN 978-83-6666-332-9